Emanoil Manoliu

Căpitanii măriei sale

calibre 0.8.44

EMANOIL MANOLIU

CĂPITANII MĂRIEI SALE

copertă şi ilustraţii de KALAB FRANCISC

EMANOIL MANOLIU
CĂPITANII MĂRIEI SALE

EDITURA ION CREANGĂ-1973

RĂGAZ ÎN LINIŞTEA CTITORIEI STRĂMOŞEŞTI

În acea luminoasă dimineaţă de iulie, a anului 1595, ardeau văpăile soarelui pe azurul nemărginirii. Adierea vântului moleşit nu izbutea să tulbure piroteala florilor dintre ierburi, pe care mai stăruiau picături strălucitoare de cleştar. Deasupra prăpastiei pe sub care se frământau neistovitele unde ale Oltului, Mânăstirea Nucetului străjuia cu solemnitate sfânta mărturie a tăriei Basarabilor. Aburi plutind în văluri uşoare se destrămau pe culmile munţilor încremeniţi în boarea străvezie. Un zvon surd, pornit din îndepărtatul freamăt al codrilor seculari, înfiora tăcerile singurătăţilor şi în jurul turnurilor mânăstirii se răsfrângeau suliţi într-o pâclă de aur.

În această îndepărtată alcătuire de minune, o neobişnuită zarvă de curteni, slujitori, oşteni, cai şi câini de vânătoare se ridica pe sub pletele grele ale bătrânilor nuci din bătătura sfântului lăcaş. În pragul uşilor date de perete se ivi din umbra pronaosului părintele Teofil, stareţul mânăstirii, urmat de câtiva călugări. După ce prinse pe sub sprâncenele-i stufoase întreaga privelişte, zâmbi cu îngăduinţă şi bunătate, strecurându-se cu ai săi spre chiliile din fundul curţii.

Sus pe dâmb, la porţile de intrare, doi străjeri încrucişară suliţele, oprind tropotul cailor unor oşteni, în fruntea cărora se afla o mare căpetenie, om chipeş, cam la patruzeci de ani, cu privire ageră şi plăcut la înfăţişare.

Colbul stârnit de caii în spume se ridică până în creasta zidurilor înconjurătoare, umplând golurile crenelurilor în sunetul pintenilor celor ce săreau de pe şeile lucitoare.

— Slujba măriei sale, glăsui el peste fornăitul cailor, care prinseră a-şi mesteca zăbalele cu neastâmpar.

— Lăsaţi cale liberă domniei sale banului Mihalcea, strigă râzând un copilandru cu plete scurte, care se ivise de peste drum, galopând pe un căluţ pag.

— Bun găsit, măria ta, răspunse acesta vlăstarului domnesc, Nicolaie Pătrașcu, în clipa când acesta strânsese frâul, proptindu-şi cizmuliţele roşii în scări.

— Bine-ai venit, Ba… Bane, îl întâmpină un alt tânăr călăreţ din urma voivodului, strunindu-şi murgul în zâmbetul tăinuit al slujitorilor la uşoara lui gângăveala, în timp ce dădeau porţile în lături.

Banul Mihalcea ridică dreapta, zâmbindu-le cu vădită prietenie, în semn de răspuns.

— Domnia sa căpitanul Cristea Vornic m-a ridicat iarăşi pe calul său şi mi-a spus că am să fiu un bun călăreţ, se fuduli voievodul, arătând printr-o mişcare a capului murgul acestuia.

— Nici nu s-ar cuveni altfel, măria ta, răspunse banul Mihalcea cu glas cald, trecând dârlogii slujitorului său şi ridicând sprâncenele la

zâmbetul lui Cristea Vornic, care-i făcu şi cu ochiul.

De peste munte, ca o chemare, se auzi sunet prelung de bucium, unduind armonios pe deasupra povârnişurilor legate de nesfârşiţii codri. Câinii, stăpâniţi cu greu de slujitorii domneşti, dădeau semne de nerăbdare şi doi cerbi blânzi, care păşteau iarba de sub zidul mânăstirii, ridicară capetele împodobite cu ramuri bogate. Cu ochi rubinii în lumina soarelui, primeau mângâierile voievodului care le săruta boturile de smoală strălucitoare. Alături de căpitanul Cristea Vornic, domnia sa banul Mihalcea se îndreptă spre stăreție ca să-şi scuture colbul drumului, înainte de a se înfăţişa la chemarea măriei sale.

Spre cămările domneşti din stânga mânăstirii, cu gratii la fereşti şi uşi grele de gorun, liniştea era străjuită de bătrânul slujitor Jurea, pripăşit de tânăr la curtea Târgoviștei. Trecut de şaizeci de ani, călca moale, cu opincile lui, între tinda boltită în piatră şi hruba care ducea la cuhnii. Fusese primit copil de casă şi maria sa Pătrașcu cel Bun îl dădu ohavnic fiului său Petru Cercel, care vânturase lumea până să-i vie sorocul la domnie. Înalt şi încă voinic, se ţinea bine în portul lui de ţăran din munţii Moldovei, de unde se băjănise din trâmba tătarilor care spârcuiseră Ţara de Sus. După mişeleasca izgonire din scaunul domnesc a stăpânului său, o linişte binefăcătoare se pogorî pe fata bătrânului slujitor de credinţă, fiind lăsat din nou în preajma coconului domnesc, Mihai, pe care-l purtase în cârcă la vremea prunciei sale.

Luptele şi legendele strălucitelor fapte de arme ale lui Ştefan cel Mare şi Sfânt, de la uncheşul Jurea le aflase întâi acel cocon, care-l împungea cu ochi iscoditori, în neistovitele sale întrebări.

Acum, din pridvorul odăilor domneşti, cu mâna streaşină la ochi, urmarea mersul falnic al zvăpăiatului Cristea Vornic, cel mai tânăr căpitan din oastea măriei sale, care se despărţise de banul Mihalcea la scările arhondaricului. În acea clipă geamul de la chilia maicii Teofana, maria sa Tudora Doamna, văduva lui Pătraşcu Vodă cel Bun, fu dat în lături.

Ca o umbră a trecutului său plin de griji şi de necazuri, propti geamul fără să privească în afară şi se reîntoarse la masa din mijlocul încăperii, unde stătea în jilţ singurul său fiu în viaţă, domnul Ţării Româneşti.

— Decât să o zălogeşti, mai bine vinde-o, dragul mamei, că Dima vistiernicul dă preţ bun şi capeţi banii toți deodată, aşa precum ţi-a spus… Că bani… are… slavă Domnului…

— Hmm!… Boier Dima… Nu se mai satură de moşii, vrea s-o aibă şi pe-aceasta, glăsui Mihai Vodă gânditor. Şi de unde, rogu-te, agonisi el atâția bani, când domnul ţării a rămas aşa de sărac? Agia, Bănia Craiovei şi drumul la Bizanţ mă costară două moşii, mamă.

O liniște apăsătoare se prăvăli peste încrâncenarea bătrânei maici, care-şi reluă locul la masă.

— Ştii bine că anul trecut fui silit să vând şi Comarna logofătului Mirislău, ca să-mi alcătuiesc oastea cu care trecui Dunărea. Toată averea lăsată de banul Dobromir nepoatei sale, Stanca, mi-a dat-o să plătesc datoriile care nu se mai istovesc.

— Din taina chiliei mele, în nopţi de nelinişte, te urmăresc cu gândul şi zavistiile, ca şi primejdiile ce te aşteaptă, capătă chipuri înfricoşătoare. Pe lângâ Mirislău, Dan, Vulpe… Mai sunt şi alţii neştiuţi, dintre cei ai lui Alexandru cel Rău, iar tu eşti prea încrezător, Mihai. Logofătul Mirislău încă mai ține legături tainice cu beii de peste Dunăre. Părintele Mitrofan îşi are iscoadele lui la Giurgiu, iar stareţul nostru, Teofan, mă încrâncenă din câte ştie pe seama lor.

— Veni-va rândul la toți cei ce ni se dovedesc cu nepriinţă, mamă!

— Dar când şi cum? Căci tu, în vârtejul în care te zbaţi, nu le poţi cuprinde pe toate, dragul mamei…

— Auzii că şi Dan ar fi primit în două rânduri bani de peste Dunăre, dar să-l păzească sfântul, de-oi căpătă încredinţarea, izbucni domnul ridicându-se şi sunându-şi pintenii de argint în lungul şi latul camerei.

— Fiindcă eşti drept şi curat la suflet cauţi mărturii, dar degeaba te frământi. Va fi greu să-l dovedeşti pe vicleanul de Dan, care oricând poate susține că banii primiţi de peste Dunăre sunt preţul oilor şi al grânelor pe care le-a vândut de pe moşia sa, Putineiul, chiar de pe malul apei.

După ce-şi rosti gândul, privind în gol spre geam, puteai vedea că ochii ei mai păstrau ceva din flacăra săgetătoare pe care i-o trecuse şi fiului său, ca şi arcuirea sprâncenelor îmbinate deasupra puternicelor ei arcade.

— Nu-ţi frământa sufletul, mamă, că încă nu le sosi sorocul. Altele ne curmă tihna şi-mi tulbură somnul, de nu pot închide ochii de griji. Oastea musulmană se alcătuieşte de anul trecut pentru a ne călca hotarul şi eu mă voi găsi singur în vârtejul furtunii. Seninătatea sa prinţul Sigismund Bathori, suzeran al nostru şi pacoste a umilinţei mele, de abia acum îmi trimise pe căpitanul Albert Kiraly cu o mână de oameni si câteva bombarde ruginite.

— Dar Moise Secuiul ţi-a rămas cu priinţa, fiule, căută să-l îmbărbăteze bătrâna doamnă, întorcându-şi privirea cu îngrijorare către el.

— Ce folos că secuii sunt aşa de buni oşteni, când căpetenia lor s-a dovedit a avea două feţe! Si chiar de n-ar fi aşa… Ce-aş putea face numai cu câteva sute de oameni? Nu-mi pot spori puterile fără ajutorul făgăduit de domnii şi craii creştinităţii, îi răspunse Mihai Vodă cu obidă, lăsându-se din nou în jilţ.

— Domnia sa logofătul Teodosie Rudeanu, de anul trecut îşi arăta bucuria că eşti prevăzător, trimițând solii şi dovezi de îngrijorare pentru întreaga creştinătate. Socot că toată lumea vede primejdia care trebuie întâmpinată, dragul meu.

— Hei… Prăpădul va fi de nestăvilit şi până acum nimeni nu se mişcă. Solii noştri se întorc numai cu laude şi daruri de amăgit copii. Dacă nu mi se vânturau atâtea vorbe goale nu porneam răfuiala aşa de repede cu turcii şi grecii din Bucureşti. Aveam tot timpul să-i tai mai pe-ndelete.

— Nu te vedeam eu stând cu mâinile-n sân, când ţara gemea de samsari, Mihai.

— Singurul nostru sprijin la greu n-o să-l avem decât de la Moldova, măicuţă dragă, îşi descoperi domnul gândul cu voce scăzută, trecându-şi mâna peste fruntea uşor brăzdată, ca şi cum ar fi vrut să-şi ogoiască îngrijorarea. Vornicul Matei Ropală îmi trimise vorbă prin fiul său că Ştefan Răzvan se găteşte să treacă hotarul cu opt mii de oşteni. Ieri dădui poruncă spătarului Preda să aibă grijă pentru adăposturi şi hrană în tabăra de pe malul Neajlovului.

— Şi solia trimisă măritului împărat Rudolf?… întrebă doamna, înseninată.

— Drumu-i lung şi cine ştie când vor fi primiţi.

— Domnia sa marele logofăt Teodosie Rudeanu şi clucerul Radu Buzescu sunt cu mare priinţă domnului lor şi ţării, dovedind de atâtea ori multă iscusinţă în trebile diplomaticeşti. În timpuri grele ei ţi-au îndreptat paşii tristei pribegii spre castelul lui Baltazar Bathor, conte de Făgaraş, unde ai găsit ocrotire şi bună ospitalitate. Prinţul Jigmond Bathor nici pe departe nu-i seamănă.

La ultimele cuvinte ale bătrânei, voievodul dădu semne de mare frământare şi ridicându-se din nou, făcu câţiva paşi spre iconastasul din colţul chiliei.

— Mamă, mamă, nu-mi deschide rana pierderii celui mai bun şi înţelept prieten, pe care încă n-am avut răgazul să-l răzbun. Nu sunt vrednic nici să mă gândesc la tot ce a făcut el pentru casa noastră, dar veni-va ceasul când bicisnicul său văr, Sigismund, va plăti scump omorârea lui, încheie domnul întorcându-se spre uşa împinsă de Jurea, pe care năvăli voievodul Nicolaie Pătraşcu.

La brâu avea un jungher cu mâner de argint încrustat cu rubine strălucitoare şi când dădu cu ochii de părintele său îşi feri pistolul turcesc la spate, pornind a vorbi cu repeziciune.

— Tată, tată, starostele Vlăduţ vrea să mă ia şi pe mine la vânătoare si a spus că dacă măria sa dă încuviinţare pot să-mi pregătesc tot ce-i necesar pentru vânat de munte. Mama îmi dă voie… spuse el fără să răsufle, dar văzând că domnul îl privea lung şi cu nedumerire, făcu câţiva paşi şovăitori spre masă.

— Pornim la o treabă cu primejdii mari de codru, copile, şi tu eşti prea crud încă, îl întâmpină Mihai Vodă, reașezându-se în jilț. N-aş vrea să am şi grija ta acolo.

— Bunicuţă dragă, pune cuvânt de înduplecare, se rugă el cu glas moale si duios. Am să stau în preajma domniei sale banului Mihalcea şi tare aş vrea să duc eu cerbii.

— N-auzi, copile, că-i cu primejdie? îi tăie vorba maica, în râsul sănătos al domnului.

— Dacă starostele Vlăduţ te-a năucit astfel, spune-i că-i un prost, fiindcă până acum n-a învăţat că n-au ce căuta cerbii la vânătoare de porci, rosti Mihai Vodă apăsat, ceeace-l făcu pe copilandru să plece capul cu descurajare.

— Şi la această vreme scroafele au pui şi tare-s rele când le zădărăşti în bârlogul lor. Lasă că ai să ieşi la vânat de câmp, dragul bunicăi.

— Nu mai vreau la iepuri… că dada Irina şi Florica râd de mine, răspunse el îmbufnat şi cu urechile roşii ca focul, în timp ce o firavă călugăriţă se furişă pe uşa abia întredeschisă, închinându-şi dreapta până la pământ.

— Cu mine ai treabă, soră Melanie? întrebă Teodora doamna, ridicându-se.

— Înălţimea sa banul Mihaltea cere intrare grabnică la măria sa Vodă Mihai.

O tresărire clătină întreaga fiinţă a tânărului voievod, la schimonosirea numelui celui mai de vază boier din Divanul ţării, dar mâhnirea în care se afla nu-l liberă să izbucnească în râs ca de obicei.

— Să vie, măicuţă, răspunse domnul, ridicând sprânceana dreaptă.

Când aceasta redeschise uşa ca să ducă răspunsul banului, care aştepta în tinda boltită, Nicolaie Pătrașcu se strecură pe lângă măicuţă, proptindu-se cu capul în pieptul marelui dregător, care-l primi în braţe, râzând. Pe uşa întredeschisă pătrundea o zarva neobişnuită, care fu înăbuşită de îndată ce Jurea împinse grăbit canaturile de stejar.

Deşi banul Mihalcea era în strai de vânătoare, când se înclină spre feţele domneşti se vădea că nimic nu-i poate scade din cunoscuta lui măreţie.

— Bun sosit, Mihalceo, rosti domnul ridicându-se înseninat şi-i întinse mâna cu prietenie, pe care acesta i-o sărută.

— Fie-mi iertată graba prin care tulbur acest binecuvântat sfat, măria ta, răspunse acesta sărutând şi mâna bătrânei doamne.

— Todeauna eşti bine venit, Bane, îi răspunse, zâmbindu-i cu bunătate, doamna Teodora.

— Mă aflu îngrijorat de nesocotinţa unui tânăr brav, care mereu s-a dovedit a fi de mare credinţă domnului şi ţării.

— Dar ce mai este… ce se petrece iar? Nici în acest sfânt lăcaş nu-mi pot afla o tihnă? se tângui Mihai Vodă.

— Căpitanul Cristea Vornic, cu o nestăvilită mânie, a străpuns cu sabia pe domnia sa vistiernicul Dima, răspunse banul, nereuşind să-şi tăinuiască din privire licărirea unei uşoare mulţumiri.

— Cuuuum? izbucni domnul, făcându-i faţă încruntat. Asemenea cutezanţă se îndreaptă împotriva întregului Divan.

— Ocrotește-l, maică preacurată, pe umilul tău fiu nesocotit, murmură maica, făcându-şi cruce cu faţa spre iconastas.

— Şi-n ce stare se găseşte vistiernicul Dima? De la ce s-au luat? întrebă nerăbdător domnul, sunându-şi pintenii din nou prin încăperea prea mică pentru paşii pe care-i făcea.

— Bănuieli de necredinţă s-au adunat de mai de mult împotriva unor boieri din Divan, măria ta.

— Lasă-mă acum cu bănuielie, omule, izbucni Mihai Vodă, oprindu-se în faţa lui.

— Doctorul grec spune că rana nu ar fi chiar așa de primejdioasă, însă e greu de stăvilit sângele. Sabia a pătruns prin umărul stâng.

— Dar Aga Leca stătea cu braţele cruciş când i-a văzut că se încaieră? Ce fel de păzitor al liniştei mele este?

— Cristea Vornic e mult prea iute la mânie, măria ta și de sabia lui nu scapă nimeni, adăugă cu mândrie Banul Mihalcea.

— Acest tânăr nu ţine seamă de nimeni şi de nimic… șoșoti ca pentru ea maica, tăinuindu-şi gândul, în timp ce Mihai Vodă îsi reluă locul.

— Asa se cuvine, preacucernică măicuţă și oricare din noi am fi făcut la fel, prinse banul taina gândului ei.

— Cum asa, Mihalceo? îl înfruntă domnul, ridicând sprâncenele deasupra fulgerului din privirea sa.

— Când se unelteşte cu viclenie împotriva strălucitului nostru domn, nicio sabie de credinţă nu ne mai poate rămâne la şold, măria ta.

— Domnia sa Aga Leca e mult prea tânăr pentru slujba ce i-am încredinţat, strigă Mihai Vodă, trântind cu pumnul în masă, de se răsturnă sfeşnicul.

— Mi s-a spus că astă noapte s-a băut cam mult, îşi reluă vorba mândrul ban; şi Aga Leca, după plecarea măriei tale de la masă, a prins în agera sa ureche nişte şoapte strecurate de vistiernic logofătului Mirislău.

— Ei, vezi, Mihai? sări ca arsă Teodora doamna, purtându-şi cu îngrijorare privirea iscoditoare de la unul la celălalt.

— Şi care ar fi putut fi acele şoapte, ca să se ajungă la o asemenea nesocotinţă, bane? tună din nou glasul domnului, fără să pară că a auzit vorbele mamei sale.

— Astfel a aflat credinciosul vostru agă, doamne, că cei doi mari dregători ai ţării ar fi primit cinci pungi cu aur de la Mustafa-Bei, pentru ca să neguţească mârşăvia de a cumpăra pe căpitanul Albert Kiraly.

— Doamne, Dumnezeule… șopti din nou doamna, ținându-se de tâmple.

— Oooo, Mihalceo, Kir-Albert e un oştean de neclintit şi om de mare nădejde. Todeauna ne-a fost cu priință şi un asemenea căpitan de oşti nu poate fi tras în mocirla trădării. Dacă ei s-ar fi încumetat să-i ducă banii, mi-ar fi adus legaţi burduf la picioare… Ah, de ce nu mi s-a lăsat această dovadă ca să mă pot arăta fără îndurare în fața Divanului?

— Tot de la ei s-a aflat că Mihnea Voievod, din porunca padişahului, s-a alăturat urdiilor lui Sinan Paşa, ca să fie pus în scaunul domniei din Valahia, iar măria ta să fii dus în cuşcă de fier la Istambul.

— Vai mie, sfântă născătoare, strigă maica, repezindu-se la iconastas şi prinzând a bate mătănii.

— Ha… Ha… Ha… izbucni râsul zgomotos a lui Mihai Vodă. Tocmai pe nevolnicul de Mircea Turcitul îl găsiră? Să poftească târâtura care s-a lăsat cu atâta uşurinţă de credinţa strămoşească, că de mult aşteaptă Baba-Novac să-l strângă în braţe.

— Mirislău, vulpea Divanului, o fi ştiind mai multe prin legăturile pe care le ţine cu înalta Poartă. Pe de altă parte, fără încuviinţarea câtorva boieri de vază din Divan, Mihnea nu s-ar fi încumetat să ceară domnia, mai strecură iscusitul sfetnic şi această bănuială.

Zarva de afară se înteţi şi Mihai Vodă se ridică încruntat, aruncându-şi privirea pe geam.

— Pe toţi îi vom trage de limbă la vreme, îl asigură el, aplecându-se ca să-şi ajute mama să se ridice.

Deodată uşa se trânti de perete şi tăbărî vijelios peste prag Cristea Vornic, ridicându-şi părul răvăşit de pe frunte.

— Stră… Strălucite doamne…

— Cum de ai cutezat, căpitane Cristea Vornic, să tragi sabia împotriva unui boier de vază din Divanul ţării? îi tăie vorba, cu glas aspru, Mihai Vodă.

Înspăimântată şi cunoscând firea aprigă a fiului său, doamna se lăsă încet în jilţ şi numai din privire cerea banului Mihalcea să ocrotească viaţa tânărului cutezător. Dar acesta, aprins la faţă şi totuşi liniştit, aştepta judeţul

domnului.

— Măria ta, nu cer în… îndurare; osândește-mă; am vrut să înlătur o primejdie a domnului ţării şi stăpânului meu, răspunse căpitanul şi punând genunchiul drept pe podea, îşi scoase sabia şi o aşeză încet la

picioarele domnului.

— Judecarea faptelor nelegiuite ale boierilor o fac numai eu şi tăierea unui asemenea dregător se face cu cercetări, dovezi şi osândirea lui de către Divan, nesocotitule! Fapta pe care ai săvârşit-o se pedepseşte cu spânzurătoarea. Singur ţi-ai făcut-o, căci Divanul nu iartă… Dar ridică-te odată din faţa mea! Nu ştii că nu pot să văd un capitan de-al meu cu capul plecat? tună glasul domnului.

— Preaputernice stăpâne, capul şi i… inima mea sunt ale măriei tale. Din furia care mă cuprinsese nu mai rămân decât cu părerea de rău că nu l-am ră… răpus de tot, răspunse el ridicându-se.

— Ţi-ai pierdut minţile?

— Cu toată osânda ce mă aşteaptă, dacă mai am vreo clipă de răgaz să văd lumina soarelui… de mine nu mai scapă nici el şi nici Mir… Mirislău…

— Cutezi a înfrunta şi porunca noastră?

— A înebunit de tot, măria ta, şi nu-şi mai dă seama ce spune când prinde a-i fierbe sângele; e în stare să se prăbuşească cu ochii deschişi în prăpastie când îşi vede idolul în primejdie, interveni nobilul dregător, stăpânindu-şi caldul simţământ care-l cuprinsese.

— Vei fi pus în lanţuri ca să-ţi treacă fierbinţeala până la judecare! tună din nou glasul domnului, care fu auzit şi de cei ce se strânseseră sub geam si la uşă. Apoi bătu de trei ori din palme şi Jurea se arătă grăbit în cadrul uşii.

— Să vie căpitanul străjilor!

— I-aici, măria ta, răspunse bătrânul cutremurându-se şi se dădu în lături, sa facă loc celui chemat.

— Poruncă, măria ta!

— Căpitane Sava, ce-ai păzit cu toţi oamenii pe care-i ai? Nu ştii că acest zvăpăiat turbă când se mânie?

— Cearta a pornit sub zidurile monahilor si nu părea să ajungă la tăiere. Eram acolo când se încolţiseră şi când domnia sa vistiernicul Dan a tras sabia l-a şi pus la pământ.

— Şi nu şi-a dat nimeni seama ce se întâmplă acolo?

— În aceeaşi clipă s-a năpustit şi asupra domniei sale logofătului Mirislău, care abia scapă cu fuga între oştenii mei.

— Ia-l din ochii mei şi închide-l în turnul clopotniţei, să muşte din ziduri până la o nouă poruncă. Răspunzi de el cu capul, căpitane, mai adăuga Mihai Vodă răstit, făcându-i semn să plece.

— Dar nu-l poţi osândi, Mihai, dragul meu, până nu cercetezi şi cugetul celor bănuiţi de uneltire, spuse doamna, frământându-şi mâinile.

— Ştii prea bine, mamă, că nu sufăr amestecul femeilor în socotinţele mele, îi tăie vorba, prăbuşindu-se în jilţ. De ce nu stai, Bane? mai adăugă cu glas scăzut, arătând scaunul de alături.

— Slăvite doamne, începu acesta cu glasul lui armonios, aşezându-se liniştit la masă; din cele ce am văzut şi auzit, cumpănind faptele, socot că cei doi boieri nu sunt străini de mișelia de care sunt bănuiţi.

— Dovezi… Dovezi şi mărturii, Mihalceo. Boierii sunt nărăviţi şi nu pot lupta în Divan cu paloşul în mână. De ce Aga Leca nu m-a vestit la vreme, ca să-i pun în cazne pentru mărturisiri?

—Poate urmărea să afle şi alte nume, dar Cristea Vornic, repezit precum îl ştim, i-a stricat socotelile. Apoi ţinând seamă că primul care a tras sabia a fost vistiernicul Dan, vina căpitanului Cristea Vornic se împuţinează, măria ta. Fie-mi îngăduit să socot că fapta sa nu mai poate alcătui un temei aşa de greu încât să se lipsească domnia de una din cele mai agere săbii. Nu se poate uita cu uşurinţă că mulţi dintre noi, când ne aflam în primejdie mare, ca un diavol ieşea din pământ Cristea Vornic, pălind şi cu stânga şi cu dreapta.

— Iată pe cine îi are în balanţa judeţului său domnul ţării, glăsui cu fereală doamna, dar mai liniştită.

— Ştiu prea bine, mamă, dar nu-s vremile să mă pun din nou rău cu Divanul, care se va arăta cu neîndurare.

— Hei, oftă adânc doamna, aşa-i când boierii cer să se plinească legea împotriva celor ce nu sunt în tagma lor. Dar ceea ce-i mai rău pentru ţară şi casa noastră e primejdia că grijile şi frământările mele în nopţi de nesomn se adeveresc.

Amândouă uşile fură împinse în lături de Jurea, făcând loc să treacă doamna ţării, urmată de fiica sa, domniţa Florica. Banul Mihalcea se ridică, înclinându-se, la care doamna Stanca răspunse printr-o uşoară înclinare a capului învăluit într-o bogată broboadă de borangic.

— Puternicul meu soţ şi stăpân nu se încrâncenă oare de grozăviile care se vântură? N-ar trebui să se lase sub îndemnul mâniei de-o clipă. Se îndoieşte cumva de credinţa căpitanului Cristea Vornic? rosti frumoasa doamnă, cu vocea ei joasa şi caldă.

În ochii ei negri si migdalaţi licărea numai îngrijorare, în timp ce domnul îşi tăinui zâmbetul, ridicând sabia lui Cristea de jos şi o puse încet pe masă.

— Buna şi milostiva noastră doamnă n-ar trebui să se amestice în trebile domniei; cei care se vor dovedi a fi vinovaţi îşi vor primi osânda, fii fără grijă!

— N-aş dori să-mi socoteşti drept cutezanţă încredinţarea că te-ai simţi mult mai singur, dragul meu, dacă nu s-ar fi găsit nimeni care să ridice mâna împotriva trădării. Neînduplecarea nu poate fi niciodată cel mai bun sfetnic, Mihai, mai ales că în cumpăna balanţei se află un tânăr de mare credinţă şi un nemernic…

— Dar voi nu vă daţi seama că oricine ar putea spune că-i unealta mea?

Domniţa fremăta de nerăbdare să-şi sprijine mama în tulburarea care o cuprinsese şi pe ea, de când zărise pe căpitanul Cristea Vornic între străjeri. Minunaţii ei ochi verzi aveau scânteieri de smarald sub tremurul pleoapelor, în crisparea cu care urmărea chipul dragului său părinte. Destul de înaltă pentru cei patrusprezece ani, părul, arămiu închis, împletit în cozi mari, îi încercuia fruntea frumos arcuită ca o coroană de împărătiţă bizantină. Nu era sfioasă din fire, dar semeaţa înfăţişare a banului Mihalcea o pironea într-o neînţeleasă reţinere.

— Şi cu aceasta, bravul meu fiu să dea semne de slăbiciune pentru prima oară? spuse cu amărăciune bătrâna doamnă, cu ochii în golul geamului, unde se retrăsese banul Mihalcea.

— Numai câteodată, mamă, când nevoia o cere, ca să-mi deschid calea celor ce va să vie. Dar nici Dan şi nici Mirislău cu toţi ai lor, nu-mi vor putea stăvili ceea ce vreau şi trebuie să îndeplinesc. Cât priveşte pe căpitanul Cristea Vornic, dacă s-o linişti, voi lupta şi cu Divanul… c-aşa mi-i soarta.

— Pentru cugetul lui curat şi gândul bun se cuvine îndurare, măria ta, răsună glasul rotund al banului Mihalcea, peste temerea care prinse a se destrăma.

— Vei fi iarăşi alături de mine, prietene, ca să înăbuşim mugetul boierilor din Sfatul ţării, de la care nu pot căpăta sprijinul pe care-l cer pentru apărarea hotarelor, îşi rosti domnul gândul cu lehamite, ridicându-se.

— Domnia sa banul Mihalcea şi Buzeştii nu te vor părăsi niciodată, Mihai, căută doamna să-i risipească şovăiala, aşezându-se la masă.

— Şi tu, copilă a noastră, te văzui prea tulburată, ar trebui să fii departe încă de grijile şi necazurile noastre, îi spuse domnul cu glas moale şi mângâietor.

— Spaima mi s-a împrăştiat de îndată ce privirea bunului meu părinte s-a schimbat. Acum ştiu că nu i se poate întâmpla nimic rău domniei sale căpitanului Cristea Vornic, răspunse domniţa, alintându-se într-un uşor zâmbet de şiretenie, care-i sporea frumuseţea minunatului ei chip.

— Uite, uite, se miră domnul, înseninându-se. Ia apropie-te, sluto şi spune-mi ce te framântă?

— Am venit cu mama şi pentru un alt suflet, care se află în mare întristare şi suferinţă, dragul meu tată, îi răspunse, repezindu-se la pieptul lui.

— Aşaaa?… Şi ce necazuri grele îşi mai făureşte domniţa noastră? o întrebă, mângâindu-i fruntea luminoasă.

— Cu ochii umezi şi sprâncenele încruntate de mânie, Nicolaie Pătraşcu a lepădat jungherul de argint pe care i l-ai dat şi nu mai vrea să vadă pe nimeni, îi răspunse, privindu-l în adâncul ochilor lui negri.

— Ha… Ha… Ha… mă recunosc în el, mâniosul!

— S-a ferecat în chiliuța lui fără să ne spuie ce-l doare, ca de obicei. Dar eu bănuiesc şi ştiu pe cineva care ar putea să-l scoată dintr-o aşa de mare mâhnire.

—Tu, deşi mai mică decât el, copiliţă dragă, dai mereu dovezi de mare şiretenie, rosti domnul zâmbindu-i cu înţeles şi sărutând-o pe frunte.

— Și acum?

— Ce mai vrei?

— Să aud porunca măriei sale, domnul nostru, îl înfruntă râzând şi ghemuindu-se din nou la pieptul său.

— Du-te repede, bate-i tare în uşă, dă-i înapoi jungherul şi spune-i să fie gata de plecare.

— Ah, tată, tată, ce bun ştii să fii cu cei slabi şi care te iubesc cu adevărat…

— Linguşitoareo, îi strigă doamna Stanca, râzând înseninată şi porni alături de maica Teofana spre patul pe care se aşezară amândouă.

— Mă bucur pentru vlăstarul domnesc, care s-a ridicat ca un brad, glăsui banul Mihalcea cu mândrie. Dă dovezi de voinicie si curaj bărbătesc.

— E încă aşa de copilăros! adăugă doamna Stanca, gânditoare.

— Prea l-ai ţinut în preajma ta, Stanca dragă şi acum încă mai crezi că-i copil şi că are nevoie de ocrotirea ta, când mai de folos i-ar fi să treacă sub puternicul braţ al tatălui său, o sfătui înteleapta doamnă Teodora.

— Dar ştie să se descurce în toate, bunicuţa, n-avea grija lui. Ce n-aş da să pot şi eu ţinti ca el cu arcul şi flinta! Acum doreşte un cal mai mare si mai iute, ca să se întreacă cu domnia sa căpitanul Cristea Vornic. Alerg bucuroasă ca să-l scot din suferinţă…

Şi dispăru într-o clipă, plutind ca un fulg, în timp ce toţi se înseninară ca de o boare primăvăratecă. Mihai Vodă se lăsă în jilţ făcându-i semn banului să vină la masă şi mută gânditor sabia din loc.

— Rămân îngrijorată dacă îl iei la mistreţi, Mihai, fiindcă-i tare neastâmpărat şi cam neascultător, îşi arătă temerea de mamă doamna Stanca.

— Am să-l ţin mereu între mine şi domnia sa căpitanul Calotă Buzoianu, nu trebuie să fii neliniştită, măria ta, o asigură marele dregător. Dar vom fi stingheriţi că ne va lipsi poznaşul nostru vorbăreţ Cristea Vornic.

— Să-l mai lăsăm să fiarbă între ziduri, că prinde năravuri rele şi n-o să-l mai poată nimeni stăvili, răspunse cu glas scăzut domnul.

— Multumeseu-ţi ţie, Doamne, că vistiernicul e în afara oricărei primejdii, îşi arătă îngrijorarea doamna Stanca, făcându-şi semnul crucii.

— Da, puteți să şi începeţi a vă ruga pentru sufletul lui, căci acum n-ar fi fost tocmai bun prilejul să-l scurtez. S-ar fi purtat vorbe neprielnice.

— Vai, Mihai! Mă îngrozeşti, se cutremură doamna.

— Mai sunt şi alţii, slăvită doamnă, a căror înlăturare te va încrâncena trecător, iar eu voi rămâne liniştit să-mi urmez menirea.

— Cei mai mulţi au averi şi mare trecere pe la curţile străine şi chiar prin preajma padişahului, doamne.

— Tocmai din aceste pricini, Stanca; unchiul Iani Cantacuzin mi-a trimis un catastif întreg de la Stambul şi până acum izbutii să înlătur din calea mea numai câţiva. Capuchehaia are de unde le cunoaşte uneltirile şi vicleniile primejdioase ţării şi casei noastre.

— Ei vor ridica glas şi vor rămâne neînduplecaţi în privinţa faptei căpitanului Cristea Vornic. Va fi destul de greu de găsit o ieşire din primejdia în care s-a băgat, strălucite doamne, reveni iar cu iscusinţă banul Mihalcea, bătând nerăbdător cu degetele în masă.

— Mai sunt şi eu pe-aci, iubite al meu prieten, îi răspunse domnul, pierind spre uşă. Acum urmează-mă să ne pregătim armele, că vremea fuge.

— Nici n-am avut răgaz să-ţi văd noul covor, mamă, că nu mai ştiu unde mi-i capul în vârtejul în care ne zbatem, se tângui doamna, de îndată ce Jurea închise din nou ușa.

— Merge greu lucrul, că pe Florica nu mă mai pot bizui de când venit-a din nou acel tânăr de la Moldova. Eu nu mai văd aşa de bine şi cam încurc urzeala.

— Ha… ha… măicuţă dragă, sosi vremea ca un tânăr ca Luca Ropală să ne încurce iţele, îi răspunse doamna, luându-i mâinile.

— Hei, să-ţi spun drept, copila mea, nu-mi prea place s-o văd plecând mereu în plimbare cu el, că de… băieţii!

— Nici nu-mi vine să cred că am fată aşa de mare, măicuţă dragă. Se ţine frumos pe cal şi mi-i drag să-i văd alături, îi destăinui ea zâmbind visătoare.

— Ascultă de mine, Stanca, pentru domniţa ţării nu-i bine să fie văzută prea des singură cu el, că lumea prinde a vorbi. O fi el chipeş, învăţat prin străinătăţi, dar mai ştii ce se poate întâmpla?!

— N-am nicio grijă în această privinţă, că el e aşa de sfios, încât nici nu îndrăzneşte să-şi ridice ochii când ea îi vorbeşte. Mai multă cutezanţă are ea, o liniști doamna mângâindu-i mâna. Hai să mergem.

De îndată ce ieşiră, Jurea începu să aşeze scaunele, şterse masa şi potrivi perdeaua la geam, lăsându-l deschis. Zgomotul din curtea mânăstirii nu mai contenea şi bufniturile cailor se înteţeau în lătratul nervos al câinilor. Când dădu să iasă, uşile se izbiră de perete şi voievodul Nicolaie Pătraşcu tăbărî ca o furtună în încăpere.

— Unde umbli, uncheşule? Nu ştii că plec la vânătoare?

— Ba ştiu, măria ta, şî-s bucuros, că de-amu sî cheamă că te zburătăceşti şî întri în slujba măriei sale.

— Bine, bine, dar nu uita să pui în samarele dumitale aşternutul si o scoarţă mare.

— Le-am şî pus, maria ta.

— Îmi pare rău de domnia sa căpitanul Cristea Vornic.

— Nu fii scârbit din pricina domniei sale, că odată te trezeşti cu el, ca ieşât din bortă de guzgan.

— Şobolan, uncheşule, îl îndreptă râzând şi ieşi grăbit trântind uşile.

Râsul cristalin al domniței îl făcu pe bătrân să scoată capul pe geam.

— Ho, vijelie, că m-ai speriat, era să mă dai jos…

— Îmi vine să te sugrum, surioară, aşa-mi eşti de dragă!

— Na, viteazule, ia-ți pumnalul înapoi, pufni ea în râs, în timp ce fratele se îndepărtă, fluierând.

Trăgând geamul şi asezând din nou perdeaua, simţi că în prag se ivise domnița. Era îmbujorată la faţă, pieptănată din nou şi cu rochia cu care se ducea de obicei la călărie.

— Eram sigur, o întâmpină bătrânul, că numai domnița noastră are să-l poată trage afară din bârlog, că tare se mai mâniase. Tot aşa era şi măria sa când era de-o samă cu el. Iaca, acuma se frăsuieşte că-i mare vânător ş-o vinit cu porunci straşnice.

— Cu pregătirile acestea de vânătoare toate-s întoarse pe dos, uncheşule dragă. Nu ştii cumva dacă şi domnia sa Luca Ropală pleacă în alaiul domnesc? întrebă ea în treacăt, ceea ce avu darul să-l facă pe bătrân să-şi tăinuiască pe sub mustăţi zâmbetul.

— Şi domnia sa m-o întrebat, când o plecat în pădure după flori, dacă domniţa se găteşte de vânătoare. Dar eu, dă… n-am cum le ști pi tăti, îi răspunse cu o uşoară şiretenie de hâtru.

— Tare-mi pare rău că în curând trebuie să plecăm cu toţii la curtea de la Târgovişte, alunecă ea grăbită peste răspunsul primit.

— Ne-om duce, dacă aşă-i porunca, să punem țara la cale, de-om pute aduna Divanul. S-auzi că-i tot mai aproape primejdia războiului cu necredincioşii şî n-aş vre să închid ochii înainte de-a mai vide odată ţara Moldovei.

— Ai putea pleca odată cu domnia sa Luca Ropală.

—Nu mă lasă inima să mă duc acuma, la greu, de lângă măria sa. Pe vifor, zloată sau furtună, eu îi păzăsc cortul şî somnul.

— La porunca măriei tale, domniţă, răsună plăcutul glas al tânărului care se înclină în prag, răvăşindu-şi pletele castanii.

— Lucaaa, tresări copila, neputându-şi domoli izbucnirea bucuriei, care-i aprinse scântei verzi în privire. Nici domnia ta nu pleci la vânătoare?

— Mătuşa Irina mi-a adus vestea că domniţa noastră ar dori să iasă la plimbare, aşa că rămân preasupusa slugă a măriei tale, îi răspunse sub îmboldirea unei înfiorări ca de vrajă şi care îl pironi în cadrul uşii.

— Uncheşule, spune-i doicăi Irina că nu mai merg în poiană după flori, îi porunci cu glas tremurat fata.

— Să vă scot şî caii? Astăzi vremea-i mai acătării şî n-o să mai viniţi înapoi, ca ieri, pi ploaie.

— Nu acum… după ce pleacă vânătorii. Hai, curaj… intră, Luca.

— Iar singuri prin pădure… și fără strajă. Măria sa tot pi mine are să-şi reverse mânia de-o afla şî păn-la urmă am să rămân aninat într-o creangă de copac.

— Nu ne ducem prea departe, moş Jurea şi slujitorul meu are să ne ție caii, îi tăie vorba grăbit tânărul moldovean şi înaintând întinse zâmbind un bucheţel de flori de câmp domniței.

— Dacă-i asa, se cheamă că rămân liniştit, înălţimea ta, răspunse el cu aceeaşi uşoară şiretenie. Alerg să-i spun doicăi să nu se mai gătească de plimbare, că domniţa ş-o găsât un braţ mai tare care s-o ocrotească.

— Îţi mulţumesc, Luca, sunt aşa de fragede… rosti încet domnița, de îndată ce se închise uşa în urma bătrânului.

— Am înmănunchiat odată cu ele şi toate gândurile mele, domniţă, îi răspunse, învăluind-o în luminoasa lui privire cenuşie.

— Sunt tot aşa de frumoase? Le simt, dar nu se văd, întrebă ea luptând ca să-şi stăpânească tremurul pleoapelor.

— Sunt ca şi simţimântul curat al prieteniei care ne leagă, domniţă; port în ele prima mea taină care mă farmecă şi aş fi dorit ca şi florile să fie tot aşa de frumoase. La Florenţa poate că aş fi găsit mai apropiate privirii şi zâmbetului care mă vrăjeşte.

— Dacă pe acolo se găsesc flori aşa de frumoase, atunci trebuie să fie şi domniţe care ar fi izbutit să-ți fure gândurile pe care le îmbraci în vorbe încântătoare.

— Numai la Veneţia mi s-a dat să zăresc câteva, dar acum văd bine că niciuna nu-i ca aceea pe care am aflat-o în această parte minunată a lumii.

— Ai fost trimis la învăţătură pentru harul de a fermeca fetele neştiutoare? Ei bine, află că plutesc ca într-o vrajă, Luca şi că-mi pare nespus de rău că te întorci aşa de repede la Suceava, îi răspunse aplecându-şi uşor capul şi privindu-l printre gene.

— Dar inima şi gândurile-mi rămân aici, domniţă, şi am să-ţi zăresc zâmbetul pretutindeni, prin negura suferinţei, că nu pot fi mai aproape.

Fremătarea de afară se înteţi şi vorbe întretăiate de paşi şi sunete de pinteni îi făcură să tresară.

— Vai, tata! Numai dintr-o privire îmi goleşte gândurile. Să plecăm

repede, Luca, izbucni domnița îmbujorată, luându-l de mână.

— Vine măria sa domnul, şopti Jurea, împingând uşile în lături şi făcându-le loc să treacă.

De-abia se strecurară pe uşă că şi apăru domnul, grăbit, urmat de spătarul Preda Buzescu, stolnicul Stroie Buzescu şi Petre Armeanu, secretarul cancelariei domneşti, toţi în veşminte de vânătoare.

TOTUŞI, CĂPITANUL CRISTEA NU SE ASTÂMPĂRĂ

— Stai pe aproape, bătrâne, şi priveghează să nu intre nimeni, porunci domnul, aşezându-se în jilţ în clipa când intră şi banul Mihalcea.

— Domnia sa căpitanul Mârza încă n-a sosit, măria ta, glăsui Petre Armeanu.

— Dar Radu Florescu, Bașotă, Calotă Buzoianu? întrebă Mihai Vodă cu sprânceana dreaptă ridicată.

— I-am lăsat în urmă, la Râmnicul Vâlcii, galopând de zor spre târg, răspunse banul Mihalcea.

— Să nu se întâlnească cu zăbava la bâlci, măria ta, adăugă zâmbind spătarul Preda Buzescu.

— Or fi ei vrednici şi la beţie, dar toate la vremea lor.

— Ar fi fost mare primejdie dacă era cu ei şi Aga Leca, intră în vorbă zâmbind şi bătrânul Stroie, stolnicul, ceea ce stârni un hohot de râs, pornit din piepturi tari.

Oricine ar fi fost de faţă nu şi-ar fi putut închipui că aceşti falnici bărbaţi, cu feţe luminoase şi gata să pornească într-o petrecere vânătorească, erau strânşi la sfat de taină pentru a întâmpina cea mai mare grozăvie a vremii. După ce se potoli acest mărunt început de veselie, Mihai Vodă bătu de trei ori din palme şi îndată se ivi în prag Jurea.

— Nu intră nimeni, bătrâne, repetă el mai aspru, afară de domnia sa Banul Manta, dacă se simte mai bine şi nu pleca din uşă, oricine te-ar chema.

—Fierbinţeală nu mai avea de-aseară şi l-am lăsat îmbrăcându-se, măria ta. Nu scapă el prilejul unei asemenea vânători, adăugă încruntat cancelarul Petre Armeanu.

— Şi acum la treabă, feţii mei, glăsui Mihai Vodă, îndreptându-şi privirea către spătarul Preda, care-şi mângâia musteţile între cei ce rămăseseră în faţa scaunului domnesc.

— Iscoadele trimise de Baba Novac nu ne-au adus veşti tocmai bune, măria ta. Se vede că padişahul l-a împuns pe Sinan, Paşa cu noi porunci, să-şi mişte mai repede tamazlâcurile. Nu-i un ceas de când mi-a trimis, prin căpitanul Stoia Strâmbeanu ştirea, că fruntea ordiilor alcătuite în Rumelia va fi la Dunăre în mai puţin de-o lună.

— În mai puţin de-o lună? izbucni domnul, împingând scaunul cu furie şi ridicându-se îşi trecu dreapta între cingătoarea de piele şi pieptarul vişiniu, strâns în nasturi ciopliţi din coarne de cerb şi porni mânios prin încăpere. În mai puţin de-o lună, repetă cu glas mai stins; Spune, Predo, că vremea nu ne aşteaptă, îl îndemnă domnul nerăbdător şi încrucişându-şi braţele se rezema de masă.

— Oştirea duşmană s-ar ridica la peste o sută de mii de suflete, cu robi cu tot, dar în drum mai prind şi pe alţii cu arcanele. La Dunăre au să se adauge şi oştenii beilor din

hotarul împărăţiei, care au şi prins a face mari stricăciuni în oameni şi vite. Harţurile pornite de Baba Novac nu pridideşc să-i astâmpere.

— Trimite poruncă pârcălabului Vâlcu şi starostelui Pleşa să întărească paza cetăţilor de margine. Pe toată latura Dunării, unde vor năzui să arunce podul, să se dea foc recoltei şi la vremea potrivită să se otrăvească apele în calea ordiilor.

— La cetatea Giurgiului, pârcălabul Hâncu le-a nimicit mereu încălcările şi a izbutit să slobozească oamenii şi vitele din prinsoare, dar nu are destulă călărime, măria ta.

— Mai trimite câte o sută de oşteni călări la cetăţile din olatul apei Neajlovului… şi cu mare zgârcenie, spătare, că avem puţini, îi dădu în grijă Mihai Vodă, reluându-şi locul.

— Mâine în zori încalec, măria ta, încheie spătarul, ostăşeşte, cele ce avusese de înfăţişat domnului şi generalului său.

— Va trebui să mai îngădui, Predo, câteva zile până mai primesc şi alte veşti. Trimite poruncile printr-un om de credinţă.

— Să-mi fie îngăduit, strălucite doamne, rosti banul Mihalcea, a-mi tălmăci gândul, că cel mai nimerit pentru o asemenea treabă ar fi căpitanul Cristea Vornic.

— Aşa-i, măria ta, întări şi spătarul Preda Buzescu, trăgându-şi nerăbdător musteața.

— Încă nu… încă nu-l pot libera, le răspunse Mihai Vodă, trecându-şi mâna peste cuta care se adâncise deasupra sprâncenelor lui bogate. De îndată ce soseşte Mârza, va face cale întoarsă, adăugă domnul gânditor.

— Încet, încet, se destramă negura în care-i prins vorbăreţul nostru, şopti Banul în urechea spătarului.

— Ai spus ceva, Mihalceo? întrebă domnul cu sprânceana ridicată.

— Că alegerea e bună, măria ta.

— Şi Mârza-i om de nădejde, la greu, slăvite doamne, întări şi stolnicul Stroie Buzescu.

— Ei, Armeanule, ce-ţi spusei? Socotişi că strălucitul sultan al aliotmanului va aştepta ca iarna să-i întindă pod de trecere peste Dunăre? îşi îndreptă domnul privirile către singurul dintre cei de fată, înveşmântat într-un frumos caftan boieresc.

— Astfel vor pătrunde mai greu pe pământul ţării, strălucite stăpâne, căci podurile pot fi mai lesne scufundate, pricinuindu-le pagube folositoare nouă, căută el să răstoarne necugetata lui părere.

— S-ar putea să le lăsam răgaz ca să treacă o parte din oştire, pe măsura puterilor noastre, îl sprijini şi stolnicul Stroe.

— Hm, făcu spătarul Preda Buzescu, ridicând din umerii lui largi; Aceasta ar cere oameni, cai şi mai cu seamă tunuri mari, ca cele cu care a venit Kir-Albert.

— Socotinţele ar fi bune, precum mi le înfăţişaţi, dacă sărmanele noastre puteri ne-ar îngădui să ieşim la luptă făţişă. Dar astfel cum vede şi destoinicul spătar al nostru, niciodată nu vom izbuti a zăgăzui puhoiul semilunei. Nu-mi pot îngădui să jertfesc oamenii de nădejde cu care voi izbăvi țara de cotropitori. Căci numai pe ei mă pot sprijini todeauna la greu, recunoscu Mihai Vodă, strângându-şi între pleoape scânteile credinţei sale.

— O încercare de sfărâmare la vreme a podului ne-ar aduce un răgaz, măria ta, îşi rosti şi banul Mihalcea gândul.

— Cu ce, Mihalceo? Să-mi nămolesc în bălţile Dunării şi puţinele bombarde pe care le mai avem? Şi pentru ce răgaz? Mai crezi în vorbele goale pe care mi le trimit împăraţii, craii şi palatinii? Am să rămân singur în faţa primejdiei întregii creştinătăţi, dar am să-mi duc blestemul cu străşnicie. Calea noastră spre izbândă se va deschide numai atunci când vom reuşi, prin harţuri repezite şi neistovite în

coastele balaurului, să-l tragem spre mlaştinile Neajlovului. Acolo-i singura noastră putere, căpitani, îşi dezvălui domnul ţării credinţa, cu fulgere în priviri.

— Măria ta, răsună armonios glasul banului Mihalcea în liniştea apăsătoare care se lăsase în mica încăpere, să-mi fie îngăduit a nu mai pleca în solie la Moldova.

— Nu se poate, Mihalceo, trebuie, mai ales după veştile pe care ni le-a trimis Baba Novac. Nu mă îndoiesc o clipa că Ştefan Răzvan nu şi-ar ţine făgăduiala, dar trebuie vestit grabnic, că vremea a ajuns la margine.

— În această grea cumpănă în care se află ţara nu-i este nimănui îngăduit să lipsească de sub braţul slăvitului nostru domn. Pe domnia sa Luca Ropală se poate pune toată nădejdea, fiind fiul marelui vornic al Moldovei şi prieten de credinţă al măriei tale.

— Este un tânăr luminat, de neam şi cu inimă curată, măria ta, întări şi bătrânul stolnic vorbele banului Mihalcea.

— Acum, mai mult ca oricând, trebuie să ne strângem toţi în jurul puternicului nostru domn, se ridică din nou glasul aspru al spătarului Preda Buzescu.

— Dacă toţi cei din Divan s-ar dovedi cu aceeaşi credinţă pe care o aveţi voi pentru domn şi ţară, strigă Mihai Vodă izbind cu pumnul în masă, Doamne, Dumnezeule mare, din mila ta numai în cort si pe câmpul de bătaie nu mă simt singur… Armeanule, potriveşte daruri alese pentru voievodul Moldovei, vornicul Matei Ropală şi pârcălabul Agapie Buhuş! Până la cetatea Crăciuna Moldovenească Luca Ropală să fie petrecut de postelnicul Mirişte cu patruzeci de călăraşi domneşti. Cartea noastră către măria sa Ştefan Răzvan nu vreau… nu trebuie să cadă în mâini străine!

— Voi pleca de îndată ce sosește domnia sa căpitanul Mârza, măria ta, căruia trebuie să-i dau catastifele cu oamenii sosiţi de pe valea Jiului. La Târgoviște am să pregătesc darurile.

— Ce-ai făcut, spătare, cu ei? întrebă domnul, lăsându-se din nou în jilţ.

— I-am îndreptat spre Giurgiu şi au plecat cântând, bucuroşi că au văzut faţa măriei tale.

— Erau aşa de tineri… spuse domnul, gânditor.

— Nici nu s-au aprins focurile pe coline şi valuri, valuri de voinici trec spre cetatea Târgoviştei şi Bucureşti de prin locurile în care s-a aflat că măria ta aduni din nou oaste.

— Trimite vorbă lui Cocea şi Baba Novac să aibă mare grijă ca cei de peste Dunăre să nu vadă mişcare de oşti de-a lungul malurilor. Bătrânii, femeile şi copiii să fie strămutaţi din calea ordiilor, cu vite cu tot.

— Dar cu câteva sute de oşteni şi oameni de gloată, pârcălabii de

margine vor fi covârşiţi, slăvite doamne, şi-atunci înseamnă că-i lăsăm pe spurcaţi în voia lor, întrerupse Petre Armeanu răspunsul pe care vroia să-l dea spătarul domnului.

— Hei, iubite al nostru Petre, tot nu vrei să mă-nţelegi că nu-mi pot îngădui să-mi împart oştirea în pâlcuri şi să presar oamenii de-a lungul Dunării, când suntem aşa de puţini, îi răspunse domnul cu obidă.

— Pârcălabul Sava Hâncu, Baba Novac şi căpitanul Cocea, mai ales, ştiu să-şi cruţe oamenii pe care-i au, adăugă banul Mihalcea, întorcându-se către fereastră, atras de zarva care creştea şi tresărind când văzu mulţimea care venea spre cămările domneşti.

— Domnia sa Mitrea Boteanu, fiind cunoscut prin părţile Buzăului şi-n raiaua Brăilei, a făgăduit să trimită glotasi, feciori de pe pământurile mazililor şi cai, reluă vorba spătarul Preda, cu mâna pe mânerul iataganului pe care nu-l părăsea niciodată.

Zgomotul de afară creştea treptat şi glasurile se ridicau din ce în ce mai tare, dar banul Mihalcea nu izbuti să vadă cine este adus între suliţele străjerilor.

— Îndurare, iertare, înălţimea ta, reuşi el să prindă din strigătele norodului, în timp ce privirea domnului stăruia să rămână cu nedumerire asupra înfăţişării spătarului călit în lupte. Picioarele lui curbate de bun călăreţ şi braţele-i puternice, gândea domnul, ar fi pus pe oricine la respect, dacă s-ar fi iscat vreo gâlceavă. Dar cum zarva nu contenea, fruntea lui Mihai Vodă se încruntă şi cu privirea întunecată bătu mânios din palme.

— Jurreaaa! tună glasul lui.

— Poruncă, măria ta! rosti acesta, tăbărând pe uşă.

— Cine cutează să ne tulbure liniştea? Ce se petrece acolo?

— Omenirea ieșâtă de la slujba unui botez s-o bulucit în preajma domniei sale căpitanului Sava, drept când o discălicat.

— Ei şi?

— Cere intrare la maria ta; i-am spus…

— Cheamă-l, uncheşule, îi făcu el semn cu dreapta, tăindu-i vorba.

— Să nu fi săvârşit vreo nouă trăsnaie vorbăreţul nostru, şopti îngrijorat banul Mihalcea la urechea spătarului Preda, în clipa când intră grăbit căpitanul străjii.

— Să-mi fie iertată cutezanţa, începu el înclinându-se, dar este fără voia mea…

— Lasă temenelile, căpitane, că n-avem vreme de pierdut; spune-mi mai repede ce-i zarva aceasta care-mi tulbură liniştea?

— Domnia sa căpitanul Cristea Vornic a tăiat funiile clopotelor şi a izbutit să-şi dea drumul în jos, pe zidul clopotniţei. De acolo a sărit chiar pe calul meu!

— Ne.. mai.. po.. me.. nit! răcni cu mânie domnul, ridicându-se furios şi cu sprâncenele adunate peste fulgerile din privire.

— În galop nebunesc se îndrepta spre aşezarea unde trage de obicei domnia sa logofătul Mirislău şi în drum a smuls suliţa, din mâinile unui străjer.

Noua ispravă a nestăvilitului căpitan fu înfăţişată pe nerăsuflate, spre uimirea celor de faţă.

— Straşnică poveste pentru muieri şi copii, căpitane. Piei din ochii mei, nevolnicule! tună domnul, cu pumnii strânşi.

— Măria ta, se auzi glasul stins al banului Mihalcea, care făcu un pas şi rămase înmărmurit, în timp ce căpitanul Sava căzu în genunchi.

— Ia sabia de pe masă, îi şopti spătarul Preda din spate.

— Ridică-te şi spune isprava până la capăt, îi porunci mai domol, începând să-şi sune pintenii cu paşi mari prin faţa lui.

— I-au ieşit în cale străjerii de pe dâmb şi cu greu au izbutit să stăpânească dârlogii calului, din cauză că pălea cu suliţa, şi cu stânga şi cu dreapta, spuse căpitanul cu glas tremurat, recăpătându-şi răsuflarea, în timp ce domnul se reîntorcea către masă.

— Acum, îndată să-mi fie înfăţişat! porunci izbind puternic cu pumnul în masă.

— L-am adus, măria ta şi se zbate ca un lup în capcană, răspunse acesta şi împingând uşa, făcu un semn, în vreme ce banul Mihalcea, îngrijorat, dădu cu cotul spătarului.

— Rău ceas şi-a mai ales sărmanul nostru Cristea, îi şopti din nou, strângând dureros pleoapele.

— Cum de ați cutezat să legaţi braţele unui căpitan din oastea mea? tună din nou glasul domnului, fulgerând cu privirea pe străjerii care împinseseră peste prag pe Cristea Vornic.

— Să fi avut calul meu, stră… strălucite doamne, nimeni nu m-ar fi ajuns din urmă, declară prizonierul, zbuciumându-se, în timp ce căpitanul Sava se grabea să-i dezlege funia.

—Nici în butuc n-ai să te potoleşti, turbatule? izbucni din nou, furios, Mihai Vodă, făcând semn la toți cei de faţă să părăsească încăperea.

Grupul celor patru ieşi tăcut şi pe faţa senină de obicei a banului Mihalcea se lăsă o perdea de tristeţe şi de vădită îngrijorare.

Căpitanul Cristea Vornic, rămas singur în mijlocul chiliei, îşi aplecă fruntea încruntată, uitându-se cu ochi de fiară rănită la domnul şi stăpânul său. Rezemat de masă şi cu privirea tulbure, Mihai Vodă fierbea de nerăbdare să se închidă uşile în urma celor ce șovăiau să iasă.

— Ţi-am poruncit să stai liniştit în turn, doară ştii că nimic nu mă supără mai mult decât călcarea poruncilor mele; orice abatere mă scoate din fire, mai ales a acelora care s-au ridicat prin faptele lor de arme alături de mine, începu domnul mai domolit. Aceasta-i nesupunere, căpitane Cristea, adaugă, ridicând glasul.

— Po… porunca măriei tale e lege… dar viaţa domnului ţării e sfântă pentru mine, strălucite doamne, răspunse el cu îndârjire, înfruntând privirea apăsătoare cu care îl pironea Mihai Vodă.

Adâncit în vedenii de demult şi gânduri triste, privirea căpitanului din faţa sa îi aminti din nou pe aceea a voievodului Petru Cercel. Fără a mai spune nimic se întoarse spre masă, apucă sabia, se uită gânditor la ea şi apoi se aşeză în jilţ.

— Să n-o mai lepezi niciodată, rosti, cu glas stins, dându-i-o. Ai să mă urmezi la vânătoare şi o bucată de vreme vei fi numai în preajma mea.

— Pî… până la moarte, măria ta! izbucni el şi prăbuşindu-se în genunchi sărută mâna din care primise sabia.

ÎN MARI SINGURĂTĂŢI

Pe drum cotit de munte alaiul domnesc urca în pasul cailor poteca tăiată pe sub crestele înmărmurite în tainica lor împietrire. Cetini seculare cădelniţau nevăzut miresme îmbătătoare, trase din tăriile firii, îmbălsămând calea falnicilor călăreţi care străbăteau veşnicile singurătăţi.

În fruntea acelor voinici cu braţe tari se afla săltat pe un roib călăuza locurilor, preacuviosul stareţ al sfintei Mânăstiri Cozia, vlădica Teofil. Alături de sfinţia sa mergea tăcut, pe jos, bătrânul pădurar Matei Hrib, vechi şi iscusit vânător de sălbăticiuni. În curând avea să coboare prin alte hăţişuri, către oamenii pe care-i pornise din zori, la priporul de unde trebuia să înceapă bătaia. În urma lor se afla încălărat Mihai Vodă, având la dreapta sa pe coconul domnesc, urcat pe căluţul lui pag. Din când în când şăgalnicul copilandru îşi întorcea privirea iscoditoare către domnia sa logofătul Mirislău, care se oploşea cu vădită fereală în apropierea lor, cătând mereu înapoi. Călărea adus de spate şi cu lehamite, gata să dea glas la primul semn al primejdiei. Dacă ar fi ştiut că „turbatul” scăpase din turn, ar fi trimis rugăminte de iertăciune domnului, că nu se află tocmai bine. Păzea marginile posac şi abătut, depănând gânduri de îngrijorare, că toate i se trag

fiindcă-i slab de fire pentru plăcerile vieţii. Pe lângă multe altele, domnia sa avea şi patima vânatului pe care, la urma urmelor ar fi izbutit să şi-o ostoiască dacă ar fi fost mai stăpânit din fire. Însă peste toate aceste chibzuinţe cu care luptase aprig chiar în curtea mânăstirii, la plecare, se mai adăugase şi păcătoasa-i semeţie de boier, la care ţinea cu mare îndârjire. Astfel fiind, şi aflându-se gătit de vânătoare în mijlocul alaiului domnesc, nu mai era chip să „îndărăpteze" în văzul tuturor.

„ Şi acum… Ce-o da Sfântul", îşi repeta mereu în gându-i răvăşit de grozăviile multor întâmplări petrecute la vânătorile domneşti.

De cum dădea cu ochii de nebun, prin cele mai ascunse tainiţe ale minţii îi huia vârtejul spaimelor.

Cu frâiele libere, neastâmpăraţii cai pe alte căi acum păşeau domol, alegând locul în care puneau copitele, printre grohotişuri şi rănile potecii brăzdate de şuvoaiele primăverii. Din mijlocul lungului şir de călăreţi se ridicau hohote de râs voinicesc şi din când în când se desluşea uşoara gângăveală a neistovitelor atacuri mânuite de căpitanul Cristea Vornic. Ochii verzi şi faţa plăcută, de şăgalnic, oglindeau o sănătate nedesminţită. Călărea alaturi de nedespărţitul său prieten şi proteguitor Aga Leca, zis şi Flămânzilă, al cărui mijloc era strâns într-o curea de trei ori mai mare decât a tinerelului nostru căpitan. Sub povara lui calul sufla din greu şi era mai asudat decât toţi cei din preajmă, dând semne de vlăguială. La un ceas de la plecare, schimbase calul care se betegise la un picior şi acum se gândea să-l ia pe cel al slujitorului său. Ştergarul mânăstirii cu care îşi înfăşurase gâtul şi ceafa era ud, iar broboanele care-i străluceau pe frunte le lepăda în lături cu mâna.

—Gloaba asta nu prea ține la drum, mormăi el, strângându-l în pinteni.

— Ar fi trebuit să încaleci un taur, Flă… Flămânzilă, după cât ai mâncat aseară, îi răspunse Cristea Vornic, stârnind râsul celor care-i auzi.

— Nu vrei să schimbam caii, vorbăreţule, ca să vezi că nici vinul pe care l-ai băgat în domnia ta nu-l duce, îi răspunse, descoperindu-şi dinţii ca de lup Aga, între musteţile-i castanii.

— Flinta, muierea şi calul nu se zălogesc, dar dacă ai să te porţi frumos cu înălţimea mea, la întoarcere, s-ar putea să-ţi dau iapa logofătului, spuse el cu glas mai scăzut, stârnind din nou râsetele.

—Astâmpără-te, Cristeo, că eu nu sufăr gluma şi nesocotinţa, îl mustră bătrânul Banu Manta, de pe murgul din faţa lui. În lipsa vărului Teodosie, care te-a crescut, îmi făcuşi o făgăduinţă…

— Rămân legat pe astăzi, înălţimea ta, răspunse făcând cu ochiul şi zâmbind prietenului său.

— Ba chiar până se reîntoarce din solie domnia sa marele logofăt

Teodosie Rudeanu, adaugă Aga Leca, desfăcându-şi ştergarul; sub înalta sa oblăduire ţi se domoleşte turbarea.

— Fiindcă mă asupreşti, mă supun si-ţi dau calul, îi răspunse el, descălecând pe un dâmb din marginea potecii.

Îl aştepta râzând să coboare de pe cal, dar tânărul Aga, deşi bine încălat şi mai înalt poate c-o palmă, sări cu agerime nebănuită din scări şi-şi frecă fața şi ceafa cu capătul aspru al ştergarului.

Adevărat, după cum mergea porecla era cam mâncăcios, dar om şăgalnic şi cu mult duh. Preţuia şi vinul bun, între soţii săi de fapte mari, ca Preda Buzescu, Baba Novac, Petre Armeanu şi toţi acei care ştiau să se întreacă din pahar, cu cuviinţă, ori de câte ori se veselea şi măria sa, după trudnicile sale biruinţi. Ca cel mai tânăr dintre dregătorii domniei, Aga Leca, la despresurarea cetăţii Giurgiului, îl luă în mare prietenie pe veselul Cristea Vornic. Nu atât fiindcă-i salvase viața, într-o încăierare, cât mai ales pentru voinicia şi iscusinţa sa în lupte, care-l ridicaseră la treapta de căpitan. Amândoi erau socotiţi neîntrecuţi în mânuirea arcului şi aruncarea arcanului, dovedindu-l chiar şi pe vestitul Baba Novac.

Pe sub bolţile codrului, ochiurile de lumină străpunse de razele soarelui din acel sfârşit de iulie făceau să scânteieze argintul armelor scumpe, cătărămile curelelor şi pintenii. În urma măriei sale se aflau, pe cei mari şi neastâmpăraţi, banul Mihalcea şi spătarul Preda Buzescu, stânjeniţi şi ei de căldura în sporire, de la popasul făcut la hotarul fagilor cu brazii. În alaiul care şerpuia spre înălţimile singurătăţilor, se mai aflau şi alte nume răsunătoare ale vremii, ca Banu Manta, Radu Calomfirescu, stolnicul Stroie Buzescu, Stroian Başotă, Calotă Buzoianu, Stoia Strâmbeanu, vrednicul căpitan Mârza, Radu Florescu şi alţii, amestecaţi printre oşteni, oamenii starostelui Vlăduţ şi străjeri.

De pe samarul unui cal sur şi pintenat, Jurea ţinea funia de care era legat un catâr încărcat cu desage, scoarţe şi poclăzi, care se legănau printre urechile mari şi îndepărtate ale blajinului animal de povară. Ştiind că va cutreera munţii, îşi luase căciula, dar la un ceas de drum o băgă în sumanul pus de-a curmezişul samarului. Cu pletele, barba şi musteţile-i albe ca neaua, părea un sfânt de pe icoane, rătăcit în alaiul domnesc.

În răstimpul celor aproape cinci ceasuri de cale grea, cu suișuri şi coborâşuri anevoioase, deasupra cărora nu se vedea decât minunatul azur al cerului, de pe o culme oablă se iviră privirilor pereţii prăpăstioşi ai muntelui Suru.

— Ai să-mi rupi şalele calului, dacă te-apuci să mănânci, Flă… Flămânzila, îi strigă din urmă căpitanul Cristea Vornic, silindu-şi trăpaşul cu pintenii, în râsetele celor din preajmă.

— Aveam ceva bun şi pentru tine, semeţule, dar să te văd târându-

te ca râma si nu-ţi mai dau nimic, îi răspunse, scoţând din nou o prescură din cele căpătate de la prea cucernicul Teofil, pe care şi le împănase cu muşchiuleţ de purcel. Apoi cu degetele lui ca nişte cârnăciori dădu traista la o parte şi trase de la şold o ploscă butucănoasă de lemn. După fiecare înghiţitură trăgea şi un gât bun de vin porfiriu.

Cei din jur îsi dădeau coate, zâmbind, în timp ce Cristea Vornic se uita cu ochi mari la el.

— Şi-acum ce te holbezi aşa la mine?

— Mi-i teamă să nu-ţi înghiţi limba, cumpătatule, îi răspunse cu îngrijorare, stârnind iar hohote de râs.

— Când sunt proteguit de asemenea stârpitură, mă prinde înduioşarea şi nu sufăr să se uite nimeni saşiu la mine. Ţine, pomana din pomeni ţi-o dau de pomană, păcătosule, şi-i întinse o prescură.

— Bogdaprosti, milostivule, şi să fie de suf… sufletul celui care va ajunge primul în iad, îi mulţumi el, repezindu-se la prescură.

— Şi ca să fii bine primit acolo, ia şi plosca, mai adăugă, pufnind de râs odată cu ceilalţi.

Intrarea într-un făget al coborâşului, care ferea trecătorii de neîndurătoarea arşiţă a soarelui, făcu pe măria sa să nu mai dea o nouă poruncă de popas. Dintr-o poiană începură să se zărească, spre râpele muntelui din depărtare, sate şi ogoare răsfirate cât vedeai cu ochii peste văile prinse ca într-o pâclă. Trecut de mult de crucea amiezii, soarele îşi trimitea văpăile dogoritoare, dar pe sub poala codrului caii nu-şi conteneau mersul liniştit. Înaintau pe lângă coasta unui pripor, când ecoul armonios al unui clopot porni ca din senin. Din desişuri îndepărtate dădu şi un bucium zvon lung, ca de pe alte tărâmuri. Poteca prinse a se lărgi odată cu pătrunderea ei printre stejari seculari, sub care piepturile voinicilor încălăraţi primeau îmbălsamatul dar al tăriilor.

Preacuviosul Teofil, rămas singur după plecarea bătrânului pădurar, Matei Hrib, îşi alătură calul de acel al mândrului domn şi cu cucernicie îl vesti că au intrat în padurea schitului Înălţarea.

— Starostele Vlăduţ îmi spuse că ar fi loc de dormit şi la schit, dar de găsim strâmtoare, se pot întinde corturile, părinte.

— Nu se află, măria ta, totu-i pregătit după cuviinţă, ca pentru înalţi oaspeţi, răspunse, umilindu-se, cucernicul călugăr.

— Şi se poate mânca la schit? întrebă grăbit voievodul Nicolae Pătraşcu, ridicându-şi pletele de pe frunte, cu ochii la un şipot care-şi arunca apa într-un jgheab mare.

— Cuviosul Pamfilie îmi trimise vorbă că va avea grijă de toate pentru cuvenita ospitalitate a unor feţe împărăteşti, răspunse stareţul, prinzând dârlogii calului de pe care coborî Mihai Vodă.

Întregul convoi se opri şi cei mai mulţi descălecară cu ploşti în

mâini. După ce băură apă, Mihai Vodă făcu câţiva paşi pentru dezmorţire şi apoi se aşeză pe colţul unei stânci, în clipa când voievodul dispăru. De-abia aştepta să fie din nou în preajma Agăi Leca şi a căpitanului Cristea Vornic. Căpeteniile mai de vază se strânseră în jurul măriei sale. Caii fiind prea încălziţi, fură struniţi de a bea prea multă apă, în vreme ce vânătorii, adunaţi în grupuri, vorbeau şi râdeau la umbra stejarilor. Pe limpezimea adâncă a cerului o pajură plana peste liniştea codrilor scăldaţi în soare. În forăitul cailor şi privirile oştenilor, căpitanul Cristea Vornic aşează o piatră pe scorbura unui copac, apoi măsură cu pasul distanța până la locul unde-l aşteptau voievodul şi Aga Leca, pregătiţi cu săgeţile în arcuri. Primul trase voievodul Nicolaie Pătrașcu, a cărui săgeată se înfipse chiar lângă țintă, fiind răsplătit cu laude şi mai ales cu zâmbetul de mulţumire al măriei sale. Al doilea trase Cristea Vornic şi săgeata mişcă piatra mai spre stânga, în chiote şi râsete de bucurie. Aga Leca, înfipt ca un titan pe puternicile lui picioare, îşi scoase mâinile din şolduri şi primi arcul pe care i-l trecu voievodul.

— Tot neisprăvit ai să rămâi, Cristeo, strigă el cu mândrie, potrivindu-şi săgeata în arc şi în râsetele celor din jur încercă de câteva ori coarda.

— Dar s-a mişcat piatra! izbucni voievodul, apărându-şi cu străşnicie meşterul său în mânuirea armelor.

— Să te văd, bol… bolfosule, dacă-o poţi atinge, îi răspunse Vornic în alt hohot de râs, sărind pe o cioată.

— De n-o dau jos, îmi mănânc arcul, vorbăreţule, se fuduli, aruncând o privire piezişă celor ce râdeau lângă el.

În liniştea care se aşternuse şi caii încetară cu pufăitul, când voinicul ţintas, în nedumerirea privitorilor, se dădu cu trei paşi înapoia locului de pe care trăseseră ceilalţi doi. Apoi, făcu o plecăciune către domn, care îl privea cu sprânceana ridicată şi întinse coarda din care porni săgeata piuind. Ca, trăsnită, piatra se rostogoli în scorboră, în timp ce voievodul sărea râzând în jurul lui. Privirea domnului oglindea o vădită mulţumire şi spătarul Preda Buzescu puse râzând mâna pe umărul învingătorului.

În mai puţin de un ceas de cale, pe un coborâş lin, în forăitul şi strănutul cailor supăraţi de năvala muştelor, stejarii începură a se rări şi poteca a se împărţi printre tufărişuri.

Clopotul contenise de mult şi Mihai Vodă se opri, strunindu-şi calul pe o colină, de unde privea întreaga desfăşurare a văilor. Cu stânga sprijinită în şold şi fruntea ridicată în liniştea solemnă a măreţiei de veacuri, părea că falnicul voievod va purcede la un nou descălecat pe acest minunat tărâm al tăcerilor încremenite în vreme. Un corn de vânătoare undui pe vale zvon de vestire şi măria sa coborî colina, luându-şi locul în fruntea alaiului. Curând, după un pâlc de stejari mai

apropiaţi, apăru în privire turnul unei bisericuţe de lemn, împrejmuită cu zid de bolovani. Clopotul îşi reîncepu cântul în aramă şi nimeni nu bănuia că mulţimea de prin satele de pe văi se adunase din zori, în aşteptarea alaiului domnesc.

Porţile erau date în lături şi deoparte şi alta a stâlpilor ciopliţi în lemnul locurilor se aflau ţărani, femei, bătrâni şi copii strânşi în lumina orbitoare a soarelui, în dorinţa de-a cunoaşte faţa măriei sale si de-a se închina înaintea domnului ţării. La pragul porţii aşteptau patru călugări în rantii sărace de şiac şi cel mai gros dintre ei avea patrafirul, care-i cobora de sub barba-i stufoasă.

Peste minunata desfăşurare a micuţelor gospodării de pe vale, plutea un văl uşor de abur, învăluindu-le ca într-un nimb de cucernicie.

— Întru mulţi ani să trăieşti, măria ta, se ridicară în slavă glasurile norodului, care la semnul mâinii drepte a domnului înmărmuriră. Alaiul se opri, clopotul încetă şi mulţimea căzu în genunchi.

— Vă aducem cuvânt de mulţumire pentru primirea ce ne faceţi şi gând curat de bun găsit, în frumoasa voastră aşezare. Deşi am fost porniţi în petrecere de vânătoare, aflaţi că ne-am îndreptat paşii către acest binecuvântat ţinut şi pentru a vă veni în ajutor. S-a aflat până la cetatea noastră de scaun că dihăniile codrilor vă strică fără istov semănăturile, pricinuindu-vă mari pagube.

— Aşa-i, măria ta, strigară toţi într-un glas.

— De o curată izbăvire nu poate fi vorba, dar ne vom strădui ca măcar în parte să vă aducem o ogoire în acest necaz.

Cinstiţi gospodari, văzându-vă veniţi cu mic şi mare, ne place semnul preţuirii voastre şi noi, domnul ţării, vă privim cu ochii sufletului părintesc, simţindu-vă alături de inima noastră. Şi acum, cunoscând dumneavoastră că venim de la drum lung şi anevoios si că mâine în zori pornim la acea trudnică treabă, este firesc să nu mai poftim decât tihna odihnei. Mergeţi cu bine la sălaşurile voastre şi spuneţi-le celor ce nu ne-au putut ieşi întru întâmpinare că Mihai Vodă veghează fără istov pentru liniştea norodului şi paza hotarelor ţării.

În uralele mulţimii alaiul intră în curtea schitului, iar cei rămaşi cuminţi şi cutremuraţi începură a coborî în pâlcuri pe văi, ducând cu ei bucuria că li s-a dat să audă şi glasul marelui şi puternicului lor domn. La semnul călugărului cu patrafir, dangătul clopotului porni din nou şi nimeni din lungul alai nu scăpă neaghezmuit, în osârdia cu care-şi mânuia pământuful. Înalt, spătos şi bine umflat în părţile mijlocii, călugărul îşi ţinea barba înfiptă în piept şi privirea acoperită de streașina sprâncenelor stufoase. Până şi catârul lui Jurea, care nu prea suferea apa decât când îi era sete, mişcă mânios din puternicele lui urechi.

De îndată ce măria sa intră în bisericuţă împreună cu preasfinţia sa părintele Teofil, cuviosul egumen aruncă pământuful în căldăruşa pe care o ţinea unul din umiliţii fraţi şi ridicându-şi poalele, o luă la fugă în explozia de râs a căpitanului Cristea Vornic.

Doi moşneni mai vârsnici, desprinşi din mulţimea care plecase, ţineau sfat cu domnia sa căpitanul Vlăduţ, la umbra unui cireş, din curtea schitului. Se punea la cale găzduirea pe noapte a celor care nu rămâneau în preajma domnului. În poartă fură rânduiţi patru oşteni care-şi luară locul înarmaţi şi chinuiţi de mirosul de carne friptă care venea de la odăile din dosul bisericii. Jurea cobora de pe catâr tarhatul, în timp ce voievodul Nicolaie Pătraşcu, între Aga Leca şi căpitanul Cristea Vornic, râdea de se prăpădea de snoavele acestora.

În jurul banului Manta se făcuse cerc mare, în care spătarul Preda Buzescu repeta veştile îngrijorătoare venite de la hotarul din jos, urmărite cu mare interes şi de căpitanul Mârza. Fusese trimis de măria sa la tabăra de pe apa Neajlovului, ca să poftească pe domnia sa căpitanul Albert Kiraly la vânătoarea domnească, dar îl găsi cu fierbinţeală mare, scuturat de friguri din cauza ţânţarilor.

Între aceste feţe luminoase numai domnia sa logofătul Mirislău se legăna pe lângă zid, cu giubeaua mototolită şi musteţile zbârlite, ca un cotoi prigonit de toţi. Vorbea singur, după cum se zărea din mişcarea buzelor lui subţiri, ridicând adesea din umărul stâng. Stolnicul Stroie Buzescu se desfăcu de grupul banului Manta, la rugămintea banului Mihalcea şi se îndreptă spre Aga Leca şi Cristea Vornic pentru a-i împiedica din vreme ca să nu săvârşească vreo nesocotinţă faţă de egumenul schitului. Se ştia că prea-cucernicul Pamfilie, pe vremuri, trudise în haiducie şi fusese mâna dreaptă a lui Baba Novac. În acele timpuri ale zbuciumatei sale tinereţi îl ştiau toţi pe numele de Haralambie Ilarie Chiorul. Amândoi erau spaima grecilor şi a turcilor care veneau cu bani pentru a neguţa cai, vite cornute, lână şi oi. Ca ulii le săreau în spate prin preajma bâlciurilor şi după ce-i deşertau de bani intrau ca în pământ. Coconului domnesc îi plăcea nespus de mult să asculte din isprăvile nemaipomenite ale cutezătorului Baba Novac, din vremea când era căpitan de haiduci.

Căpitanul Baba Novac se mândrea adeseori când se întâmpla să trudească la vreo beţie de trei zile şi tot atâtea nopţi, istorisind cu tâlc blestemăţiile făptuite împotriva jecmănitorilor care se oploşiseră în ţară. Însă cuvioasa faţă bisericească nu se cuvenea să fie luată în derâdere chiar în lăcaşul pocăinţelor sale, în care se pustiise de bună voie, după ce primise metania la sfânta Mânăstire a Coziei.

Aplecându-se la pragul micului pronaos, măria sa Mihai Vodă se ivi

în lumina scânteietoare a soarelui, urmat de preasfântul Teofil şi de cuviosul Pamfilie. Cum se opriseră în apropiere, coconul domnesc, îndemnat de cele aflate în taină de la bătrânul stolnic, se alătură bunului său părinte, ca să-l cunoască mai bine pe umilitul pocăit. Dar când acesta îşi ridică tufele sprâncenelor sure, ca să răspundă domnului, fu cuprins de mila, văzându-i ochiul drept scurs şi prăbuşit sub pleoapa lipită. Tot atunci află cu nedumerire, din cele ce se vorbea, că preamăritul său tată îl cunoştea mai de mult. Însă ivirea starostelui Vlăduţ îi întrerupse şi măria sa arăta mulţumit după ce acesta spusese că toti oştenii şi slujitorii vor sălăşlui pe la casele gospodarilor din vale.

Nicolaie Pătrașcu Vodă ar fi dorit să se reîntoarcă la cei pe care-i părăsise, dar măria sa îşi petrecuse dreapta pe după umerii lui, pornind spre căsuţele din coasta bisericii. Glasul egumenului, deşi suna ca dintr-un butoi, avea totuşi modulări plăcute auzului şi paşii pe care-i făcea erau mai viguroşi decât ai părintelui Teofil.

De cum ajunseră în cerdacul celei mai arătoase căsuţe, egumenul se retrase împreună cu starostele vânătorilor domneşti şi maria sa Mihai Vodă, descătăramându-şi cureaua, intră pe uşă urmat de preasfinţia sa părintele stareţ.

Miresmele bucatelor care se pregăteau de doi călugări, într-un şopron fără pereţi din fundul curţii, îi răscoli voievodului Nicolaie Pătrașcu o foame, pe care n-o mai simţise niciodată. Asteptând să vie Jurea cu apă şi ştergar, privea din cerdac plecarea celor sorociţi a fi ospătaţi în sat. Numai marele căpetenii, de care măria sa nu se despărţea niciodată, făcuseră cerc în jurul starostelui şi al egumenului. Pe o bancă de piatră lipită de zidul înconjurător şi înalt ca la un stat de om, domnia sa logofătul Mirislău îşi odihnea truda si grijile de care era năpădit, în aşteptarea egumenului care să-l ducă la chilia sa, împreuna cu alţi doi dregători. Vorbele şi râsetele celor mulţi din apropiere nu-l mai nelinişteau aşa de tare şi simțindu-şi prin măruntaie scormonelile foamei se gândea să-şi găsească la masă un loc între cei mai vrâsnici şi cât mai ferit de prostiile turbatului.

Slujitorii ştergeau caii cu şomoioage de iarbă şi-i țeselau, la două iesle cu ovăz, de-a lungul zidului. Câţiva, cărora nu le venise rândul, rămăseseră cu şeile pe ei, pufnind, strănutând şi apărându-se cu cozile şi picioarele de neastâmpărul muştelor. Căpitanul Cristea Vornic şi Aga Leca, neavând ce face în trebile egumenului şi ale starostelui Vlăduţ, se îndreptau vorbind şi râzând spre cai, în timp ce Jurea turba apă în pumni voievodului, care se spăla peste cerdac. Când să ia ştergarul de pe braţul bătrânului, poznaşul căpitan se şi ridicase în şa, cu toate semnele de împotrivire ale prietenului său. Făcu înconjurul bisericuţei, sărind cu calul peste un butoi cu apă de ploaie, iar când ajunse în curtea mare, îşi luă avânt şi trecu peste capul logofătului,

dincolo de zidul schitului, în hohotele de râs a celor de faţă.

Ramas cu ochii încrucişaţi şi galben ca ceara, bietul logofăt fu ajutat să-si revie de spătarul Preda si Banu Manta, care reuşiseră să-şi strângă zâmbetele pe sub musteţi. În zgomotosul râs al tânărului voievod, care se bătea cu palmele peste genunchi, hohotind, se ivi şi măria sa în prag.

— Ce este, uncheşule? Ce-i râsul ăsta? Unde pleacă neastâmpăratul de Cristea Vornic?

— O sărit gardul calare, măria ta și înălţimea sa logofătul s-o spariet digeaba, răspunse hâtrul slujitor cu palma la gură.

— Se holba aşa de speriat, că toată lumea a pufnit de râs, adăugă voievodul, potolindu-se.

— Parcă-ar avea pe necuratul în el; nu se mai astâmpără, spuse domnul zâmbind şi-si suflecă mânecile cămăşii albe. Toarnă-mi şi mie, Jureo!

Masa dură mult, ca de obicei în asemenea plăcute prilejuri pentru harnicii comeseni din jurul măriei sale, care trudea vârtos ca şi ei. Aşezată de-a lungul umbrei unor lilieci, pe picioare tari de stejar, bătute în pământ, masa era împodobită cu feţe albe şi înflorate. Printre străchini smălţuite şi căniţe de lut ars, cei trei fraţi tineri aduşi de preasfinţitul Teofil, potriviseră crenguţe de brad şi frumoase floricele de câmp. Vinul porfiriu din pocalul de cleştar al măriei sale, punea o pată sângerie pe faţa de masă, fiind străpuns printre frunzele liliecilor de o suliţă de aur.

Se lucra cu mare osârdie la ciorba gătită din măruntaie de pasăre, dreasă cu smântână şi potrivită în iuţeală de însuşi prea-cuviosul egumen. Dar domnia sa Aga Leca, fără a-şi arăta vreo nemulţumire, avea mare grija să nu uite ca la fiecare sorbitură din lingura de lemn, să muşte dintr-un ardei ca jăratecul încins. Şi măria sa înecase o jumătate în ciorba sa, iar spătarul Preda îl şi terminase pe al său. Tânărul voievod, ca mare vânator ce se afla, năzui să dea dovezi şi de bărbăţie. Dar nici nu muşca bine din ardeiul său, că o flacără îi străpunse limba, făcându-l să-l scuipe sub masă, bucuros că nu-l văzuse nimeni. Dar măria sa îşi abătu repede privirea de la el, urmându-şi, cu o sprânceană ridicată, convorbirea cu sfătosul Banu Manta. Nici după mai bine de un ceas, când i se dădu friptura de viţel pe fund rotund de lemn, nu-şi găsi deplina izbăvire.

Se mânca vârtos şi fără răgaz. Fraţii părintelui Teofil năuciseră învârtindu-se în jurul mesei şi glumele scăpărau de la un capăt la altul al băncilor, de pe care se întreceau şăgalnicii vânători. Măria sa se înseninase de-a binelea şi râsul său sănătos dădea mereu îndemn de desfătare şi voie bună.

Numai domnia sa logofătulă, aşezat cam la mijlocul mesei, cu spatele rezemat de un trunchi de brad, de-abia frunzărea bucatele şi

prindea cu jumătate de ureche glumele, de care nu făcea niciun haz. Locul si-l alesese bine, cu spatele ferit şi între oameni mai aşezaţi la minte. Se afla şi departe de „zălud", către care se uita numai pieziş. Ca om purtat tot printre feţe alese, boier bogat şi ţinut într-o mare dregătorie, doar cu numele, fără să aibă bătăi de cap, îşi dădea seama că nu i se mai poate întâmpla nimic la masă. „Dar mai ştii ce-o fi în mintea unui hăbăuc?" se gândea, ţuguindu-şi buzele subţiri pe marginea căniței cu vin. Avea ochii mai spălăciţi ca niciodată şi musteţile-i galbene şi zbârlite i se ridicau fără voie ori de câte ori se uita spre capătul mesei. Mâncarea era bună şi gustoasă, dar de când hăbăucul îi sărise peste cap cu calul îi pierise pofta de mâncare. Ar fi dorit să se mai ia cu vinul, dar nu mai avea cum că până la urma urmelor ce folos?

Aga Leca îi păstrase lui Cristea Vornic locul de lângă dânsul, dar acesta fiind, ca mai totdeauna, în întârziere, tot cu calul peste zid fu nevoit să vină şi să se aşeze la celălalt capat al mesei, de unde preacuviosul Pamfilie îşi răcnea poruncile către fraţi. La început le şoptea la ureche, sau îşi strâmba sprâncenele, poruncitor, dar de la o vreme, în clocotul care cuprinsese întreaga masă, făcea şi sfinţia sa ce putea. Era vădit că şi ai lui se înfruptaseră din cănile cu vin pe care le cărau, dar treaba mergea bine, cu toate că sfinţiei sale îi venea mai greu să-i stăpânească.

După cum erau aşezaţi cei doi prieteni, nici nu se zăreau, fiind pe aceeaşi linie, dar aceasta nu-i împiedica să-şi arunce săgeţile care ridicau hohote de râs. Preacucernieul egumen era să se înece de câteva ori cu vin, din pricina căpitanului Cristea Vornic, iar Aga Leca îi înveselea pe toţi numai prin râsul său puternic şi sănătos, care-i plăcea şi măriei sale.

Soarele scăpătase după creasta muntelui şi o boare plăcută se coborî din înălţimea lui peste fierbinţeala frunţilor. Măria sa Vodă Mihai îşi goli pocalul, urând linişte şi tihnă pe noapte pentru toţi cei de faţă. Apoi trecându-şi ştergarul peste musteţi, îl lepădă pe scaunul de pe care se scula, în zgomotul ce se produse când se ridicară toţi de pe bănici.

— Să trăieşti, măria ta, izbucniră ei într-un glas asurzitor, cu ecou prelung în depărtări.

— Şi voi, feţii mei, răspunse zâmbindu-le, şi la a treia cântare a cocoşilor tot alaiul să fie gătit de plecare.

— Toţi care se vor dovedi vre… vrednici, se auzi din capătul celălalt, în tunetul hohotului de râs.

În amurgul care se lăsa, Mihai Vodă păşea către odăi, între banul Mihalcea şi preasfântul Teofil, după care se luă şi căpitanul Cristea Vornic, făcând semn puternicului său prieten să-l urmeze. Cei rămaşi nu dădură nicio atenţie plecării lor şi stolnicul Stroie Buzescu,

ascultând pe gânduri cele ce povestea căpitanul Mârza, din dreapta sa, clădea merele aduse de fraţi, ridicând o grămadă cu vârf în mijlocul mesei. Cei doi se reîntoarseră curând cu arcurile în mâini şi spre mirarea tuturor, îşi potriveau săgeţile, reluându-şi locurile.

Cu privirea tulbure, ascunsă pe sub sprâncenele-i zbârlite, logofătul Mirislău se lăsă moale şi galben, proptindu-se cu spatele de copac, în clipa când voievodul vroia să-l întrebe pe Aga Leca de ce şi-a luat arcul, dar spătarul Preda i-o luă înainte.

— Vrei să ţinteşti vârful grămezii de mere, vorbăreţule?

— Nu, înălţimea ta, ci să încerc cre… credinţa unui cuget, răspunse căpitanul slobozind săgeata care se înfipse în stânga logofătului.

Nici n-avu acesta timp ca să icnească de spaimă, când o a doua săgeată se înfipse cruciş în acelaş trunchi, de partea dreaptă, a gâtului, proţăpindu-l în fiorii morţii.

— Doi ţintaşi de toată lauda, glăsui îngrijorat Banu Manta, ridicându-se odată cu voievodul; dar asemenea şagă, sub puterea vinului, este primejdioasa, adăugă, trăgând săgeţile din trunchiul bradului, ajutat de vlăstarul domnesc.

— La ospeţe şi vânătorii domneşti se petrec tot felul de nenorociri, Bane, îngăimă logofătul, ridicându-se.

— Parcă ne-ai spus că măria sa ţi-a poruncit să te potoleşti, căpitane Vornic? rosti apăsat spătarul Preda, tragându-şi musteaţa cu mânie.

— Şi domnia ta astfel păzeşti liniştea şi tihna domniei? îl mustră pe Aga Leca bătrânul ban, plecând cu logofătul Mirislău, care se împleticea.

— Cât voi fi în slujba măriei sale îl voi ocroti de trădare şi viclenie, înălţimea ta, răspunse Aga, în murmurul de încuviinţare al celor rămaşi.

— Trădare, făcu voievodul, aşezându-se lămurit şi înseninat lângă Aga Leca.

— Totuşi judecarea lui revine Divanului şi hotărârii domnului, spuse mai domolit spătarul Preda Buzescu, deşertându-şi căniţa de vin.

— Şi eu ştiu de făgăduinţa pe care ai făcut-o măriei sale, căpitane Vornic, întări stolnicul spusele spătarului, privindu-l cu bunătate.

— Sunt ţinut deocamdată în preajma sa; de cum am vrut să-l ră… răpun pe boier Dima, dar până la urmă tot eu am să-i pot… potcovesc pe amândoi, răspunse el, stârnind iar hohote de râs.

— Logofăt potcovit! izbucni voievodul înveselit şi luând un măr muşcă jumătate din el, ridicând din sprâncene la râsul egumenului.

— Mai sunt şi alte pri… prilejuri ca să-i strâng în braţe, îi vesti pe toţi cutezătorul căpitan.

— Domnul cu tine, fiule, îl blagoslovi fiorosul călugăr râzând şi întinse căniţa fratelui care-i stătea în spate cu un ulcior burduhos. Aşa-

mi plac mie oamenii de credinţă, dar să răpui un boier…

— Se cunoaşte că sfinţia ta nu ştie ce-i viclenia care se urcă sus ca şarpele, strecură Aga Leca picătura de otravă, ca să-l facă să vorbească.

— Viaţa mo… monahală nu cunoaşte decât iertarea, adăugă şi căpitanul Cristea Vornic, prinzând pe dată iscodirea încercată de prietenul său.

— Hei, oftă călugărul, trecându-şi palma peste musteţi şi strângându-şi barba în mănunchi.

— Aşa să fie oare, preacucernice părinte? se băgă în vorbă şi spătarul Preda, care mai ştia câte ceva din trecutul pocăitului de-acum.

— Apoi aflaţi, domniile voastre, că în tinereţele mele n-am purtat în mâini sfintele daruri şi nici sapa. Strâns de nevoi, am fost silit să mânuiesc sabia şi junghierul, astfel că cei mai frumoşi ani ai zilelor mele i-am petrecut în haiducie, voinicind pentru sfânta dreptate. Tot ce-mi prisosea, din ce agoniseam în trudnicul meu blestem, îl dădeam la cei flămânzi, goi şi nevolnici. Aflându-mă şi ştiutor de carte, moarte de creştin n-am săvârşit, însă neguţători osmanlâi am tăiat… ce să spun?! Căpitanul nostru era om vrednic şi fără îndurare pentru spurcaţii care jefuiau ţara. Când nu vroia turcul să lepede banii sau prada jos şi să se întoarcă la baştina lui, mila spinteca fiara si toţi ne simţeam uşuraţi. Nume n-am să rostesc, fiindcă asa ni-i juramântul de când ne-am legat fraţi pe viaţă şi pe moarte… Acum, parte din noi, risipiţi pe lume, ne ispăşim păcatele iar căpitanul nostru, nefiind beteag, mi-a trimis vorbă că s-a pus în slujba ţării până la ultima lui suflare… îşi termină el spovedenia, coborându-şi mai jos glasul răsunător şi gros.

— Povestea vieţii sfinţiei tale e departe de a fi ruşinoasă pentru oricine simte ca noi, preacucernice părinte, glăsui mişcat bătrânul stolnic Stroie Buzescu.

— Socot că n-ar fi niciun păcat să aflăm şi nume, stărui Aga Leca, muşcând şi el dintr-un măr.

— Asta nici cu ştreangul de gât n-o fac, voinicule, îi răspunse călugărul, deşertându-şi căniţa şi fulgerându-l cu ochiul în care-şi adunase toată tăria lui de haiduc.

— Dar pe greci cum îi do… domoleaţi, părinţele? îl iscodi căpitanul Cristea Vornic, sfredelindu-l cu privirea.

— Ei, pe greci căpitanul îi strângea cu totul altfel, că fiind şi ei creştini, ca şi noi, îi lua mai cu uşurelul. Care se dovedea a nu fi şiret, după cum li-i neamul, era fricos din fire, aşa că tot una era pentru noi. Îndată cuprindea primejdia numai din privire şi-şi deşerta punga cu galbeni în cuşmele noastre, încheie el, în râsetele veseliei de la masă.

— Părinte, glasui spătarul Preda Buzescu, să bem o căniță pentru

căpitanul care încă-şi mai pune viaţa în slujba ţării.

— Şi a domnului, înălţimea ta, adăugă egumenul, ridicându-şi căniţa în uralele întregei mese.

Nicio adiere de vânt nu tulbura vălurile calmei înserări, care se aşternea peste codrii din jurul schitului. O jumătate de lună roşietică se ridica încet pe bolta înstelată în liniştea veşniciilor, tighelând creasta muntelui în aramă.

Unul din fraţi fu trimis să aducă lumânări din biserică şi cel din spatele călugărului umplu din nou căniţele golite. Voievodul îşi acoperi un căscat cu palma dar nu se îndura să plece de la o asemenea nemaipomenită petrecere. Pentru prima oară îi fu dat să rămână între căpitanii marelui său părinte şi de-abea aştepta să mai reînceapă împunsăturile neobositului căpitan Cristea Vornic. Dar spătarul Preda Buzescu și fratele său, stolnicul, încercau să-l mai facă pe călugăr să vorbească.

— Spune-ne, părinte, începu spătarul, măria sa îl ştie pe căpitanul de care ne-ai vorbit aşa de frumos?

— Cum să nu, înălţimea ta, mă cunoaşte şi pe mine, răspunse el cu mândrie, la care voievodul tresări, legându-le toate cu cele ce înţelesese la sosire.

— Am putea ști din care împrejurare, părinte? se amestecă şi stolnicul, aşteptând cu căniţa în mână, pe care o lăsă încet pe masă.

— De pe vremurile de groază ale Alexandrului Vodă cel Rău, pe când măria sa Mihai Vodă era la Bănia Craiovei. În credinţa lui de a sluji noua domnie a desfăcut alcătuirea noastră şi a intrat între străjerii curţii cetăţii Dâmboviţa. Îndată a fost cunoscut ca om vrednic si de nădejde, dar el s-a scârbit curând de neomenia şi cruzimea Alexandrului Vodă. Când a fost să fie trimis la Craiova în fruntea a patruzeci de oşteni ca să-l ridice pe Banul Mihai, bănuia că nu-i lucru curat. Nu-l cunoştea, dar auzise prin oameni că-i bun şi milostiv, nu ştie ce-i asupreala, privea cu ochi de omenie prostimea şi că din neamul lui ar fi os domnesc şi sânge de a lui Pătraşcu Vodă cel Bun. Că la început fusese agă şi apoi postelnic, dregătorii în care şi-a atras preţuirea norodului şi pizma domnului.

Căpitanul nostru şi-a făcut slujba si a împlinit porunca, dar când i-a cunoscut şi faţa… Şi mai ales ochii, a plecat capul şi a pus genunchiul în pământ. Atunci domnia sa Banul Craiovei l-a apucat de umeri şi l-a ridicat la sine, spunându-i să-şi facă datoria. Dar el n-a şovăit o clipă şi fiind singuri, i-a răspuns:

— „Înălţimea ta, sunt călit în rele şi cunosc omul dintr-o privire. Ai cai buni şi oameni de credinţă. Orice mi s-ar întâmpla, eu iau calea codrilor, dar domnia ta te afli în mare primejdie. Vremea-i scurtă, îţi dau răgazul să încaleci şi să iei calea munţilor sau a Dunării. Cei ai casei au să te găsească oriunde-ai fi.“

Când călugărul îşi ridică sprâncenele ca să ia căniță pentru a-şi drege glasul, toti ochii erau aţintiţi asupra lui şi mai ales ai voievodului, care scânteiau la flacăra lumânării.

— Mai spune, spune, părinte, te rog, se milogi el cu glas duios, destrămând liniştea care plutea în jurul lor.

— Ştiindu-se domnia sa fără pată, reluă egumenul, şi cu cugetul curat, nu-şi închipui ca primejdia să fie chiar aşa de mare, în dorinţa lui de a nu-i lepădă pe cei ce i-au dovedit priință şi să părăsească ţara, aşa că nu primi şi se găti pentru a se înfăţişa la domnie, ca să se apere.

Dar când căpitanul nostru a fost mustrat aspru că nu l-a adus legat şi văzând că l-a aruncat în temniță şi pus în lanţuri mi-a trimis vorbă să strâng în grabă hultanii cu care hălăduirăm şi să ne ţinem gata la semnul lui. Rămăseserăm în viață numai nouă, dar toţi voinici şi meşteri în mânuirea armelor. N-a lipsit unul la chemarea căpitanului, fiindcă sufletele ne rămăseseră legate de a lui. La hanul unde venea adesea noaptea gâdele Alexandrului Vodă, am stat de pază şi când a ieşit matahala de ţigan, l-am cetluit bine între noi şi l-am înfăţişat căpitanului nostru care aştepta la fântâna părăsită din apropiere. Acolo l-a „împănat" bine şi țintuindu-l cu fulgerele privirii sale, în raza lunii, i-a glăsuit hotărât.

— „Dacă ridici cumva securea asupra capului Banului Mihai, de mânia noastră nu scapi; din iad te scoatem si te tăiem bucăţi! Uite-te bine la noi, ca să ne cunoşti şi să-ţi ţii gura!"

— Şi? făcu voievodul neliniştit.

— Domnia sa banul Mihalcea, de acum, era sosit din străinătăţi şi în aceeaşi noapte a trimis pe slujitorul său de credinţă la căpitanul nostru cu două pungi de aur şi cu vorbă că zece oameni de la curtea sa, călări şi bine înarmaţi, stau gata la chemarea lui. Și aăa a fost să se petreacă lucrurile, oftă el, sorbind din nou din căniță.

Din cei de faţă nimeni nu mai mişca si liniştea deveni mai apăsătoare. Un huhurez răscoli ecourile singurătăţilor, când egumenul îsi puse căniţa la loc şi-şi reluă povestirea, trecând cu palma peste musteți.

— În dimineaţa următoare, pe maidanul unde erau tăiați tâlharii si trădătorii, lumea pământului, nu altceva! Mărginele erau păzite de călăraşii domniei sale, boierul Mihalcea, în vreme ce noi ne ţineam la scara podului pe care urma să fie ridicat Banul Craiovei. Când se ivi din coltul uliţei căruţa morţii, străjuită de seimenii domniei, mulţimea prinse glas, că era zi de sărbătoare și nu se cădea să se facă tăiere. Dar ei şi-au făcut slujba după poruncă, pălind si stropşind norodul, ceea ce iscă mare îndârjire. Asta ne și trebuia, ca să ne facem și noi slujba.

Din tresărirea voievodului, care urmărea istorisirea cu ochi mari, ceaşca cu vin din fața sa se rostogoli, spărgându-se sub bancă, dar nicio geană a ochilor celor din jur nu se mişcă şi nici glasul

egumenului nu conteni.

— Gâdele când ne zări si prinse în privire fulgerarea căpitanului nostru, îsi pierdu cumpătul și nemaiștiind ce face fu urcat cu de-a sila de oştenii și zbirii domniei. Odată sus, lângă trunchiul său, se îndreptă de șale si prinse securea de coadă. Zarva si răcnetele norodului se măriră când mulţimea văzu pe locul nimicirii tâlharilor măreţia condamnatului fără judecată. Bărbaţi, femei și bătrâni se năpustiră ca puhoiul peste zbirii înspăimântaţi, care se mistuiră. În acea clipă gâdele nu mai auzea urletele norodului și nu simţi nici năvala noastră pe treptele podului, dar văzând faţa osânditului răcni, căzu în genunchi si aruncă securea la picioarele lui.

— Vai… părinte! murmură vlăstarul domnesc cu suflarea întretăiată, când unul din fraţi, venit în fugă de la odăi, se aplecă şi şopti ceva în urechea egumenului.

— Să fiu iertat înaintea cinstitelor dumnevoastră feţe, dar m-am luat cu vorba şi am uitat de îndatoririle mele. Sunt aşteptat de mult de preacucernicul meu părinte sufletesc, de la care am primit locul de umilinţă şi ispăşire ale grelelor mele păcate din viaţă.

— Mai stai, părinte egumen, se rugă duios voievodul.

— Ne pare rău, preacucemice părinte, că nu mai poţi îngădui când am început a te cunoaşte mai bine şi a-ţi preţui darul vorbirii, răsună în glas căldura gândului pe care şi-l rosti stolnicul.

Dar egumenul îşi şi ridicase rantia şi o luă la fugă prin noapte.

— Acum vi s-a limpezit pentru ce măria sa îl are în aşa mare priinţă pe căpitanul nostru Baba Novac? întrerupse, spătarul Preda, zâmbetul cu care Cristea Vornic se uita după călugăr.

— Pthii… straşnic om, izbucni el cu însufleţire. Aşa po… popă mai zic şi eu.

— Cu asemenea păcate eu aş ajunge de-a dreptul în rai, spuse Aga Leca, molfăind o brânzoaică.

— Eu nu sunt un pra… pravoslavnic, Flămânzilă, dar harul cu care şi le istoriseşte îmi întăreşte credinţa în oameni. Ce n-aş da să am şi eu darul vorbirii lui!

— Îl ai, vorbăreţule, când nu te poticneşti în limbă, îi răspunse Aga, turnând peste brânzoaică vinul din căniţa voievodului, care pufni de râs.

La lumina palidă a lumânărilor se strânseseră o sumedenie de musculiţe şi ceara sfârâia în timp ce mesenii deşertară nenumărate căniţe de vin, printre istorisiri, hazuri, împunsături şi râsete sănătoase.

Într-un târziu, domnia sa stolnicul Stroie Buzescu, văzând că pleoapele voievodului deveniseră prea grele, fiind şi cel mai vârstnic, ridică lumânarea din faţa sa, zâmbindu-i eu bunătate, şi-i făcu semn, la care acesta îi răspunse, încălecând banca și urând noapte bună la toţi.

Pilda lor fu urmată şi de spătarul Preda, după care, curând, se ridicară şi ceilalţi.

Pe văile acelor locuri de sub munte, pe unde avea să coboare măria sa Vodă Mihai în zorii zilei, din cauza anului neprielnic pentru jir, porcii pădurilor râmau ogoarele şi răsturnau semănăturile. De la Priporul Lupului, din deal, şi până dincolo de Poiana Cornului, munca primăverii şi hrana întregului ţinut se afla primejduită de acele fioroase sălbăticiuni. Binecredincioşii egumenului Pamfilie i se plânseseră în mai multe rânduri şi cucernicul călugăr trimisese vorbă preasfinţiei sale Teofil, pentru sfat şi sprijin. Astfel află şi măria sa despre necazurile prin care treceau locuitorii acelor ţinuturi îndepărtate şi pe dată porunci căpitanului Vlăduţ să alcătuiască o mare bătaie în partea locului. Dar domnia sa, ca staroste a vânătorilor domneşti, cunoştea că acele dihănii nu ies la larg decât noaptea şi se afla în mare încurcătură. Nu se cuvenea să poarte un întreg alai domnesc şi să nu nimerească ciurda. Chiar şi muruiala pe care o leapădă pe copaci când se scarpină e lucru înşelător, căci ei îşi schimbă locul.

Dar de îndata ce vorbi cu bătrânul pădurar Matei Hrib, care-l încredinţă că oamenii pe care are să-i scoată pentru stârnirea sălbăticiunilor erau din partea locului, se mai linişti. Numai ei cunoşteau bălţile nămoloase ale codrilor, în care se tăvăleau mistreaţele cu puii lor.

Astfel că în zorii zilei sorocite, într-un minunat răsărit de soare, larga poiană unde descălecară vânătorii, plină de zarvă şi mişcare, părea că-i într-o adevărată sărbătoare. Mihai Vodă avea faţa senină şi soare în priviri. Părul des, care-i încadra frumoasa lui frunte, avea luciri de abanos şi cuta dintre sprâncenele-i bogate dispăruse, de cum ieşi în lumina poienii. De pe muntele din spate cobora mireasmă îmbătătoare de răşină şi dealurile înconjurătoare trimiteau tăriile bătrânilor codri de stejari. Jurea prinse dârlogii calului domnesc şi se îndreptă să prindă tretinul voievodului, zâmbind cu mulţumire de felul cum puternicul său stăpân trăgea cu nesaţ în piept aerul proaspăt şi răcoros al pădurilor.

Nicio pasăre nu străbătea azurul văzduhului şi în solemna linişte a codrilor tăcerile grave ale adâncurilor încremeniseră. Cutremurat de măreţia priveliştei, tânărul voievod păşea domol prin iarba înrourată şi se alătură tăcut de braţul părintelui său, care-l primi mângâindu-i pletele. Priveau amândoi cum starostele Vlăduţ resfira vânătorii în latura poienii din faţa pădurii şi cum slujitorii, după ce le împărţiră armele, alergau în dosul liniei ca să stăpânească nerăbdarea câinilor.

Caii fuseseră toţi coborâți de oșteni sub un dâmb cu tufe, de unde se auzeau loviturile ca de mai ale copitelor şi fâșâitul ierbii smulse cu nesaţ. Numai căpitanul Cristea Vornic rămăsese călare şi ca niciunul

din vânători avea în mână o suliţă lungă, din cauza căreia Aga Leca făcea haz.

— Dacă ştiam că porcul se dă la suliţă, veneam şi eu cu două mai lungi, îi spuse râzând şi fu mulţumit când auzi şi pe voievod pufnind de râs.

— Cristeo, ce-i mai făcuşi logofătului Mirislău, de-mi trimise vorbă că nu se simte bine? întrebă domnul, tăinuindu-şi zâmbetul.

— I s-a aplecat, măria ta, căci vorbăreţul se uita prea des la el când mânca, se grăbi Aga să răspundă.

— Ne avem ca fraţii, stră… strălucite doamne şi sufăr că-mi lipseşte.

Sunetul cornului de vânătoare al starostelui răscoli ecourile văilor şi voievodul o zbughi râzând înspre banul Mihalcea, care-i făcea semn, arătându-i locul. Vânătorii trecură grăbiţi pe linie şi câinii încetară lătratul, aşezaţi pe labe, cu ochii aţintiţi şi urechile ciulite. O ciocârlie săgetă văzduhul limpede dispărând în azurul cerului şi din afundurile codrului porni unduirea prelungă şi jalnică a unui bucium. În lumina orbitoare a soarelui falnicii vânători păreau nişte titani, deoparte şi alta a zeului războiului.

Din depărtări, încet, încet, prinse a se auzi un zvon vag, pornit ca din senin, la care, încercaţii gonaşi, cu limbile scoase, nu-şi puteau stăpâni zvâcniturile şi scheunatul abia auzit.

Cu ochii măriţi şi aţintiţi spre streaşina pădurii, nici voievodul Nicolaie Pătraşcu nu izbutea să-şi domolească tremurul bărbiei şi cu mişcări grăbite îşi potrivea săgeata în arc. Îmbujorat la faţă, fremăta într-un zbucium înăbuşit, trecându-şi limba peste buzele-i uscate.

Zvonurile depărtărilor creşteau treptat şi tânărul vânător, în liniştea aşteptării, nici nu clipea, când deodată, pocnitura unui vreasc îl făcu să tresară. O căprioară, în salturi sprintene, ţâşni ca o nălucă din desişuri. Cu suflarea întretăiată şi fără a-şi da seama îşi încordă arcul din răsputeri. Animalul îşi încetini pe dată goana, şchiopătând înfiorat, cu săgeata înfiptă în şoldul stâng iar voievodul rămase înmărmurit la murmurul de nemulţumire din jurul lui. În aceeaşi clipă, căpitanul Cocea puse capăt animalului rănit şi milei care se revărsa din privirea măriei sale.

— Nu ţi-a spus starostele că nu trebuie să tragi în căprioare? îi şopti banul Mihalcea, cu bunătate în glas şi privire.

— N-am ştiut, înălţimea ta.

— Să nu foloseşti nici arma de foc până la ivirea porcilor, mai adăugă, făcându-i semn să treacă înapoi pe linie.

Doi iepuri, rătăciţi pe tărâmul marilor sălbăticiuni, zvâcniră ca dintr-un arc din marginea pădurii, cu urechile pe spate, stârnind zâmbetele vânătorilor şi icniturile câinilor. Unul căzu săgetat de Aga Leca şi celălalt făcu o tumbă, străpuns de săgeata Banului Manta şi

căzu în faţa lui Calotă Buzoianu.

Buimăcit, un lup zbârlit se opri, izbit de o putere nevăzută si apoi dintr-un salt ajunse la picioarele calului căpitanului Cristea Vornic, care cabră de spaimă, fornăind, când săgeata spătarului Preda îl doborî și se rostogoli în iarbă. Armăsarul, strâns în zăbale şi pinteni, continuă să fornăie, zbătându-se, căci putoarea fiarei nu-l lăsa liniştit în puterea iscusitului călăreţ. Numai după ce fu tras lupul în dosul liniei, de către un oştean, calul se domoli.

Întunecatul codru părea că-şi ţine suflarea şi pe măsură ce zarva hăitașilor creştea un freamăt surd prinse a se ridica mocnit, pe sub bolţile nesfârșite ale stejarilor seculari. În încordarea aşteptării se mai iviră doi ţapi, care trecură de linia vânătorilor, cu săgeţile înfipte în coapse. În copci mari alergau înspre tăpşanul unui colnic, în hămăitul îndârjit a trei câini sloboziţi şi încolţiţi de vajnicii urmăritori.

Pe nesimţite, o vulpe alunecă umilă, furişându-se pe lângă o tufă de răsură, care păru că se aprinsese în soare. Rămasă nemişcată între frunze, săgeata postelnicului Bașotă o cutremură de spaimă şi când sări în lături, fu răpusă de săgeata neîntrecutului Aga Leca.

În clocotul pădurii de strigăte şi zarvă Jurea potrivi din nou cele trei archebuze pe crăcănile din spatele lui Mihai Vodă. Feţele vânătorilor se încordau şi ochii se măriră la auzul cunoscutelor pocnituri de vreascuri rupte, urmate de grohăituri şi guiţări, la care toți de pe linie rămaseră nemişcaţi, în aşteptare. Voievodul Nicolaie Pătrașcu avu o tresărire când banul Mihalcea îi şopti:

— Porcii… Pe dată se întoarse, aplecându-se şi-şi luă flinta, părăsind arcul, după pilda celorlalţi.

Prin deșișul tufelor din marginea pădurii se iviră două scroafe cu purceii după ele şi simţind vânătorii dădură glas, luând-o carencotro. Una din ele împinse cu râtul godacii din cale şi luând-o pieziș, se năpusti în goană spre Banul Manta, când trăsnetul unei archebuze o doborî în faţa lui. Jurea sări de pe vine şi schimbă arma domnului care fumega, în vreme ce Aga Leca o rostogoli pe cealaltă în mijlocul poienii. Cel mai tânăr dintre vânatori nimeri un purcel, în timp ce ceilalţi căzură pe rând în trăsnete asurzitoare.

— Primul vânat mare, măria ta, rosti banul Mihaicea, stăpânindu-şi zâmbetul, în timp ce voievodul trăgea în piept cu nesaţ aerul amestecat cu fumul flintei sale, care-i plăcea nespus de mult,

Din clocotul pădurii apăru un stingher, răsturnând totul în calea sa şi ca năuc se repezi către locul unde spătarul Preda stătea întors, pentru a-şi schimba arma. Primejdia se mări în clipa în care stolnicul nu reuşi decât să rănească fiara îndârjind-o, când trăsnetul archebuzei măriei sale îl dădu peste cap. În icniturile sălbăticiunii care se zbătea de moarte la picioarele lui, spătarul ridică dreapta spre Mihai vodă, care-i răspunse printr-un zâmbet luminos, primind o altă armă.

Se mai ivi din deșiș o scroafă cu purceii după ea, care scăpă rănită printre căpitanul Mârza şi Radu Florescu, încolţită de patru câini mari ciobăneşti, într-o hărmălaie nemaipomenită. Postelnicul Başotă, de necaz, îsi pisa flinta cu picioarele în râsul tovarăşilor de față, peste care se rostogoleau hohotele Agăi Leca. Purceii fură pe dată abătuți din spaima lor și zăceau răsfiraţi în iarbă, spre părerea de rău a voievodului că n-avusese norocul să-i mai pice vreunul bine.

Hăitașii se apropiară şi zarva începu să descrească pe măsură ce înaintau spre poiană, când izbucniră în soare două gingaşe căprioare cu iezișorii după ele. Înspăimântate si buimăcite ca de zgomotele iadului, făcură un salt peste tufa de răsură și rămaseră înmărmurite, privind cu ochi umezi către linia vânătorilor. Căpitanul Cristea Vornic făcu semn Agăi Leca si punând pinteni, le dădu ocol. Ca săgeţile dispărură prin locul eliberat de către cei doi prieteni, cu iezii după ele. Şi slujitorii cuprinşi de aceeaşi milă, luptau cu câinii să-i stăpânească în zvâcnirile lor de a scăpa din legători.

Printre vânătorii încercaţi se strecurase un fior de nelinişte care se destrămă de îndată ce văzură că nimeni nu avusese cruzimea de a ridica arma. Faţa încordată a măriei sale Mihai Vodă se lumină din nou, iar privirea şi auzul şi le aţinti spre acelaş zvon al pădurii.

Aşteptarea începu să se lungească şi oboseala prinse a birui avântul, când doi porci mari o zbughiră spre luminişul poienii. Cum dădură la larg se despărţiră şi năuci, suflând din greu, o luară din nou la goană către capetele liniei, ca nişte tăvălugi de spaimă. Deşi toate armele de foc fură descărcate în ei de abia au fost răpuşi.

Zarva din pădure se domoli şi vânătorii nu mai aşteptau decât sunetul cornului de încetare al pădurarului Matei Hrib, în vreme ce voievodul, nerăbdător să-şi vadă vânatul, ieşi din linie, împotriva sfatului primit. Într-o latura a liniei vânătorilor doi hăitaşi mai tineri se şi iviseră în lumină, vorbind în şoapte cu ochii neclintiţi de la faţa măriei sale. Vânătorilor începuseră să li se deslege limbile şi câinii rămaşi se potoliră cu capetele pe labe.

Deodată se auzi un dupăit greu, cu pocnituri de vreascuri şi crengi rupte, la care dădură zvon câinii, prinzând din nou să se zbată în legatori şi să icnească. Cei care lepădară armele nici n-avură vreme să şi le reia, când la streaşină pădurii năvăli un solitar înfiorător, cu colți mari, întorşi înapoi şi greabăn înalt şi zbârlit. Voievodul rămase împietrit lângă godacul lui când dihania se năpusti val-vârtej spre el. În acea clipă nimeni nu mai putea să tragă şi toţi se gândeau că numai o minune îl mai poate salva. Atunci, dintr-o smuncitură a frâului, calul căpitanului Cristea Vornic zvâcni în galop şi la fluieratul scurt al călăreţului, armăsarul sări peste fiară ca peste un bolovan. Fulgerător, suliţa cutezătorului căpitan se înfipse în greabănul fioroasei sălbăticiuni, stârnind un val de uşurare. Baltagul lui Jurea desăvârşi

înlăturarea acelei groaznice primejdii iar banul Mihalcea întoarse copilandrul înspăimântat pe locul sorocit lui.

Fata încrâncenată a măriei sale se însenină într-un zâmbet de uşurare şi mulţumire către căpitanul său, care trecea să-şi reia locul. Totuşi în privirea sa încă mai stăruia neliniştea din marea lui tulburare.

TITANUL CREŞTINĂTĂŢII

Târgul cetăţii Dâmboviţa forfotea de lume îngrijorată în acel început de august. Cu toată căldura înăbuşitoare din urma ploilor căzute, mulţimea mişuna prin bălţile caldarâmului încins. Frunţile norilor de pe zare stăruiau argintate la marginea limpede a văzduhului, gata să năvălească din nou peste dogoarea târgului.

Deşi se ştia de mult de pregătirile de război împotriva

necredincioșilor, de câteva zile pătrunsese printre paşnicii locuitori vestea că o mare oştire a păgânilor ajunsese la Dunăre, gata să pornească din nou la cotropirea ţării. Călăraşi vestitori soseau mereu de la cetăţile de margine, mistuindu-se între zidurile curţii domneşti. Porţile se ferecau în urma lor, ca apoi să iasă alţii, în mare grabă, către Drumul lui Ţepeş Vodă. Neliniştea creştea cu apropierea primejdiei înfricoşătoare si norodul se zbătea în întunericul neştiinţei.

Unii spuneau că Mihai Vodă plecase de cu noapte, strâns în zale de război, cu coif de argint pe cap şi urmat de toată călărimea domnească. Femeile mai istețe îi luau în derâdere, ştiind că nu-şi lasă niciodată mândrul său calpac pentru o rugină papistăşească. Mamele cu copii îi îmboldeau pe bărbaţi şi bătrâni să se gătească pentru a lua calea munţilor din fata prăpădului, în vreme ce mulţimea de gură-cască nu-şi mai deslipea ochii de la gratiile porţilor cetăţii.

Pe la hanuri nu se mai găseau locuri de odihnă şi cei veniţi de departe dormeau pe sub coviltirile căruţilor, trase la marginea uliţelor şi prin maidane. În vânzoleala furnicarelor, dughenele se goliseră şi cu ferestrele oblonite marfa era dosită prin fundul pivniţelor.

În tropotul unor cai mari se iviră dinspre Mogoșoaia patru căpitani de oaste şi când mulţimea văzu că Banul Udrea Băleanu şi secretarul cancelariei domneşti, Petre Armeanu, nu vin cu caftan la curte şi că sunt îmbrăcați ca şi postelnicul Başotă şi căpitanul Cristea Vornic, neliniştea crescu. Porţile date în lături se închiseră repede după ei.

Soarele fu în curând acoperit de norii care pândeau şi un vânt rece se abătu asupra târgului, învârtejind gunoaiele şi desbârnând acoperişurile vechi, când Aga Leca ieşi călare din cetate în fruntea străjerilor săi, care dădură la o parte pe cei care împiedecau calea. De-abia se închiseseră porţile în urma lor, când fură din nou date în lături. Se făcuse linişte şi cei rămaşi pe lângă garduri şi în curţi vorbeau numai prin semne. Pe un murg ţintat şi neastâmpărat, Mihai Vodă trecu prin cadrul porţilor şi în trap săltat răspundea uralelor mulţimii, prin ridicarea mâinii drepte. În urma sa călăreau câțiva căpitani, printre care şi cei care abia intraseră. La ieşirea din târg, spre satul Popeşti, din calea Giurgiului, cam la vreo două sute de oşteni călări, în fruntea cărora se afla banul Mihalcea, se alăturară alaiului domnesc. Deşi nu putea fi mai mult decât la al cincilea ceas al după amiezii, lumina scăzuse de-a binelea pe sub plutele bătrâne şi scorburoase înşirate de-a lungul drumului. Către pădurea Berceni fulgere orbitoare spărgeau fioroșii nori și cerul clocotea de tunete înăbuşite. În boabe mari, rare şi reci, ploaia începu să cadă pieziş în calea vajnicilor alergători. Spre ținutul Vidrei prinse a se înțeți, ropotul ei îngânând tropotul cailor care goneau de sârg prin pădurea întunecată. Trăsnete asurzitoare stârneau ecourile surde ale tunetului care nu mai înceta şi în curând o perdea de grindină se lăsă greoaie

din văzduhul răscolit.

La un han din drumul Comanei se făcu un singur popas, ca să mai răsufle caii, dar nefiind adăpost pentru toţi oamenii, domnul porunci încălecarea. Ploaia se domolise când părăsiră calea Giurgiului şi intrară prin vâlcele şi ponoare mult mai anevoioase de străbătut.

La căderea nopţii caii suflau din greu, împrăştiind aburi, pe când treceau printre sălciile pletoase şi mlada unor tufe de apă ieşite din mocirlă. Norii se ridicaseră peste un hăţiş întunecat din care se înălţau pale de fum, abătute de vântul rece care sufla duşmănos de-a lungul mlaştinilor înconjurătoare. În fundul unei poiene a hăţişului se înălţa un cort mare, străjuit de doi oşteni şi un câine ciobănesc lăţos prinse a lătra, zbătându-se în lanţ, de bucurie. La descălecarea căpeteniilor, caii, cu burţile stropite de noroi şi cozile înnodate, fură luaţi de oştenii ieşiţi ca din pământ, iar dulăul, la apropierea domnului de cort, scheună încet şi jalnic, aşteptând să fie mângâiat; dar stăpânul trecu grăbit pe sub perdeaua ţinută de Jurea, în care timp ceilalţi urcau dâmbul spre corturile lor. Uzi şi cu genunchii reci, păşeau ca pentru desmorţire prin iarba care mustea sub cizmele lor îngreuiate de noroi.

Printre colibe, bordeie, căruţe cu coviltiruri şi ţarcuri de vite, şerpuia fumul vetrelor, în forfota oamenilor care mişunau prin lunca întunecoasă.

În ultimele licăriri ale acelei zile de 3 august, peste cortul în care intrase domnul se ridică steagul Ţării Româneşti.

De-abia pătrunsese Mihai Vodă în larga încăpere a adăpostului său, unde nu avu nici măcar răgazul să-şi lepede de pe umeri mantia udă, că şi năvăli, fără a fi vestit, căpitanul Mârza.

— Măria ta, în temeiul poruncii primite, domnia sa spătarul Preda Buzescu şi-a pornit harţurile, dar din pricina vremii neprielnice mai cere trei sute de oşteni călări, rosti el răguşit, aplecându-şi fruntea, cu mâna pe sabie.

— Şi tabăra?

— Mutată din vreme, mărite doamne.

— Avem pagube, s-a ridicat tot? mai întrebă, gânditor. Domnul făcând paşi mari si prea grăbiţi în jurul mesei, pe când Jurea, pe furiş, îi trase mantia udă de pe umeri.

— S-a lucrat mai mult noaptea, ca să nu se vadă mişcare de oameni şi nici încotro o luăm.

— Uncheaşule, fă lumină şi apoi să vină de îndată toate căpeteniile aflate la acest ceas în tabără, glăsui Mihai Vodă, făcând semn căpitanului Mârza să se aşeze în fața sa, după ce se lăsă și el pe unul din scaune.

Până la sosirea lor, domnul se mai ridică de la locul său, dând ocol mesei și ascultând cu încordare veştile aduse de harnicul și credinciosul Mârza. Astfel află în amănunţime că peste podurile durate de meşterii osmanlâi întreaga oştire otomană trecuse Dunărea pe o ploaie care durase trei zile şi trei nopţi neîncetat; că robii, sub lovituri de bice, împingeau la puştile grele, pe care boii vlăguiţi nu le mai puteau urni din nămolul bălţilor Dunării. Fruntea înnegurată a domnului se descreţea numai când căpitanul Mârza mai istorisea din cutezătoarele atacuri ale neînfricatului căpitan Baba Novac. Ochii îi scânteiau când află că în ultimile zile mai sosiseră moşneni şi oameni mai cu stare de prin părţile Argeşului şi Ialomiţei; de prin munţii şi văile Olteniei tineri şi vârstnici, veneau mereu, cântând şi hăulind ca la nuntă.

— Să nădăjduim că Baba Novac şi-a mai ogoit turbarea cu care zguduia torţile cerului, îl întrerupse domnul, reaşezându-se mai înseninat la față.

— Dar nu-l poate potoli nici spătarul Preda, fiindcă în fiecare noapte iese la larg cu oamenii săi şi dă lovituri grele, unde nimeni nu se aşteaptă. A izbutit să facă mari stricăciuni la carele cu pulbere şi a spart împrejmuirile vitelor aduse pentru hrana urdiilor, împrăştiindu-le prin lunca Dunării. La ivirea zorilor oştenii trimişi răzleţi pentru prinderea vitelor pierdute, ca din senin cădeau străpunşi de săgeţile celor care-i fulgerau de prin copaci.

— Acest vrednic braţ al nostru neîncetat îşi pune viaţa în primejdie, rosti domnul şi cu îngrijorare, dar şi cu mândrie.

— Alaltăieri au mai sosit de prin părţile Coziei vreo trei sute de tineri, trimişi tot de preasfântul Teofil, în fruntea cărora sălta cu semeţie, pe un cal sur, un vrâsnic îndesat la trup şi lat în şale. Purta cioareci şi mintean cu găitane, iar la şold avea o sabie tătărască. Nimeni nu l-ar fi cunoscut; dacă nu-şi ridica sprâncenele chiuind când îl zări pe Baba Novac.

— Părintele Pamfilie, Mârzo, izbucni Mihai Vodă, râzând.

— Da, măria ta, Haralambie Ilarie Chiorul, adăugă căpitanul Mârza, mângâindu-şi musteața neagră.

—Ha… ha… ha! hohoti domnul, se alcătuiesc şi haiducii, ca să-l primească după cuviinţă pe temutul Sinan Paşa. N-are să afle odihnă bătrânul general pe pământul Ţării Româneşti, iubite al nostru Mârza.

— Chiar în acea noapte, după ce au deşertat o ploscă mare de vin, au pornit călări, cu copitele cailor înfăşurate în paie. Într-un târziu se auzi mare zarvă în tabăra duşmană, unde se vedeau arzând câteva corturi mari din preajma aceluia cu steagul spurcaţilor înfipt în vârf.

—Ahaaa! izbucni din nou Mihai Vodă, hultanii lui Baba Novac au şi pornit nunta. Suntem puțini, Mârzo, dar cu asemenea oameni nimeni nu se poate da îndărăt. În lumina galbenă a lumânărilor, ochii întunecaţi de gânduri şi de îngrijorarea cu care străbătuse lungul drum de la Bucureşti îşi reluară strălucirea unor noi nădejdi.

— De o săptămână, de când ard focurile pe culmile dealurilor, toţi cei volnici pornesc la drum, întrebând de tabăra măriei tale.

— Hei… iscoadele se înşelară despre mersul ordiilor şi duşmanul ne călcă hotarul cu mult înaintea aşteptărilor noastre. Podul l-au aruncat prea repede peste Dunăre… Prea repede, Mârzo, îi răspunse, căzând din nou pe gânduri si bătând cu degetele în masă. Domnia sa Banu Manta nu-i gata cu alcătuirea taberei dinspre Argeş. Calea Bucureştilor e deschisă, de nu izbutim ca să mânăm puhoiul păgânității în aceste prielnice nămoluri.

— De o săptămână, fără pic de răgaz, plouă într-una şi ei trudesc în apă şi noroi. Galioanele şi galerele nu pot fi deşertate în nămol, măria ta. Acum potopul le aţine calea și pe acest tărâm, în care glodurile cresc şi gârla se umflă.

— Aşa-i, Mârzo, ca printr-o orânduire nepătrunsă şi binecuvântată, cerul pare a-şi descărca mânia peste nelegiuirile cotropitorilor, îi împărtăşi domnul nădejdea, în sunetul pintenilor banului Mihalcea şi a celorlalţi, care-şi scuturau cizmele la intrarea în cort.

Sfatul de război dură până după miezul nopţii, în sfârâitul lumânărilor mucărite de Jurea. Târziu, după plecarea căpitanilor, Mihai Vodă frunzări, din picioare, mâncarea adusă de setrarul său, spre necazul lui Jurea. Stratornicul priveghie cu grijă pregătirea patului de odihnă, însă domnul, cu îmbucătura în gură, îşi puse din nou calpacul, luă mantia şi ieşi în noapte.

Cu toată ploaia care se înțeţise, căpeteniile care primiseră porunci încălecară înainte de revărsatul zorilor.

Drumurile, în molcomul mers al nesfârşitei oştiri a islamului, erau desfundate şi pământurile pustiite. Pe ţarinele întoarse și lanurile pârjolite cât vedeai cu ochii nu se putea alege drum prin noroaiele cleioase. Deşi vremea se limpezise, întreaga urdie, cu puşti grele, care de povară, cirezi de vite şi toate tamazlâcurile, se mişcau cu opinteli de spaimă, în zarva neîncetatelor hărţuieli. Zi şi noapte, fără zăbavă,

neînfricaţii călăraşi ai căpitanului Baba Novac şi pedestraşii spătarului Preda Buzescu ieşeau ca din pământ, împrăştiind fulgerător groază şi moarte. Vrednicul prieten şi tovarăş de rele din vremuri trecute al căpitanului Baba Novac, acum preacuviosul Pamfilie, în două rânduri lepădase la picioarele calului măriei sale liftă păgână, prinsă cu arcanul şi aburcată pe fugarul cu care treiera ponoarele.

Căpitanul Cristea Vornic fremăta de mânie şi-şi muşca degetele de ciudă, fiind ţintuit, prin aspră poruncă, să păzească un capăt al podului de pe apa Neajlovului. Nu era chip de vreun răgaz nici noaptea, că măria sa galopa de la o tabără la alta, cutreierând împrejurimile şi locurile de strâmtoare, făcându-şi socotinţele pentru desfăşurarea oştirii. Se afla în mare ardoare ca să-şi pună şi domnia sa la încercare mânuirea arcanului, pe după vreun grumaz mai spălat.

La alegerea adăposturilor pentru aşezarea bombardelor şi mai cu seamă a tunurilor grele, cu care venise căpitanul Albert Kiraly, măria sa ţinu seamă şi de sfatul acestui oştean al seninătăţii sale principele Sigismund Bathory. De asemenea, statorniciră şi locul unde vor fi aşezate şi celelalte trei, făgăduite de înaltul său suzeran, pe care urma să le trimită de la cetatea Bălgradului Transilvan.

Aşezările fură schimbate de două ori, din cauza şovăielii în care se găsea bătrânul Sinan Pasa, care, asteptând încetarea ploilor şi strângerea glodurilor, îşi desfăcuse taberele în două. Cea de sub oblăduirea lui Husein Pasa trebuia s-o ia spre apa Argeşului, iar cu cealaltă urma să plece el în sus, către pădurea Uzun. Astfel se vădea din căile pe care apucau cercetaşii, care nu cădeau în braţele vajnicilor urmăritori şi mai ales din cele ce puteau fi trase de la cei prinşi.

Dar din cauza puternicelor harţuri fără istov şi mai ales din teama de a nu fi luaţi fără veste din urmă şi cu legăturile tăiate, bătrânul războinic îşi reuni din nou toată puterea sub braţul său.

Această nouă mişcare a bulucurilor îi dădu o mică uşurare chibzuitului domn al Ţării Româneşti, când se mai ivi şi o altă nădejde. Vânjosul Aga Leca, la urmărirea unei iscoade duşmane, reuşi să prindă căpetenia pe care o înfăţişă măriei sale. Strâns bine de grumaz, cum numai domnia sa stăpânea acest meşteşug, Mihai Vodă înţelese, că preamăritul vizir al aliotmanului pofteşte să lovească în plin oştirea ghiaurului Mikaly.

— Slobozește-l, Leca, lasă-i viata, că ne-a adus o veste mare, porunci domnul, încruntat.

Vremea marii bătălii, care urma să se desfașoare pe văile satului Călugăreni, puterea celei mai mari oştiri a veacului, se arătă odată cu ivirea soarelui, după un întreg pătrar de ploi. Luna bogatelor împliniri îşi opri mersul pe acest tărâm din şleaurile Călugarenilor la primele bubuituri de tunuri, cu ecouri prelungi, peste mlaştinile tăinuite de

stufărişuri. Darabanii, surlaşii şi trâmbiţaşii, din patru părţi a văii, stârniseră chiotele voinicilor care se năpustiră asupra primului steag de călăreţi asiatici. Încălecat pe Sultan, aprigul şi neastâmpăratul său armăsar, domnul Ţării Româneşti stăpânea în privirea-i încordată împlinirea primelor sale porunci, date căpitanilor Răcea, Mârza, Cocea şi Sfetea.

Başbulucbaşa din fruntea lor fu doborât de pe cal de Cocea şi iuzbaşii împlătoşaţi rostogoliţi de suliţe şi baltage ucigătoare.

Fluierile ascuţite ale cimpoierilor de pe laturile bulucului de ieniceri răscoleau încordarea arcaşilor pitiţi în hăţişul ponorului. Sub bătaia piezişă a soarelui de dimineaţă se arătau a fi oameni mărunţi, cu pielea feţei întunecată sau galbenă, gloată de strânsură din îndepărtate ţinuturi răsăritene. Trudiţi de lungul drum străbătut, frământau noroaiele încleiate, înaintând spre mlaştinile şi nămolul Neajlovului. Din coaste erau împinşi de spahii în veşminte viu colorate şi cu frunţile prinse în turbane încolăcite.

Puhoiul se învălmăşea, bulucindu-se către strâmtoarea podului, oprit de grindina de săgeţi şi trăsnetele sâneţelor şi ale flintelor pornite ca din senin.

La vestea trimisă de spătarul Preda, prin Radu Calomfirescu, măria sa Mihai Vodă, înseninat, răsuflă adânc şi de pe dâmbul pe care aştepta, toate căpeteniile aflate sub braţul său îi văzură mâna dreaptă ridicată spre mândru său calpac. De-abia atunci s-a temeinicit ştirea că întreaga oştire duşmană este mânată pe drumul singurilor nădejdi ale sale.

Deodată sunetele de goarne, surle şi tobe acoperirâ fluierile cimpoaielor, care se auzeau până la pajiştea unde se afla cortul domnesc. La chiotele şi uralele care se ridicară în slavă, Jurea scăpă ciutura în fântână şi-şi înălţă privirea către cer, ascultând. Dar chinuit că nu izbuteşte să înţeleagă tot ce se petrece acolo, prinse a învârti roata fântânii, oftând adânc. Aplecându-se ca să ridice cana cu care venise, la trăsnetele asurzitoare ale tunurilor, căzu în genunchi, făcându-şi cruce. Văzduhul se cutremura deasupra luncii şi, înmărmurit, rămase cu ochii aţintiţi la boabele de cleştar care cădeau de pe ciutură.

La cort era linişte şi în tabără mişcare puţină. Se ridică şi se aşeză pe buşteanul culcat lângă fântână, punând cana alături, gânditor. De acolo, cu simţurile vârstei lui încercate, căuta să urmărească pe nevăzute mersul cumplitei bătălii de pe vale. Palele de fum care se destrămau pe deasupra sălciilor argintii îi dădeau încredinţarea că sunt de la tunurile şi bombardele măriei sale. Numai prin ecoul descărcărilor slabe ale flintelor şi archebuzelor îşi putea da seama unde se statornicise bătălia. Când se îndepărtau în chiote şi urale, inima îi zvâcnea de bucurie, simţind că oştenii domnului şi stăpânului

său dau năvală. Apoi se întuneca la faţă, primind în auz revenirea asurzitoarei zarve, ca de-ndată alte chiote şi urale să împingă înapoi vuietele iadului, pricinuindu-i o caldă mulţumire.

De la un timp huietele prăpădului se statorniciră acolo unde îşi închipuia ca-i podul, încredinţat fiind că ostaşii măriei sale nimiciseră fruntea urdiilor care reuşise să treacă peste gârlă.

Soarele îi strălucea în pletele-i argintii şi capul i se înfierbântase de când îşi alcătuia în minte mai mult ceeace dorea, şi care, totuşi, nu se depărta prea tare de adevăratul mers al bătăliei. Nici nu-şi dădu seama ca soarele trecuse de mult de crucea amiezii şi că pe la bordeiele şi corturile taberei reîncepuse mişcare şi zumzete de glasuri înăbuşite. Oştenii trimişi de doctorul grec aduceau pe lese împletite din răchită pe cei căzuţi şi vracii le arătau unde să-i aşeze. Dinspre cărarea care cobora la cortul ospătăriei căpitanilor câinii prinseră a lătra cu îndârjire şi Ursei se ridică din iarbă cu urechile ciulite, mârâind. Îndată se iviră şi străjerii din umbra cortului, când de sub nişte tufe de răchită se ridică o arătare de om, plin de sânge şi de noroi, care-şi dădu duhul, horcăind în cărare. În timp ce străjerii luară leşul şi plecau cu el, bătrânul, mâhnit, îşi umplu cana cu apă şi se îndreptă spre cort.

Departe, spre capătul poienii, doi oşteni doborâseră cu suliţele alţi trei turci, care fugeau către pădure, şi un altul căzu lângă fântână, săgetat de un oştean. De câteva ceasuri bubuitul tunurilor se îndepărtase şi chiuitele, uralele şi trâmbiţele se ţineau lanţ.

Îngrijorat că domnul încălecase de cum se crăpase de ziuă pe nemâncate, bătrânul coborî la cortul dominei sale stolnicul Ene Râmniceanu, care porunci unei măicuţe să frigă o pulpă de purcel. Trecuse aproape un ceas de aşteptare şi nerăbdare, în care timp Jurea mai scosese odată apă proaspătă şi umpluse un ulcior de lut ars, după care se aşeză pe buştean. Nemaipomenita zarvă creştea mereu şi oştenii care cărau răniţii aduseră vestea că la capul podului se dădeau lupte crâncene; că cei care reuşiseră de două ori să treacă podul fuseseră nimiciţi şi că tunurile grele au fost mutate mai la vale, din porunca dată de căpitanul ungur, care nu trăsese până atunci cu ele.

Intrat din nou în cort cu tava de friptură, tăiată felii, pe care i-o adusese maica, Jurea scoase din ladă o bucata de pânză albă şi o înfăşură grăbit. Apoi o băgă în traista sa împreună cu două lipii proaspete. Dar, în loc să plece, începu să umble neliniştit prin cort, scărpinându-se în cap şi nemaiştiind ce are de făcut. De două ori îşi luase pălăria împletită din paie de secară de pe ladă şi tot de-atâtea ori o pusese la loc. În atâtea alte împrejurări fusese „ocărât“ şi trimis înapoi, atrăgându-şi mânia stăpânului său, căruia nu-i plăcea să fie tulburat de nimeni pe câmpul de luptă. La despresurarea cetăţii Giurgiului îl lovise cu palma peste mână, de spărsese ulciorul cu apă.

Si acum îi simte privirea aceea străină şi ca de ghiaţă, cu care-l ţintuise, ca şi cum nu l-ar mai fi cunoscut. Totuşi, până la urmă, îşi luă traista şi pălăria şi ieşi din cort. Trecu morocănos pe lângă câine şi-l împinse cu opinca, bolborosind.

Cu traista în spate şi ulciorul în mână, cobora poteca spre gârla din vale, ca un vinovat care se duce singur să-şi primească pedeapsa.

Vuietul de iad al bătăliei se învălmăşea cu gândurile lui, care-l purtau pe marginile înşelătoare ale mlaştinii sporite de ploi. Călca încet şi cu fereală prin noroiul care i se lipea de opinci. Nu mai vedea nimic înainte din cauza stufărişului printre care îi alunecau picioarele, dar cărarea şerpuitoare şi gârla pe care o ţinea mereu în dreapta îi călăuzeau paşii. Mergea aplecat de spate, învăluit de o tăcere mocnită şi apăsătoare, care îi țiuia în urechi, încât nici bubuitul tunurilor nu-l mai auzea. Ca la o jumătate de ceas de mers anevoios, făgaşul gârlei se lărgi şi de pe o buturugă de salcie începu să-şi plimbe ochii de la un mal la altul, în depărtarea în care se vedeau numai flăcările bombardelor, urmate de bubuituri. Dintre plopii de pe malul drept izbucniră dintr-o dată cinci flăcări la şir, într-o singură bufnitură asurzitoare, de clocotiră văile.

— Ahaaa… făcu bătrânul, cutremurat de o mare mândrie. Sunt tunurile ungurului… şi punându-şi ulciorul jos îşi scoase pălăria şi-si făcu semnul crucii.

Era prima dată când le desluşea dintre celelalte şi totuşi i se păru că nu le mai auzise până atunci, dar gândurile i se împrăştiară de îndată ce le răspunseră din depărtări altele, tot aşa de puternice. Îşi strânse sprâncenele, căutând cu ochi tulburi înspre coline să-i apară cel care ţinea sub braţul său întreaga zvârcolire a balaurului.

Se făcuse ceasul patru al acelei după-amiezi, după cum băteau razele soarelui, în care iadul se prăvălea peste ostaşii care luptau din greu pe podul ce se zărea printre sclipiri de suliţi şi topoare.

— Sunt ai noştri… dragii moşului, izbucni bătrânul, încremenit la cotitura gârlei unde ajunsese şi încercând zădarnic să-şi stăpânească tremurul buzelor cu palma.

De sub o tufă din apropiere, urechea îi fu atrasă de horcăielile unui oştean, întins cu faţa-n sus. Printre mladiţele răchitei îşi putu da seama că era o căpetenie căzută într-o mare suferinţă. Şalvarii de mătase verde şi lucioasă îi acopereau până la glezne cizmele scumpe, cu vârfuri întoarse şi pline de noroi. La cingătoarea strânsă peste un fel de cămeşoi galben se vedeau plăselele unui hanger frumos încrustat, iar în iarbă strălucea un iatagan. Calul căzut la câţiva paşi, mort, era năpădit de muşte şi furnici.

Lăsat într-un genunchi, bătrânul îi desfăcu încet turbanul şi-i udă un capăt cu apă din ulcior. Apoi, cu mişcări domoale, îi sterse rana de la gât, care sângera, în care timp genele rănitului începură să clipească

peste ochii negri si înceţoşaţi. Când primi între buze picăturile de apă pe care Jurea le lăsa să curgă din ulcior, îşi descleştă fălcile si privirea i se mai îmblânzi. Văzând că bătrânul ridică iataganul şi încearcă să-l rupă în genunchi, îi făcu semn ca să-l arunce în gârlă. Apoi îşi trase cu greu hangerul de la brâu, mormăind cuvinte neînţelese şi i-l întinse. Când îl primi şi vru să-l arunce şi pe el în gârlă, Jurea fu oprit cu aceleaşi mormăieli şi, din semnele pe care le facea, moşneagul înţelese ca să şi-l păstreze. Atunci, dându-i drumul în traistă, căută să-i spuie mai mult prin gesturi, că se întoarce îndată la el.

La câţiva paşi mai încolo, zări alţi doi turci morţi şi mai departe dădu peste alţii, şi alţii, presaraţi, peste tot, prin mlaştină. Dar privirea bătrânului servitor se tulbură dintr-o dată: dăduse cu ochii de domnul şi stăpânul sau, la marginea unui ponor, scrutând nemişcat zările. Limpezindu-şi ochii umezi cu mâneca largă a cămeşoiului, călca de sus prin bălţi şi peste tufe, ca un bezmetec scăpat la larg. Numai când apa pârâului îi ajunsese la genunchi, coti spre mal. Pe măsură ce urca pieziş coasta dâmbului, priveliştea devenea tot mai înfricoşătoare, în zbuciumul furnicarului de oameni care se nimiceau, căzând printre cai şi suliţi. Frânturile podului spânzurau peste care şi tunuri răsturnate în apă. Răcnetele de groază acopereau uralele celor care dădeau mereu năvală peste spaimele iadului. Încrâncenat, bătrânul păşea uşor, ca o sălbăticiune de codru şi rezemându-se de un plop, stătu nemişcat, cu ochii la cel pentru care venise. Mai făcu vreo câtiva paşi, mai şovăitori, şi rămase pe loc, nemaiîndrăznind să se apropie.

„De m-o vide… Sî cheamă că el m-o chemat“, gândea, în sfiala care îl cuprinsese.

De acolo i se lămuri nedumerirea care-l bântuia de cum zărise că domnul tot ridică mâna, uitându-se la dreapta. La fiecare semn al mâinii, tunurile îşi vărsau focul, stârnind trâmbe de nămol peste urdia înspaimântată şi caii înglodaţi până la scările şeilor. Dar armăsarul, care dădea mereu din cap şi din picioare din cauza muştelor, îl simţi pe moşneag şi forăind îşi întoarse capul, ca atunci când îi aducea pâine în grajd.

— Ce cauţi aci, uncheşule? glăsui Mihai Vodă cu barba în piept, fără să-şi arate faţa spre el.

— Am adus oleacă de apă sî câte ceva de îmbucat, măria ta, îi răspunse ca un vinovat prins asupra faptei.

— Cu primejdia de-aţi pierde viaţa, taică? întrebă domnul şi de data aceasta îl învălui cu privirea prinsă în cearcăne vinete de istovire.

— Mă aflu la marginea ei, puternice stăpâne, mormăi credinciosul slujitor, aplecându-şi capul alb.

Dar domnul îi făcu semn de răgaz şi când ridică dreapta, trăsnetele bombardelor de pe coastă răscoliră nămolul gârlei de dincolo de pod. De-abia atunci simţi

bătrânul mişcare în pădurea din spate şi văzu călărimea în leafă, gata să sară pe cai la primul semn.

— Doar ştii cât de tare mă mânii când sunt tulburat în trudnicul meu blestem? îl mustră domnul, stăpânindu-şi calul, care începu să joace pe loc.

— Macar oleacă de apă, măria ta, mormăi iar, ridicând ulciorul pe care Mihai Vodă îl primi de această dată şi-l ţinu mult la gură.

— Acum du-te repede îndărăt, taică, până nu pornim în primejdia cea mare, îi porunci, dându-i ulciorul înapoi şi făcându-i semnul căruia nimeni nu i se putea împotrivi.

Cu ochi trişti, de câine alungat, Jurea coborî dâmbul târând traista după el. Căuta drumul pe care venise şi se opri la cotul apei, de unde îl mai putea zări.

— Primejdia cea mare… oftă moşneagul în barbă, deslipindu-şi cu greu privirea tristă cu care de-abia îşi mai vedea stăpânul.

Soarele se lăsa către sihla ce adapostea tabăra şi broaştele prinseseră glas de prin răstoace, când bătrânul porni din nou la drum, O raţă îşi luă zborul, lăsându-şi puii care se împrăştiară prin tufăriş. În depărtare, chiotele şi uralele acopereau şi bubuiturile înfundate ale bombardelor. Ajuns la locul unde îl lăsase pe rănit, se întristă văzând că dispăruse. Zadarnic îi urmări paşii pe care îi făcuse până la gârlă, că peste apă nămolul înghiţise orice urmă.

După vreo jumătate de ceas de cale se aşeză pe o scorbură. Cu mâneca îşi şterse sudoarea de pe frunte şi marginea pălăriei, după care trase câteva înghiţituri de apă din ulcior. În acele clipe de ragaz îşi adună gândurile răvăşite, făcându-şi felurite socoteli. Buzele i se mişcau nevăzut pe sub musteţi şi fruntea i se descreţi.

— Hm… Dacă seimenii luptă de-a valma cu glotaşii… atunci şi-o oprit călăraşii domneşti… Sfinte Dumnezăule!… Are să se avânte în primejdia cea mare, rosti tremurat si ridicându-se porni grăbit să aprindă candela de la iconastas.

Pe verdele pajiştii, cortul domnesc părea de purpură scumpă, în acel apus al soarelui, cu lumina coaptă a împlinirilor. La vreun ceas de la întoarcerea lui Jurea, în tabără, oştenii care aduseseră răniţi îi povestiră cu însufleţire marea izbândă pe care o avusese domnul ţării. În fruntea călărimii sale nimicise bulucul spahiilor, răsturnându-i în apele Neajlovului.

Zvonul izbăvirii se împrăştie ca freamătul prin frunza codrului. Trăsnetele tunurilor încetaseră de mult, dar din când în când valuri, valuri de urale răscoleau ecourile văilor.

Departe, peste sihla deasă a ponorului, de unde se întorsese bătrânul, clopotul unui schit ridica în slavă marea veste în sunet de aramă. La tabără se aduceau mereu răniţi şi vracii alergau de la

corturi la bordeie, în vreme ce ţarcurile se umpleau de cai mari şi vite de povară. Cămilele, cu gheburile încă nedespovărate, îşi mestecau strâmb şi cu tristeţă truda zădarnică, sub soarele acestor noi tărâmuri. Ochii lor blânzi priveau nemişcaţi apusul străjuit de nori pufoşi, tighelaţi în fulgi de aur. În acea nouă cumpănă, fața bătrânului Jurea se limpezise ca de o adâncă evlavie binefăcătoare. Două măicuţe scoteau apă, cu ochii la cămilele lăsate în marginea crângului şi pe buşteanul de la fântână, străjerii cortului domnesc vorbeau în şoapte.

— Ai ieşit din bârlog, părinte Isaia? întâmpină Jurea pe un călugăr şchiop, gras, fără comanac şi cu nasul turtit în mijlocul unei bărbi încâlcite, care venea de la ospătărie, molfăind o bucată de pită.

— Parcă m-am putut hodini, în vânzoleala de la bordeie? îi răspunse el, cu glas neaşteptat de subţire, ceeace făcu pe străjeri să-şi dea coate şi să-şi acopere râsetele cu palmele.

— Socot că de-amu ţ-o fi vinit inima la loc, adăugă Jurea.

— Păi, di n-o mai da turcu pişti noi, m-oi tot duci în lumea me, îi răspunse, aşezându-se greoi pe un pietroi şi începu să se scarpine la subsoară, pe sub rantia-i peticită şi plină de noroi.

— De-acuma îi găteşte gloatele în glod cu furci sî topoare, saca-le-ar sămânţa de spurcaţi, blestemă Jurea, cu urechea ațintită la vale.

— Eu, păcătosu, nu mă pot dumiri cum de-o izbutit măria sa, c-o mână de oameni să zdrobească puterea necuratului ca frunza şî ca iarba, se minună călugărul, scărpinându-se din nou pe sub rantie şi sări deodată în sus. Iacâtă-l-îi, oameni buni, hutuchiţî-l, răcni cu ochii holbaţi la un turc plin de noroi. Ho! scârnâvie!

— Nu-l omorâţi, fraţilor, strigă un oştean din urmă, că-i o căpetenie a domniei sale Cristea Vornic.

— Doamne sfinte, apără şî păzăşti pe robul tău bătrân, beteag şî nevolnic, prinse a se căina călugărul, prăbuşindu-se în genunchi, şi prinse a face cruci mari şi a bate mătănii, în râsetele străjerilor.

Oşteanul plecă îmbrâncind turcul şi se îndrepta cu el spre corturile de sub poala crângului, în timp ce măicuţele coborau înspăimântate poteca spre ospătărie.

— Fug racii din baltă, părințele, îl îmboldi un străjer, ca să-i mai audă graiul stâlcit.

— Parcă-s draci di pi comoară, fiule.

— Nu-l omorî, nea Marine, că doar e şi el un suflet de om, strigă un alt străjer, ridicându-se de pe buştean în clipa când un oştean încorda arcul spre un turc dintre sălcii.

— Părinte Isaia, fă bunatatea şî vezi ce-i cu candila de la iconastas, că acuş vini măria sa, îl rugă Jurea, sculându-se de lângă Ursei.

— Dă Doamne vlagă, din puterea ta, acestui mândru şî viteaz fiu al tău, se închină din nou călugărul şi porni şchiopătând spre cort.

— După grai călugărul nu pare a fi de prin locurile noastre,

uncheşule, îşi rosti bănuiala un străjer răzemat de stâlpul fântânii.

— Îi moldovean de-ai mei şî l-o apucat prăpădul când se întorce de la Sfântu Munte. L-o slobozit dintre robii prinşi la pod domnia sa Cristea Vornic. Cărau buşteni şî stuf, peste care aveau să treacă ordiile.

— Vrednic şi neînfricat mai e şi acest tânăr căpitan al măriei sale, se minună acelaş străjer.

— Hehei! unde-i mai mare primejdia şî treaba mai gre, acolo îl afli. Sî-i ghiduş şî vesăl… că nu ţi se mai urăşte cu el!

— Venişi de mult de la Moldova, taică? îl întrebă cel de al treilea străjer, cu frumoase înfloriturі olteneşti la gulerul cămăşii.

— Şî măria sa mi-o mai zâs astăzi taică, de mi s-o muiet inima… Ca pe vremuri, când era de-o şchioapă şî se afla în vreun mare necaz, sau când îmi cere să-i spun poveşti.

La auzul unor tropote de cai şi a lătratului câinilor, toţi se ridicară. Străjerii îşi luară suliţele şi trecură la cort, din care năvăli şi părintele Isaia, dând peste Ursei. Pe un cal pag şi vânjos apăru în mijlocul poienii banul Mihalcea, urmat de stolnicul Stroie Buzescu şi de căpitanul Cristea Vornic, legat la cap cu un ştergar. Pieptarele, căştile şi întregul lor tacâm de război le dădeau cu totul altă înfăţişare. Doi robi descălecară în capătul potecii şi se repeziră la dârlogii cailor de pe care coborâseră vrâsnicii, luându-le şi armele, în timp ce Cristea Vornic sări lângă fântână. Oşteanul care adusese turcul îi luă şi lui calul, în timp ce Ursei urmărea cu încordare toate mişcările lor, cu limba scoasă.

— Na… că ne-a ieşit po… popa-n cale, răsună în tăcerea care se făcuse glasul căpitanului Cristea Vornic, la care toţi izbucniră în râs.

— Un umilit pravoslavnic neajutorat, înălţimea ta, pe care l-ai scos de la moarte noaptea trecută, îl întâmpină călugărul, aplecându-se.

— O-ho-ho, dumneata erai, părinte? A scăpat şi dulăul care sărise la be… beregata turcului?

— Tot Turcu îl cheamă sî acuma-i legat divale la ospătărie.

— Lasă popa-n pace, Cristeo, îi întrerupse banul Mihalcea, că trebuie să-ţi speli rana şi să te linişteşti.

— Dă fuga, uncheşule, la cortul doctorului grec şi adă-l repede, că domnia sa căpitanul Cristea Vornic a îndoit cu capul o suliţă turcească, porunci stolnicul Stroie lui Jurea, ţinându-şi râsul.

— În data mare îl chem, spuse bătrânul, plecând grăbit.

— Tocmai ţie, vorbăreţule, să ţi se întâmple asemenea dandanaie! Tu care eşti aşa de dibaci în lupta din săbii? se miră stolnicul, privindu-l dintr-o parte, zâmbind pe sub musteţi.

— S-ar fi putut să fie si mai rău, înălţimea ta, că după câte se ştie, câte-o dată su… suliţa-i mai lunga decât sabia, îl înfundă în hohotele celorlalţi și ale slujitorilor, care plecau cu caii spre tabără.

— Nu te dai deloc, împielițatule, pufni şi banul Mihalcea. Cu capul spart şi tot iute la minte…

— Acum mai am şi un frumos cucui, Ba… Bane, pe care îl umplu cu minte, răspunse poznaş Cristea.

De pe cărare se iviră doi oşteni, aducând pe o targă de nuiele un rănit, asupra căruia când se aplecară, toţi trei rămaseră uluiţi.

— Cocea… Dumnezeule, Doamne! strigă stolnicul, pocnindu-şi palmele, când banul Mihalcea îşi acoperi faţa cu mâinile.

— Din porunca măriei sale, rănitul trebuie pus în cortul domnesc şi cercetat de doctorul curţii, le spuse unul dintre osteni.

Cu ochii la rănit, căpitanul Cristea Vornic rămase împietrit, în timp ce banul Mihalcea, schimbat la faţă, îşi trecea degetele tremurătoare pe fruntea rănitului.

— Mă recunoşti, Cocea, bravule? îl întrebă el aplecându-se, şi cum nu primi niciun răspuns, îşi întoarse fata cu ochii împăienjeniţi.

— A pierdut mult sânge, înălţimea ta.

— Duceţi-l în cort încet şi cu băgare de seama; doctorul vine îndată, le porunci cu glas stins, urmărindu-i cu privirea până la cort.

— Hei, oftă stolnicul, s-ar putea să ne mai îndurereze și alţii…

— Cocea, Mârza, Başotă, Aga Leca au împins puhoiul ienicerilor în mlaştinile gârlei, când măria sa le-a spart fruntea şi le luă steagul cel mare, recunoscu banul Mihalcea, cu vădită mândrie.

— Dar tot Flă… Flamânzilă a dus greul până la urmă, se amestecă şi tânărul căpitan, semeţindu-se pentru prietenul său.

— Până la noi se simţea că fiara nu mai izbutea să dea înapoi, împinsă de groaznicele împunsături ale lui Baba Novac şi ale spătarului Preda; aceasta a fost cea mai iscusită reuşită a măriei sale, chiar din noaptea Sfatului de război. Numai astfel îşi putea pregăti calea spre nemaipomenita izbândă de azi, încheie banul Mihalcea cu glas ridicat.

— A vremii, Mihalceo, se înflăcără bătrânul stolnic.

— La porunca unui asemenea gen… general de oşti pătrund şi-n iad, răcni Cristea Vornic, sărind pe buturugă.

— Dacă nu te avântai la tunurile lor, scăpai teafăr, căpcăunule, îl domoli stolnicul, prietenos.

— Cam aşa e, iubite al nostru Cristea, adăugă şi banul Mihalcea. Mereu te zbuciumai în afara poruncilor măriei sale. Ce-ai căutat şi acum la urmă pe pod, când s-a năpustit măria sa cu barda-n mână, în fruntea călărimii domneşti?

— Ha, ha, de mult doream eu să văd un pa… paşă cu ochii holbaţi, dar când i-au sărit dinţii în nămol, mi-am scăpat sabia din mână de râs.

— Marele vizir, temutul Sinan Paşa, trimisul preastrălucitului padişah, târându-se-n noroi la picioarele domnului Ţării Româneşti…

Ce umilinţă… Se minuna stolnicul Stroie.

— Peste măreţia cu care venise a luat destul noroi ca să ducă şi pa… padişahului, izbucni din nou în râs tânărul căpitan.

— Se cuvine, oare, să strezem aşa de repede semnele viteziei? se adresă mieros lui Cristea Vornic doctorul Masteros.

— Pe inimă nu pot fi stăpân, doctore, însă ca… capul nu-l dau pe mâna nimănui, îi răspunse, trăgând sabia.

— Greţii sunt fricoşi, căpitane, îi răspunse grăbit şi trecu în spatele banului Mihalcea, în timp ce călugărul, cutremurat de râs, se furişă spre potecă.

— Va trebui ca domnia ta, doctore, să te ocupi repede de căpitanul Cocea. E grav rănit, îl anunţă banul.

— Cum? Coţea, prietenul meu? Alerg la el. Unde l-au dus?

Din vale izbucniră din nou câinii şi Ursei ciuli urechile. Clopotul schitului suna neîncetat peste greaua trudă a zilei, pe care nimeni din cei care i-au trăit primejdiile nu o vor uita. Căliţi în vârtejul grozăviilor vremii, nu-şi dădeau seama că minunatele lor fapte de arme ne vor rămâne moştenire sfântă peste veacuri. Spre bordeie forfota creştea în cântecele oştenilor care se întorceau, cu toate că din depărtare se mai auzeau împuşcături şi zarvă de omenire bulucită. Dinspre potecă se ivi un oştean încălecat pe un armăsar roib şi căpitanul Cristea Vornic îi apucă dârlogii plin de admiraţie.

— Oooo!… ce frumoasă dih… dihanie, se minună, bătându-i cu palma coarda gâtului. Îţi dau cât vrei pe el.

— Este al domniei sale Aga Leca, înălţimea ta, îi răspunse acesta, strângând frâul calului care prinsese a juca pe picioarele lui subţiri.

— Murgul meu e lovit la un pi… picior, oftă el, urmărind cu tristeţă calul care juca în buiestru.

Câinii vesteau din nou pe cei ce o luau în sus, pe cărare, când în capătul potecii se ivi Petre Armeanu şi doi oşteni, toţi călări.

— Fraţilor şi creştinilor, tună glasul gros al secretarului cancelariei domneşti, de un ceas de vreme au sunat goarnele încetarea luptei şi noi nu ne putem aduna, ca să-l primim cum se cuvine pe mântuitorul nostru.

— L-ai văzut venind spre tabără? întrebă stolnicul Stroie.

— A rămas la schitul din pădure, cu domnia sa Banu Manta; Se roagă pentru sufletele celor căzuţi şi aduce închinare de slavă pentru izbânda de azi.

— Nu mai era niciun chip să ne apropiem de voi, cei de dincolo de gârlă. Balaurul împins în răspăr de pedestrimea şi călăraşii lui Preda şi Baba Novac îşi căuta scăparea la pod, spre săbiile noastre şi topoarele glotaşilor lui Mitrea Boteanu, Aga Leca, Udrea Băleanu… spuse banul Mihalcea, când vorba îi fu tăiată de căpitanul Cristea Vornic.

— Bulucul se um… umflase, gâtuit între maluri, că şi morţii

rămâneau în picioare.

— Când a pornit dintre noi, în fruntea călărimii domneşti, galopând ca o nălucă, se înfierbântă Armeanu, îi scânteia în privire credinţa izbânzii. În mai puţin de un ceas, fala călăraşilor lui Sinan Paşa fu nimicită în smârcurile Neajlovului şi temutul vizir doborât de pe cal.

— Primejdia era prea mare, Armeanule, se amestecă şi stolnicul, ar fi trebuit să vă ţineţi şi voi mai pe-aproape.

— Crezi că-l mai poate ajunge cineva când e încălecat pe Sultan?

— Când îl ştiam că-i istovit de-atâta trudă să pornească la o asemenea primejdie nemaipomenită?!… De trei zile şi tot atâtea nopţi aproape că n-a avut răgaz nici să descalece, adăugă stolnicul Stroie, aşezându-se pe buştean.

— He, he, făcu banul Mihalcea zâmbind; să vedeţi voi că-i în stare s-o ia de la capăt.

— Mie nu-mi mai trebuie nici mâncare, nici băutură, în starea în care mă aflu, îi răspunse molcom stolnicul, acoperindu-şi cu palma un căscat.

— Ba eu, să fiu iertat de înălţimea ta, am o foame de lup pri… prigonit şi de-abia îl aştept pe Flămânzilă.

— L-am lăsat în mare necaz la marginea pădurii, unde şi-a dus robul său de credinţă. Când l-a văzut căzând, a sărit de pe cal şi l-a aburcat pe umăr. Şi-a tăiat drum învârtind suliţa pe deasupra capului și pe cine atingea cădea năuc. Parcă era un taur furios, îi răspunse Petre Armeanu şi porni cu paşi mari prin faţa lor, ca să se desmorţească.

— Vrednicul nostru Agă nu-i lasă în suferinţă pe cei cu priinţă lui, rosti ca pentru sine banul Mihalcea, rezemat de stâlpul fântânii.

— Să vedeţi cu ce foame de speriat are să vie iar, spuse râzând cu plăcere Petre Armeanu întorcându-şi privirea spre potecă de unde izbucniră iar câinii, în zarva unui ropot de cai.

— Eu am puţină ar… arşiţă. Mi se usucă gâtul, îi vesti căpitanul Cristea Vornic, înghiţind în sec și cu urechea aţintită spre larma care creştea în chiote şi urale.

Ca din zbor îşi propti copitele în iarba poienii minunatul armăsar; mestecându-şi zăbalele, în clipa în care Mihai Vodă trăsese puternic frâul şi cu dreapta ridicată, strigă:

— Bună vreme de noi nădejdi, dragii mei!

— Să trăieşti, măria ta! răspunseră toti, în uralele oştenilor care năvăliseră de prin toate colturile taberei.

Lângă fântână descălecau Banu Manta, spătarul Preda Buzescu, Banul Udrea Băleanu, postelnicul Başotă, căpitanii: Baba Novac, Răcea, Mârza, Calomfireseu, Strâmbeanu, Florescu, toti în zale şi înarmaţi.

— Ne bucurăm, dragi ai noştri căpitani bravi, să vă aflam iar în jurul nostru sănătoşi şi gata a pune din nou umărul la greu. După osârdia cu care mi-aţi adus mândria celei mai mari biruinţe a vremii noastre, se cuvine să vă închinăm, la acest ceas al izbăvirii, cuvânt de caldă mulţumire, rosti domnul ţării. Primirea, în reculegere, pe care o faceţi domnului şi generalului vostru, ne mângâie inima copleşită de dureroasele pierderi suferite. Să ne aplecăm frunţile întristate pentru cei care căzut-au jertfă, oprind cu viaţa lor prăpădul hainilor cotropitori. Faptele voastre de vitejie şi jertfa lor vor rămâne de-a pururi sfântă mărturie a strădaniei cu care aţi ocrotit norodul şi aţi apărat pământul strămoşesc.

Nesfârşitele urale, pornite din mii de piepturi, făcură ca armăsarul să cabreze, dar iscusitul călăreţ îl domoli pe dată şi apoi reluă:

— Acum noi, cei rămaşi, vom pune toată râvna în strădania de a tămădui adânca rană a țării, alcătuindu-i linişte la hotare şi tihnă înlăuntrul ei. Aşa să ne ajute Dumnezeu, îşi încheie Mihai Vodă scurta cuvântare, făcându-si semnul crucii, în clocotul uralelor şi a cântecelor de vitejie.

De îndată ce domnul descălecă, Jurea prinse dârlogii neastâmpăratului armăsar, pierzându-se în mulţimea care se îndrepta încet şi cântând către vetrele fumegânde. Luna plină se urca liniştită peste forfota luncii şi clipocitul amurgului copleşit de cumplita trudă a acelei zile. Mihai Vodă, cu ochi tulburi, îşi îmbrăţişă fiul care descăleca odată cu marele logofăt Teodosie Rudeanu şi clucerul Radu Ruzescu, întorşi din şleaul Hulubeştilor. Răspunzând la zâmbetele celor printre care trecea, vlăstarul domnesc se îndreptă grăbit spre căpitanul Cristea Vornic.

— Şi voi, înţelepţii mei sfetnici şi căpitani de oşti, sprijinitori de credinţă al Scaunului ţării și al braţului meu, nu aveţi, nimic a ne spune? întrebă Mihai Vodă, sunându-şi pintenii în cercul care se făcu în jurul său.

— Ce oare s-ar mai putea pune în adaus la toate câte le-a înfăptuit astăzi, ca un arhanghel binecuvântat, strălucitul nostru domn? răspunse marele logofăt Teodosie Rudeanu, fost vel visternic în anii trecuţi.

— Încă mă simt prins ca într-o mreajă, de câte ori cuvântă mulţimii înţeleptul nostru domn, care-şi tălmăceşte gândurile în vorbe aşa de alese, adăugă şi banul Mihaleea.

— Astfel ne-ai prins pe toţi, mărite doamne, înainte de primul iureş din zorii zilei, recunoscu bătrânul Banu Manta, mângâindu-şi musteața sură la zâmbetul domnului.

— Ne-a fost mai greu la porunca schimbărilor din toiul luptei şi mutarea puştilor grele. Cucurele cu săgeţi nu mai puteau fi puse la îndemână şi arcaşii culegeau săgeţile dintre morţi. Mă aflam în mare

necaz, măria ta, că hotnogii se zbăteau în învălmăşeală, se plânse spătarul Preda Buzescu, iar la mazâli era greu de ajuns.

— N-a fost nicio sminteală, spătare, te-ai arătat harnic şi totul se înfăptuia neaşteptat de repede, îi răspunse domnul, bătându-l peste puternicul lui umăr.

— Nimic nu se mişca între steagurile noastre şi toţi simţeam că suntem sub braţul măriei tale, se semeţi comisul Radu Florescu, la trecerea domnului prin faţa sa.

— Rămăseserăm înmărmuriţi, ca de trăsnet, la năprasnica năvală a măriei tale, cu barda-n mână, în fruntea călărimii domneşti. Când am zărit groaza de pe chipul bâtrânului vizir, răcneam cât mă ţineau foalele: „victorie, victorie, maria ta!“, dar în vârtejul măcelului mă gâjâisem de tot, se ridică din nou cu însufleţire glasul banului Mihalcea.

— Așa se smulge steagul Profetului şi se îngenunchează neobrăzarea padişahului, Mihalceo, tună în poiană răspunsul domnului, în uralele celor din jurul său.

— Socot că va trebui vestită palatinilor prin cărți minunata faptă de arme a măriei tale, care îi va zgudui din nou în neistovita lor pizmă, glăsui, răspicat, înţeleptul logofăt Teodosie Rudeanu. Să nu mai lăsăm să se vânture iară, prin hrubele castelelor, semeția suzeranilor noştri, care au stat cu mâinile cruciş.

—Nu vreau să le cobor strălucitele nasuri împărăteşti, înălţimea ta, îi răspunse în hohotele de râs care izbucniră. Blestemul meu e să rămân totdeauna singur în viforul vremilor grele şi să-mi apăr neamul şi hotarele ţării. Te întorseşi mâhnit din solia în care fusesi la Scaunul preaputernicului împărat Rudolf? N-a înţeles că era spre folosul lui şi al întregii creştinități. Dacă puneau umărul acum, luam calea Stambulului și spărgeam cu barda porţile seraiului, îşi ridică din nou glasul Mihai Vodă, peste uralele care izbucniră iar în jurul său.

— În huzurul lor nu ştiu să folosească vrednicia unui braţ tare, la vreme potrivită, măria ta, spuse stolnicul Stroie Buzescu.

— Să-i lăsăm în plata Domnului, ca să-şi rumege în tihnă semeția goală, răspunse Mihai Vodă, oprindu-se în dreptul căpitanului Baba Novac.

— Nu ţi-am auzit de mult glasul, rătăcitorule. Faptele săvârșite în primejdia în care te aflai m-au umplut de mândrie, căpitane. Mereu mă faci să duc grija cutezanţei neastâmpărului tău, când scapi la larg. Vorbeşte… cere-mi ce vrei… astăzi sunt darnic…

— Tot ce-mi doresc mai mult e să rămân sub braţul măriei tale, dar de ieri am căzut într-o mare mâhnire, porni un glas aspru printre musteţile-i mari.

— Ce te frâmântă, voinice? îi cercetă domnul cu privirea fața arsă şi ciupită de vărsat.

— Şi-a pierdut prietenul pe care-l avea ca pe un frate, măria ta, îl ajută spătarul Preda.

— În râvna lui pentru ispăşirea păcatelor, din vremea când trudeam în volnicie, se pustiise la un schit de sub munte.

— Părintele Pamfilie? izbucni domnul, întristându-se.

— Haralambie Ilarie Chiorul, măria ta, oftă el cu capul în piept, nemaiputând adăuga nimic.

— Si-a dat duhul ca unul din cei mai vrednici oşteni ai tării, luă vorba spătarul Preda Buzescu. Cu muntenii lui a desfăcut bulucurile şi a tăiat ordia în două, nimicind tuiurile puse pe fugă. Pe drumul croit de el, stăpâneam cu Baba Novac puterea cozii pe care se sprijinea fiara, în vreme ce domnia sa logofătul Teodosie Rudeanu, clucerul Radu şi Mitrea Boteanu împingeau puhoiul către pădurile Călugărenilor.

— Pierderea lui ne aduce o mare mâhnire, spătare, rosti domnul cu glas schimbat. Să i se facă slujbele creştineşti cuvenite, pentru jertfa sa adusă tării. Neamurile sale, aflate în suferinţă, să fie despăgubite din visteria domniei, porunci Mihai Vodă, reluându-şi mersul gânditor.

— I s-au făcut toate închinările celor pristăviţi de către un preot din satul Copăceni şi l-am îngropat cu mâinile mele în cimitirul din valea Sineştiului, mărite doamne, oftă din nou Baba Novac, strângând mânerul iataganului.

— Urez sănătate și multe izbânzi, ca țea de azi, măria ta, rosti mieros doctorul Masteros, aplecându-se cu mâna la piept.

— Coceaaa… cum se află căpitanul Cocea, doctore? îl întrerupse Mihai Vodă, luându-l de umeri şi scuturându-l cam tare, încât grecul se făcu mic şi prinse a clipi cu repeziciune.

— Nu-i primezdie, puterniţe, staluţite, serenissime, îngâimă cu spaimă.

— Îţi nimicesc tot neamul tău de cutre de-mi moare Cocea!

— I-am oprit sânzele, îşi reveni, îndreptându-se din şale.

— Cunoaşte, vorbeşte?

— Tot, serenissime, după ţe i-am dat vin roşu. Ma duc după ţeva uşor la cuhnie, răspunse şi se îndreptă cu paşi săltaţi către ospătărie, în timp ce Mihai Vodă intră în cort cu spătarul Preda, marele logofăt Teodosie şi Banu Manta.

— Eu, să vă spun drept, aș cere învoire măriei sale să mă duc la cort şi să mă întind nițelus, că-s frânt de oboseală, se moşmoli solnicul Stroie, lăsându-se pe buştean.

— Ai îmbătrânit de tot Stroie, deşi n-ai mai mult de doi ani ca mine, îl dojeni banul Udrea Băleanu, cu prietenie.

— Se lasă noaptea şi mie mi se usucă gî… gâtița, se auzi de după fântână glasul plăcut a lui Cristea Vornic, întâmpinat cu zâmbete.

— Răbdare, Cristeo, toate la vremea lor, îl domoli Banul Mihalcea.

— Dacâ-i aşa, mă dau de partea lui Stroie, bane, că toţi suntem trudiţi, se grăbi să-i răspundă Udrea Băleanu.

— Cum vă închipuiţi că măria sa, după o asemenea nemaipomenită izbândă, n-are să ne adune ca de obicei în jurul mesei sale? le aminti, râzând, banul Mihalcea.

— Ha… ha… ha, izbucni căpitanul cel tânăr, ne-am supune şi încă cu sprijin tare, dacă începe lupta cu bu… butea. Şi Flămânzilâ, care nu mai vine…

— Nu se poate să lipsească tocmai cel mai vrednic la asemenea îndeletnicire, căută să-l liniştească semeţul Mârza, când toti îşi întoarseră privirile către spătarul Preda, care ieşea din cort.

— Căpitane Calomfirescu şi domnia ta Buzoiene, daţi porunci pentru întărirea străjii în jurul taberei. Prinşii de război să fie bine păziţi, ca să nu avem stricăciuni în timpul nopţii. Priveghiati ca oamenii să nu bea. Pârcălabul Hâncu şi Racea vor scoate oameni cu schimbul pentru despotmolirea puştilor grele şi toată prada de război din gârlă. Rânduiţi caraule de-a lungul malurilor.

— Oamenii mei au rămas de strajă în jurul mlaştinii dar sunt istoviţi, spătare, spuse banul Udrea Băleanu.

— Îi voi schimba cu oamenii mei, declară comisul Radu Florescu, şi se luă după cei care începuseră să plece la îndeplinirea poruncilor primite, când urcau din nou la apă cele două măicuţe.

— S-a dat şi vreo poruncă pentru noi? îl întrebă căpitanul Cristea Vornic, cu ochii la măicuţa cea mai tânără.

—La odihnă, vorbăreţule, îi zâmbi spătarul, mângâindu-şi musteaţa.

— Ar putea, înălţimea ta, să ne spuie dacă se va mânca la cortul domniei sale stolnicul Râm… Râmniceanu? îl mai iscodi în râsetele celorlalţi.

— Ei, aceasta numai măria sa o poate statornici.

— Dacă s-a dat poruncă să nu se bea, ne vom mulţumi să închinăm cu apă de la fântână, îl înfruntă cel mai vârstnic dintre fraţii Buzeşti, ridicându-se de pe buştean, râzând.

— Chiar si ră… răniţii? se îndârji el.

— Porunca-i poruncă, fiindcă mâine s-ar putea să avem alte îndeletniciri, căpitane, căută să-l potolească spătarul Preda.

— Eu am fierbinţeală la căp… căpăţână şi Aga Leca-i flamând.

— Somnul înviorează pe viteji, iubite Cristea, îl mângâie din nou stolnicul, stăpânindu-şi un căscat.

— Ce-aţi gătit bun, măi… măicuţelor?

— Până acum am fript berbecii care ni s-au adus, înălţimea ta, răspunse cea mai mare, care-şi luă cofa, o aburcă pe cap şi apoi se îndreptă râzând spre ospătărie.

— Dar de la cuh… cuhnia stolnicului nu s-a aflat nimic? o întrebă

şi pe cealaltă măicuţă care-si turna apa în cofă, uitându-se pe sub gene la el.

— Asta n-avem cum s-o ştim, îi răspunse, ea îmbujorată din cauza privirii cu care o sfredelea, de era să scape cofa în fântână.

— Ha… ha… ha, uite-l şi pe Cristea Vornic! răsună în noapte glasul măriei sale. Da' unde ai spart oala, vorbăreţule?

— Mă şi mir, măria ta, că suntem aşa de pu… puţini!

— Şi tocmai tu, năzdrăvanule, care eşti aşa de tare de cap? se minună, stârnind râsete.

— N-am avut răgaz, strălucite doamne, să-i spun tur… turcului că degeaba încearcă, îi întoarse vorba, în hohotele întregii poieni.

— Ai părăsit capul de pod fără încuviinţarea mea, căpitane, îl mustră domnul cu prefăcută, mânie, apropiindu-se mai mult de el.

— După ce-i lep… lepădasem pe cei din jurul meu în gârlă, măria ta, si văzui că urcau tunuri pe mal…

— Am aflat că a reuşit să le ia trei tunuri, tată, intră în vorbă şi voievodul, mai mult ca să-și apere prietenul.

— Pentru ele îţi puseşi viaţa în primejdie, mai adăugă domnul.

— Nu mi le-ar fi dat de bună voie, mărite stă… stăpâne, își repezi el răspunsul în râsetele celor care strângeau cercul în jurul lor, când doctorul trecu grăbit înspre cort.

— Ţi-a văzut grecul rana? schimbă Mihai Vodă vorba, tăinuindu-şi zâmbetul de mulţumire.

— De mult trebuia s-o facă, strălucite doamne, dar nu se îndură să plece dintre noi, rosti banul Mihalcea, ocrotitor.

— N-am decât o mol… molfă în frunte…

— După ce te vede doctorul vei rămâne liniştit în cort, îi tăie domnul vorba, de data aceasta râzând de-a bineala.

— Niciodată n-am fost mai lim… limpede la cap ca acum, după ce mi l-a zgâlţâit turcul, răspunse el poznaş.

— De astăzi armăsarul Vârtej e al tău, Cristeo, hotărî Mihai Vodă înveselit.

— Vâr… Vârtej, măria ta? zvâcni el într-un genunchi şi sărută mâna pe care i-o întinse domnul.

— Am dori să se ridice cât mai mulţi tineri în jurul nostru ca tine, Cristeo, spuse aproape şoptit domnul ţării, punându-i cealaltă mână ocrotitor pe cap.

— În temeiul poruncii măriei tale, căpeteniile prinse au fost duse în cortul meu, întrerupse banul Mihalcea tăcerea care rămăsese după intrarea căpitanului Cristea Vornic în cort, împreună cu voievodul.

— Celor răniţi să li se dea îngrijirile necesare. Stolnicul Ene Râmniceanu va priveghea să nu le lipsească nimic, iar domnia ta, bane, vei dormi în cortul meu, porunci domnul, înseninat.

— Slujitorul meu mă vesti că li s-a dat de toate, măria ta, răspunse

banul Mihalcea, supunându-şi fruntea.

— Şi acum, căpitanii mei, începu Mihai Vodă, văzând că marele logofăt şi Banu Manta ieşeau din cort, să nu ne închipuim că am oprit vremea în loc. Mâine, de cum se va lumina de ziuă, spătarul Preda Buzescu, postelnicul Başotă şi comisul Radu Florescu vor priveghea la desfacerea taberei şi vor porni toate carele şi puştile grele spre ruinele cetăţii Cernavodă de sub munte. Până la ceasul amiezii să fie ridicată toată prada de război. Domnia sa stolnicul Stroie Buzescu şi fratele său, clucerul Radu, vor porunci oamenilor de sub steagul lor ca leşurile oştenilor noştri să fie duse la schitul din vale. La slujba îngropării lor doresc să iau parte. Căpitanii Calomfirescu şi Buzoianu vor priveghia ca răniţii să fie duşi cu grijă mare la bolniţa mânăstirii de la Curtea de Argeş.

— Dar bine, strălucite doamne, nu mai înţeleg nimic, izbucni spătarul Preda Buzescu, după această fulgerătoare izbândă să părăsim locurile prielnice şi să lăsăm răgaz duşmanului să se ridice din nou?

— Tocmai fiindcă izbânda noastră a fost prea fulgerătoare n-am izbutit să-i nimicim pe toţi în strânsoarea pădurii Călugărenilor. Mlaştinile Neajlovului nu puteau să cuprindă întreaga oştire a cotropitorilor. Fiara se va alcătui din nou şi sunt nevoit să vă ocrotesc de această primejdie.

— Nu ne lăsăm, maria ta, până nu-i băgăm în Dunăre pe cei care au scăpat din mâinile noastre, izbucni glasul căpitanului Baba Novac, printre musteţile-i zbârlite de furie.

— Strălucite doamne, nu cutez a răstălmăci poruncile domnului ţării nici în Divan, darămite pe câmpul de bătaie, se ridică şi glasul marelui logofăt Teodosie Rudeanu, însă mă înspăimântă grozăvia de a-i lăsa slobozi prin ţară.

— Să rămână nepedepsite stricăciunile făptuite şi jafurile suferite de norod? se alătură şi banul Mihalcea. Nu putem îngădui cutezanţa înaltei Porţi de a-şi trimite oricând hoardele să ne pângărească pământul sfânt al ţării. Neam de neamul lor să se cutremure de vor mai fi mânaţi spre hotarele noastre, îşi desfăşură el mânia în mijlocul feţelor îndârjite din jurul lui.

— Să mai chibzuim, slăvite doamne, noaptea e un bun sfetnic şi mâine lumina soarelui nostru ne va ajuta să le cântărim rămăşiţele puterilor, reluă marele logofăt Teodosie Rudeanu.

— Nu vă lăsaţi legănaţi de o însufleţire care se poate spulbera de la prima suflare a fiarei şi a ne îndârji singuri în furtună ar fi risipirea grelei noastre strădanii. Trebuie să ne temeinicim izbânda chiar fără sprijinul castelanilor şi palatinilor care se lăfăiesc în tihnă şi huzur. Făgăduinţele şi laudele pe care mi le-au trimis sunt vânturare de vânt când duşmanul îţi încalcă hotarul. Noi, creştinii, nu ne putem alcătui laolaltă împotriva necredincioşilor şi am rămas singur cu fierul în

mână în faţa puhoiului osmanlâilor, le răspunse Mihai Vodă, framântat de obida pe care nu şi-o putea înăbuşi.

— Dar balaurul e doborât în sânge şi până ce-şi va linge rănile de moarte vom avea răgazul să-i adunam pe cei ce vin zi şi noapte din toate colţurile ţării sub braţul măriei tale, spuse Banul Manta.

— Încă nu ne-am îngropat morţii, Bane, şi nu ştim câţi am mai rămas. S-ar putea ca mâine să fim loviţi mai cu străşnicie de neistovita lor mulţime care mai primeşte ajutoare şi de peste Dunăre. Căpitanul Albert Kiraly se găteşte de plecare întru întâmpinarea prinţului său, iar secuii nu ştiu ce gânduri au. Oastea noastră-i istovită şi nici vouă, căpitanii mei, nu vă pot cere prea mult. Pentru toate acestea socot că trebuie să ne găsim grabnic un loc cu priinţă sub munte, cât nu-i prea târziu… În acest răstimp căpitanii Baba Novac, Mirişte, Cristea Vornic şi Aga Leca vor hărţui pe năvălitori, spârcuindu-le laturile mai mult noaptea, ca să nu avem pagubă prea mare în oameni.

— Dar e cu totul de necrezut, cum domnul şi generalul nostru ne porunceşte să ne lăsam ţara în pradă! izbucni spătarul Preda Buzescu, mişcându-şi mustețele groase.

— Osemintele marilor voievozi ai acestor pământuri se vor întoarce în morminte, măria ta, adăugă cu mâhnire banul Mihalcea, plecându-şi fruntea.

— Spătare Preda şi tu Mihalceo, îmi sunteti ca fraţi şi ca şi voi în zadar mă zbat de a găsi calea izbăvirii de cotropitori. Se-ncrâncenă carnea pe mine la gândul prăpădului pe care-l lasă în urma lor. Tot ce-mi cereţi voi şi tot ce vreau eu să făptuiesc este numai din dragostea care ne leagă de credinţa strămoşească şi de aceste pământuri, în care odihnesc ctitorii neamului nostru. Mi-am zălogit averea, am risipit zestrea doamnei ţării şi am topit odoare mânăstireşti, ca să pot plăti arme, cai, harnaşamente şi oşteni în leafă. Dar înţelegeţi-mă, acest nemaipomenit război nu-i după săracele noastre puteri, îşi strigă durerea domnul Ţării Româneşti, în mijlocul bravilor săi căpitani de oşti.

— Cu adâncă cucernicie am ascultat spovedania puternicului nostru domn, prin care se dovedeşte iar grija măriei sale pentru întregul său norod. Dar acum, când trufia duşmană a fost nimicită numai cu vrednicia sa, vor împunge fuga la vestea că oastea Moldovei ne vine în sprijin, căută să-l înbărbăteze marele logofăt, şi că seninătatea sa prinţul Bathor Jigmond se găteşte să treacă munţii…

— Şi ce aşteaptă nevolnicul nostru suzeran, să-i împresoare turcii castelul? Apărarea împotriva necredincioşilor, astfel cum a spus-o marele Ştefan al Moldovei, trebuie făcută la Dunăre, de către toţi cei care se află în primejdie, nu acasă, căpitanii mei, răsună din nou puternicul glas al lui Mihai Vodă.

— Ne este îngăduit oare să cunoaştem socotinţele domnului ţării şi

generalului nostru, după ce ne vom retrage sub munte? întrebă mai potolit spătarul Preda Buzescu.

— Să ne plecăm deocamdată grumazul sub povara vremilor vitrege şi să ne întărim rândurile rărite cu oameni de ţară, spătare, agonisindu-ne putere şi credinţă, căci numai pe ei ne putem sprijini la greu.

— Trăiască măria sa Mihai Vodă, izbucniră în slavă glasurile unite, de pe pajiştea scăldată în lumina lunii.

— Acum, reluă domnul, la „spălat“ oboseala trudnicei noastre izbânzi şi apoi coborâţi-vă toţi la cortul preaiubitului nostru stolnic Ene.

— Eu nu ies din po… porunca măriei tale, se fuduli căpitanul Cristea Vornic, râzând către Nicolaie Pătraşcu Vodă şi atingând, ca din greşeală, braţul stolnicului Stroie Buzescu.

— În această noapte îmi vei fi paharnic, vorbăreţule, porunci Mihai Vodă, zâmbindu-i înseninat.

— Şi eu, măria ta, se semeţi tânărul voievod.

— Aşa, fătul meu, îi răspunse domnul cu o uşoară mândrie, însă dacă Aga Leca se aşterne pe mâncare, nu vad cum veţi mai încăpea şi voi în cortul lui.

— Fără sfo… sforăiala lui nu putem adormi, mărite doamne, spuse căpitanul, pufnind amândoi de râs şi se amestecară între cei ce urcau tăcuţi spre corturile taberei.

— Până scot eu apă rece, măria ta, ar fi bine să lepezi zaua, îl îmbie cu glas moale Jurea, care ieşea din cort cu un ştergar pe braţ şi cu cana de apă, îndreptându-se către fântână.

— Cum se mai află căpitanul Cocea? întrebă domnul, trecându-şi palmele peste faţa-i obosită.

— O mâncat puţin şî după plecarea domniei sale doctorul o adormit, răspunse bătrânul în timp ce domnul păşea rar spre cort.

— N-o zvârli, fiule, şopti părintele Isaia, apucând găleata pe care Jurea vroia s-o verse după ce Mihai vodă intră în cort. Ne trebuie la cuhnie, că măria sa o poruncit masă mare sub nucul spătăriei.

— Banuiam eu c-aşa-i povestea, ca totdeauna după izbândă, oftă Jurea, aşteptând să-şi umple călugărul cofa cu care venise.

— După atâta trudă şî vânzoleală cu Sarsailă, se cuvine oleacă de desfătare, mormăi el îndepărtându-se şchiopătând de bătrânul slujitor, care-şi aştepta stăpânul.

Luna cucerea încet bolta înstelată şi de la schit se mai auzea încă sunetul clopotului bătut într-o dungă, când ieşi din cort Mihai Vodă. Gol până la mijloc, se îndreptă spre fântână. Umerii lui păreau tăiaţi în fildeş şi braţele-i sclipeau ca arama în lumina acelei nopţi de august.

— Gata, uncheşule? rosti cântat, făcându-şi pumnii căuş.

— Gata, măria ta.

— Toarnă vârtos, bâtrâne, să-mi alung năduful, şi să mă limpezesc.

— Ieri noapte cântaseră cucoşii a treia oară în tabără şi încă te frământai în aşternut. S-ar cuveni ca după greaua trudă de astăzi să nu mai staţi, cu toţii, aşa de mult, spuse Jurea cu glas stins.

— Bine, bine, taică, toarnă mai mult, că apa aceasta-i ca cel mai adânc somn, îi răspunse, frecându-se apăsat pe piept şi grumaz.

— Întoarce-te, stăpâne, să-ţi dau şi pe spate, glăsui din nou Jurea, muind capătul ştergarului în găleată.

— Ca pe vremuri, de demult, când mă spălai în apa Ialomiţei, tresări domnul la atingerea ştergarului rece.

— Da, măria ta, se înduioşă Jurea, dar Mihai Vodă îi smulse ştergarul şi începu să se şteargă singur, ascultând ce se întâmplă în vale, de unde se auzeau câinii lătrând.

Ursei sări neliniştit, când prinse a se auzi tropote de cai. Un huhurez dădu zvon prelung în luncă şi domnul, trecând pe lângă câine, îi mângâie capul mare, încet. Intrat în cort, lătratul câinilor se îndârji, tropotele încetară şi odată cu ele se ridicară glasuri repezite peste larma. După ce ascultase nedumerit, Jurea mai scoase o găleată de apă, când tresări la sunetul unor paşi grăbiţi.

— Unde-i măria sa, uncheşule? îi răsună în urechi glasul banului Mihalcea, care venea dinspre potecă, în clipa când şi Mihai Vodă ieşea din cort, încătăramându-şi cureaua lată.

— Ce-o mai fi fiind şi această zarvă, bane? îl întrebă domnul zâmbindu-i cu prospeţime în lumina pe care o revărsa luna peste faţa sa.

— O călugăriță de la Moldova cere intrare la măria ta, răspunse banul, învăluindu-şi domnul şi prietenul într-o privire plăcută.

— Într-un asemenea alai? o călugăriţă la vreme de noapte? se miră gânditor Mihai Vodă, apropiindu-se de el.

— E însoţită de zece oşteni şi de doi căpitani de oaste, măria ta. Pare a fi tare neliniştită, mai adăugă banul Mihalcea cu glas schimbat.

— Spune-i să vie, Jureo, iar domnia ta, Bane, rămâi, rogu-te.

— După calul care-l are, după portul ei de stareţă şi mai ales din vorba-i poruncitoare nu prea are umilinţa tagmei călugăreşti, strălucite doamne.

— Oho, oho, izbucni domnul cu sprânceana ridicată, dacă-o mai fi şi frumoasă aş înţelege cum de-a reuşit să tulbure aşa de tare un om ca domnia ta, Mihalceo…

— Hei, e tânără şi-i frumoasă, slăvite stăpâne, iar faţa ei spune mai multe decât aleasa ei vorbire, răspunse acesta zâmbind cu urechea aţintită spre potecă.

— Cine ar putea fi, vreo solie de taină? Se petrece ceva la

Moldova? Întârzierea lui Ştefan Răzvan fără nicio veste! îşi murmură gândurile Mihai Vodă, sunându-şi pintenii în faţa îngrijorării care se lăsa peste fruntea banului Mihalcea.

Dintre tufele care străjuiau cărăruia se ivi o călugăriță înaltă, mlădioasă, cu pas neşovăitor şi punându-şi mâinile albe peste crucea de argint prinsă în jurul gâtului, se înclină adânc în faţa domnului.

— Să-mi fie îngăduit a mă pleca smerită înaintea slăvitului domn al Ţării Româneşti, cerându-i iertare pentru cutezanţa de a-i tulbura liniştea la un asemenea ceas nepotrivit, rosti ea, abătându-şi privirea plină de neîncredere către banul Mihalcea.

— Fii bine venită, cucernică măicuţă şi află că suntem doritori foarte să cunoaştem pricina grabei care a adus pe sfinţia ta în locuri de mare primejdie. Domnia sa banul Mihalcea ne este om de mare credinţă şi prieten nouă, faţă de care nu avem taine, o linişti domnul, făcând semn străjerilor să se îndepărteze.

— Mărite doamne, soţul şi stăpânul meu, Ştefan Răzvan al Moldovei, se găseşte în mari necazuri, de luna trecută.

— Cuuum? Chiar slăvită doamnă a Moldovei? La acest ceas şi cu veşti îngrijorătoare despre fratele nostru? Vorbeşte, măria ta, îi răspunse cu sprâncenele ridicate și încrucişându-şi braţele peste cămaşa-i albă.

— Da, prea puternice domn, sunt nefericita Vidra doamna, plecată din Suceava după sfat şi sprijin pe la curţile castelanilor şi la cetatea slăvitului nostru suzeran Jigmond Bathor.

— Tălmăceşte-mi grabnic îngrijorarea care te frământă, iubită soră şi fii încredinţată că te ascult şi cu sufletul, rosti Mihai Vodă, încruntat şi strângându-şi mai tare braţele deasupra curelei.

— Seninătatea sa craiul Lehiei o alcătuit şi-i gata să pornească o mare oştire, în fruntea căreia se află hatmanul şi cancelarul său Zamoiski, ca să răstoarne din scaunul Moldovei pe Ştefan Razvan şi să-l ungă domn pe Ieremia Movilă. Prăpădind nădejdea în spusele castelanului Sandomirului şi neprimind răspuns cu priinţă la cetatea Murăşului, prinsă în serbări denunţă, am luat calea Valahiei cu mare credinţă în sfatul şi ocrotitoarea înţelegere a măriei tale.

Glasul plin de îngrijorare cu care-şi înfăţişase necazurile stârni vulcanul neliniştii pe care domnul Ţării Româneşti nu-l putea domoli nici cu paşii largi pe care-i făcea prin faţa ei. Banul Mihalcea rămăsese înmărmurit lângă stâlpul fântânii, cu privirea în golul nopţii.

— Veştile aduse de măria ta ne stârniră o amară mâhnire, reluă domnul, oprindu-se în faţa ei. Şi noi ne găsim la o grea răscruce, cu ţara încălcată de cotropitori. Auziși, Mihalceo? De-abia acum ni se lămureşte nedumerirea și pricina pentru care nu ne mai venea sprijinul făgăduit de domnul Moldovei! Vezi că socotinţele mele de a ne ogoi neputinţa sub puterea muntelui sunt întemeiate? îşi desvălui

mâhnirea şi îngrijorarea Mihai Vodă.

— Se spulberă şi încredinţarea domniei sale vornicului Matei Ropală că oastea Moldovei e gătită la hotarul Munteniei, în aşteptarea semnului măriei tale, murmură cu vădită tristeţă banul Mihalcea, nemişcat.

— Singura noastră nădejde! adăugă domnul, reluându-şi mersul mai apăsat.

— Cu toate că ţara-i cu el, în frunte cu răzăşâmea, boierii o uneltit într-ascuns cu Ieremia Movilă, mai spuse doamna Vidra stingherită şi cu un uşor tremur în glas.

— Slăvită doamnă și iubită soră, chiar sub cumpăna vremilor neprielnice în care mă zbat, nu pot uita sprijinul pe care mi l-a dat hatmanul Răzvan la despresurarea cetăţii Giurgiului. Mâhnirea mă copleşeşte că tocmai acum, când sunt ţintuit cu fierul în mână, să cadă asemenea pacoste şi peste capul fratelui meu de la Moldova, tună glasul lui Mihai Vodă, oprindu-se iar în faţa ei.

— Îndoiala şi reţinerea cu care am trecut munţii și am bătut lunga cale până la măria ta se risipiseră de un ceas de vreme, de când am fost cuprinsă de bucuria marii izbânzi dobândită de măria ta, răsună ceva mai melodios glasul doamnei Vidra şi frumoasa ei faţă înflori într-un zâmbet abia întrezărit.

— Hei, izbânda noastră-i ca suflarea vântului peste întinsurile pustiului fără margini. Rămaşi singuri în năprasnicul vifor, cei pe care-i risipirăm azi, mâine ne pot preface în pulbere şi scrum. Totuşi… cer răgaz măriei tale, o zi, două. Şi măria ta vii de la drum lung, iar noi suntem istoviţi de trudnicele zile şi nopţi de mari primejdii. Dar fii încredinţată, slăvită doamnă, că nu-mi pot recapăta liniştea până nu izbutesc să-mi ajut fratele la necazul care s-a abătut asupra lui.

— Eram sigură, strălucite doamne, că îndemnul meu nu m-o înşelat de cum am zărit faţa domnului Ţării Româneşti. După nemaipomenita înfrângere suferită de oastea împăratului lumii, nu va mai putea ridica alte oşti aşa de rapede împotriva Valahiei şi măria ta vei avea răgazul de a-ți ogoi neliniştea pe care am stârnit-o fără să vreau, se alintă ea.

— Hei, iubită soră, trăim într-un veşnic zbucium şi pentru o clipă de răgaz ne supunem capul primejdiei. Apărarea statornicirii hotarelor, orânduită din veac de către vrednicii noştri strămoşi, o facem cu jertfa vieţii. Aceasta-i singura putere care ne-a mai ramas în singurătatea în care ne aflăm, în apărarea dreptului nostru sfânt şi la ocrotirea tihnei norodului, doamnă.

— Puterea şi tăria măriei tale o are mereu ca pildă domnul şi soţul meu. La curtea Bălgradului Transilvan se şuşoteşte cu pizmă despre nemaipomenitele izbânzi ale măriei tale. Acolo am aflat că prinţul Bathor Jigmond va porni în curând peste munţi, în fruntea unei numeroase oştiri, căută să-i abată ea neliniştea.

— Prea târziu, acum când suntem cu duşmanul în ţară, iubită soră; Rândurile noastre s-au rărit şi va mai trebui să sângerăm mult până ce-şi va porni prinţul oştile.

— Dar până atunci se mai pot temeinici multe, după veştile pe care le-am primit de la Răzvan al meu, în olatul Făgăraşului.

— Ei?! făcu Mihai Vodă, tăinuindu-şi nerăbdarea.

— Olăcarul trimis m-o ajuns acuma două zile la pasul Branului şi mi-a spus că Răzvan o împărţit în două oastea pe care o gătise în sprijinul măriei tale.

— Şi?

— O dat poruncă hatmanului Rusanu să apere intrările dinspre Lehia, până se va reîntoarce.

— Până se reîntoarce el? De unde să se reîntoarcă? Vorbeşte-mi mai limpede, că fierb, izbucni domnul cu înfrigurare, apucându-i mâinile şi săgetând-o cu privirea, în timp ce banul Mihalcea se apropia de ei.

— Mi-a trimis vorbă să-l aştept aici. Cred că la acest ceas o şi trecut hotarul, dar nu vine decât cu vreo trei mii de oşteni şi câteva puşti grele, măria ta, se grăbi ea să-i răspundă, cu mâinile îndurerate de strânsoare şi înspaimântată.

— Aceasta nu se va putea uita niciodată, slăvită doamnă, tună în noapte glasul domnului, care se aplecă şi-i sărută mâinile, în clipa când banul Mihalcea mai făcu câţiva paşi, tremurând de tulburare.

— Doamne, Dumnezeule, prin câte ne-a fost dat să trecem azi! murmură acesta ca pentru el însuşi, trecându-şi mâinile peste faţă.

— Auzişi, Mihalceooo? izbucni din nou Mihai Vodă, liberând mâinile doamnei, care şi le petrecu repede prin mânecile largi ale rantiei sale – prinţul nostru suzeran, ştiindu-mă în primejdie de moarte, stăruie a se lăfăi în serbări şi nu-mi trimite niciun om, pe când Ştefan Răzvan al Moldovei, cu duşmanul în spate, aleargă totuşi în ajutorul meu!

— Măria ta, slăvită doamnă, mi-a trecut un fulger prin inimă şi mi s-a înceţoşat privirea, rosti tremurat şi cu glasul zugrumat; niciunul dintre cei care simt ca noi nu va rămâne nezguduit de această nedesmințită chezăşie a legăturilor noastre cu Moldova.

— În câteva zile am să-i simt inima de frate bătând lângă a mea, se bucură Mihai Vodă, trecându-şi mâneca albă a cămăşii peste fruntea îmbrobonată.

— Şi va mai fi un braţ tare alături de cel al măriei tale, mai adăugă banul cu mândrie.

— Această mare veste, slăvită doamnă şi iubită soră, ne dă încredinţarea că greaua noastră strădanie de astăzi nu mai poate rămâne zadarnică, îi spuse Mihai Vodă, îndreptându-şi umerii ca scăpaţi de sub o povară.

— Mă găsesc nevrednic, strălucită doamnă, să pot aduce cuvânt de adevărată preţuire pentru vestea cu care ați reaprins scânteia nădejdii în privirea puternicului nostru domn şi general, mărturisi fără şovăire banul Mihalcea, înclinându-şi fruntea cu dreapta spre pieptar.

— Bănuiam că am să mă bucur de o primire mult mai aleasă şi mai cu priinţă în tabăra măriei tale, decât aceea cari mi s-o făcut în bogăţia palatului princiar al Bălgradului Transilvan. Simţeam de departe zâmbete tăinuite şi şoapte strecurate din vârful buzelor. Curtenii mă priveau de sus şi nemeşii îşi întorceau capul cu lehamite, că le-am tulburat desfătarea. Numai la popasuri aflam înţelegere și voie bună de la norodul care ne întâmpina, ştiind să-şi alăture inima la necazul altuia. Maghiari, saşi, români, secui se bucurau să vadă moldoveni şi să ne primească în ospeţie.

— Cunosc zavistiile bogaţilor nemeşi ca şi neîndurarea lor față de norodul Ardealului, din vremuri grele de pribegie, slăvită doamnă, oftă Mihai Vodă, strângându-și pumnii.

— Drumul lung pe care l-am bătut nu m-o trudit atâta, ca vârtejul izbăvirii din acest ceas care mă cufundă într-o oboseală de neiertat, măria ta, îi zâmbi ea într-o înclinare uşoară.

— Mihalceo, măria sa doamna Vidra va fi găzduită la spătărie, unde patru oşteni vor face de strajă. Spatarul Preda Buzescu va dormi în cortul lui Petre Armeanu. Cele două măicuţe de la cuhnie vor sluji numai pe măria sa, doamna Moldovei. Deasupra cortului se va ridica steagul cu zimbrul lui Ştefan cel Mare, porunci domnul ţării ridicând dreapta ca semn că aşa să fie şi nu altfel.

— Voi avea toată grija pentru cinstirea cuvenită înalţilor oaspeţi, măria ta, răspunse banul, înclinându-se.

— Noapte bună, strălucite domn şi prieten bun, rosti melodios doamna, într-o plecăciune adâncă şi cu mâinile încrucişate pe piept.

— Noapte bună, iubită a noastră soră, îi răspunse Mihai Vodă, urmărind-o cu privirea, până se pierdu printre tufele care străjuiau poteca.

ASEDIUL CETĂŢII TÂRGOVIŞTE

Zidurile mâncate de vreme şi afumate ale batrânei cetăţi de scaun a Ţării Româneşti de câteva zile erau brăzdate de apa clocotită şi de plumbul topit, pe care cotropitorii islamului le împroşcau peste furnicarul din jurul fortăreţei. Trăsnetele asurzitoare ale tunurilor, archebuzelor şi flintelor, dintre creneluri şi de pe parapete, nu reuşeau

să dovedească avântul neistovitelor iureşuri de la porţile şi laturile zidurilor.

Harnicul voievod Mihai, de cum ajunsese Ştefan Răzvan al Moldovei cu oastea sa, îşi coborâse tabăra de pe valea Stoieneştilor asupra Târgoviştei. O săptamână întreagă se dădură lupte sângeroase, zi şi noapte, printre case şi grădini pârjolite. La trei zile după cucerirea întregului târg, mândra oaste a Ardealului se alcătuise cu oştenii care ajunseseră la zidurile cetăţii apărată cu străşnicie.

Mai sus de cetate, pe un dâmb anume ridicat de ostaşi, căpeteniile seninătăţii sale prinţului Sigismund Bathori, cu coifuri de argint şi ferecaţi până-n dinţi în platoşe strălucitoare, sprijineau mai mult jilţul din care conducea bătălia firavul lor senior.

Căpitanul Cristea Vornic, cocoţat în vârful celui mai apropiat plop din dreptul porţilor mari ale cetăţii, făcea semne şi era gata să şi strige pe Luca Ropală, care dădea năvală la ziduri cu voievodul Nicolaie Pătraşcu şi Baba Novac.

— Liniştează-te, vorbăreţule, îi spuse Aga Leca, aflat pe o crăcană mai jos, vrei să te vadă bolfoşii de pe ziduri?

— Se bagă zădarnic în pri… primejdie, când sunt aşa de buni ţintaşi, îi răspunse, slobozindu-şi săgeata în alt turc şi urmărindu-l cum se rostogoleşte de-a lungul zidului; ăsta era ceva mai gra… gras decât al tău…

Când robul lui Aga Leca le mai aduse câteva cucure cu săgeţi, primi poruncă să-i trimită la ei şi de-abia într-un târziu îi văzură urcând în plopii din dreapta lor. Căpitanul Baba Novac, mânios că Mihai Vodă nu-i încuviinţase să încerce spargerea porţilor cu berbecele, pe care-l alcătuise şi văzând că nu-i la largul lui sub ziduri, îşi umplu o traistă cu săgeţi şi se urcă, nevăzut, în plopul din stânga lui Cristea Vornic. De-ndată i se dovedi că treaba aceasta era mai cu mult folos, doborând mai ales pe cei care turnau plumbul topit şi apa fiartă, fără a fi descoperiţi.

— Vâzuşi, Cristeo? izbucni de bucurie voievodul, când turcul în care ţintise se prăbuşi între creneluri.

— Fraţilor, dacă se iveşte vreun bei să mi-l lăsaţi mie, ca să-l înţep unde-o fi mai moa… moale, răcni Cristea Vornic.

— Am să-ţi frec limba cu urzici, vorbăreţule, îl mustră Aga Leca, zâmbind când îşi văzu turcul rostogolindu-se deasupra porţilor.

— În iadul în care ne aflăm nu s-aude nimica, strigă Luca Ropală, întinzându-şi arcul. Aveţi grijă să nu mişcaţi crengile, şi glasul lui fu acoperit de trăsnetele de foc din coastele cetăţii şi de pe ziduri.

— Ce păcat că nu-i cu noi şi Haralambie Ilarie Chiorul, oftă Baba Novac, din barba căruia nu i se vedeau decât ochii bulbucaţi şi nasul ciupit de varsat. Straşnic ţintaş mai era…

În zarva chiotelor şi uralelor de sub copaci de-abia îşi mai auzeau,

între ei, râsetele cu care-şi însoţeau săgeţile ucigătoare. Cristea Vornic nu-şi găsea locul în bucuria izbânzilor lui şi când zări pe parapet un turc mai gras îi făcu semn lui Aga Leca:

— Uite-l, Flamânzilă, ohoo, ho, ce bute are în şal... șalvari! Dă-i cep…

— Nu-l lăsaţi, că dă foc ierbii, strigă voievodul, şi când se pregăti să tragă, săgeata lui Aga Leca se și înfipsese în burta turcului.

— Te-a văzut, Flamânzilăăă, şi bur… burduhosul ne dă de gol, răcni Cristea în clipa când săgeata lui Luca se opri în ceafa duşmanului.

Pe podul care se ridica scârţâind lanţuri ferentarii spătarului Preda Buzescu nimicise pe cei care încercaseră o ieşire şi de pe mal începură din nou bufniturile berbecilor în neclintirea porţilor mari. Balimezurile şi bombardele rânduite prin grădini şi livezi trăgeau din susul cetăţii sub privegherea meşterului Picollomini, din porunca prinţului său Sigismund Bathori. Italianul nu vroise să ţină seamă de sfatul lui Mihai Vodă ca să aşeze o parte din tunuri în valea cetăţii, unde oştenii aveau adăposturi mai bune şi cu bătaie mult mai scurtă. Din această cauză şi tunurile moldovenilor fură înşirate la rând cu cele ale căpitanului Albert Kiraly şi toată truda harnicilor tunari se dovedea a fi zădarnică. Măria sa Ştefan Răzvan îşi frământa necazul în măsele, pe calul său ca pana corbului şi de-abia aştepta clipa prielnică a învălmăşelii fustaşilor şi pedestraşilor, ca să-şi strecoare cele cinci balmezuri în vale.

Scările de pe podurile plutitoare şi de pe maluri se umplură din nou de neînfricaţii păianjeni, care se căţărau cu suliţi şi ghioage, arcane şi cângi, până sus la parapete şi creneluri, de unde rostogoleau în abis arătănii înspăimântate, cu ochi holbaţi de sub chiulafe şi turbane.

Trăsnetele tunurilor, chiotele iureşului, răcnetele răniţilor şi sunetul trâmbiţelor de îndemn, în clocotul infernului fumegând, acopereau comenzile cetaşilor şi hotnogilor şi totuşi poruncile repezite de Mihai Vodă, prin alergătorii săi, se înfăptuiau fără zăbavă. Dintre crengile copacilor săgetătorii noştri faceau proaşca în cei ce le cădeau la îndemână, când Cristea Vornic le strigă: – Încetareaaa! Mihai Vodă dăduse o poruncă lui Stoia Strâmbeanu de lângă el şi acesta porni în galop spre porţile cetăţii. Acolo trecu porunca în urechea spătarului Preda, la semnul căruia toţi ferentarii şi fustaşii lui prinseră a se retrage de la porţi.

— Îi lasă să iasă la larg, răcni Baba Novac la ei şi-şi aruncă arcul de-a lungul tulpinei plopului. Acolo-i de mine, fraţilor, şi prinse a coborî.

— Şi de noi, Ba… Babo, izbucni Cristea Vornic, la pilda cărora se lăsau în jos, din creangă-n creanga şi ceilalţi.

În scârţâitul lanţurilor pe scripeţi şi gemetele porţilor care se

dădeau în lături, cei cinci săriră pe caii aduşi în grabă de slujitorii lor. De sub bolta cetăţii curgeau valuri, valuri de spahii, galopând pe cai iuţi şi de pe pod se despărţeau în trei rânduri, pătrunzând pe margini şi prin mijlocul călărimii maghiare, de care se izbiră ca într-un zid. Dar căpeteniile lor, înspăimântate, se mistuiră în spatele lor şi neprimind porunci, oştenii se apărau cu străşnicie, pricinuind pierderi mari în rândurile spahiilor. Însă, la ivirea ienicerilor, care începură a trage cu arme de foc în plin, la care se mai adăugă şi grindina de săgeţi de pe ziduri, bravii călăraşi prinseră a se da înapoi. Ca din pământ apăru Ştefan Răzvan, fostul lor hatman, şi numai din câteva porunci repezite spahii împunseră fuga, urmaţi de ienicerii spârcuiţi de pedestrimea voievodului Nicolaie Pătraşcu, sprijinit de Baba Novac şi cei trei prieteni nedespărţiţi. Numai Cristea Vornic izbuti să zmulgă un steag verde şi descălecând de pe Vârtej, îl puse zâmbind la picioarele armăsarului pe care era încălecat Mihai Vodă.

— Doamne, Dumnezeule! când are să se mai isprăvească odată? Parcă-i iadul pogorât pe pământ, se văită doamna Vidra, intrând în cortul măriei sale Mihai Vodă.

Una din măicuţele care o slujea se ridică de la iconastas, făcându-şi cruce şi se trase lângă lada de alături.

— N-au să poată căpăta tihnă, măria ta, până nu sparg cetatea, îi răspunse ea, urmărind-o cu privirea până se aşeză la masă şi-şi aruncă biciul pe scaunul de lângă pat.

Doamna era îmbrăcată cu fustă largă pentru călărie, contaş scurt, strâns pe şolduri şi pe cap avea o căiţă legată pe sub bărbie cu o năframă ca floarea de cicoare. Pe sub ochii ei, de un verde închis, se zăreau cearcănele oboselii şi ale neliniştii în care se găsea. Gropiţa din bărbie îi dădea un farmec ademenitor, mai ales când râdea şi i se ridicau colţurile buzelor frumos arcuite. Părea să fie în jurul a treizeci şi cinci de ani.

— Nu-i chip să-i poată scoate cineva de-acolo. Din zorii zilei n-au mai descălecat amândoi şi iaca soarele coboară spre asfinţit. Dau mereu năvală cu oştenii la ziduri şi la porţi şi iar se trag înapoi, ca s-o ieie de la capăt, oftă ea, urmărind mişcările lui Jurea, care intrase în cort şi aşeza cana într-un lighean de aramă:

— Greu au să mai dovedească porţile, că-s bine ferecate, spuse el, trecându-şi mâinile peste cămeşoi. Dar domniile lor Cristea Vornic, Aga Leca şi Luca Ropală o izbutit să farme scripetele lanţurilor cu câteva focuri de archebuză, aşă că nu mai pot trage podul de peste şanţ.

— Mi-i lehamite de toate, moşule, şi nu văd o mântuire pentru atâta omenire care se prăpădeşte.

— Eşti şi măria ta trudită, că toată ziulica ai stat pe cal, în fum şi

colb, nemâncată şi însatată…

— De-aseară n-aţi mâncat nimic şi măria sa Ştefan Răzvan a încălecat flămând de dimineaţă de tot, adăugă şi măicuţa cu mâna la gură.

— Da' cine se mai gândeşte la mâncare când trecem prin asemenea primejdii, peste care se mai ivesc şi umilinţele, răspunse ea cu gândul la mânia cu care se întorsese soţul ei de la cortul prinţului. Cu generalii prinţului nu se poate înţelege nimeni.

— Apoi, dă, dacă-s hapsâni. Domnia sa spătarul Preda era să treacă cu pumnul prin masa, aicea, sub ochii măriei sale astâ-noapte. Îşi trăge mustăţile de credeam că şî le rupe, spuse el, cu urechea ațintită la huruitul unei căruţe care venea spre cort.

— Vezi, măicuţă, cine-o mai fi? că eu de-abia mă mai ţin pe picioare, o rugă doamna, rezemându-şi capul între mâini.

— Tot vreo haraba de-a boierilor unguri, cu udătură şî băutură trimeasă de pe la moşiile lor, îi răspunse bătrânul, ieşind după măicuţă.

Legănându-se cu capul între mâini, doamna Vidra se încrâncena că tunurile bubuiau mai tare şi parcă mai de departe, iar trâmbiţele şi uralele însemnau o nouă năvală la porţi şi la ziduri, cu care se obişnuise de trei zile. Dar când Ursei încetă de a mai lătra şi prinse a se gudura şi a schelălăi de bucurie, se sculă nedumerită şi se îndreptă spre ieşire, când tăbărî Jurea, cu o pocladă pe braţ şi o traistă mare subsoară.

— O vinit măria sa doamna ţării de la Cozâia, o vesti el repezit şi-i făcu loc să treaca.

— Doamne sfinte! cum o izbutit să străbată prin atâta omenire bulucită, se minună, oprindu-se din mers.

— O avut strajă bună, că-i însoţită de preasfinţia sa părintele Teofil şî domnia sa căpitanul Sava, cu douăzeci de oşteni bine înarmaţi.

— S-o punem aici? întrebă măicuţa, care aducea o lădiţă, ajutată de un ţăran bătrân, când doamna Vidra ieşi grăbită din cort.

— Nu, colo jos, alături de jeţ, aaaşă, ghinişor, îi îndreptă el, plecându-se pe vine şi uitându-se dintr-o parte.

— Ce bine-mi pare că o venit şi măria sa doamna noastră, se bucură măicuţa, trecându-şi palmele peste sutana ei aspră, în timp ce bătrânul muntean se strecură afară.

— Amu fă bunatatea şî încălzăşte oleacă de lapte, până scot eu apă proaspătă din fântână, măicuţă, îi ceru el, repezindu-se să ţie perdeaua de la intrare, când se iviră doamnele.

— Aş fi dorit să te cunosc în vremuri mai bune, iubită soră, spuse doamna Stanca, aruncând o privire prin încăperea cortului, când Jurea ieşi urmat de maică.

— Necazurile prin care am trecut şi vitregia soartei ne-au deschis

calea pribegiei, măria ta; Ştefan Răzvan a fost răsturnat din scaunul Moldovei…

— M-a întristat mult vestea pe care am aflat-o chiar acum, de la domnia sa clucerul Radu Buzescu, îi răspunse doamna Stanca, încreţindu-şi pleoapele în timp ce o privea cu îngrijorare.

— Nici nu ştim încotro s-o apucăm, oftă ea când se aşezară la masă.

— Mihai trebuie să fie tare mâhnit de necazul domniilor voastre. Îi cunosc simţimintele pe care le are pentru domnul şi soţul măriei tale, încercă să o mângâie şi să-i dea curaj.

— Oastea noastră, aflată la hotarul Ţării de Sus, o fost împrăştiată de leşi în trei zile şi cancelarul Zamoiski l-o înscăunat la Suceava pe Ieremia Movilă.

— Dar cum cred ei că seninătatea sa, principele Sigismund Bathori, va suferi această încălcare a măreţiei lui? îi răspunse doamna Stanca.

— Un nevolnic fricos şi cu privire de gheaţă, ca toţi bicisnicii… Ba pe deasupra mai e şi fudul, crezându-se a fi şi mare general de oşti; n-avem nădejde decât în sprijinul pe care ni l-o făgăduit măria sa Mihai Vodă, dar după cum se vede, are să fie cu zabavă fiindcă necazurile, când se pornesc, se ţin lanţ, măria ta. Turcii o intrat şi în cetatea Dâmboviţei de săptămâna trecută.

— Dacă-i scoate din Târgovişte au să iasă şi din Bucureşti ca şoarecii, iubită soră, o încredinţă doamna Stanca.

— Ce bine-i că s-o înconjurat numai cu oameni de aşa mare credinţă, oftă ea, pe gânduri, dar ar trebui vestit de sosirea doamnei, moşule.

— Am şî trimăs veste măriei sale, răspunse Jurea, gata să iasă din nou din cort.

— Stai, uncheşule, că nici n-am avut răgaz să aflu cum o duce voievodul nostru, îl opri doamna ţării.

— Hei, ce n-aş da să fiu şî eu în anii lui. De cum o vinit în tabără, nici n-o vrut s-audă de noi. Domnia sa cămăraşul Comşa îi pusă şî pat acătării cole, lângă iconastas.

— Cum se poate, unde doarme copilul, uncheşule? tresări ea.

— Îi nedislipit de domniile lor Cristea Vornic, Luca Ropală de la Moldova şi de Aga Leca. Dorm tăţi într-un cort pi paie şî măria sa, când i-o văzut, o râs şî o încuviinţat.

— Si domnul nostru-i sănătos?

— Slavă celui de sus, tot tare, măria ta, cu toate că nu doarme de griji şî trudă. De cum se crapă de zâuă încalecă pe nemâncate. Alaltăieri, în zori, clănţănea din dinţi şî bănuiasc c-ave şî fierbinţală.

— Nici mie nu-mi place cum arată măria sa de vreo câteva zile, îsi arătă îngrijorarea şi doamna Vidra.

— Dar bine, doctorul ce spune? izbucni doamna Stanca.

— Asară, înainte de a pleca la cortul prinţului Bathor Jâgmond, l-

am adus pe doctorul grec, aşă, ca din întâmplare… Să nu se mânie; da' parcă l-o lasat să se apropie de el? L-o împins cât colo, de nu nimerea bietul om pe unde să fugă şî pi mini m-o ocărât, măria ta, oftă el, cu obidă.

— Când e mânios şi plin de griji nimeni nu-i mai poate intra în voie, rosti cu glas scăzut doamna Stanca, aţintindu-şi auzul la zarva din depărtare, care se înteţise.

— Iar se năpustesc şi dau năvală la porţi şi pe ziduri. De trei zile trudesc într-o întinsoare, până-n noapte, târziu. Mă încrâncen când văd cum sângerează bieţii răniţi şi cât sufăr cei arşi şi opăriţi, se cutremură doamna Vidra.

— Parcă s-aud tunuri bătând mai de departe, spuse Jurea.

— Totuşi surlele şi trâmbiţele vestesc izbânda. Ascultaţi, urale şi chiote, se întâmplă ceva acolo! spuse doamna Stanca neliniştită şi vru să se ridice.

— Nu se vede nici în ceri nici pi pământ, măria ta. Se frământă în nouri de colb şi fum cât îi zâua de mare, o linişti Jurea, ieşind din cort.

— Mai bine te-i întinde oleacă pe pat şi ţi-oi spune că măria sa Mihai Vodă mai are şi alte pricini de mânie, o înştiinţă doamna Vidra, ajutând-o să-şi dezlege broboada de pe cap.

— Nu sunt chiar aşa de trudită. Te ascult ca pe o soră care-mi doreşte numai binele.

— De când prinţul Bathor Jigmond o luat frâiele liberării Târgoviştei toate merg de-a-ndoaselea şi măria sa se zbate ca un lup în capcană. Toate poruncile lui sunt răstălmăcite de nobilii unguri şi prinţul le răstoarnă cu nechibzuinţa nepriceperii lui. Ieri îi spunea lui Răzvan că dacă ar avea sub braţul lui o asemenea oştire, l-ar scoate de barbă pe padişah şi l-ar târâi pe uliţele Stambulului, lăsându-i prinţului trufia izbânzii, cu care să-şi ungă inima stearpă.

— Hm, făcu doamna Stanca, în loc să-i dea mâna liberă, mai mult îl încurcă? Dar Mihai nu-i omul care să sufere umilinţi şi să-şi primejduiască oamenii din jurul lui şi ţara.

— Măria ta, răcni măicuţă înspăimântată; deasupra Târgoviştei s-a ivit o stea roşie şi cu coadă mare şi toată omenirea din vale-i cuprinsă de spaimă. Până şi spurcaţii de necredincioşi de pe ziduri au tăcut din tunuri.

— Ce-o mai fi fiind şi aceasta, sări doamna, alergând spre ieşire; în aceeaşi clipă părintele Isaia tăbărî în cort şi se prăbuşi în faţa iconastasului, văicărindu-se îngrozitor.

— Apără, Doamne, şi ocroteşte pe robul tău bătrân, bolnav şî nevolnic. Pogoară-ţi îndurarea asupra pravoslavnicului tău fiu pribeag şî mântuieşte-l de primejdii, bolmojea printre mătăniile repezite pe care le bătea cu fruntea de pământ.

— Da liniştește-te, părinţăli, îl mai sperie şi glasul lui Jurea, că de sus nu poate vini nicio primejdie; o fi fiind un sămn de izbăvire asupra iadului, adus de cotropitori, ca în vremea lui Ştefan cel Mare şi Sfânt, când s-o cutremurat tăt pamântul Moldovei, ca să iasă măria sa cu palăşul împotriva necredincioşilor.

— Ha, făcu el cu ochii holbaţi la Jurea, care se aşezase liniştit pe ladă şi-şi mângâia musteţile, urmând:

— Atuncea s-o dărâmat turnul cel vechi al cetăţii Suceava şi în noaptea când o ajuns măria sa la tabăra din gios de Vaslui i s-o aratat Sfântul Gheorghe încălărat şî în fata lui a omorât un balaur cu şapti capete. Am văzut icoana la Mânăstirea Putnei şî m-am închinat ei.

— Ei, da ce-i spus când s-o întunecat soarele şî ne-am trezit cu noaptea în plină zî, fiule. Zâua-n amiaza mare să-ţi dai cu degitili în ochi, nu alta, de prinseseră a cânta cucoşii prin poieţi. Ei, cum vini asta?

— Or fi sămni mari pentru împăraţi şî înţelepţi ştiutori de carte, părinte.

— Păi dară cum altfeli, omule? îi răspunse călugărul, semeţindu-se. Crezi că digiaba m-am închinat eu? Pi vremea Vavilonului se cunoşteau tăti sămnele cereşti pe care marii preoţi le-o închis în ceasloavele care au ars când necredincioşii o dat foc cetăţii lui Alisandru Machidonul. Trebuie să fie numaidecât un sămn, că măria sa se găseşte într-o mare cumpănă; pe deoparte necredincioşii care ne copleşăsc şî pi de alta papistaşii care stau cu mâinile încrucişăti, că măria sa fulgeră de mânie.

— Nu-i rabdă el mult, părinte, că iaca o şî mutat tunurile. Mi-o spus-o un răpit chiar acuma. Cică i-o lasat pe boierii unguri să clănţănească la stele cât or vrut, că el face tot cum îl taie capul. Acuma o lasat şî pe domnia sa căpitanul Baba Novac să-şi încerce din nou meşteşugul la porţile cetăţii, cu toată mila pe care o arată pentru caii jărtfiţi.

— Cum o mai fi fiind şi asta, fiule?

— Izbeşte cu berbecile în galopul cailor legaţi la ochi. Dacă nu izbuteşte din prima oara, a doua oară musai dezbârnează porţile din ţâţâni. Dar hutuchește doisprezece cai.

— Vai, vai, ce învălmăşală de oameni în foc şi fum! strigă doamna Stanca albă de groază; cum de mai pot să-şi tragă sufletul în focul ăsta?

— Şi mâne o iau de la capăt, de cum se luminează de ziuă; cel puţân, săptămâna trecută, erau stâpâni pe oştire şi truda lor avea un temei, iubită soră.

— Atuncea s-o văzut vrednicia măriei sale Ştefan Răzvan, care lupta ca pentru o răscumpărare, mormăi pe nas călugărul, şchiopătând către ieşire.

— Amu se cheamă că avem un prinţ, care hodineşte în jeţ, pe dâmb, împresurat de curteni fudui şî ferecaţi până sub nas, ca să nu-i bată vântul, spuse Jurea, tăinuindu-şi zâmbetul lui de hâtru.

— Uncheşule, se vede că trimisul dumitale nu izbuti să ajungă până la măria sa, îşi desvălui doamna Stanca nerăbdarea, cu gândurile departe de tot ce se petrecea în jurul ei.

— Parcă-i chip să sileşti prin atâta omenire bulucită şî năucită? căută el să o liniştească.

— N-aş crede că se poate deslipi de-acolo, dacă Răzvan şi-o coborât tunurile în vale, adăugă şi doamna Vidra, reluându-şi locul la masă.

— Nu-mi dau seama ce mă frământă, dar semnul ivit pe cer m-a tulburat; simt că are să se întâmple ceva.

— De ce să ne gândim numai la rău? îi răspunse doamna Vidra; eşti trudită, iubită soră, şi-ar trebui să te las ca să te linişteşti.

— Izbutii să ajung până la măria sa, glasui un oştean care năvălise în cort, dar nu poate veni, că spurcaţii ies din nou din cetate şi se adună în faţa porţilor. Îmi porunci doar să vă ducem în tabăra ungurească.

— Bănuiam eu că această nelinişte nu-mi vine din senin, murmură doamna Stanca, şi-şi duse mâna la frunte, cu privirea aţintită la braţul oşteanului legat de gât.

— Ar trebui vestit şi Răzvan cât mai repede, moşule, îi spuse doamna Vidra lui Jurea, sculându-se neliniştitiă.

— Îmi păru că duşmanu-i înspăimântat de bătaia tunurilor moldovenilor şi caută scăpare la larg. Măria sa a dat poruncă să-i lăsăm să iasă cât mai mulţi. Acum nu mai poate nimeni război în vale, măria ta, o încunoştiinţă tânărul oltean.

— Fie ce-o fi, eu nu plec dintre ai mei, se hotărî doamna Stanca, ridicându-se şi ea de la masă.

— Atunci eu mă întorc la cetate, până nu se dă porunca iureşului.

— Dar cum poţi intra din nou în primejdie, când eşti rănit? se miră doamna Stanca, în dorinţa de a-l opri.

— Îmi străpunse braţul o săgeată, dar vraciul a scos-o repede şi mă strânse tare. Nu se poate ivi nimic dintr-atât, măria ta, spuse el repezit şi ieşi din cort.

— Am adus lapte cald şi pită proaspătă, cântă ca la strană măicuţa, gata să se ciocnească de oşteanul care ieşea.

— Oleacă de lapte îi liniştitor, iubită soră, o îmbie doamna Vidra.

— Pune tava pe masa, măicuţă, că nu pot îmbuca nimic, atât timp cât fecioraşul meu şi soţul mi-s în primejdie. N-o să am linişte până nu-i simt alături de mine. Doamne sfinte şi neîndurate, cine m-a pus să vin la asemenea nebănuite spaime? se tânguia, foşnindu-şi fustele lungi în jurul mesei.

— N-ar fi rău să dai cu niţică apă rece pe faţă; asta te-ar putea

linişti cât de cât, o sfătui doamna Vidra, învăluind-o într-o privire de îngrijorare. Eu aș încerca totuşi să trimit un străjer de la cortul nostru să-l vestească pe Răzvan.

— Nu mă lăsa singură, o opri doamna, punându-i mâinile pe umeri şi privind-o în adâncul ochilor, îmi face bine să mi te simt alături, surioară; toarnă-mi să mă spăl, măicuţă…

De îndată ce doamna se apropie de ligheanul ridicat de măicuţă pe ladă, doamna Vidra îşi reluă locul gânditoare, în care timp Jurea se furişă tăcut spre ieşirea din cort. Zarva iureșelor se domolise şi tunurile din vale nu-şi mai revărsau focul asupra cetăţii. Deasupra zidurilor se cunoştea din mişcarea şi frământarea în neorânduială zbuciumul unui furnicar în primejdie. Cu privirea aţintită şi adunată sub pleoape numai asupra cetăţii, bătrânul călca în neştire; nici când se împiedică de lanţul lui Ursei nu-şi luă ochii de la lupta care se desfăşura pe zidurile cetăţii şi la porţile dezbârnate.

Razele soarelui, în liniştita lui coborâre peste lunca Ialomiţei, străluceau pieziş, peste grozăvia celei mai crâncene lupte din acele zile. Leşurile erau împinse, de-a valma, cu repeziciune spre marginele drumului cetăţii, pentru a fi lasată calea liberă către porţi.

Ca ţintuit pe armăsarul său, Mihai Vodă se afla cu fața spre podul înţepenit al cetăţii, având în dreapta sa pe cancelarul Ştefan Iojika, iar în stânga pe senatorul Pancratie Senni, singurii români de la curtea Ardealului cu care legase prietenie din vremea pribegiei sale. Printre oştenii răzleţiţi, care încă nu se retrăseseră la sunetul goarnelor, galopa pe după cetate un călăreţ cu părul vâlvoi; în câteva clipe Luca Ropală îşi opri fugarul în fața domnului, care-l aştepta cu sprâncenele ridicate.

— Strălucite doamne, măria sa Ştefan Răzvan o spart cetatea în trei părţi și secuii luptă în borţile zidurilor. Cere scări şi oameni în, vale.

— Preda! Predooo!

— Poruncă, măria ta, răcni acesta, întorcându-şi calul de lângă cel al căpitanului Baba Novac, unde se alcătuiau berbecii cu cai pentru spargerea porţilor.

— Moldovenii au spart cetatea; coboară repede, spătare, cu oameni şi scări, îi strigă, ştergându-şi sudoarea care-i năpădise fruntea şi grumazul.

— Izbândă mare, măria ta, izbucni glasul răguşit al spătarului şi-şi înfipse pintenii în burta calului, care porni ca un vârtej. Din vale începură din nou urale şi, la un semn al domnului, goarnele prinseră a da zvon de victorie. În chiote asurzitoare, oştenii începură iar a se căţăra pe scări, când deodată se iviră şase cai, galopând spre porţi; alergau legaţi la ochi şi înhămaţi în laturile unui trunchi de gorun culcat pe patru roți. În lovituri de harapnice date de oştenii căpitanului Baba Novac, berbecele intră pe pod într-o zarvă

nemaipomenită şi la izbirea bulumacului greu în porţile cetăţii, ştreangurile se sfărâmau şi caii se năruiau unul peste altul, într-un morman de carne vie.

Cu pleoapele strânse peste urmele trudei, din jurul ochilor, Mihai Vodă îşi întoarse faţa îngălbenită către senatorul Pancratie Senni, rămas înmărmurit. Nici n-apucaseră bine oştenii să tragă cu odgoane şi căngi stârvurile în şanţul cetăţii, că şi porniseră alţi şase cai pe aceeaşi neîndurătoare cale a morţii, în care porţile sfărâmate se prăbuşiră sub bolta zidurilor.

— De cremene să fii şi tot te doboară, şuieră glasul înăsprit al lui Mihai Vodă, strângând frâul armăsarului; acesta se ridică în două picioare şi porni în galop spre pod, cu toată călărimea ardeleană după el.

În mai puţin de un ceas de vreme, întreaga tărie a cotropitorilor fu risipită şi prinşii, care nu avuseseră răgazul să iasă prin hruba din spatele cetăţii, trecură între oştenii biruitori.

Din beciurile întunecoase ieşiră ca nişte umbre, orbite de lumină, foştii slujitori ai cetăţii de scaun, legănându-se printre leşurile celor căzuţi şi mormanele de arme aruncate pe lângă ziduri.

Urcat sus, în vedere, Mihai Vodă, zâmbea luminat către spătarul Preda şi banul Mihalcea, care înfigeau steagul ţării pe turnul dinspre răsărit al cetăţii, în uralele oştenilor şi sunetul goarnelor. De pe dâmb, seninătatea sa principele Sigismund Bathory năzuia să se urce pe un minunat cal arab, împresurat de nobilii săi generali, ale căror armuri sclipeau în razele apusului de soare.

Înalt, subţire în boi, cu plete negre ca pana corbului şi ochi migdalaţi, Ştefan Răzvan, adus în urale şi chiote de cei cu care luptase, puse flamura verde cu semilună la picioarele domnului ţării, care-l aştepta cu braţele deschise. Îl îmbrăţişă, apoi îl trase sus pe parapet şi când ieşiră amândoi în vedere, valuri, valuri de strigăte şi urale se ridicară în slavă.

În acea asurzitoare zarvă de glasuri, trâmbiţi, surle şi trompete, răsună deodată în spatele lor glasul căpitanului Cristea Vornic, făcându-i să se întoarcă, nedumeriţi.

— Slăvite doamne, Hass… Hassan paşa, strigă el cu mândrie, îmbrâncind un turc gras, cu zale aurii peste şalvarii verzi. În cădere i se rostogoli turbanul galben cu păr cu tot, descoperindu-i capul pleşuv, în râsetele celor care se strânseseră în jurul lor.

— Ahaaaa,... izbucni cu glas de mânie Ştefan Răzvan, a cărui furie scânteia în ochii lui negri a cumplită răzbunare.

— Eşti încă tânar, frate, şi nu-mi pot îngădui să te văd făcând vreo nesocotinţă, fiindcă-mi eşti drag, îl domoli Mihai Vodă, şi ţinându-l de

umeri îi cercetă de aproape faţa smeadă.

— Ai dreptate, măria ta, s-ar pute să ne fie de folos printr-o dreaptă răscumpărare, dar până atunci în lanţuri cu el, să plătească moartea căpitanului Dragoş Spancioc, mâna mea dreaptă.

— Mai avem două înalte şi spur... spurcate feţe, mărite doamne, glăsui din nou Cristea Vornic, arătând înspre grupul voievodului Nicolaie Pătrașcu, în care se aflau Aga Leca şi Luca Ropală, care luaseră iataganele a două căpetenii din spahii aflaţi între ei.

— Al meu e acesta, tată; i-am cruțat viaţa când a lepădat armele.

— Apropiați-i, răsună glasul schimbat al domnului, în clipa în care văzu faţa aceluia pe care îl împinse voievodul. Ally bei, murmură ca pentru sine şi încruntându-se, o linişte grea se făcu în jurul său.

Beiul puse un genunchi în pământ şi cu fruntea plecată îşi trecu dreapta la inima, la gură şi apoi la frunte. Când îşi ridică privirea tristă, Mihai Vodă rosti câteva cuvinte în limba lui şi cu vădită mâhnire îi făcu semn să se ridice. Apoi punându-şi braţul pe umărul fiului său, rosti:

— Să nu te laşi niciodată orbit de setea de răzbunare. De câte ori vei izbuti să mai smulgi sabia din mâna duşmanului să-l priveşti ca pe un viteaz învins, aflat în umilinţă. Apoi făcu semn lui Aga Leca să se apropie.

— Poruncă, măria ta.

— Vei lua deîndată zece oşteni înarmaţi, înapoiezi iataganul lui Ally bei, îl urci pe cal şi luaţi calea Giurgiului. La hotarul ţării ii rupi iataganul în genunchi şi-l arunci în Dunăre, iar beiului îi laşi cale liberă.

În nedumerirea mulţimii înconjurătoare cei doi domni încălecară.

ZBUCIUM LĂUNTRIC PENTRU LINIŞTE LA HOTARE

În marea încăpere a palatului domnesc, din cetatea Târgoviştei, cu geamuri băgate adânc în bolţile zidurilor, numai lemnele se auzeau trosnind în cele două sobe. Din când în când prăbuşirile jarului făceau să răbufnească scântei, ca o ploaie de rubine în soare. Uşile mari, mai todeauna date în lături, deschideau vederea către o scară în două părţi, în capătul căreia, în acea iarnă, fereastra era încremenită între flori de gheaţă. De trei zile ninsoarea era învârtejită de crivăţ fără încetare şi în acea dimineaţă, de dinaintea Crăciunului, zurgălăii unei sănii stârniră lătratul gros al lui Ursei. Voievodul Nicolaie Pătrașcu ieşi pe uşa mică, din stânga, trecu grăbit pe usa cea mare şi se îndreptă spre scară. În urma lui o zbughi şi domniţa Florica, într-o rochie uşoară de casă.

— Bunica, bunicuţa, buna, spunea ea cântat, în paşi de dans, gata să iasă după Nicolaie Pătraşcu, pe uşa lăsată în lături.

— Nu işî, domniţă, că-i ger amarnic, o opri glasul lui Jurea, care se ivi din cealaltă parte a scării. Vrei să răceşti din nou? îi mai spuse, când intră un ţăran într-un cojoc lung şi miţos, cu o pocladă pe braţ şi o traistă în mână.

— Sărut dreapta, domniță, şi bun găsit, nea Jurea, îşi strecură glasul noul sosit printre ţurţurii de gheaţă din jurul musteţilor.

— Tomaaa! strigă domniţa, bătând bucuroasă din palme, în care timp Jurea, ajuns la prag, făcu loc să treacă maica Teofana, învăluită într-o rantie de şiac îmblănită şi cu guler de jder.

— Dragii bunicuţei, dragi! Vino să te sărut şi pe tine, spuse bătrâna în clipa când domniţa se repezi la ea.

— Mamă dragă, măria ta, dar bine, pe un asemenea vifor?! o întâmpină şi doamna Stanca, îngrijorată, sărutându-i mâna.

— Nu vroiam să fac Crăciunul fără voi, copila mea, îi răspunse şi o sărută pe frunte; unde-i Mihai, cum se află, e sănătos?

— Slavă Domnului, sănătos şi tare ca totdeauna, măicuţă dragă; are să se bucure când te va vedea, fiindcă nu ne aşteptam să mai vii pe o asemenea vreme, îi spunea, în timp ce o ajuta să-şi descheie rantia. Domnița, care-i desfăcea broboada era cu ochii la Nicolaie Pătraşcu, pe care sărea Ursei la uşă.

— Vai, bunicuţă, eşti ca un sloi de gheaţă, se alintă Florica, lipindu-şi obrazul de al bătrânei.

— Uite că m-a ajuns şi această năzdrăvancă, Stanca mamă; cresc, se fac mari şi frumoşi, dragii bunicăi… şi eu scad mereu…

— Ce grijă alta au ei? zâmbi doamna, făcând semn unui copil de

casă să ia hainele şi-i trase un scaun mai lângă sobă; cred că eşti obosită şi nedormită.

— Astă noapte am tras la Curtea de Argeş, unde am schimbat şi caii, oamenii s-au odihnit şi eu am dormit destul de bine. Vlădica nu mă lăsa să plec până nu se taie gerul şi vorbea, că m-am îngrozit de noile pregătiri ale lui Mihai pentru alt război.

— Bunică, la plecare te ducem noi la Cozia, o întrerupse domniţa, care pusese la cale călătoria, şuşotind cu Nicolaie Pătraşcu în colţul mesei unde se aşezaseră. Tare-mi place când ninge la munte!

— Şi învăţătura cui o lăsaţi? Se supără Ibrahim, dacă întrerupeţi iar, îi răspunse doamna.

— Îl luam şi pe hadâmb ca să-l tragem cu sania, pufni de râs voievodul, cu urechea ațintită la uşa care ducea la odăile locuinţei şi pe care o deschiseră doi copii de casă.

— Iartă-mă, mama, că nu avui răgazul să vin eu la Cozia şi să te iau, păşi grăbit Mihai Vodă şi lăsându-se într-un genunchi, îi sărută mâna.

— Ehei, făcu maica zâmbindu-i, tâmplele voinicului mamei încărunţesc… și ai slăbit, Mihai; tu n-ai grijă de el cum se cuvine, Stanco, o mustră ea şi-l sărută pe frunte.

— Când e mânios nici nu vrea s-audă de mâncare şi-aceasta se întâmplă destul de des, măicuţă dragă, îi răspunse aceasta aşezându-se la masă şi ea, în timp ce Mihai Vodă se ridică şi începu să se plimbe de-a lungul marii încăperi.

— De trei zile n-a mâncat cu noi şi aseară, când m-am dus la culcare, nici nu m-a sărutat, întări şi domniţa, strângându-şi buzele frumos arcuite, într-un zâmbet de uşoară mâhnire.

— Pe mine nu mai vrea să mă mai ia la tabără şi la sfatul căpitanilor nu mă primeşte, bunică, se plânse şi voievodul.

— Ha… ha… ha, răbufni în râs Mihai Vodă; vezi, mamă? eu sunt cel mai asuprit în această casă; nimeni n-are un cuvânt de mângâiere când mă aflu mâhnit şi toţi fug de mine, în cap cu Jurea.

— Numai pisicuţa asta de Florica ştie să-i mai intre în voie, uneori, că Nicolaie Pătraşcu-i mereu cu Cristea Vornic şi eu rămân cea obijduită, se alintă doamna, cu ochii spre soţul său, care se aşeză la masă.

— Ce n-aş da să izbutesc a rămâne măcar o săptămână la Cozia cu cei dragi mie, răsună mult mai cald glasul domnului şi când doamna îşi trecu mâna peste a lui, fruntea i se înseninâ.

— Acum pot să te şi mângâi un pic, ştiind că n-ai să muşti, îşi descoperi ea frumosu-i şirag de dinţi.

— Ah, tată, tată, izbucni domnița, încolăcindu-şi braţele în jurul gâtului său, îmi vine să te omor, aşa-mi eşti de drag!

— Vezi, Mihai, ce cămin minunat ţi-ai agonisit? rosti bătrâna,

trecându-şi năframa peste ochii tulburi, când el îşi apropie de buze mâna soţiei sale. M-ar fi mâhnit foarte de nu puteam veni să-mi încălzesc inima alături de ale voastre. Dar la Curtea de Argeş, intrai în alte griji, de când am prins şoapte că măria sa adună iar oameni, cai şi arme.

— Nu se ştie niciodată ce se petrece peste hotare, mamă, şi la o grabă, nu vreau să-mi sară nimeni în spate, îi răspunse domnul întunecându-se; apoi, tăcut, îşi reluă plimbarea cu paşi mai apăsaţi.

Se făcu o linişte surdă şi numai sunetul pintenilor se mai auzea în rostogolirile viforului de afară. Domniţa, pe gânduri, urmarea mişcările voievodului care răscolea jarul într-o ploaie de scântei, iar doamnele se frământau de îngrijorare şi cu părere de rău că voia buna se împrăştiase asa de repede.

— Să fie din cauza drumului, sau e cam frig la voi în casă? glăsui Teodora doamna, într-un târziu, cu ochii plecaţi, ca să-şi tăinuiasca tulburarea care o cuprinsese odată cu adeverirea veştilor culese.

— Jureaaa, strigă domnul, bătând din palme, fără să se oprească din mers; închide uşile si mai pune lemne pe foc!

— Vino-ncoce, moldovean bâtrân, să te judec, îl chemă, cu prefăcută mânie, maica Teofana, făcându-i semn să se supuie la scaunul ei; am să poruncesc să fii bătut la stâlp, fiindcă nu-ţi mai slujeşti stăpânul cum trebuie.

— Doară aşa să-mi ostoiesc frământarea de care nu mă pot hodini nici noaptea, măria ta, că nu mai izbutesc să mă fac ascultat, se repezi el în genunchi, cu fruntea plecată.

— Cum se poate, Jureo? îl iscodi ea din nou, cu reţinere.

— O crescut prea mare coconul pe care mi l-ai încredinţat, măria ta, şî eu îmbătrânesc…

— Bunul şi credinciosul nostru moldovean, răspunse ea cu glas mângâietor, întinzându-i mâna pe care el o cuprinde şi o sărută.

— Numai unchesul Jurea izbuteşte să ghicească mai toate dorinţele tatei, bunicuţă, spuse domnița, cu străluciri de smaralde în privire.

— Eu am să-l duc să-şi revadă satul în care s-a născut, făgădui domnul, în treacat, cu privirea fixată pe o sabie mare, care strălucea pe măsuţa de lângă uşă, în timp ce Jurea trecu la sobă.

— Tocmai la Moldova, tată? se minuna voievodul şi se reaşeză pe scaunul de piele bătută în cuie de alamă.

— Când ai de plătit o datorie, nicăieri nu-i prea departe, copile, îi răspunse, reluându-şi mersul mai gânditor.

— Uncheşule, după ce pui lemne pe foc, spune-i dadei Irina să încălzească lapte şi să scoată magiun pentru mama şi miere, porunci doamna, nedumerită de cele ce auzise de la soţul său.

— Azi e vineri, zi de post Stanca dragă; m-aș odihni un pic, până se spulberă nălucirile oboselei.

— Du-te la spătărie, copile, şi vesteşte-l pe Preda că mâine în zori plecăm la tabără. Să nu ia mai mult de zece oşteni călări şi tu ai grijă să avem lopeţi în sănii.

— Merg şi eu? sări el bucuros de pe scaun.

— De bună seamă, dar stai, îmbracă-te bine, că ai să treci şi pe la medelnicerul Cristea Vornic, pe care n-apuca-i să-l vestesc. Numai Aga Leca şi Mârza au fost vestiţi. Săniile, cu armele pregătite vor porni din astă seară, de cum se înoptează, şi va fi nevoie şi de el la drum.

— Încuviințează-mi să plec şi eu cu ei, tată, ceru voievodul, cu fruntea sus.

— Atunci îl vei înlocui pe căpitanul Vasile Mârza, care va pleca în zori cu mine. Să ocoliţi târgurile şi satele, astfel cum îi poruncii lui Aga Leca şi păstraţi taină, fiule, îi mai spuse, împingându-l cu mândrie voinicească spre uşă.

— E încă prea crud, doamne, pentru asemenea treabă cu răspunderi, răbufni neliniştea în care intrase doamna Stanca.

— Ce vrei, să-l ţii între boarfe şi să alerge ca un mânz după vrednicul Cristea Vornic? Nu uita că înainte de a fi mamă eşti doamna ţării. Vreau să-l fac om întreg, pentru vremea ce va să vie şi pentru el.

— Vai, tată, tată, strigă domnița cu scântei în privire, ce domn mare eşti pe lângă noi; la toate te gândeşti.

— Tu, copilă a noastră, să dai blănuri pentru drum, rosti domnul.

— Dimineaţa-i ger cumplit la munte, să porunceşti să se pună fân în sanie, Stanca, rosti cu împăciuire bătrâna, ridicându-se.

De cum plecară cu toţii înspre odăi, Jurea deschise din nou uşile mari, asa cum ştia că-i place stăpânului său, şi o luă după ei. Din dreapta scării păşea şovăielnic, cu papucii ei de pâslă, baba Irina, încovoiată de cei şaptezeci de ani de robie pe la marele curţi boiereşti. Trudnica ei viaţă îi fusese îndulcită de când fu vândută la curtea boierului Dobromir, anume ca să alăpteze copila care acum devenise doamna ţării. Cu toate că nu mai auzea bine slujitorimea vorbea cu fereală în preajma ei. Numai Jurea cuteza să-i stea împotrivă, mai ales când morocănoasa bătrână îi năpăstuia stăpânul.

Ajunsă în pragul uşii mari, îsi potrivi broboada peste păru-i alb, scoase o cârpă de la şold şi începu să lustruiască sabia, aburind-o mereu, când năvăli din casă domniţa Florica.

— Dadă, dadă, unde a pus uncheşul Jurea traista bunicuţii?

— Ha? făcu ea, încreţindu-şi toate zbârciturile din jurul gurii.

— Unde-i traista, n-ai văzut-o? Traista bunicăi, îi spuse mai tare.

— Ahaaa, nici n-apucai s-o zăresc de spaimă. Zăpăcitul ăla de moldovean, când auzi câinele lătrând, era cât pă ce să mă dea jos.

— Uite-o la picioarele dumitale, dadă dragă.

— Ce, maică?

— Traista, bâtrânicooo, strigă domniţa şi o cuprinse în braţe,

râzând.

— Potoleşte-te, năzdrăvana mamucăi, că se învârte tot palatul cu mine, răcni ea şi o sărută cu zgomot pe obraji.

— Hai repede, că vrea să te vadă, şi dispăru cu traista pe uşă.

Când să iasă din acea încăpere şi bătrânica se izbi de Jurea, care era cât pe ce să scape tava cu pocale de argint.

— Ptiu, făcu ea, că nu te mai astâmperi, împielițatule!

— Nu bănuiam să dau peste înălţimea ta, prințasco, şuieră el şi punând tava pe măsuţă, lânga sabie, se repezi la usa de intrare, de unde se auzea lătratul câinelui. În prag, un ţigan, mai mult lat decât lung şi înfofolit într-un suman, îi dădu un clondir mare de vin.

— Nea Jureo, ai grijă să-l pui bine în sania domniei sale căpitanului Mârza, că stăpânul pleacă astă seară călare.

— Lasă-l colo sub scară, îi spuse, luptându-se cu Ursei, care nu se dădea dus din uşă şi cu labele pe el, bătea de zor cu coada în uşorul de stejar.

— De unde l-o mai fi agonisit, Mitreo, domnia sa Aga Leca?

— Îl are de la moşia înălţimii sale banului Mihalcea şi-l ţinea pentru sfintele sărbători, dar cu porunca asta de plecare…

De cum încetară zurgălăii unei sănii, uşa fu dată în lături de un străjer şi după înalt presfinţia sa Mitropolitul Eftimie intră şi domnia sa marele logofăt Teodosie Rudeanu.

— Fă bunătate şi vesteşte pe măria sa doamna ţării, că am dori să-i vorbim, spuse marele logofăt potrivindu-şi barba, în timp ce Jurea luă şi blana preasfântului şi o dădu unui copil de casa.

— Spune-i că nu zăbovim dacă-i cumva prinsă cu alte treburi, adăugă şi mitropolitul.

— Chiar acuma o plecat cu toţii de-aici, că o vinit măria sa Tudora doamna, le răspunse şi plecă grăbit.

— Vrednică femeie, pe o asemenea vijelie, se minună mitropolitul.

— Nu vrei să stăm? îi arătă logofătul înspre masă. S-a aflat că aseară ar fi sosit şi domnia sa banul Mihalcea din solie. El a avut de străbătut şi munţii, acum când pasurile-s înfundate de nămeţi.

— Măria sa îl aşteaptă cu nerăbdare şi de câteva zile nici n-a mai stat la ascultare. Se certaseră rău de tot şi până la urmă tot pe a banului a rămas. Papistaşa se ţinea tare şi nu se dădea dusă de loc, îi zâmbi mitropolitul.

— Afurisită muiere şi acea domniţă Velica; numai banul Mihalcea a cutezat să stea împotriva măriei sale, ca s-o îndepărteze de la sine; şi tare-mi era în grijă să nu care cumva să prindă de veste slăvită noastră doamnă şi să cadă la grea mâhnire, preasfânte părinte.

— Hei, şi totuşi mi se pare mie că înţeleapta noastră doamna bănuieşte câte ceva, cu toate că nu mi s-a mărturisit la spovedanie.

— Sunt destule guri care să şoptească ce nu trebuie, dar doamna-i mult prea mândră ca să se coboare la asemenea scăderi trecătoare. Îşi cunoaşte soţul şi-i încredinţată că el nu are nimic mai sfânt decât ţara şi casa lui, se înflăcară logofătul.

— Vrednicia omului se află în cele ce rămân pe urma lui, înălţimea ta, îi răspunse mitropolitul, potrivindu-şi crucea de argint pe sub barba-i albă. Dacă mi s-ar spovedi, eu, în numele Domnului carele este atotştiutor, i-aş da fără zăbavă deslegare. Căci ce altă plată poate să afle vredniciei lui, până la marginea scurtei noastre vieţi pământene?

— Vine îndată, îi întrerupse Jurea, în treacăt, şi ieşi, închizând uşile mari ale încăperii.

— Multe mai ştie acest slujitor de credinţă al casei măriei sale, murmură logofătul, dar de la el nu se poate afla nimic. Greu am reuşit să trag câte ceva de la el din taina morţii nefericitei mele nepoate Cristina. De mai bine de un an nu se ştia unde se afla.

— Da, da, îmi aduc aminte. De îndată ce neîndurătorul domniei tale cumnat, vornicul Argeșanu aflase de nestăvilită ei dragoste pentru frumosul domn al ţării, de atunci, o ţinea numai la moşie.

—Într-o noapte, călăraşii domneşti au urcat-o într-o călească a curţii – că uşuratecul Petru Cercel Vodă rămăsese vrăjit de frumuseţea ei – adăugă logofătul gânditor şi de atunci n-am mai văzut-o.

— Pozna se săvârşise cu mult înainte ca voievodul Petru să se fi urcat în Scaunul ţării, reluă mitropolitul. Fiind eu, pe atunci, duhovnic al curţii, măria sa Pătrașcu cel Bun, mânios de nesocotinţele vlăstarului domnesc, m-a trimis la Snagov la mânăstire, împreună cu spătarul Bogza, ca să cercetăm ce se petrece acolo. Sosirăm în seara zilei în care nefericita domniei tale nepoată născuse pruncul. Sănătatea ei şubredă şi prigoana părintească o siliră să-ţi trimită copilul pentru creştere şi ocrotire. Numele său era Cristian, după dorinţa frumoasei sale mame şi taina botezului am săvârsit-o a doua zi, de faţă fiind şi tânărul voievod. La plecare şi el mi se arătă mâhnit tare că nu-şi poate păstră copilul.

— Când l-a luat Jurea din braţele doicăi şi mi l-a înfăţişat, îmi spuse că-l cheamă Cristea şi aşa i-a rămas numele. De mic se dovedi a fi cam neastâmpărat, însă bun şi tare isteţ la învăţătură. Pentru draga mea soţie îi era ca o rază de soare care-i pătrunsese în casă – dumnezeu s-o ierte… Cu vremea deveni de neîntrecut la călărie şi în mânuirea armelor. Socot că banul Mihalcea bănuieşte al cui fiu este. A pus cuvânt tare în Divan pentru dregătoria lui de medelnicer.

— S-a vădit de mult că şi măria sa îl ocroteşte, spuse prelatul.

— Bine aţi venit, bunii mei prieteni, îi întâmpină doamna cu un zâmbet de mulţumire şi sărută mâna mitropolitului, care se ridicase.

— Cerem iertare că am venit la un ceas aşa de neprielnic, măria ta, se înclină marele logofăt, din cealaltă parte a mesei.

— În frământarea în care ne aflam nu am avut răgazul să ne vestim sosirea după cuviinţă, slăvită doamnă, dar nu vom zăbovi, adăugă prelatul.

— Vă rog să sedeţi încredinţaţi că oricând sunteți bine veniţi în casa noastră, le răspunse arătându-le scaunele de pe care oaspeţii se ridicaseră şi se aşeză în capul mesei; nu vă pot ascunde că mă îngrijorează graba cu care ați venit.

— Se tulbură iar liniştea, strălucită doamnă, fiindcă puternicul nostru cârmuitor nu mai vrea să țină seama de sfatul Divanului. Toate orânduirile dinlăuntru, ca şi cele din afara ţării, le pune la cale numai cu căpitanii săi. Marele vornic se plânge mereu din cauza neistovitelor pregătiri de război. Visteria-i secătuită şi măria sa i-a bătut cu buzduganul în masă, de-a sărit tot de pe ea, ca să scoată bani, bani şi iar bani, îşi arătă îngrijorarea bătrânul sfetnic Teodosie Rudeanu.

— Domnia sa spătarul Preda Buzescu şi căpitanul Baba Novac nu au gândul decât la încălcarea Ardealului, ceeace nu mai este o taină pentru nimeni, din Divan, întări şi mitropolitul temerile logofătului.

— Pe lângă tabăra care va lua drumul Făgăraşului, agoniseşte arme şi cai pentru cei strânşi în ținutul Ploieştilor. De două luni domnia sa Banul Manta, căpetenia taberei din munţii Olteniei, cu care va pătrunde în inima Ardealului, cere mereu bani, măria ta.

— Dar bine, dragi prieteni, ce-aş putea eu face mai mult decât să-mi plec fruntea în faţa noilor primejdii? Acum când domniile voastre, ca şi mine, ştiţi bine că nimeni nu-l poate întoarce din drumul pe care şi-l deschise cu paloşul în mână, vă întreb eu ce am mai putea face?

— În greaua cumpănă sub care ne zbatem, am dori să fim vestiţi de cei care ne sunt cu priinţă, dacă se ivesc şi alte pricini, pe care le aflăm mai târziu, reluă marele logofăt vorba. Înalta Poartă scârţâie în balamale, primind mereu veştile iscoadelor neadormite. De îndată ce măria sa îşi va porni oştile către Ardeal, se pot ivi vrăjmăşii şi primejdii de neînlăturat. Nici Ieremia Vodă, unealta leşilor din scaunul Moldovei, nu ne priveşte cu ochi buni.

— Tot ce-mi spui, înălţimea ta, mă înspăimântă şi mă lasă îngrozită de urmările ce le întrezăresc, însă nu cutez a depăşi supunerea pe care o datorez soţului meu şi domnului ţării. Singurul banul Mihalcea l-ar mai putea frâna, doar pentru un răgaz, le răspunse doamna Stanca, îndepărtându-şi şalul de Damasc de peste guleraşul alb al rochiei de casă.

— Nu putem nădăjdui în sprijinul banului trimis anume la cetatea Bălgradului Transilvan pentru a intra în legături cu căpeteniile romane din Ardeal şi ca să afle în ce ape se mai scaldă Moise Secuiul, rosti mitropolitul.

— De câteva zile, reluă doamna, cam de când s-a întors din solie domnia sa Clucerul Radu Buzescu, de la Curtea Vienei, soţul meu s-a mai limpezit la faţă si eu mă aflu în mare descumpănire.

— Împăratul Rudolf al II-lea al germanilor l-a ademenit din nou pe generalul Giorgio Basta în oastea sa din munţii Boemiei, dar ce gânduri ar avea, nu putem sti, şi de la boier Radu nu se poate afla nimic, măria ta, o mai descurajă şi logofătul. Dacă banul Mihalcea ar vedea primejdiile care ameninţă iar ţara de cotropire, poate ar pune cuvânt greu pentru stăvilirea furtunii care s-ar deslănţui. Dar el îi dă

mereu cu scoaterea norodului din Ardeal, cât mai grabnic, de sub șerbia boierilor maghiari.

— Aceasta-i pricina pentru care mi-am întors faţa de la el, cu toate că-i un stâlp al casei noastre, ca şi domniile voastre. Eu nu pot uita vremile de restrişte, când eram prigoniţi de tiranul Alexandru cel Rău şi am fost nevoiţi să luăm calea pribegiei, peste munţi. Acolo am fost primiţi cu prietenie de contele Balthazar Bathori şi ocrotiţi la castelul său din cetatea Făgăraşului.

— De când bathoreștii au lepădat din nou în șerbie pe secui, s-ar putea ca împăratul Rudolf să fi plecat urechea la iscusitele socotinţe diplomaticești ale măriei sale Mihai Vodă, înfăţişate de clucerul Radu, dar mai ştii… logofătul se opri la auzul pintenilor care băteau podeaua dinspre odăi, când uşile fură date înlături.

— Ahaaaa!… Sfat de taină, urzeli lăturalnice… Înţeleptul mare logofăt al ţării şi sprijinitor al Scaunului domnesc iar unelteşte împotriva noastră?! rosti Mihai Vodă cu glas de şagă, cuprinzând în privire pe cei doi oaspeţi, care se ridicară de la masă.

— Ne găsim în mare descumpăt, măria ta, cu zvoanele care se vântură printre boierii dregători, dar inima şi cugetul ne rămân neclintite în credinţa neştirbită pe care o păstrăm domnului ţării, răspunse logofătul, supunându-şi fruntea înaltă.

— Binecuvântat fie strălucitul nostru domn, îl întâmpină mitropolitul, pe când Mihai Vodă îi ridică crucea de la piept şi o sărută.

— Ia să ascultăm cam ce năzuiţi a pune la cale cu doamna noastră şi ce se mai şopteşte prin Divan, le spuse, lăsându-se pe scaun, după care oaspeţii îşi reluară locurile.

— Noile gătiri de război ne înspăimântă, dacă măritul nostru domn îşi va porni taberile spre Ardeal. S-a uitat oare sprijinul pe care i l-a dat prinţul Sigismund Bathori, atunci când a luat scaunul ţării? cuteză doamna să deschidă vorba.

— Dar prinţul Bathor Jigmond nu se mai află la cârma Ardealului şi rămân nedumerit că doamna noastră, pentru prima oară, se amestecă în treburi din afara casei sale, o întrerupse el fără nicio umbră de mânie dar eu sprânceana ridicată.

— Inima mea îmi spune că n-ar trebui să baţi război cu cei care ne-au sprijinit la nevoie, adăugă ea mai şovăielnic.

— Să nu ne tragem osânda nemulţumitorului, măria ta, îi veni în sprijin mitropolitul; Cardinalul Andreas Bathor a fost lasat la cârma Ardealului de către principe şi cu încuviinţarea împăratului.

— Şi preasfinţia sa mitropolitul ţării şi duhovnic al nostru îşi pogoară harul de la cele sfinte, ca să ne stea împotrivă?

— Mi-i în grijă de suferinţa norodului, măria ta; nu mă gândesc la papistaşi, ci la binecredincioșii creştini ai Ardealului, ca să nu sufere

stricăciuni şi asupreală…

— Poate că şi această asupreală a celor serbiţi, care se zbat în neostoită lor trudă, fără izbăvire, se lasă greu în balanţa cugetului meu, preasfinte părinte. Dar când sosi-va vremea să trag sabia, aceasta o voi face numai şi numai pentru fraţii noştri de peste munţi. Sunt alţii care ne privesc hulpav hotarul, dintre crenelurile cetăţilor de margine şi de pe ferestrele castelelor. Sprijinul de care pomeneşte milostiva noastră doamnă l-am avut în vremile restriştii mai mult de la cei umili.

— Grijile care ne frământă n-aş vrea să fie luate drept cutezanţă de a înfrunta avântul puternicului nostru domn, porni cu glas molcom marele logofăt, dar ne zbatem şi noi în dezlegarea unei mai bune chibzuinţe, pentru ca marele lui înfăptuiri, când vor trece prin sita vremilor, să fie cântărite în dreapta lor cumpănire.

— Îndemnul lăuntrului meu tainic şi chemarea lor nu-mi mai dau răgazul să-i ştiu pe cei de-un neam şi-o lege cu noi trudind şi sângerând sub genunchii nemeşilor.

— Socotim totuşi că încă nu-i tocmai prielnică această grabă, până nu se limpezesc altele, veni şi mitropolitul în ajutorul logofătului.

— Ha… ha… să aştept eu vremi prielnice, preasfinte? Ca să-mi sară duşmanul în spate, înainte de a pune o linişte la hotare? Pot eu căpăta tihnă, înainte de a răzbuna năpraznica moarte a fratelui Ştefan Răzvan? Calea mea spre Moldova e prin Ardeal, tună glasul domnului, izbind cu mânie în masă.

— Bunul Dumnezeu ne ajută la înfăptuirile pornite din cuget curat pentru dreptate, însă puterea cardinalului e sprijinită de însuși împăratul Rudolf, suzeran şi al nostru, măria ta!

— O, preasfinte părinte, să-l lăsăm pe Dumnezeu între sfinţii lui, când trufia crailor şi a prinţilor se răsfaţă pe suferinţa şi lacrimile noroadelor. Acest mare descumpăt mă sugrumă, ca şi legământul meu cu boierii, care se răsturnă în trădare, şi nu era decât un început de descătuşare a şerbilor strămutaţi din calea ordiilor…

— Cei care nu puteau înţelege mila măriei tale uneltesc acum pe dinafara dregătoriilor avute, căută logofătul, ca domnul să nu-şi iasă din fire ca atunci când se cutremuraseră geamurile Divanului.

— Şi pe la curţi străine, care au neobrăzarea să se amestece în necazurile norodului nostru. De la urcarea în Scaunul ţării aştept ceasul răscumpărării umilinţelor şi acum, când mi-am deschis drumul cu atâta trudă, să şovăiesc în calea menirii mele? Vreau să adun sub braţul meu toate ţinuturile sufletelor de-o limbă şi-o credinţă cu noi si să fiu uns domn din mila lui Dumnezeu şi voinţa noroadelor noastre! încheie Mihai Vodă, ridicându-se de la masă, cu fulgere în priviri.

— Dar bine, mărite doamne, aceasta va fi o trudnică strădanie de ani şi ani de zile. De-abia ai coborât de pe cal şi iar dai poruncă să

puie şaua pe el? Vrei să-ţi iroseşti întreaga viaţă pe câmpul de luptă şi în cort? cuteză doamna să-l înfrunte, urmărindu-i paşii pe care-i făcea, cu ochii în lacrimi.

— Măria ta, avântul marilor porniri e cea mai preţioasă armă a vitejilor cu care se pot înfăptui multe, dar ţara-i încă sângerată şi sleită de atâtea războaie. Dobânda agonisită prin marele izbânzi ale tale, doamne, s-a părăduit ca pleava, visteria-i secătuită şi rănile au rămas nevindecate. Ne găsim la un răgaz de refacere, rosti, abătut, logofătul Teodosie.

— Nici rănile sufletului meu nu se pot vindeca, îl întrerupse domnul, oprindu-se în faţa lui, până nu pun cât mai grabnic linişte la hotare şi tihnă în ţară. Zadarnic vă trudiţi să-mi zăgăzuiţi pornirea şi să mă trageţi îndărăt de la cele ce trebuie să înfăptuiesc. Urmele voastre vor dăinui în hrisoavele şi pergamentele cancelariilor, ale mele se vor şterge curând în pulberea câmpului de bătălie.

— Marele fapte de arme îşi duc faima peste veacuri în cântecele de vitejie care nu se uită, bucoavnele se şterg, se rup şi se ard, iar din cele care rămân nu poţi şti care-i adevărul, slăvite doamne, îi răspunse logofătul Teodosie Rudeanu.

— Toate veştile izbânzilor avute, acum în vremea pe care o trăim, cu viclenie au fost răstălmăcite, întări şi doamna Stanca spusele înţeleptului logofăt.

— Dreptu-i, strălucite doamne, că sprijinul dat de Jigmond crai era mai mult spre folosul lui. Ardealul se afla deopotrivă în primejdie în calea urgiei otomane, dar tot aşa de adevărat este că întreaga străduinţă şi biruinţele măriei tale au fost trase spre gloria şi semetia lui, sporindu-şi încrederea împăratului, mai adăugă şi mitropolitul.

— Deşertăciune goală, de om slab şi trufaş, preasfinte părinte, îi răspunse domnul când se deschise uşa.

— Domnia sa banul Mihalcea roagă să fie primit de măria ta, rosti Jurea, stingherit.

— Să vie, uncheşule, şi să nu ne mai tulbure nimeni, porunci el în clipa în care oaspeţii se ridicară.

— Cerem încuviinţarea de a ne retrage, măria ta, se înclină logofătul.

— Vă aflaţi printre puţinii cu mare priinţă nouă şi dorim să cunoaşteţi şi alte taine. Rămâneţi, rogu-vă, că numai astfel veţi izbuti să pătrundeţi în adâncurile neliniştilor mele, şi le făcu semn să-şi reia locurile.

— Doresc viaţă lungă şi senină domnului şi stăpânului meu în scaunul ţării şi mă închin cu smerenie în faţa domniilor voastre, rosti vesel banul Mihalcea, şi sărută mâna pe care i-o întinse domnul.

— O adevărată intrare de sol, Mihalceo. Bine ai venit, călătorule, de la drum lung, îi întoarse Mihai Vodă urarea înseninat şi-i făcu semn

să stea. Te aşteptam cu nerăbdare.

— Şi noi, bunule prieten, care te-am vorbit de rău că ne-ai uitat şi-ai rămas în frumosul Bălgrad Transilvan, îi zâmbi doamna Stanca.

— Făţiş şi cu meştesugiri, ca la marele curţi împărăteşti, mi s-au dat toate onorurile cuvenite unei solii de mare vază. Bancheturile şi ospeţele nesfârşite m-au lehemetuit de mâncări alese şi vorbe de şagă, rostite din vârful buzelor. Nobilii şi dregătorii aflaţi în cetatea Murășului ţineau foarte să iau parte la vânătoarea curţii din părţile Făgăraşului.

— Şi n-ai primit, când te ştim aşa de doritor pentru acea plăcută îndeletnicire şi desfătare? se minună Mihai Vodă.

— Mda, m-aş fi lăsat îmbiat dar cunoscând iuţeala domnului şi stăpânului meu, mă temui să nu rămân zălog în beciurile castelului.

— Ha… ha… todeauna le potriveşti cu mare chibzuinţă, Mihalceo, îl întrerupse domnul, înveselit, şi-l bătu prieteneşte pe umăr.

— Seninătatea sa, serenissime, cardinalul Andreaş Bathori şi-a pus cele mai iscusite unelte bisericeşti să-mi iscodească însoţitorii şi mai ales slujitorii.

— Reuşişi să afli cumva pe unde îşi are ostile?

— Cancelarul Iojika mi-a şoptit la un ospăţ că o parte din călărime, la porunca împăratului, a fost trimisă generalului Giorgio Basta, în olatul Budei. În valea satului Șelembăr se află puterea pedestrimei şi călărimea secuiască, în fruntea căreia l-a atras din nou pe Moise Secuiul.

— Şarpele! fluieră glasul domnului mânios, izbind cu pumnul în masă.

— La hotarul din sus, către Lehia şi Moldova, îşi mai alcătuieşte o tabără.

— Dar la cetatea Făgăraşului?

— N-am reuşit să aflu, dar când am trecut pe acolo nu prea era mişcare mare de oşti, măria ta; a doua zi de la sosire am şi fost primit în sala mare a palatului, de faţă fiind întreaga nobilime şi dregătorii curţii. Seninătatea sa, prin cuvinte alese, a mulţumit pentru darurile pe care i le-am înfăţişat şi mi-a îngăduit să-i sărut inelul. Apoi a rostit în limba latinească urare de domnie lungă slăvitului nostru domn, în scaunul Valahiei, pentru care are mare dragoste şi preţuire, în uralele celor care-i împresurau tronul, însă cum aud destul de bine, urechea mea a prins scrâşniri de dinţi…

— Preţuirea strădaniilor mele şi dragostea lor o simţii când mă lăsară singur în primejdie de moarte şi cotropire. Prietenul de peste hotar, după cum îmi zâmbeşte, aşa îl strâng în braţe, ca să nu-i strivesc inima, căci sub hlamida de purpură a cardinalului nu se află decât gheaţă.

— Cuvântul meu de răspuns la urări l-am rostit tot în limba

latinească, ceea ce a stârnit mirare pe înaltele feţe ale nemeşilor şi când am cerut răgaz pentru reînnoirea tratatului…

— Ei, ei, făcu Mihai Vodă, cu amândouă sprâncenele ridicate.

— Seninătatea sa a dat semne de reţinută mânie, dar murmurile de nemulţumire nu se potoliră nici când le anunţai dorinţa măriei tale de a te înfăţişa la scaunul seninătăţii sale, de cum se va desprimăvăra, pentru a relua temeinicia păcii şi prieteniei. Asupra închinării…

— În copitele cailor, Mihalceo! strigă Mihai Vodă cu ochii ieşiţi din orbite si porni din nou mânios prin încăpere, în timp ce doamna îl urmărea cu privire de spaimă. Urmează, urmează, Bane, că încă mai am răbdare.

— La plecare s-a arătat întristat de graba mea, chemat din nou, cu cinstea cuvenită, în marea sală înţesată de nobilimea Ardealului. Când mi s-au înfăţişat darurile, mi le-a încredinţat cu grijă şi a repetat de două ori că sunt alese anume pentru vrednicul său vasal, din ţinutul Valahilor, în uralele asurzitoare.

— Viermele, socoate că mult am să-l mai duc în spate! Nu-i o lună de când îmi trimise iar poruncă să fiu gata la orice semn al său. Am să-i nimicesc pofhala cu tunurile, ca domn al Ţării Româneşti, liberată de tirania lui şi de goala proteguire a împăratului nemţesc. Cu tot sprijinul pe care l-am dat pentru tihna lor, rămân străini de sufletele noastre şi de necazurile în care ne zbatem sub primejdia semilunei. Vedeţi acum, iubiţi ai noştri sfetnici, care este recunoştinţa castelanilor şi palatinilor, cărora cred că li se cuvine tot şi în veci de veci să ne punem capetele noastre şi sângele norodului jertfă semeţiei lor, rosti el respicat şi cu glas aspru.

— Dă, măria ta, murmură încruntat marele logofăt, trecându-şi degetele tremurătoare peste pletele-i ca neaua, de-acum înainte se vor încredinţa toţi că ţara îşi are domnul care i se cuvine. Dreapta neînduplecare a măriei tale are temeiuri mult mai adânci şi cu toate că sunt om vechi nu pot să nu le sprijin din toată inima. Facă-se voia domnului nostru pământean, preasfinte părinte.

— Amin, întări şi mitropolitul, cu semnul binecuvântării.

— Bănuiam eu că înţelepţii ţării vor fi alături de noi, dar urmează, Mihalceo, îl îmbie Mihai Vodă mai limpezit.

— Cu senatorul Pancratie Senni am reuşit să vorbesc mai pe-ndelete. El îmi dete vestea îmbucurătoare despre nemulţumirile secuilor de când cu întărirea șerbiei de pe moşiile magnaţilor unguri. Că aproape întreaga suflare a Ardealului s-ar alătura la prima chemare a strălucitului crai Mihai. Pe de altă parte, scaunul Ardealului se clatină de când prinţul Sigismund Bathori, sprijinit de leşi, unelteşte la curtea Sucevei să-l răstoarne pe cardinal, măria ta.

— Dacă împăratu-i moale şi-i lasă să se joace de-a urcarea în scaunul Ardealului, nu le-o mai îngădui eu. Nesocotinţa bathoreştilor

si neîndurarea lor față de fraţii români de-acolo o voi curma cu sabia în mână, îi încredinţă domnul pe sfetnicii lui.

— Ce spor ar fi să rătezi capul unuia din neamul lor, când deîndată se iveşte un altul la loc? oftă doamna Stanca.

— Nu-i nevoie să plătească nimeni cu capul, dar chibzuinţele Ieremiei Movilă îmi zăgaduiesc râvna de a statornici liniştea la hotarele ţării.

—Toată taina alcătuirii de sub munte a fost vânturată de Ibrahim, tâlmaciul; el a dat de ştire generalului Giorgio Basta despre strămutarea taberelor de la Dunăre şi l-a vestit pe Ieremia Movilă că aduni oşteni în leafă pe câmpia satului Ploieşti. Cancelarul Iojika ştie ce spune şi cere grabnica lui îndepărtare, măria ta, spuse Banul Mihalcea.

— De cum l-ai adus de la despresurarea Târgovişţei şi mi l-ai dat la canţăleria curţii, nu mi-a plăcut privirea lui. Domnia sa Petre Armeanu în câteva rânduri m-a vestit că-şi bagă nasul în toate câte n-ar trebui să se ştie, adăugă şi logofătul Teodosie.

— Jureaaa, răcni Mihai Vodă către bătrânul care intră înspăimântat; pe dată să vie căpitanul străjii cu patru oşteni înarmaţi, la care acesta se împiedică de prag când ieşi.

— Pedepsirea lui va trebui să fie pilduitoare, fiind şi om de casă al măriei tale, rosti mitropolitul, făcând şi mai apăsătoare liniştea care se aşternu peste furia mocnită a domnului.

— Nu-i bine să te tulburi aşa de tare pentru un nemernic căruia i-ai cruţat viata, căută să-şi stăpânească doamna îngrijorarea. Fiind om luminat, învăţătura copiilor noştri merge mult mai bine de când ne-a intrat în casă. Scoate-l din cancelarie.

— Cum îţi mai închipui, milostivă doamnă a noastră, că aş mai putea rămâne cu năpârca în sân? Bănuiam eu că n-are să-şi lase năravul, de când dădui peste dovezi că are legături cu beii de peste Dunăre. Avu noroc, hadâmbul, când căzuse în genunchi şi copila noastră îmi cuprinsese braţele.

— La porunca măriei tale, glăsui repezit căpitanul Sava.

— Căutați-mi repede pe Ibrahim hadâmbul; ridicaţi-l ori cum va fi şi să mi-l aduceţi nestricat, strigă domnul cu mânie.

— Chiar acum a intrat la spătărie cu Milanovici, alvanitul.

— Aci, legat, să-l văd zbătându-se la picioarele mele, mişelul.

— Tulburarea aceasta mă îngrozeşte, doamne, te-ai făcut ca varul, Mihai dragă, spuse doamna cu glas sugrumat. Cer îngăduinţă să aduc un leac de liniştire, adăuga ea ridicându-se.

— Leacuri muiereşti? Doamna a dorit să ia parte la zbuciumurile şi frământările mele, de care mereu o ţinui departe; acum văzuşi cum adun şi strâng veninul, care-mi otrăveşte tihna de care n-am parte nici acasă! mai strigă el când doamna şi trecuse pragul.

— De mult trebuia aleasă neghina din preajma măriei tale, căută să-l potolească mitropolitul.

— Numai cei cu adevărată credinţă pot să păstreze cu sfinţenie tainele cârmuirii, preasfinte părinte, îi răspunse logofătul.

— Şi în aşa fel ca nici moartea să nu le poată smulge, întări Banul Mihalcea. Cel ce se face vinovat de trădare şi vicleşug nu mai poate dobândi nicio îndurare.

— Îndurare? pentru nemernici, Mihalceo? porni din nou domnul prin încăperea prea mică pentru paşii pe care-i făcea.

— Măria ta, am izbutit să aflu de la Gaşpar Corniş cine poartă vina morţii vrednicului domn Ştefan Răzvan, schimbă el vorba, la care Mihai Vodă tresari.

— De când aştept să cunosc adevărul, îl împunse el cu privirea-i neagră.

— Însuşi prinţul Sigismund Bathori, din zavistie, măria ta; aflase că erai gata să intri cu oastea în Moldova, alături de Ştefan Răzvan şi l-a sfătuit să nu mai aştepte. În grabă a mai adăugat vreo două mii de oşteni de strânsură oastei care-i mai rămăsese, făgăduindu-i să-i trimită sprijin tare de călărime, de îndată ce trece munţii.

— Aceasta-i pricina nerăbdării lui, de a călcat înţelegerea noastră…

— Şi la satul Areni, de pe apa Moldovei, când au fost loviţi de pedestrimea Ieremiei Vodă, oştenii prinţului împunseră fuga şi alt ajutor nu i-a mai venit nefericitului Ştefan Răzvan.

— Era firesc să se aţină toţi în calea năzuinţelor noastre de a ne alcătui laolaltă, se mânie din nou Mihai Vodă, reluându-şi mersul.

— Când au asemenea iscoade nu-i de mirare să se afle toate câte se petrec la curtea Târgovişte, şi cum nimeni nu poate îngădui vreo înţelegere între doi voievozi români, vru să-şi rostească gândul logofătul…

— Numai venin îmi toarnă în inimă neostoita grijă că nu pot să statornicesc linişte la hotarele ţării, iar acum, când oştile mele stau gata să treacă munţii, să mă întoarcă din cale un hadâmb, o târâtură, se repezi el, izbind cu pumnul în masă.

Deodată uşile fură date înlături de către Jurea, pe care se văzură năvălind copii de casă, slujitori, aprozi, printre care pătrunseră oşteni înarmaţi. Dintre suliţele lor, căpitanul Sava îmbrânci un turc voinic, cu şalvari groşi, cu mâinile legate la spate şi cu şalul turbanului desfăcut. În căderea lui în genunchi, cu ochii holbaţi, icni cutremurat ca de un trăsnet, când văzu că cei de la masă se ridicară.

— Feriţi-vă din calea mea, tună glasul domnului, apucând sabia de pe măsuţă, care fulgeră şi capul vinovatului se rostogoli pe dalele de piatră.

— Doamne, Dumnezeule! strigă doamna, scăpând cupa din mâini.

— Închide uşile, bătrâne, mormăi Mihai Vodă, aruncând sabia plină

de sânge şi se îndreptă spre doamna sa cu ochii împăienjeniţi.

ÎN INIMA ARDEALULUI

După cum era de aşteptat, sprijinul în bani făgăduit de împăratul Rudolf sosi prea târziu şi înjumătăţit. Iscoadele trimise aduseră vestea că generalul Giorgio Basta nici gând n-avea să-şi urnească tabăra din munţii Făgetului, astfel că orice răgaz dat duşmanului devenea primejdios. Pe o ploaie măruntă, în zorii zilei de 2 octombrie, a anului 1599, căpitanul Cristea Vornic galopa spre tabăra din munţii Olteniei, ducând porunca fraţilor Buzești să treacă grabnic în Ardeal şi să se aşeze fără sminteală pe valea Tălmaciului, până la noi porunci. De îndată ce vremea se statornici, Mihai Vodă trecu munţii spre ţinutul Braşovului cu oastea sa şi, cu toate că de la Șercaia ocoli cetatea Făgăraşului, avu câteva ciocniri fără pierderi însemnate. Pe drumul Sibiului, unde se năimise întreaga putere a princepelui cardinal, i se alătură peste cinci sute de oșteni secui şi la trecerea prin vadul Oltului fură primiţi în urale şi cântece de vitejie, opt sute de ostaşi ardeleni, în fruntea cărora se afla căpitanul Toma Boiu, fiu al preotului din târgul Sebeşului. Acesta îl înştiinţă pe Mihai Vodă că generalul Giorgio Basta fusese văzut de două ori intrând în cortul cardinalului Andrei Bathori, ceea ce nu-l tulbură câtuşi de puţin pe încercatul domn şi conducător de oşti.

Fraţii Buzești trimiseră pe căpitanii Baba Novac şi Cristea Vornic în întâmpinarea lui Mihai Vodă şi în amurgul zilei de 12 octombrie cele

două oştiri se aflau sub braţul domnului ţării româneşti, în tabara din olatul Cisnădiei. Acolo, în scurtul răgaz pe care-l avură, căpitanii Baba Novac, Aga Leca şi Cristea Vornic luaseră în mare prietenie pe vrednicul şi sfătosul Toma Boiu, căpetenia ardelenilor, care se prinsese la ospăţul lor de frăţie, să le arate drumurile harţurilor, pentru care ardeau de nerăbdare. Dar această dorinţă miji spre înfiripare chiar în acea noapte, când spătarul Preda primi poruncă să-şi aleagă oamenii cu care să atragă oastea duşmană către colinele satului Şelimbăr. Toată strădania trebuia pusă în iscusinţa de a prinde oastea duşmană pe valea acelor coline, aleasa cu mare grijă de Mihai Vodă. Cum era de aşteptat, la întrebarea spătarului, în Sfatul căpitanilor, pentru alcătuirea steagurilor de harţa, şi, primii care răspunseră fură cei patru care petrecuseră toată noaptea împreună. Lui Aga Leca si Cristea Vornic li se dădu câte un steag de o sută de călăraşi, Baba Novac avea steagul lui de hultani, iar lui Toma Boiu i se dădu două sute de secui, pedestraşi cu care să bată laturile şi să sprijine păliturile repezite de călărime.

Cum se dovedise ca aproape de adeverire, toate bănuielile lui Mihai Vodă, întărite de spusele căpitanului Toma Boiu, toate mişcările oştirii sale fură grăbite. Sfatul de taină al cardinalului cu generalul Giorgio Basta nu-i dădu prea mult de gândit căci mirosea a trădare. Ca să nu dea răgazul pe care iscusitul general Gaspar Corniş, al cardinalului, îl păstra în aşteptarea generalului Giorgio Basta, care şi trecuse munţii Făgetului cu oastea sa, porunci atacul taberei lui Moise Secuiul, dintre Târnave. Pricinuindu-i-se pierderi mari, acesta ceru ajutor şi cardinalul porunci de îndată desfacerea taberei sale şi înmănuncherea întregii oştiri în coastele duşmanului de pe valea Tălmaciului. Nimic nu dorea mai mult Mihai Vodă, şi-şi liberă neastâmpăraţii hărţaşi în întâmpinarea seninătăţii sale, principelui cardinal.

De cum începură a se ivi capetele coloanelor prin apropierea locurilor alese de căpitanul Toma Boiu, ziua-n amiaza mare erau atacate cu o străşnicie nemaipomenită de către vajnicii pândari. Pâlcurile de cavalerişti orânduiţi pentru deschiderea drumului fură spârcuite şi nimicite prin păduri. Noaptea, carele cu pulbere săreau în aer de focul pus de către haiducii lui Baba Novac.

Mihai Vodă, neavând vreme de pierdut, nu lăsă o clipă de răgaz cardinalului în tabăra în care poposise de la drum lung. Banul Udrea Baleanu şi postelnicul Başotă, în fruntea cazacilor în leafă, neîntrecuţi călăreţi, atacară tabăra, pricinuind pagube mari. De îndată ce oastea duşmană se învălmăşea în încăierare, aveau poruncă să fugă pentru a o atrage la larg. Dar încercatul general, Gaspar Corniş, nu-şi lăsă ostaşii să se îndepărteze prea tare, până nu-şi orândui falangele pedestrimii. Încet, încet şi cu pierderi puţine, Mihai Vodă întrezărea reuşita planului sau de a-şi atrage duşmanul către puterea sa. Dar

aceasta nu se înfăptui decât în senina dimineaţă a zilei de 18 octombrie, când domnul Ţării Româneşti fu vestit de către credinciosul Gheorghe Maco, trimis de cu noapte în fruntea iscoadei sale ungureşti, că oastea cardinalului se îndrepta înspre colinele Şelimbărului.

După ce orândui aşezarea tunurilor grele şi dădu poruncile de atac bravilor săi căpitani, rosti o înflăcărată cuvântare, întreruptă mereu de uralele oştenilor care-l înconjurau. Apoi, în liniştea în care fiecare îşi relua locul sorocit, un tulnic, pe sub poala pădurii, răsună prelung, în limpezimea aerului acelei frumoase dimineţi.

După aproape un ceas de trăsnete asurzitoare, care nu reuşiră să împrăştie alcătuirea formaţiilor, crâncenă şi cu grele pierderi fu izbitura pedestrimei lui Moise Secuiul şi a căpitanului Ştefan Tahi. Din pricina palelor groase de fum, Banul Manta nu văzu la timp semnul făcut de Mihai Vodă şi călărimea maghiară îi tăie drumul, când porni în fruntea călăraşilor săi. Spătarul Preda prinse iute greşeala, dar Cristea Vornic i-o luă înainte şi în afara poruncilor primite, răcni către Aga Leca şi o zbughiră în fruntea călărimii lor, cu care sparseră falanga pedestrimei duşmane. Aceasta nărui atacul duşmanilor, care împunseră fuga înapoi, iar călărimea lor, împlătoşată şi înzăuată, fu risipită de oştenii călări ai Banului Manta.

O urmărire nu se putea face din cauza perdelei de ghiulele care le acoperiră retragerea, răgaz în care fură ridicaţi răniţii.

Cam la trei pătrare de ceas de la această primă zvâcnire a luptei, Mihai Vodă, încălărat pe murgul său ca pana corbului, sus, pe colina de pe care urmărea reorânduirea pedestrimii sale, respinse cu mânie coiful de argint pe care i-l adusese Jurea. La poalele colinei călăraşii domneşti îşi aşteptau conducătorul, în timp ce căpitanul Baba Novac îşi strunea întreaga călărime a oştirei, aflată în spatele pedestrimei spătarului Preda Buzescu. Tunurile prinseră a bate din coaste şi la ridicarea dreptei domnului, întreaga putere a peste douăzeci de mii de oameni se năpustiră în chiote asurzitoare către zidul care se formase de cealaltă parte a văii Şelimbărului. De-abia atunci domnul Ţării Româneşti îşi dădu seama că se află în faţa unui duşman de toată lauda, căci planul său se nărui cu pierderi grele. Pedestrimea, după ce izbi cu toată tăria fruntea oştirii duşmane, se despărţi în două, pe laturi, deschizând calea călărimii, în iureşul năpraznic al lui Baba Novac. Dar generalul Gaspar Corniş prevăzuse primejdia şi răspunse cu acelaşi meşteşug, astfel că acesta se trezi în faţa călărimii maghiare cu mult mai bine înarmate. Bubuitul tunurilor încetase, pentru a înlătura măcelul ambelor oştiri încleştate în apriga încăierare. De trei ori călăraşii munteni reuşiră să desfacă rândurile duşmane şi tot de atâtea ori cavaleria Ardealului îi respinse fără şovăire. Dar de îndată ce căpitanul Baba Novac se reîntoarse în al patrulea atac şi Mihai

Vodă văzu că în fața călăraşilor duşmani se iviră cavalerii maghiari, în fruntea cărora se afla generalul Gaşpar Corniş, ca un fulger se năpusti în luptă cu călărimea domnească. Oştenii, însufleţiţi de neaşteptata întărire primită, strânseră rândurile şi lărgiră drumul pe care-l spărsese domnul şi generalul lor. Ajunşi în mijlocul duşmanilor înspăimântaţi, generalul Gaspar Corniş nu mai reuşi să-şi stăpânească ostaşii care prinseseră a se împrăştia sub nemaipomenitele lovituri pe care le primeau. Spaima se întinse şi în pedestrimea din spate, care începuse să fugă, de groaza de a nu fi strivită de retragerea călărimii. Peste aceasta panică se năpusti şi atacul de pe laturi a pedestrimii, însufleţite de căpitanii Mârza, Cristea Vornic, Aga Leca, Radu Florescu, pârcălabul Hâncu şi alţii.

Sus, pe dealul de la marginea pădurii, seninătatea sa principele cardinal, în armura-i aurită, încalecă grăbit pe cal şi, urmat de toate căpeteniile care-l înconjuraseră, se mistui în taineţele umbrite. La porunca spătarului Preda, gorniştii sunară încetarea măcelului pornit de glotaşi, iar Mihai Vodă, aprins la față, făcu semn de linişte. În jurul armăsarului său în spume se năpustiră miile de oșteni, ca să-i audă glasul.

—Fraţi români, valahi şi ardeleni şi voi ostaşi maghiari, secui, alvaniți şi saşi, aţi luptat cu vitejie vrednică de toate laudele noastre.

Izbucnirea uralelor îl întrerupse şi cei care nu înţeleseseră căutau tălmăcirea în preajma lor.

— N-am încălcat pământul Ardealului ca să-l stropim cu sânge nevinovat, ci să nimicim orânduirea de crâncenă asupreală asupra noroadelor sale.

— Urraaa!… Trăiască Mihai Vodă, craiul românilor, mântuitorul nostru! se ridicară în slavă strigătele însufleţite ale mulţimii.

— Îngropaţi-vă morţii după legea şi credinţa fiecăruia, ridicaţi-vă răniţii şi daţi-le grabnice ajutoare. Lepădaţi armele cu ştiinţa că furtul, tâlhăria, jaful şi siluirea îl duc pe mişel la osânda spânzurătorii, fără îndurare. Întorcându-vă slobozi toţi la aşezările voastre, să nu se petreacă stricăciuni şi alungaţi din cugete orice gând de prihană, cu credinţă că noul vostru domn nu vă doreşte decât binele, se mai auzi glasul lui peste chiotele de bucurie şi urale asurzitoare.

Cântecele de vitejie umpleau văzduhul acelei blânde zile de toamnă şi mulţi dintre cei cărora li se tălmăciră ultimile cuvinte ale domnului, căzură în genunchi şi-l priveau cu lacrimi în ochi, cum se depărta.

Tabăra de pe apa Mureşului, care-şi desfăşura aşezarea în coasta târgului Alba Iulia, părea un furnicar răscolit şi de îndată ce fură primiţi la cortul măriei sale Mihai Vodă marii dregători ai Ardealului, nimeni nu-şi mai găsea locul. Dimineaţa acelei zile de 21 Octombrie a anului 1599, vestea o zi senină sub cerul limpede şi înalt.

Zvonul că în acea zi se va urca în scaunul Ardealului mândrul crai

Mihai, domnul românilor era vestit de clopotele episcopiei, dintre zidurile înalte ale cetăţii, care se îngânau cu cele ale bisericilor de pe întregul cuprins al oraşului, în fierbere. Breslele meşteşugăreşti, în veşminte de sărbătoare, pătrundeau cu greu pe uliţele înţesate de omenirea care ieșise cu flori în calea alaiului domnesc. De îndată ce trâmbițaşii de deasupra boltii zidurilor sunară, lanţurile podului fură trase şi poarta Sfântul Gheorghe se deschise larg, peste freamătul din vale. Alaiul oprit, privirile se ridicară spre turnul înalt al cetății.

Pe un minunat armasar alb, penele de cocor prinse în calpacul marelui voievod, în copci de aur, tremurau mai mult de uralele mulţimii decât de bubuitul tunurilor de pe înălțimi, când, alături de steagul Ardealului se înălţă flamura Ţării Româneşti.

Pe liniştea calmă a văzduhului din faptul zilei de început de noiembrie, a anului 1599, Steaua ciobanului încă mai licărea din veşnicii, când pe sub bolţile întunecoase ale codrilor Mureşului trecea o căruţă trasă de patru cai în spume. Oşteanul care-i mâna, trezit la a doua cântare a cocoşilor din Sebeş, căsca într-un oftat prelung după somnul neîmplinit şi din când în când trăgea cu ochiul spre fundul harabalei. În aerul tare şi răcoros, tropotul fugarilor se îngâna cu sforăiturile celor care dormeau peste nişte saci cu paie. Plouase ca pentru stingerea lumii întregi, în neorânduiala stihiilor alungate de sfinţii arhangheli Mihail şi Gavril, asa precum se spunea din bătrâni la asemenea prăpăd. Nu erau decât doi, dar horăitul celui mai voinic dintre ei nu ar mai fi dat nicio putință altcuiva să mai doarmă, oricât de trudit ar fi fost. Ca niciodată, la o vreme aşa de târzie de toamnă, săbiile de foc mai scânteiau peste frunţile norilor de pe zare care pluteau în argintul topit al zorilor. Drumul Sebeşului fu lăsat pe nevăzute de mult şi caii săltau în trap mare pe acel al cetăţii Mureşului, peste care se zărea plutind, printre ferestrele pădurii, o pâclă uşoară.

Cel mai tânăr dintre cei doi căpitani întinşi în şarabană sforăia cu întreruperi în horăitul de spaimă al celuilalt, care nu contenea nici când i se bălăbănea capul mare la smunciturile cailor şi zdruncinăturile căruţei. Caii, cu cozile înodate, ţineau drumul prin bălţile şleaului şi roţile căruţei de ţară, prea uşoară pentru ei, aruncau noroiul de pe ele peste poclada care le acoperea picioarele.

— Sai, Flămânzilă, că se umple har… harabaua cu noroi, răcni căpitanul Cristea Vornic, împungându-l cu cotul pe grăsunul de lângă el.

— Ho! spurcatule, tună glasul nu tocmai limpede al Agăi Leca, la tresărirea oşteanului care-şi ascunse râsul cu palma. Dacă mă mai îmboldeşti o dată te iau de fundul nădragilor şi te arunc în noroi.

— Cum naiba ai să mai poţi da ochii cu măria sa în halul în care te

găseşti, căp… căpcăunule?

— Dacă-ai fi băut şi tu cinstit te duceam pe targă la palat,

— L-ai lăsat lat pe vrednicul Toma Boiu, de i se speriaseră bătrânii lui a doua zi.

— Straşnică masă ne-au dat, ca în casa părintească; un „viuţel“ întreg, se împletici el în limba, trăgându-şi poclada până la bărbie.

— Când ai vedea ce ochi tulburi ai!

— Să nu mă mai trreuzesti că-ţi rup nasul, vrrobăleţule…

— Dacă n-ai şlefui aşa de frumos m-aş mânia, spur… spurcăciune şi ţi-aş băga sabia pe gât, ca să te răcoresc; te-am trezit de teamă să nu-ţi înghiţi limba, la care oşteanul pufni din nou în râs.

Dar Aga Leca, recăzut în somnul lui, îşi împrăştia aburii fierbinţelei printr-o umflătură din colțul gurii, care-i sălta musteaţa.

De la cotitura drumului mare, caii începură a tropăi pe caldarâmul pietruit, de-a lungul aşezărilor viu colorate ale breslelor meşteşugăreşti. Soarele se ridicase deasupra perdelei de pâclă care se destrăma peste lunca Mureşului. Tot cuprinsul, cât vedeai cu ochii: cetate, oraş, livezi şi grădini, rasfrângeau scânteieri de aramă veche, în razele piezişe ale soarelui. La zdruncinăturile căruţei care sălta pe pietrele uliţei, Aga Leca deschise un ochi tulbure, prin care zări, ca prin ceaţă, pe Cristea Vornic, alături de oşteanul care moţăia, strunind caii. Își frecă zdravăn pleoapele cârpite, căscă într-un răcnet care cutremura iar oşteanul din şale, de se speriară şi caii, şi se sălță în genunchi pe paie.

— Era s-adorm din nou, Cristeo, mormăi el răguşit şi începu să-şi învârte braţele morişcă spre nedumerirea puţinilor trecători care se fereau de căruţă, în dreptul bălţilor. Acesta dădu din nou hăţurile oşteanului şi sări râzând pe saci.

— Un clondir de vin şi o gâs… gâscă friptă, nevolnicule, te-ar înzdraveni, dar ce-o mai fi şi aceasta? adăuga el răstit, cu ochii aţintiţi spre cetate.

Un pâlc de roşiori ieşeau pe poarta Sfântului Gheorghe în trap săltat şi în urma lor se ivi o călească domnească, huruind pe podul de lemn. Oşteanul fu nevoit să-şi abată caii şi să tragă spre marginea drumului, unde călătorii noştri se ridicară în picioare peste poclada stropită de noroi. Ca un uriaş înfipt în mijlocul căruţii, Aga Leca îşi întoarse privirea albastră către Cristea Vornic.

— Uite-i pe Mârza şi Stoia Strâmbeanu, îi striga el când aceştia le zâmbiră din fruntea călăraşilor. Solul Papei s-a săturat de război.

— Înţeleg să plece sanctitatea sa car… cardinalul Malaspina, dar învinşii noştri? se întrebă cu mirare Cristea Vornic, în clipa în care zărise deoparte şi alta a căleştii pontificale călărind, pe generalul Gaspar Corniş şi pe căpitanul Petre Husar, care-şi abătură privirile de la ei.

— Să se fi lăsat înduplecat măria sa de popa papistaşilor? se minună şi Aga Leca.

— Nu mai înţeleg nimic, îi răspunse repezit şi sări lângă oştean, înşfăcându-i hăţurile.

— Hooo! nebunule, ce-ţi veni? răcni Aga Leca, prăbuşindu-se peste saci cât era de lung, când porniră caii în galop, biciuiţi din picioare.

— Înălţimea sa med… medelnicerul Cristea Vornic nu sufere să i se închidă nicio poartă în nas, puiule, îi fluieră răspunsul din vârful buzelor ţuguiate, când se năpusti pe pod.

Înveşmântat în strai bogat de curte, strâns pe trupul său înalt şi subţire, cu pletele unse şi tăiate de o cărare până-n creştet, medelnicerul Cristea Vornic călca înfiorat de pintenii săi de argint pe dalele strălucitoare ale palatului princiar din Alba Iulia. Mantia de mătasă grea îi descoperea în mers cizmele înalte de saftian şi mânerul săbiei de Toledo, încrustat în sidef, preţiosul dar al banului Mihalcea. Se găsea în mare grabă ca să nu întârzie la marele sfat al căpitanilor şi păşea ca un curcan înfoiat, când din capătul celalalt ai scării se ivi Aga Leca şi mai împopoţonat ca el. Pieptarul îi era galben, cizmele de piele roşie, pantalonii albi şi mantia verde, până la pintenii întorşi în sus. Nu se uitară unul la altul, fiecare cu gândul de a fi admirat de celălalt şi se îndreptară tăcuți şi plini de ei către uşile sălii mari.

— Vine şi măria sa la Sfa… Sfatul căpitanilor? întrebă medelnicerul pe cei doi aprozi unguri, care se aplecară adânc, împingând uşile.

— Nu ştii, serenissime mă rog frumos, îi răspunse cel mai vrâsnic şi uşile se reînchiseră în urma lor.

Apariţia lor stârniră zâmbete pe feţele câtorva din cei adunaţi în grupuri și cu toate că ei observaseră, se învârtoşiră şi mai tare în semeţia lor, îndreptându-se către grupul cel mai mare.

— Ne închinăm cu sme… smerenie în faţa domniilor voastre, rosti cu glas îngroşat medelnicerul Cristea.

— În sfârşit, iată-vă, îşi îndreptă privirea prietenoasă banul Mihalcea, înveșmântat într-un frumos caftan bizantin, cu cucă înaltă pe cap.

— Nu văd niciun nobil ungur, înălţimea ta, se miră Aga Leca, rotindu-şi ochii mari şi albaştri.

— S-ar putea să avem iar de furcă nu nemeşii, rosti boier Stroie, într-un port asemănător cu al banului, şi pentru îndrumări ne-am adunat mai devreme. O, dar ce gătiţi sunteţi!

— Numai culorile lui Aga Leca nu-mi plac, spuse banul Mihalcea, cu glas protector şi cald, spre care medelnicerul îşi îndreptă privirea şi mai plin de el, de cum intrase.

— Acest răţoi în călduri, de cum am sosit, a cutreierat tot târgul şi m-a lăsat singur, se plânse Aga Leca.

— Sărmanul şi neajutoratul nostru Agă, îl compătimi şăgalnic Petre Armeanu, sosit de două zile de la Târgovişte.

— S-au întâmplat multe de când aţi plecat voi, le luă vorba clucerul Radu Buzescu. Măria sa a liberat toate căpeteniile care n-au luat calea pribegiei şi-i gata să le întoarcă averile şi moşiile, dacă fac jurământ de credinţă.

— Nu văd niciun folos, Radule, îi răspunse fratele său stolnicul. Cu asemenea nobili va fi greu de cârmuit şi pe deasupra mai sunt şi fudui.

— Măria sa-i cel mai mare meş… meşter la tăiat nasuri, izbucni în râs Cristea Vornic, stârnind hohotele celorlalţi.

— Acum are să fie ceva mai greu ca pe câmpia de la Şelimbăr, adăugă Aga Leca.

— N-ai văzut cât de repede a trimis generalul Gaspar Corniş solia de împăciuire la cortul măriei sale? Când şi-a văzut princepele fugind şi oastea nimicită, de ciudă şi-a rupt sabia şi a ridicat steag alb, rosti postelnicul Başotă.

—Totuşi este un mare general si măria sa l-a preţuit de la prima ochire, recunoscu banul Mihalcea. Numai datorită iscusinţei lui au fost respinse înverşunatele atacuri ale lui Baba Novac.

— Dar şi-a găsit na… naşul, de cum a intrat în luptă măria sa, pufni din nou medelnicerul, în râsetele celor din jur.

— Iar nu-mi ascultaşi sfaturile si nici porunca măriei sale, îl mustră banul Mihalcea. Te avântaseşi cu arcanul la general şi când îţi tăie laţul cu sabia te mulţumişi numai cu steagul, neastâmpăratule.

— Se bagă unde-i primjedia mai mare, ca năucul, de nici nu-l mai poate nimeni ajunge, mai adăugă şi Aga Leca.

— Cut… cutezanţa-i arma vitejilor, asfel mi-a spus măria sa, le răspunse, el umflându-şi pieptul gata să-i plesnească pieptarul.

— Ha… ha, izbucni râsul gros al Agâi din cercul care se mărise în jurul lor; luai în derâdere semeţia nemeşilor, hei? Ar fi râs şi curcile de te-ar fi văzut cât de înfoiat erai în alaiul domnesc la intrarea în cetate. Parcă erai un păun; mi-o luai mereu înainte.

— Când măria sa strălucea de glorie ca soarele, cine se mai uita la nişte jig… jigodii, stârni iar râsete medelnicerul, când intră în sală şi Banul Manta cu câțiva căpitani.

— Se vorbeşte că prinţul cardinal ar fi fost prins de secui către munţii Moldovei, îi vesti el, răspunzând la înclinările celor în mijlocul cărora se opri. Pe de altă parte, aflai că şi prinţul Sigismund se afla în ospeție la Suceava şi că ar unelti cu Ieremia Movila să pătrundă cu oastea în Ardeal.

— Hm, făcu stolnicul Stroie, dacă a căzut în mâinile secuilor nu mai scapă viu.

— Cum de nu a sărit în ajutorul cardinalului prinţul Jigmond şi Ieremia Vodă la vreme? se miră Petre Armeanu.

— Se bizuiau pe izbânda oastei care o lăsase şi apoi, după vlăguirea ei, să treacă munţii cu sprijinul lui Ieremia Vodă şi să ia locul cardinalului. Cam acestea sunt veştile pe care le-a adus de la Moldova acel tânăr, îi lămuri Banu Manta.

— Din cele ce înţelesei de la el, chiar în seara sosirii, se vădea că Ieremia Vodă aştepta încuviinţarea împăratului Rudolf, pe care nu voia să-l supere. Nutreşte gândul să-şi căpătuiasca fratele, mai adăugă Banul Mihalcea.

— Sa poftească, înălţimea ta, ca să-i primim cu onorurile cu… cuvenite, se semeţi medelnicerul Cristea. Ne-a părut rău că Luca Ropală n-a vrut să meargă cu noi la Sebeş; am fi aflat mai multe de la el.

— După asemenea cale lungă, ţinută numai într-o întinsoare, era firesc să n-o mai ia din nou la drum. Vinul adus de el şi din care nu apucai decât să gust îi plăcu foarte măriei sale, îşi plesni limba Aga Leca.

— Mda, Flămânzilă, dar vinul Armaş nu-i pentru oricine. E un leac bun pentru is… isteţime, însă îţi moaie mădularele. Eu slujeam de paharnic măriei sale, în seara sosirii lui Luca, se fuduli iar medelnicerul.

—Şi ce putuşi bea, când era aşa de puţin, vorbăreţule? căută să-l înfrunte Aga Leca.

— Domniei tale nu ţi-ar fi fost de folos. Cu asemenea leac devii mai deş… deştept, dacă ai cap. Bănuia el Ştefan cel Mare că are să-mi priască, îl înfundă Cristea Vornic, la care toţi se porniră pe râs fără nicio fereală. Numai banul Mihalcea zâmbi gânditor.

— Veştile aduse de Luca au avut darul să-l mâhnească pe măria sa, le întrerupse el şaga. Tatăl său, vornicul Matei Ropală, se află întemniţat şi nu se ştie care va fi soarta sa. Noroc că băiatul a scăpat cu fuga. Este un tânăr luminat şi cu multă isteţime a minţii. Învăţătură primită în Polonia şi apoi la Rodos nu o poate căpăta oricine şi ar putea fi de folos măriei sale acum la trebile din noua orânduire a ţării. Are şi darul de a-şi mânui vorba cu mult temei, pe lângă plăcuta lui înfăţişare cu care te câştigă dintru început.

— Cu noi a legat o strânsă prietenie de la despresurarea cetăţii Târgovişte, unde îi cunoscurăm şi meşteşugul mânuirii armelor, glăsui Aga Leca.

— Ne pare rău că nu-i putem fi de folos în mâh… mâhnirea lui, se întristă Cristea Vornic.

— Adunarea se va ţine la spătărie, unde măria sa va fi într-un ceas. Toţi căpitanii de oşti, aflaţi în Cetatea Murăşului, să fie chemaţi, rosti respicat spătarul Preda, care intrase pe uşa ce dădea înspre odăile de locuit ale palatului.

— Şi căp… căpitanii unguri? întrebă Cristea Vornic, mirat.

— Fireşte, medelnicere şi rog pe domnia sa postelnicul Başotă şi pe Radu Calomfirescu să trimită oameni de la spătărie ca să-i vestească. A mai poruncit măria sa ca nimeni să nu se mai ia la harţă, nici la adunare şi nici în alte împrejurări, rosti mai apăsat, cu ochii la Cristea Vornic, în timp ce plecau cei doi, care primiseră poruncile.

— Doreşte, oare, măria sa să capăt be… beşici pe limbă? îi răspunse, rotindu-şi privirea când izbucniră râsetele.

— Să te aşezi alături de mine, Vorbăreţule, îl sfătui banul Mihalcea, ca să te pot călca la vreme pe picior.

— Eu sunt cam lung, ba… bane şi până la limbă mai este.

În pragul uşii pe care venise spătarul Preda, apăru domniţa Florica, într-o rochie de culoarea coraiului şi din urmă se ivi şi voievodul Nicolaie Pătrașcu; ambii sosiseră de la Cozia, împreună cu doamna ţării, la patru zile după marea izbândă de la Şelimbăr.

— Aaa, în sfârşit, domnia sa banul Mihalcea, care nu şi-a împlinit făgăduiala şi Nicolae Pătraşcu râde de mine, rosti ea alintat şi învălui întregul grup cu privirea, care aducea cu a lui Cristea Vornic, de câte ori râdea.

— De-abia aseară mi-l trimise căpitanul Baba Novac, îi răspunse acesta, înclinându-se odată cu toti ceilalţi; ca meşter mare în asemenea alegeri îi plăcu şi domniei sale spătarului Preda.

— Te vei mândri cu el, domniță, întări acesta. Este cel mai frumos roib din câţi văzui prin partea locului.

— Auzit-ai, urâciosule? tresări ea de bucurie. Mai cutează să râzi, de mai poţi!

— Sunt biruit, surioară, şi nu mai pot decât să-mi doresc şi mie unul la fel, de nu voi fi silit să mă reîntorc mâine la Târgovişte.

— Se descurcă înălţimea sa Teodosie Rudeanu, ajutat fiind şi de preasfinfitul Eftimie în trebile dinlăuntru, îl încurajă banul Mihalcea.

— Se găsesc armăsari frumoşi, crescuţi anume pentru voievozi şi crai împărăteşti, se amestecă şi Aga Leca. S-ar putea să nimerim vreunul năzdrăvan, măria ta.

— M-aş bucura nespus de mult să dau peste aşa noroc, îi răspunse tot în şagă.

— Acele dih… dihănii nu suferă pe nimeni în şa, dacă nu-i os domnesc. Dar am fost luat în derâdere de domnia sa Aga Leca şi nu m-a ascultat, intră în joc şi căpitanul Cristea Vornic.

— Şi? se veseli voievodul, cu prefăcută nelinişte.

— După trei salturi, cât e de lung îl văzui lep… lepădat în şanţ, şi pufni de râs odată cu întreaga sală.

— Cu zburdălniciile voastre uităm şi de poruncile primite. Toată lumea jos, la spătărie, ridică glasul Banu Manta.

— De îndată ce i se bat potcoavele de argint, îl trimit la grajdurile palatului, domniţă, o linişti banul Mihalcea şi sărută mânuţa, pe care

i-o întinse ea cu zâmbet de mulţumire.

În timp ce sala se golea, cei doi copii se îndreptară înspre geam. Vremea era cernită şi copacii din curtea palatului îşi împrăştiau în vânt ultimele frunze ruginite, pe care domniţa le privea cu melancolie. Tinerelul voievod, cu musteaţa abia mijită, era îmbrăcat după moda vremii. Peste pieptarul de piele strâns în nasturi aurii, avea un dolmănaș verde cu găitane. Pantalonii maronii se pierdeau în carâmbii cizmelor de aceeaşi culoare. Avea faţa ca de fildeş şi ochii castanii, la fel cu părul uşor buclat şi tăiat în plete scurte. Destul de înalt şi zvelt, îşi privea surioara cu plăcere, a cărui profil frumos tăiat era conturat de lumina geamului, când deodată tresăriră amândoi la deschiderea uşii.

— Uncheşule, strigă ea înseninată, ar trebui să trimiţi după domnia sa Luca Ropală, că tata doreşte să-i vorbească.

— L-am adus, domniță, îi răspunse Jurea, dar s-o oprit din drum şî grăieşte cu domnia sa medelnicerul Cristea Vornic. Vini îndată, mai adăuga şi plecă grăbit înspre odăi.

— Mă bucurasem când am aflat de sosirea lui dar s-a schimbat mult de când nu l-am mai văzut. La Târgoviște răsuna cetatea de râsetele noastre, când nu vroiam să ne ducem la culcare, spuse Nicolaie Pâtraşcu.

— Ce vesel era, murmură domnița, cu tristeţă.

— Dacă mai rămâne pe la noi mi-a făgăduit că mă învaţă o nouă luptă din săbii, pe care a văzut-o la tinerii veneţieni.

— Mă închin cu sănătate în faţa măriilor voastre şi stau gata la porunca slăvitului vostru părinte şi domn al ţării, rosti Luca Ropală din prag, scoţându-şi gugiumanul, mărginit cu blăniţă de jder.

— Fii bine venit, Luca, răsună melodios plăcutul glas al domniței, care se mlădie uşor, în timp ce voievodul înaintă şi prinse mâinile noului sosit.

— Noi te aşteptam cu atâta nerăbdare şi domnia ta ne vorbeşti în limba solilor, îl mustră cu prietenie voievodul.

— Chiar acum îmi amintii de jocurile cu care ne desfătam în lunca Ialomiței şi în grădinile de la Bucureşti, se apropie şi domniţa cu paşi uşori şi-i întinse mâna, pe care el i-o sărută.

— Acuma toate-s prinse în negură şi am ramas un biet pribeag, domniţă, o învălui el într-o privire tristă.

— Aflai, Luca, şi sunt mâhnită foarte de necazurile care se abătură asupra casei voastre.

— Ar fi fost primejdios de mai rămâneai la Suceava, spuse voievodul cu ochii la găitanele frumosului pieptar moldovenesc.

— De când am sosit, numai de două ori te-am zărit la masă şi atunci te aşezai asa de departe de noi, îi bănui cu blândeţă domniţa.

— Nu se cuvenea să vin nechemat, domniţă.

— Mă duc să-l vestesc pe tata, rupse voievodul tăcerea care se aşternuse peste ultimile cuvinte ale lui Luca.

— De unde şedeam, începu domniţa de îndată ce-i plecă fratele, nu izbuteam să-ţi aud nici glasul când vorbeai. Fruntea-ţi era înegurată şi priveai în van, Luca.

— Ai glasul unui cânt mângâietor, domniţă, şi har de aţi dovedi bunatatea cu vorbă caldă, ca un balsam pentru sărmanul meu suflet, îi răspunse el, cuprinzând-o în strălucirea privirii sale cenuşii.

— Nu trebuie să rătăceşti cu gândul mereu înapoi, când eşti între prieteni care-ți doresc numai binele.

— Asta-mi va fi ca o nouă suferinţă, căci cine ştie încotro îmi va fi calea pe care-oi fi silit s-a apuc, domniţă…

— Eşti fiul unui om mare şi de credinţă bunului meu părinte şi ştiu că-l preţuieşte mult, Luca, iar mama ar dori să rămâi la curtea noastră.

— Doamne; cât mă bucuram la gândul că am să mai văd odată pe micuţa zână din frumoasa vale a Ialomiţei, care mi-a ramas în minte ca o rază de soare… Dar acuma, văzând cum ai crescut, mă sâmt stânjănit în faţa măriei tale…

— Lucaaa, îmi sună nepotrivit în auz, „măria ta“; vrei să-mi risipeşti bucuria de a te revedea?

— Sub privirea asta, ca minunatul verde al primăverii, nu-mi mai dau sama ce-i cu mine, căci mă aflu în farmec și vrajă, frumoasă domniță.

— Taci, Luca, murmură ea, când simţi că nu-şi putea stăpâni tremurul genelor şi-i întinse mâinile, pe care el le cuprinse; în acea clipa doi paji împinseseră uşile, pe care intrară Mihai Vodă şi doamna sa.

— Sunt încredinţată că bunul şi puternicul meu tată nu-şi va întoarce faţa de la necazul unui prieten care mă întristează, îndrăzni ea să spună, repezindu-se la pieptul domnului.

— Bun şi îngăduitor, copiliţă dragă, nu pot fi decât cu cei dragi mie şi care-mi dovedesc credinţă nestrămutată, îi răspunse şi o sărută pe frunte, în nedumerirea doamnei cu privirea înspre Luca, aplecat cu mâna peste pieptar.

— Dar ne hărăzeşti aşa de puţină vreme nouă, care te iubim, tată, mai spuse şi se alipi de mama sa, care începu să-i mângie părul.

— Ridică-ţi fruntea, tinere moldovean, şi află că suntem îngrijoraţi de veştile pe care ni le aduseşi, rosti domnul, aşezându-se în jilţul din capul mesei. Apropie-te, iar tu, copilă a noastră, te du, că avem a-i vorbi, şi arătă doamnei scaunul de alături.

— Nu te sfii, că domnul nu-ţi vrea răul, Luca, îl încurajă doamna, cu ochii la uşa care se închidea în urma fiicei sale.

— Vorbeşte, Luca, te-ascult.

— De trei luni, măria ta, de când principele Sigismund Bathori se

afla în ospeţie la Suceava, purtările Ieremiei Vodă s-au înăsprit. Papistaşul, venit cu gânduri de zavistie din Polonia, a prins a purta vorbe neprielnice între domn şi dregători. Zâzania din Divan, aţâţată de meşteşugul hulpavilor curteni de la care trăsese învăţături prinţul, a dus la aruncarea sub zidurile Sucevei a nefericitului meu tată. Vina lui, în judeţul domnului, a fost statornicită pe dreapta împotrivire de a se aşeza noi dări pe norodul ţării. Haraciul către Poartă fusese plătit cu osârdia vornicului Matei Ropală şi noua dajdie era hărăzită pentru agonisirea de arme şi oşteni în leafă. Pentru cutezanţa cu care s-a împotrivit, prinţul i-a vârât în cap domnului că-i primejdios şi că-i unealta măriei tale.

— Trădarea este arma otrăvită a viclenilor uneltitori, Luca, îl întrerupse domnul cu obidă. Urmează.

— Pentru acestea, prinţul a cerut capul vornicului, măria ta.

— Vai, Doamne, tresări doamna, spre care Mihai Vodă se uită mustrător.

— Trimis de craiul Poloniei pentru înţelegere cu Ieremia Vodă, prinţul îi cere sprijin ca să-şi reia scaunul Ardealului. Pe de altă parte Ieremia Vodă nutreşte gândul să-l puie pe Simion Movilă, fratele său, în scaunul Ţării Româneşti.

— Bună tocmeală, tinere, numai să nu li se poticnească armăsarii, când le voi ieşi cu paloşul în cale, bubui glasul lui Mihai Vodă, în timp ce doamna îşi duse mâna la gură.

— Oastea leşească, în fruntea căreia se află hatmanul Zamoisky, cancelar al craiului, este gătită la hotarul Moldovei, măria ta, pentru a se alcătui cu aceea a Ieremiei Vodă.

— Numai răgazul pe care sunt silit să li-l dau le-ar mai putea fi prielnic, acum când lupt cu nobilimea maghiară pentru statornicirea liniştii lăuntrice. Leşii rămân orbi şi nu văd primejdia necredincioşilor pentru întreaga creştinătate. Îmi împiedică iar căile izbăvirii. Hei, va trebui să ne grăbim, c-astfel ni-i soarta, s-o ducem numai într-o goană, oftă domnul, apoi se însenină din nou. Pârcălabul Buhuş, unchiul domniei tale, se află în bună stare?

— Tot pârcălab al Iaşului a rămas, măria ta; el mi-a trimis vestea întemniţării tatălui meu şi oamenii lui m-au trecut munţii în grabă, cu porunca de a mă supune milei măriei tale. Mă aflam la Bacău.

— Cam câtă oaste ar avea Ieremia Vodă sub braţul său? îl întrerupse domnul, cu sprânceana ridicată.

— Nu izbuteşte să ridice norodul împotriva măriei tale. Nici boierii de ţară nu răspund la chemare şi au pus oamenii să iasă cu parul înaintea globnicilor, veniţi pentru noile biruri. Răzăşimile sunt săcătuite şi în Ţara de Jos s-au ivit şi răscoale. În olatul Bârladului şi-n sus, către Vaslui, cu greu le-a domolit.

— Din cele ce ai aflat şi din câte vei mai afla, să păstrezi taină

mare, căci nemeşii răstălmăcesc şi gândurile care ajung până dincolo de hotare, reluă domnul. Deocamdată, cât vremile vor fi neprielnice casei domniei sale, vornicului Matei Ropală, rămâi la curtea noastră, Luca, unde ai putea să-i fii şi lui, şi nouă de folos.

— Aşa se cuvine, doamne, respiră adânc doamna Stanca.

— Mila măriei tale-i neţărmurită şi stau cu toată credinţa la porunca slăvitului meu ocrotitor, răspunse şi se înclină adânc.

— Însă pentru a nu se stârni vorbe printre neprieteni, mâine în zori vei pleca în taină la cetatea Făgăraşului, cu medelnicerul Cristea Vornic. Acolo veţi primi îndrumări de la spătarul Preda, pentru alcătuirea taberei de sub munţii Moldovei, la locul pe care-l va statornici împreună cu domnia sa Banu Manta. În curând, s-ar putea ivi prilejul de-aţi libera părintele.

— Măria ta, izbucni, repezindu-se înspre jilţ şi în genunchi sărută poala giubelei domnului, cusută în fir de aur.

— Mă bucur să-mi sporesc braţele tinere în mijlocul oamenilor mei de credinţă. Păstrează tainele cu sfinţenie, înfrânează-ţi avântul şi fii harnic, Luca. Ridică-te!

— Credinţa mea va rămâne neclintită, până la moarte, în slujba marelui şi puternicului meu proteguitor.

— Fruntea sus, cum îmi place să-mi văd toţi căpitanii, mai adăugă domnul şi ridică dreapta în semn de concediere.

— Mergi cu bine, Luca, rosti doamna, tăinuindu-şi tulburarea.

— Să trăieşti, măria ta; slăvită doamnă, glasui, înclinându-se adânc şi se îndreptă spre uşă.

— Sunt încredinţat că acest fecior falnic şi luminat va deveni un al doilea Cristea Vornic, rosti domnul de îndată ce se închise uşa.

— E prea tânăr, doamne; ar putea fi mai de folos la tălmăcirea scrisorilor greceşti şi latineşti.

— Nu pot ține pe un tânăr cu atâta isteţime, în care clocoteşte viata, între patru pereţi. N-aş vrea să se simtă captiv şi nici pribeag la curtea noastră, Stanca. Prealuminatul său părinte a fost şi va fi un stâlp al Moldovei şi acest vrednic fiu a lui este o făgăduinţă pentru liniştea pe care o voi pune acolo, cu sabia.

— Tată, tată, mă bucur că Luca rămâne la noi, strigă intrând ca un vârtej voievodul Nicolaie Pătrașcu, urmat de sora sa, cam stingherită.

— Şi de unde ştii tu că va rămâne? întreba domnul mirat.

— Florica îmi spuse că ai mângâiat-o şi că ţi-a citit în privire când te ruga pentru el. Ea nu se înşeală, tată, întări voievodul, bucuros.

— Uite, uite, Stanca, cine-i domniţa noastră şi voievodul ţării crede în vrăjitorii, spuse domnul, înveselit.

— Luca va fi prin apropierea curţii domneşti, copii mei, dar să păstraţi taină pentru binele lui, îi încunostiinţă doamna.

— Măria ta, stăpâne, strigă Jurea cu glasul sugrumat, tăbărând în

sală cu ochii holbaţi.

— Ce se mai întâmplă, bătrâne? vorbeşte.

— Săcuii o prins în munţi pe cardinalul Bathor Andrei şî l-o tăiet, răspunse repezit şi cu suflarea întretăiată.

— Cine a adus această cumplită veste, Jureo? izbi domnul cu pumnul în masă şi aruncând scaunul de sub el, sări în picioare,

— Blasie Ördög, măria ta, aşa-i zâce.

— Vai, vai, ce mişelie, se tângui doamna, cu palmele peste ochi.

— Cum poţi îngădui, tată, asemenea sălbăticie? strigă domnița şi plecă înspre odăi cu capul în piept.

— Să vie Blasie, unchește! porunci Mihai Vodă, mai mult cu lehamite și se aşeză din nou în jilţ, iar voievodul se apropie de scaunul pe care înmărmurise mama sa.

O tăcere surdă plutea în liniştea supărătoare, când Jurea redeschise uşa, pe care intră un ţăran. Înalt, voinic, în port de munte, aducea o tavă mare, acoperită cu un ştergar plin de sânge.

— Capul lui Bathor Andreaş, măria ta, răsună glasul lui răguşit pe sub musteţile-i mari şi punând tava pe masa, trase ştergarul.

— Si de ce oare plânge milostiva noastră doamnă? o întrebă Mihai Vodă, cu ochii aţintiţi asupra tavei.

— Cu groază mă gândesc, doamne, că ceeace i s-a întâmplat lui, ţi se poate întâmpla şi ţie, sau acestuia, îi răspunse ea cu glas tremurat, arătând înspre fiul lor.

— O, săracul popă, săracul popă, îl văită Mihai Vodă şi-şi aplecă fruntea îngândurată.

— Doamne sfinte, ce nelegiuire, strigă din uşă banul Mihalcea, uluit şi se repezi înspre masă.

— Nu-mi puteam închipui că se pot săvârşi asemenea mişelii, bane.

— După atâtea zile de la încetarea luptelor… Este cea mai mare sălbăticie, maria ta, îi răspunse el, pocnindu-şi palmele.

— Am făptuit multe grozăvii în vâltoarea luptelor în care îmi apărăm ţara şi Scaunul domniei. Sub puterea mâniei am pedepsit viclenia şi trădarea, dar să fiu pus în faţa unei asemenea nelegiuiri… Aceasta mă descumpăneşte, strigă domnul, ridicându-se din nou.

— S-o fi făcut vinovat cu gre asupreală pe grumazul norodului, măria ta, mormăi ţăranul înspăimântat şi căzu în genunchi.

— Cine l-a tăiat, omule? îl întrebă mai liniştit Mihai Vodă.

— Ciobanii mei, din munte, măria ta.

— Ridică-te, îi porunci, însă banul Mihalcea se grăbi să-i ia vorba şi înaintă înspre ei.

— Mai vinovat e cardinalul, strălucite doamne, care n-a prevăzut primejdia, îi spuse el şi se linişti când îl văzu că porneşte cu paşi mari prin jurul mesei. Va trebui totuşi să se ţină seamă că a fost prinţ stăpânitor peste aceste ţinuturi cu voia împăratului, măria ta.

— Fireşte că ai dreptate, înţeleptul meu sfetnic, îi răspunse şi se opri, uitându-se cu mâhnire către tavă.

— Oamenii la mânie nu-şi dau seama de urmări, doamne, căută şi doamna să-l domolească.

— Uncheşule, spuse domnul întorcându-se către Jurea, acoperă tava şi pregăteşte s-o ducă la Episcopie, până la noi porunci. Făptaşii să-i caute în grabă trupul, ca apoi, în veşminte de cardinal, să poată fi coborât în cripta bathoreştilor…

— Așa se cuvine, măria ta, glăsui banul Mihalcea, înclinându-se.

ÎN FARMECUL PRIMĂVERII

După plecarea strălucitei solii a Stambulului, care înfăţişase daruri scumpe, sabie, steag şi firman de întărire a lui Mihai Vodă în scaunul Ardealului, primăvara anului 1600 cobora mângâietoare, în cântecul păsărilor şi învolburarea pâraielor sporite prin descleştarea îngheţurilor. Meşteri pietrari, zidari şi lemnari trudiseră o iarnă întreagă la refacerea şi împodobirea castelului Făgăraş şi a zidurilor cetăţii din mijlocul făgetului, care se întindea cât vedeai cu ochii. Întregul ţinut, cu toate aşezările lui până sub muntele mare, a fost făcut danie de către noul voievod al Ardealului doamnei Stanca, prea iubita sa soţie, ca să-i fie ocină ei şi urmaşilor săi pe veci.

Într-o frumoasă după-amiază a începutului lunii aprilie, bătrânul Jurea rămăsese nedumerit văzând, de la geamul de sus al castelului, că pe poarta mare a cetăţii intrase numai căpitanul Sava cu pâlcul său

de pantâri. Siliseră de zor toţi slujitorii, la îndemnul lui, pentru primirea acătării a doamnei ţării, care urma să sosească a doua zi împreună cu domniţa Florica. Rădvanul domnesc trebuia să străbată drumul Sibiului, unde era pregătit sălaş de odihnă, schimbarea străjerilor şi a cailor. Încurcat în chibzuinţele sale, bătrânul slujitor aruncă pe un scaun cârpa sa de praf şi dădu în grijă dadei Irina să privegheze fetele care spălau geamurile şi lustruiau mobila şi o luă în sus pe scara turnului mare. De acolo, se auzeau râsete şi zăngănit de săbii a doi tineri care săltau ca pe arcuri, în sunetul pintenilor. Goi până la mijloc, nu li se vedeau decât ochii şi dinţii, care străluceau în soare pe sub pletele lor răvăşite, iar pe umerii și piepturile largi licăreau boabe de sudoare.

— Nu te lăsa, medelnicere, că eram gata să-ţi pun floarea pe vârful nasului.

— Ţine-o la vârf, Luca, să nu-ti cres… crestez fruntea, îi răspunse celălalt şi porniră iar pe râs, când feţele lor se apropiară la alunecarea săbiilor.

Din sărituri sprintene şi înmlădieri uşoare, erau când sus, pe parapet, când între creneluri. De câte ori unul din ei îşi trecea sabia în mâna stângă, dintr-o aruncătură scânteietoare şi-o schimba şi celălalt, cu aceeaşi neistovită repezeciune a tinereţei lor.

— Sus inima, vorbăreţule, că te pălesc cu latul.

— Pe naiba, vit… viteazule, răspunse acesta râzând şi dintr-o mişcare scurtă a braţului îşi încleştară săbiile din nou, când îl zăriră pe Jurea.

— Ce s-aude, moşule? întrebă Luca Ropală, ridicându-şi părul de pe frunte.

— O vinit numai domnia sa căpitanul Sava cu oamenii lui călări. Acuma o descălicat, înălţimea ta.

— Şi răd… rădvanul?

— Nu-i niciun rădvan, ninica, ridică bătrânul din umeri.

— Ce-o mai fi şi asta? se miră Luca şi se repezi după medelnicer, care o zbughise în jos pe scară.

Sprijiniţi în săbii şi cu răsuflarea întretăiată de alergătură, ascultau cu nerăbdare, în mijlocul curţii, veştile aduse de căpitanul Sava. Astfel aflară că sosise de la Bucureşti voievodul Nicolaie Pătraşcu cu treburi şi negăsindu-l pe măria sa la castelul Buia de pe Șeica Mare, fu nevoie să plece la noua sa tabără, din sus de Prejmer. Că având acelaşi drum de parcurs, slăvită doamnă poruncise plecarea cu o zi înainte de cea sorocită. Că de la Sibiu plecaseră în zorii zilei, petrecuţi de uralele norodului şi că la câteva ore de la amiază, după ce trecură de Avrig…

— Unde-ai lasat răd… rădvanul, omule? răcni la el, întrerupându-l medelnicerul Cristea Vornic.

— Cam la jumatatea drumului dintre Avrig şi cetate, înălţimea ta.

— Fără pază? întrebă nerăbdător şi îngrijorat tânărul moldovean.

— Măria sa voievodul Nicolaie Pătrașcu a poruncit popas, că i se făcuse foame şi domniţa dorea să culeagă flori. Atunci domnia sa Aga Leca…

— Ha, ha, Flămânzilă, izbucni de bucurie medelnicerul.

— Da, chiar domnia sa, ştiind că nu mai e mult până la cetate şi nefiind hrană pentru oșteni, ne-a dat poruncă să plecăm înainte.

— Pe cai, mol… moldoveanule, strigă medelnicerul, stropindu-l cu apă din jgheabul fântânii de alături, apoi prinseră a se spăla grăbiţi.

Soarele scăpata spre zare, în purpura unor nouraşi pufoşi şi doi feţi-frumoşi galopau cu pintenii strânşi de trupurile armăsarilor, care-i duceau ca vântul pe calea Avrigului. Răsunau codrii fermecaţi de trilurile privighetoarelor, dar ei zburaseră cale de două ceasuri fără să audă nimic până nu prinseră zvon de glasuri stropşite şi zarvă de arme în vâlceaua Oltului. Din tufărişul în care intraseră cu caii, zăriră călearşca aplecată pe-o coastă şi slujitorii descălecaţi se apărau cu bolovani şi ciomege de haiduci cu cârpe legate pe sub pălăriile pleoştite. Cu spatele spre uşa din dreapta rădvanului, Aga Leca străpunsese pe unul din cei trei cu care lupta, pe când un altul de pe dâmb căzu răcnind sub sabia voievodului.

— Ţine-te tare, Flă… Flămânzilă, striga medelnicerul, doborând cu sabia pe primul peste care se năpusti cu calul, în timp ce Luca sări de pe cal în spatele altuia, şi-i înfipse sabia în el. În faţa voievodului se repeziră alţi doi şi Luca îi sări în ajutor, în timp ce Cristea Vornic, coborât din şa ţinea piept la trei, când Aga Leca repezi un bolovan şi-l scapă pe medelnicer.

În mai puţin de jumătate de ceas izbutiră să puie la pământ nouă tâlhari, care se târau gemând printre bolovanii gârbei şi numai cinci scăpară cu fuga în desişul luncii. Când rădvanul fu tras din vadul pârăului care ducea mărturie Oltului despre vitejia celor patru tineri, spaima doamnei se împrăştiase şi coborî, sprijinită de braţul fiului său, urmată de domniţa Florica. Cu ochii încă plini de îngrijorare, doamna Stanca mângâia pletele voievodului, în timp ce domniţa, ridicată în vârful condurilor, ştregea cu năframa zgârietura de la tâmpla lui Luca, zâmbindu-i cald şi tainic. Jos la gârlă, Aga Leca îşi spăla faţa îmbrobonată de sudoare şi Cristea Vornic îl privea cu încântarea învingătorilor, părând un copilandru pe lângă titanul care se ridică râzând înspre el.

Dintre crestele munţilor întunecaţi, o jumătate palidă de lună se înălţa încet peste înserarea în care porni rădvanul la drum. Patru tineri chipeşi săltau cu mândrie, deoparte şi de alta a rădvanului, pe neastâmparaţii lor alergători. În boarea amurgului, codrul le trimitea

miresmele plăcute ale gingaşelor frunze abia ieşite din muguri. Tânărul moldovean plutea ca în vis lângă scara rădvanului, legat peste frunte cu o năframă scumpă şi înfiorat de privirea îngrijorată pe care o simţea din când în când asupra sa. Chemările de dragoste ale privighetoarelor îi apropiau de inima Moldova şi tainicele simţăminte de care era cuprins îl făcură să i se pară drumul ca o vrajă ameţitoare. În mintea şi în sufletul sau nu mai era decât primăvară.

Poarta mică de stejar, ferecată în două rânduri de gratii, din coasta cetăţii Făgăraşului era dată în lături spre o pajişte largă şi smălţuită de flori de câmp, până-n râpa care cobora înspre pădurea seculară. Un stejar batrân şi falnic, cu frunza încă rară, se înălţa peste o masă cu picioarele bătute în pământ şi sub parapetul zidului înalt o fântână gârbovită îşi tăinuia umilinţa că nu-şi putea strânge gura ştirbă, mâncată de vreme.

Prin bolta adâncă a porţii se ivi Jurea, în lumină, cu o faţă de masă pe braţ şi-şi ridică mâna streaşină la ochi.

— Unde zâci că l-ai văzut, bre omule? glăsui el morocănos către străjerul care umbla pe un parapet de deasupra.

— Ieşise mai înainte în luminişul poienii… Uite-l, s-a aşezat pe un buştean şi se joacă cu câinele, uncheşule.

— Doamne apără şi păzeşte, parcă intră în pământ, se văicărea, doica Irina, făcându-şi cruce în pragul porţii.

— Auzi, că-i divali, îi răspunse Jurea, mai liniştit.

— Ha?

— Străjărul zâci că-l zăreşte în poiană, repetă Jurea cu glasul mai ridicat.

— Şi ce te răsteşti aşa la mine? parcă-ai fi cine ştie cine, se învârtoşi ea către dânsul cu mâinile în şolduri.

— Iacaaa… iar s-o mâniet duduca, mormăi bătrânul când zări pe doamna, venind spre poartă.

— L-aţi găsit? întrebă aceasta, împingând-o pe doică.

— Uite-l că vine, măria ta, strigă străjerul şi sună prelung din corn, făcându-i semn şi cu mâna.

— În sfârşit, izbucni şi domnita şi o zbughi la fugă spre cărare.

— Dragul mămucăi drag, cântă baba Irina, legănându-se, de cum a sosit de la tabără îmi făgădui că-mi aduce raci…

— Chiar di asta o vinit voivodul nostru, mormăi din nou Jurea, când se îndepărtă doamna.

— Am să-i gătesc cu usturoi, se semeţi ea, dând din şale.

— La vremea asta raci? răbufni Jurea, cu ochii la străjerul care se stăpânea de râs.

— Molfâi, hai? Ţi-i poftă? clătină ea din cap.

— Grăim aşă, de-a surda, îi răspunse cu lehamite şi plecă înspre masă, ca înţepat de viespi.

Voievodul Nicolaie Pătraşcu, sosit de curând de la tabăra din sus de Prejmer, era căutat pentru a fi pregătit de plecare la Bucureşti, unde îi poruncise Mihai Vodă să stea în locul său, alături de luminaţii săi sfetnici: Teodosie Rudeanu, mare logofăt şi preasfântul Eftimie, mitropolit al Târgovişte. Cu veştile care umblau la acea vreme, cum că Ieremia Vodă se gătea să treacă hotarul şi să puie în Scaunul ţării pe fratele său Simion Movilă, bătrânul logofăt se afla în mare îngrijorare. Oaste i se lăsase puţină, bani mai deloc şi voievodul întârzia să revină. Pentru toate acestea slobozi pe agiul Bucurestiului să-l caute pe măria sa Mihai Vodă la cele două tabere dinspre munţii Moldovei şi domnia sa veni la Făgaraş unde aştepta de două zile noile porunci, ca apoi să ia calea întoarsă. Împreună cu vlăstarul domnesc. Aga Leca lepădase şase cai până la tabăra din nordul Ardealului, unde-l găsi pe măria sa şi sosise de câteva ceasuri la Făgăraş. Mihai Vodă urma să vină în acea seară la cetate, pentru a vorbi cu logofătul înainte de plecare.

Nestatornică se apleca mereu spre primejdii cumpănă vremilor, sub care doamna ţării era frământată în necunoaştere şi spaime ale închipuirilor, care se destrămau numai în preajma iubiţilor săi copii. Faţa i se lumină când îi văzu pe amândoi urcând cărarea.

— Mamă, pe un erete mare cât un vultur îl nimerii din zbor, dar se pierdu peste pădure cu săgeata în el, îi spuse voievodul, cam repezit.

— Arde-l-ar focul să-l ardă, se ascuţi bâtrâna doică; să nu-mi mănânce puii…

— Nici n-au ieşit din gaoace, dadă dragă, izbucni în râs domniţa, descoperindu-şi strălucirea minunaţilor ei dinţişori.

— Te căutăm de două ceasuri, copile; de ce n-ai spus la nimeni că pleci la vânatoare? şi încă singur, prin pădure, îl dojeni doamna, cu blândeţă.

— Ca să nu se facă iar de râs, mamă, i-o luă înainte, şăgalnic, domniţa şi începu să culeaga flori.

— Luca a făgăduit domniei sale banului Mihalcea o vânătoare în munţii Moldovei, poftind să iasă la zimbri, urâto, la care voi lua şi eu parte cu Cristea Vornic şi Aga Leca, se semeţi voievodul.

— Hei, bourii îs cu mare primejdie şî ca sâ-i dovideşti trebuie să stăpâneşti anume meşteşug, spuse Jurea, întinzând faţa de masă sub stejar.

— Doamne, Maica Domnului, se holbă doica; ce le mai trece prin minte, să se ducă singuri în gura balaurului!

— Bine, bine, rosti doamna, până atunci veniţi sus, copii, să luaţi câte ceva; în asta seară vine şi tatăl vostru, iar tu va trebui să pleci mâine cu logofătul Teodosie, care te aşteaptă să-ţi vorbească, fiule.

— Așa de repede… să plec iar? se întristă el, dând drumul câinelui.

— Mie nu mi-i foame, mamă, vin mai târziu, spuse domnița, îndreptându-se către masa, cu florile pe care le culesese.

Iarba pajiștii se îndrepta după mângâierea fustelor lungi ale doamnei, care păşea moale alături de fiul sau, urmaţi de prepelicarul obosit, cu limba scoasa peste canini. Doica, de-abia se aşezase pe banca de piatră de lângă zid, când şi începu să moţăie cu capul în piept. Domniţa îşi înmănunchia florile şi fredona visătoare un cântec melodios. Apoi, cu capul uşor aplecat spre flori, începu să-i murmure şi cuvintele:

… Sub cumpăna de la fântână
a poposit un ciobănaş
şi trist, pe sarica-i de lână,
cânta duios din fluieraș…

— Uncheşule, şopti tot cântat, către Jurea, care băuse apă la fântână, făcându-i semn să se apropie, ai fost?

— Fost, măria ta, da-pu-cum altfeli? răspunse el, tăinuindu-şi zâmbetul cu care se apropia.

— Ei, îl iscodi ea cu ochii strălucitori, pe sub genele-i întoarse.

— I-am găsit la sfat. Domnia sa Aga Leca grăia mai mult.

— Şi nu izbutişi să-i spui? îl întrebă grăbită şi chinuită de tremurul pleoapelor.

— Spus, măria ta, când m-o văzut ş-o işât în pridvor.

— Atunci de ce nu vine?

— Nu sî află una ca asta, că doară atâta aştepta. Da, iaca ni-am uitat calul cu şaua pi el, mai adăuga si plecă spre cetate.

— Dadăăă! striga ea, foindu-se pe bancă; bătrânicooo! răcni cu mâinile făcute pâlnie.

— M-ai strigat? răspunse bătrâna, păşind legănat şi ţinându-se cu mâinile de sale; hai, sufleţelule, să-ţi dau lapte cald cu pâine proaspătă şi unt.

— Nu-ţi spusei de-atâtea ori că nu-mi place laptele? Nu pot să sufăr că toţi mă îndesaţi cu lapte şi iar lapte, şi-i întoarse spatele, trântind florile pe masă.

— Iar te mânii pe mine, mămucuţa mea; de-o vreme nimeni nu-ţi mai poate intra în voie; laptele îţi păstrează faţa albă şi frumoasă, ochii lucitori… Dar dacă răcneşti aşa la mine, mă tot duc în lumea largă…

— Nu te supăra, dadă draga, că-s tare neliniştită şi din nimic mă tulbur; n-am vrut să te mâhnesc.

— Mult mai semeni cu măria sa când e mânios; bucăţică ruptă, draga mămucăi. Dimineaţă erai cu ochii umflaţi şi n-aveai astâmpăr

nici când te pieptănam, îi spunea bătrâna când se aşeză alături şi începu să-i potrivească cozile bogate şi încolăcite pe creştet. Te pomeneşti că iar ai plâns prin somn şi mie nu vrei să-mi mai spui nimicuţa, sufleţelul meu.

— Nu ştiu ce să fie, draga dadă, de-l visez mereu că pleacă şi că nu se mai întoarce. Todeauna îl văd în vis plecând şi se duce… Se duce, tot cu spatele la mine.

— Păi, dacă omul se duce, cum vrei să-i vezi faţa? căută ea să-i abată gândurile rele. Şi de ce, mă rog, nu-i spui şi lui că ţi-i aşa de drag? că mie degeaba îmi tot spui, rândunica dadei.

— Doamne sfinte, bătrânică dragă, cum îţi închipui că aş cuteza eu să-i pomenesc de aşa ceva? îi răspunse ea, îmbujorându-se şi începu să râdă fără voie.

— Dar bine, măiculiţă maică, nu vezi oare că te mănâncă din ochi şi se fâstâceşte de cum te vede? De ce nu ştie bietul om pe ce drum trebuie s-o apuce?

— Vai… când ai şti ce tare-mi tremură genele când se apropie de mine! şi chiar dacă le aplec pleoapele tot se zbat.

— Şi ce nevoie o mai fi fiind să-ţi pleci ochii când sunt aşa de frumoşi şi nu-i nimeni de faţă? Aşa ar cuteza şi el mai mult, aflându-se în mare umilinţă, că-i pribeag, draga mămucăi.

— Ha, mamă Irină dragă, cred că m-aş face ca un rac fiert şi mi s-ar încleşta fălcile.

— Crezi c-ar mai fi nevoie să mai scoţi vreo vorba? Uite-te la el luuuung şi-i de-ajuns să-l dai gata, că ochii, dacă ştii să-i roteşti la vreme, vorbesc cel mai frumos.

— Vai, dadă, se ruşină ea.

— Numai aşa se îndeamnă omul, de simţi că el atât aşteaptă şi dacă l-ai pornit, apoi să te ţii că îndata mare, te şi sărută pe nerăsuflate şi gata-i. Pe urmă o luaţi de la început, c-aşa-i ferbinţeala asta când eşti tânără, copilă dragă.

— Dar bine, mămucuţă uricioasă ce-mi eşti, izbucni ea sărind în sus şi cuprinzând-o cu braţele, niciodată nu ne laşi singurei.

— Ha? făcu bătrâna, înăbuşit.

— Todeauna se afla câte cineva în preajma noastră.

— Mdă, chiar singuri, singuri, nu se cuvine să rămâneţi, însă eu câteodată nu aud tocmai bine.

— Dar vezi şi le afli toate, iscoditoare dragă.

— Dacă-i aşa, de-acum înainte am să închid şi ochii, ca să nu vă mai văd toată vremea ţinându-vă zădarnic de mână. Nu-i bine, porumbiţa dadei, să-ţi înăbuşi dragostea, că te sufoci şi slăbeşti. Primăvara-i cu primejdii mari, mai ales pentru domniţe şi împărătiţe.

— Ufff!! că-mi vine sa te omor, aşa-mi eşti de dragă, izbucni copila din nou şi o sărută cu foc.

— Stai, păcatele mele cele grele, că mă găteşti de tot, mormăi bătrâna cu plăcere şi i se lasă în voie.

— Acum, fii aşa de bună şi adă sita, că vreau să aflu tot ce gândeşte.

— Unde s-a mai pomenit să dea careva ziua-n bobi?

— Numai o dată să-i arunci, ca să văd cum se aşază şi gata, o împunse cu tot verdele privirii ei.

— Lasă pe la noapte, când te culci, că acum cad împrăştiaţi şi nu poţi alege nimic.

— Hai, dadă dragă, că tare-s neliniştită. Visul de astă noapte m-a tulburat tare de tot.

— Nu-ti spun eu? aşa-s fetele primăvara, îşi fac gânduri, se frământă, încurcă iţele, calcă-n dodii, până-ntr-o zi, când se iveşte un Făt-frumos.

— Bine, bine, şiretenie rea ce-mi eşti! vreau să văd cum cad. Uite, soarele a trecut după pădure şi nu mai ştiu nimic de el. Nu l-am mai văzut de ieri; hai, buna mea bătrânică, te rog.

— Numai să nu ne afle măria sa doamna, că iar mă ceartă, mormăi cu glas scăzut şi plecă cu îndoială înspre poartă, unde se ivi din nou Jurea, cu o cofa în mână.

Aplecată peste florile pe care le împrăştiase, cu mişcări moleșitoare le strângea și cu coada ochiului urmărea mersul bătrânului, care se îndrepta spre fântână. Apoi, în timp ce el scotea apă, reîncepu să fredoneze aceeaşi melodie, până-l văzu ca-i gata să plece.

— Mai vino un pic, uncheşule, că vreau să te mai întreb ceva.

— La poruncă, domniţă, îi răspunse acesta şi-şi lăsă cofa în cărare.

— Dacă-i spuseşi că-l aştept, de ce o fi întârziind atât?

— Pesemne că domnia sa Aga Leca n-avusese vreme să le grăiască, fiindcă tăiase un berbec, pe care slujitorii îl frigeau în ogradă. Geamul era în lături, însă n-am putut prinde nimic din cele ce grăiau.

— Vai, uncheşule dragă, să ştii că iar se întâmplă ceva, dacă tata vine anume ca să se sfătuiască cu înălţimea sa logofătul.

— Todeauna e primejdie când domnii şi craii stăpânitori de noroade nu se mai astâmpără în palatele lor. Eu nu le-oi pute lega în capete, şî scorneli nu fac de când m-am pomenit la curte, că-mi tem limba şî grumazul, maria ta.

— Doar a primit vorbă şi tot zăboveşte… Nu-mi place, îşi urmă ea gândurile cu privirea pierdută.

— Hei, oftă bătrânul, pe buna noastră domniță o cunosc din faşă, dar să nu-i fie cu supărare, că n-am niciun gând de prihană, însă socot că ar fi mai cu cale să vă videţi mai rar. Acuma eşti mare sî te-i făcut frumoasă tare, dar pentru mine tot mititica moşului ai ramas şî nu-mi place că slujitorii cei proşti o cam început să-şi deie cu cotul. Dacă agiungi ceva cumva la urechile măriei sale, ne taie pi tăţi, sî s-o

mântuit cu noi.

— De câte ori vine, todeauna-i câte cineva prin preajmă, uncheşule, îi răspunse ea stingherită.

— Aşa se cuvine, duducuţa moşului, ca domniţele de neam şî cele din os domnesc să fie hojma priveghiate şi ocrotite.

— Bine, bine, răule, afla că n-ai izbutit să mă superi însă aşa, puţin, m-ai mâhnit, şi-şi coborî pleoapele peste minunaţii săi ochi.

— Martor mi-i Dumnezău că am grăit din cuget curat, fiindcă mi-i drag să vă văd împreună, că-i mândru, bun şî de neam mare.

— De-abia mai suflu, măiculiţa mea, îi întrerupse doica, gâfâind şi nu scoase sita de sub şorţ decât când se îndepărtă Jurea.

— Hai, îi şopti domnița nerăbdătoare, foindu-se lângă bătrână când număra bobii scoşi dintr-o basma şi bolborosea asupra lor. Apoi îi aruncă pe sită.

— Vezi? nu cad bine.

— Ba da, măiculiţaăă, uite bob sositor, arătă ea cu degetul.

— Nu-i limpede, draga dadei, că-i încă lumină şi se împrăştie prea tare.

— Mai încearcă odată, bătrânică scumpă, şi meneşte-i bine, că-ți mai dau un galben pentru salbă.

— Nu vorbi de daruri asupra bobilor, o mustră ea, tăinuindu-şi zâmbetul de mulţumire. Na, că-i dădui mai învârtit.

— Ha, ha, uite-l iar, sări ea, bătând în palme.

— Da, s-alege bob sositor. Hei, dar nu-mi place.

— Nuuu, nu-i strânge, izbucni din nou copila şi o apucă de mâini; spune-mi ce nu-ţi place?

— Ce folos că vine dacă-i în grabă aşa de mare? Dar inima şi gândul îi rămân aci. Hm, ceilalţi nu se leagă, mai adăugă ea îngrijorată.

— Te-ai întristat, dadă, îmi ascunzi ceva. Vreau să-mi spui tot ce vezi, oricum ar fi.

— Ptiii, se deschide în fața lui un drum mare, cale luuungă, hăt departe, se minună bătrâna cu degetul pe sită şi apoi se opri, închizându-şi ochii.

— De ce te-ai mâhnit aşa deodată? Spune-mi cum s-arată, vreau să ştiu tot, tot, se mânie copila şi izbi cu palma în masă.

— Străbate drumul în mulţime mare, lumea pământului, dar calea lui se întunecă, se pierde departe, şi-i cu lăcrimi și mare întristare, bolborosi bătrâna cu suflarea întretăiată.

— Se pierde, departe, rosti copila cu glas stins, îmbujorându-se şi rămase cu ochii în gol.

— Să se ferească de oameni năimiţi şi să nu se avânte prea mult între ei, mai căută bătrâna să-i împrăştie temerile, şovăind, fiindcă spusese prea mult. Nu trebuie să te tulburi aşa de tare pentru nişte

boabe căzute la întâmplare. Uite cum ţi s-a zbârlit părul.

— Adevărat? Mă duc repede să mă pieptăn şi dacă vine spune-i să mă aştepte că ma-ntorc îndată, îi răspunse ea repezit şi plecă grăbită înspre poartă, unde se întâlni cu marele logofăt.

— Primăvara îsi întoarce faţa de la mohorâta iarnă, o întâmpină el, făcându-i loc să treacă.

— Iarna ne aduce frumoasa primăvară, înălţimea ta, îi întoarse ea vorba şi începu să fugă.

La ivirea logofătului, doica vru să se scoale de pe bancă, dar văzându-l că se duce înspre capătul pajiştii, se linişti şi reîncepu să moţăie. După un răstimp, de-abia avusese timpul ca să ridice sita, care-i căzuse de sub şorţ, când se trezi cu logofătul la stejar.

— Încă o zi frumoasă care se pogoară pe marginea săvârşirii noastre, doică, rosti el cam prea încet pentru auzul ei obosit.

— Dă, îmi aştept copila, înălţimea ta, că până acum s-a zbuciumat după floricelele astea, spuse încurcată şi sări în sus de pe bancă.

— Fugea ca o căprioară, o întrerupse el, făcându-i semn să rămână şi se aşeză la masa, începând să-şi mângâie musteţile albe.

— S-a dus să se pieptene, îşi urmă ea gândul.

— Dar de ce l-aţi lăsat pe voievod să se ducă prin locuri încă nesigure? Ar trebui să fiţi mai cu grijă, că nu se ştie niciodată ce se poate întâmpla. Un vlăstar domnesc aşa de tânăr, singur în pădure, e primejdios.

— Nu ascultă de nimeni, înălţimea ta; când bate din picior mai poate careva să-i stea împotrivă? Ba pe mine mă mai ia şi în derâdere, că nici nu mai cutez să scot vreo vorbă.

— Hei, îşi netezeşte calea pentru vremea când toţi vor trebui să i se închine. Dar prietenul lui, tânărul oaspete de la Moldova, nu vine astăzi pe la castel? o întrebă el în treacăt, fără să-şi ia privirea de la geana arămie pe care o lăsase apusul în zare.

— Mdă… Aceasta n-oi putea-o şti, răspunse ea mai şovăielnic. De-o avea drum, poate să urce şi pe la curte, că mai are ceva lucruri în turnul cel mare.

— Şi s-a mutat de mult la Căpitănia străjii din vale? o iscodi el din nou.

— De când se vesti sosirea măriei sale doamna, cu copiii.

— Uite că se întoarce domniţa, schimbă el vorba, mulţumit de cele ce izbutise să afle.

— Am încercat s-o scot niţel şi pe mama din bârlog, spuse domnița râzând, dar nu reuşii.

— Aaa, dar ce văd? Domnița noastră şi-a pus o rochie mai frumoasă, ca să asculte mai cu plăcere cântecul privighetoarelor, o întâmpină el, făcându-i loc alaturi, în timp ce doica se îndrepta spre

banca de lângă zid. În astă seară vom avea şi lună plină.

— Îmi place nespus de mult să urmăresc cum se pogoară înserarea la munte, înălţimea ta, îi răspunse ea, lăsându-se uşor pe bancă.

— Mireasma tăriilor firii şi parfumul florilor sunt ca un balsam, care ne mângâie sufletul de truda zilei. Frământările şi zbuciumul zilei se ostoiese şi încet, încet, se aşterne tihna liniştită a nopţii, rosti logofătul, netezind blăniţa de soboli cu care era mărginit caftanul său.

— De cum am coborât din rădvan în curtea cetăţii am fost cuprinsă ca de o vrajă necunoscută. Aș rămâne toată viaţa aci în împărăţia mamei, se alintă ea cu zâmbet de încântare.

— Întreaga bogăţie a darurilor naturii sunt hărăzite mai ales acelora care ştiu să le preţuiască, frumoasă domniţă. Cine nu ştie să privească şi cu sufletul în jurul lui rămâne un biet oropsit. Culegerea plăcutului din zbuciumata noastră viaţă este un har al minţilor luminate şi al gingăşiei fiinţelor alese.

— Todeauna mi-a plăcut să vă ascult vorbind şi mă gândeam că nu se poate sa nu vă placă natura. Mă bucur că aţi putut vedea acest minunat colţ de rai. Păcat că nu mai puteţi rămâne cu noi la Fagăraş.

— Suntem sortiţi a sta mereu la pândă, ca fiara în primejdie. Dumnezeu ne-a blagoslovit cu o ţară frumoasă şi bogată, însă ne aflam la încrucişare de drumuri rele. Trăim vremuri grele şi singurul nostru noroc este că avem un domn harnic, mândru şi viteaz, care nu suferă nicio întinare a dreptului nostru sfânt. De când mi-a poruncit să sprijin pe fiul său în Scaunul ţarii, am cunoscut cât e de greu să iai hotărâri în mijlocul unor boieri rămaşi nărăviţi şi pe care nu-i poţi scoate din ale lor. De le dai, tot mai mult cer şi nu se mai satură. Din umbra isteţului nostru voievod, Nicolaie Pătraşcu, izbutesc să le nimicesc mai uşor vicleniile si zavistiile.

— Ce minunat har al vorbirii are înălţimea voastră; aș sta ceasuri întregi să vă ascult vorbind.

— Voi pleca mângâiat că se mai află cineva prin partea locului care ştie să mânuiască darul rostirii cu mult meşteşug, îi răspunse el, zâmbindu-i cu bunătate, când îl zări pe Luca Ropală venind dinspre pădure.

Bătrânul sfetnic se desfăta, urmărind pe sub sprâncene mişcările feţei copilăreşti de lângă el, dar nu reuşi să prindă nici scânteia care se aprinsese pentru o clipă în privirea ei. Mare iscusit în „trebile diplomaticeşti," se deprinsese cu năravul iscodirilor, de care nu se putea dezbăra nici atunci când privea lucrurile cu plăcere. Todeauna se dovedea doritor foarte să cunoască mai toate câte se petreceau în preajma domnului, pe care-l slujea cu tot sârgul în ocârmuirea ţării.

Domniţa avusese prilejul să-l audă vorbind atunci când se ridicase logofătul împotriva Divanului şi a domnului însuşi, ocrotind pe cei umili şi obijduiti. Se şoptise multe si la castelul cetăţii Mureşului

despre sfaturile pe care i le dăduse lui Mihai Vodă, ca să-si plece inima şi urechea mai mult la plângerile noroadelor asuprite de lăcomia nobilimii maghiare.

Acum, înseninat în acea clipă de ragaz, se lasă purtat de încântarea primăverii din jurul lui şi aştepta tăcut apropierea tânărului, ale cărui daruri si plăcute însuşiri le cunoştea mai demult.

— Domniţă, înălţimea ta, rosti Luca Ropală, înclinându-se în faţa lor, cu mâna pe straja săbiei; mă bucur să găsesc la sfat tinereţea si înţelepciunea în aceste minunate locuri ale pusniciei mele.

— Vezi, domniţă a noastră, că nu ma dezice întru nimic, spuse logofătul înveselit şi întinse mâna tânărului cu prietenie.

— Așază-te, Luca, şi spune-ne ce veşti a mai adus domnia sa Aga Leca de la tabără, se grăbi dânsa să afle şi-i arătă banca din fața ei.

— L-a găsit pe măria sa către hotarul de sus al Ardealului, dinspre munţii Rodnei, la noua sa tabără şi s-au coborât împreună la ceea de la Prejmer, unde a dat poruncă să fie strămutată mai către munte.

— Mai către munte, murmură domniţa gânditoare.

— De când Ieremia Vodă nu se mai astâmpără nu-i rău să afle că nici măria sa, Mihai Vodă, nu doarme, rosti logofătul cu înţeles.

— Domnia sa, Aga Leca, după ce a ospătat vârtos, se gătea să urce la cetate împreună cu medelnicerul Cristea Vornic, dacă înălţimea ta îi poate primi.

— Se-nţelege că-i primesc. Sunt chiar nerăbdător să vorbesc mai pe îndelete cu vrednicul nostru Agă, rosti bătrânul sfetnic, ridicându-se.

— Îmi pare rau că înălţimea voastră nu mai îngăduie niţeluş cu noi, căută domniţa să-şi stăpânească bucuria de a rămâne numai cu Luca.

— Mă duc liniştit, domniţă, cu încredinţarea că n-are să vă fie chiar asa de urât fără mine, îi răspunse el, tăinuindu-şi zâmbetul şăgalnic.

— Şi nici înălţimii voastre cu harul venerabilei înţelepciuni, de care daţi mereu dovadă, îi întoarse Luca săgeata şi-i făcu loc să treacă.

— Todeauna mi-a plăcut isteţimea minții şi de-aceea îmi eşti drag, moldoveanule, îi răspunse, bătându-l prieteneşte pe umăr și o luă încet pe cărarea dinspre poarta.

— Este un om luminat şi plăcut între boierii mai vechi, rămaşi în preajma măriei sale, şopti Luca, venind lângă domniţă, în timp ce ea își strângea rochia bogată de mătasă de Lipsca.

— Hai, hai, curaj, mai aproape, să mi te judec eu cum se cuvine, îl îndemnă ea, zâmbindu-i cu căldură.

— Mă supun cu umilinţă la mila măriei tale, îi răspunse cu prefăcută îngrijorare şi-i cuprinse mâinile. Ce frumoşi sunt ochii stăpânei gândurilor mele, în acest minunat apus de soare!

— Ha, ha, linguşitorule, cu meşteşugiri de vorbe alese vrei să-mi domoleşti mânia? De ce-mi zăboviși atât, când ştiai că te aştept de când s-a întors uncheşul Jurea?

— Numai de-atunci, domniţă? Eu mă frământ în dorul de a-mi vedea din nou stăpâna din clipa în care ne despărţim.

— Răule, îţi râzi de mine, se alintă ea, silindu-se să-şi stăpânească tremurul genelor.

— Mă leg pe vecie cu tot sufletul să nu-mi mai supăr niciodată domniţa; pogoară-ţi calda îndurare şi dă-mi dezlegarea izbăvirii, ca să te aflu din nou senină şi zâmbitoare, o rugă cu glas stins şi-i sărută amândouă mâinele deodată.

— Cum de ştii aşa de bine, că nu mă pot încumeta să stau împotriva vrăjitoriei, Luca? Te găsesc însă cu privirea întunecată. Ce pricini au tulburat-o, prietene?

— Cutezanţa mea de a ridica ochii prea sus s-ar putea s-o plătesc dureros de scump, dar bunătatea pe care o reverşi asupra mea a răscumpărat de mult orice primejdie, domniţă.

— Cuuum? alesul visurilor mele să fie cuprins de teamă? de închipuirea vreunei primejdii? îi răspunse, ţintuindu-l cu privirea, în strălucirea ochilor lui cenuşii.

— Sunt înlănţuit de gândul că draga sufletului meu e domniţa ţării în care am aflat ocrotire şi ca un nevrednic am cutezat prea mult. Nu se cuvenea să dau frâu liber îndemnului meu lăuntric, care mi-a sfărâmat pentru prima oară zăgazurile firii. Am să rămân cu o rană care nu se va mai tămădui niciodată, domniţă.

— Aceste-ţi sunt temerile, dragul meu prieten? Atunci află că buna mea mamă n-are să încuviinţeze să mă cunun cu cineva care nu mi-ar fi drag.

— Hei, oftă el cu adâncă tristeţă, micuţa mea zână e os domnesc, iar eu nu sunt decât un biet pribeag, hăituit dintre cei dragi mie…

— Taci, îi porunci cu glas stins, acoperindu-i gura cu mânuţa; voievodul inimei mele nu mai poate fi prigonit de nimeni şi la curtea noastră nu te mai poţi socoti a fi pribeag, când toţi te preţuim, însă această privire tristă îmi mai ascunde şi o altă nelinişte pe care te fereşti să mi-o dezvălui. Ce taină te frământă? îl iscodi cu toată strălucirea dintre frumoasele ei gene.

— Aşa-i, mândră domniţă, mă găseam în mare descumpănire, că nu ştiam cum să-ţi spun. Domnia sa Banu Manta, care a primit poruncă să desfacă tabăra de la Prejmer, mi-a trimis vorbă prin Aga Leca să mă înfăţişez neîntârziat acolo, împreună cu medelnicerul Cristea Vornic. În noaptea asta încălecăm de îndată ce soseşte măria sa aici, la Făgăraş.

— Vai, Luca, se adevereşte, izbucni ea înspăimântată, acoperindu-şi ochii.

— Ştiam că ai să te tulburi şi nu cutezam să-ţi spun, că de-abia aşteptam să primesc porunca de plecare. Neliniştea ţi-a întunecat privirea asta frumoasă şi hărăzită numai pentru vrajă, îi murmură

mângâietor, reluându-i mâinile.

— Te duci în mare primejdie, abia izbuti ea să rostească şi i se umeziră ochii.

— Se întunecă, draga dadei şi s-a lăsat şi boarea rece dinspre munte, le răsună supărător în auz glasul bătrânei care se apropiase.

— Lasă-mă, doică şi du-te să-ţi iai cojocelul. Mie nu mi-i frig şi încă-i lumină, se răsti la ea.

— Doamne sfinte, răbufni bătrânica înspăimântată, mă duc să-ţi aduc şalul, şi plecă legănându-se.

— Cu toată neliniştea pe care am stârnit-o — reluă el —să fie încredinţată stăpâna inimii mele că fericitul său rob arde de nerăbdare să intre cât mai grabnic în Moldova, sub mândrul steag ai măriei sale Mihai Vodă.

— Vai, Luca, simţeam eu că ştii mai multe decât lăsai a se înţelege; te duci la război, îi spuse ea repezit şi cu spaimă în privire.

— Şi eu, care nădăjduiam să găsesc înţelegere în neostoitul meu zbucium, de a-mi libera părintele din temniţă şi Moldova de tirania uzurpatorului; venisem să iau tărie în inimă şi să plec în gând cu chipul dragei mele, ca să-l am mereu ca pe o icoană sfântă şi călăuzitoare…

— Nu te duce, Luca, mi-e frică, nu vreau, strigă ea cu glas sugrumat şi-şi întoarse faţa cu mâinile la tâmple.

— Nu-mi pot crede auzului că domniţa mea îmi poate cere ceva mai presus de puterile mele, glăsui el molcom şi o întoarse încet către el, mângâindu-i fruntea.

— Doamne, Dumnezeule, nu vezi că se învârteşte tot cerul şi pământul cu mine de spaimă, Luca? Te-am visat rău astă noapte şi…

— Porunca măriei sale este singura mea credinţă, iar grija pe care mi-o porţi, domniţă, se revarsă ca o caldă mângâiere peste mâhnirea mea, că nu-mi pot libera mai grabnic părintele.

— Dar înţelege-mă, dragul meu, am presimţiri care mă tulbură şi nu te pot lăsa să pleci în primejdie, reluă ea cu glas rugător.

— Buna şi mândra mea domniţă se frământă fără temei, în bănuieli și temeri închipuite, în vreme ce sărmanul meu părinte zace sub zidurile Sucevei, în primejdie de moarte. Sunt singura fiinţă în care şi-a pus toată nădejdea pentru izbăvirea lui. Şi eu am visuri rele, care-mi strâng inima când îl văd aievea, că mă aşteaptă, rugându-se în genunchi. Oriunde mă aflu, ma urmăreşte cu gândul şi-i aud chemarea din întunericul în care zace, iar eu sunt slab şi nevrednic, fiindcă-mi eşti dragă, domniţă.

— Orice împotrivire rămâne zadarnică şi eu nu te pot ajuta cu nimic, dragul meu prieten, şi tăinuindu-şi privirea înceţoşată îşi supuse capul la pieptul lui.

— Neliniştea şi îngrijorarea din inima domniţei mele îmi dau

credinţă și tărie. Acuma sunt sigur de izbândă, fiindcă dorul pentru fiinţa care-mi poartă cea mai curată dragoste îmi va călăuzi paşii reîntoarcerii, minunea mea dragă, murmură în părul ei, ca vrăjit de calda lui mireasmă.

— Vai, Luca, dragul meu, se ridică ea cu ochii întredeschişi, rămân tremurând de groază că n-am să te mai revăd niciodată.

— Să alungăm negura gândurilor triste acuma când am ajuns la pragul izbăvirii, reluă el şi apucând-o de mijloc se îndreptară spre potecă. Dragostea noastră o voi ţine ascunsă în tainiţa inimii mele, pe care a săgetat-o zâmbetul celei mai frumoase domniţe din lume.

— Sărmanul meu suflet zbuciumat, şopti ea într-un murmur dureros, când tresăriră amândoi la zornăitul lanţurilor care coborau podul cetăţii.

În ultimile licăriri ale amurgului strălucea flamura ţării pe turnul cel mare, când goarnele vesteau sosirea măriei sale Mihai Vodă la cetatea Făgăraşului. Cei doi tineri păşeau mai apropiaţi ca niciodată şi la dâmbul care cobora înspre pădure se opriră.

— Vai, Luca, trebuie să pleci, şopti ea neauzit de încet şi cu mare tristeţă în privire.

— Rămâi cu bine, dragoste neprihănită şi călăuză sfântă a sufletului meu, fu ultimul lui gând pe care ea îl mai auzi rostit de el şi sărutându-i mâinile, coborî în fugă pe poteca pădurii seculare.

— Lucaaa, dragule! strigă ea cu ochii în lacrimi, rămasă cu mânile întinse, când dinspre poartă prinse să fugă înspre ea doamna Stanca şi o cuprinse în braţe.

— Ce este? Ce s-a întâmplat? De ce strigi, copilă dragă, plângi?

— Mamă, mamă! mi-e frică, mi-e groază de ce mi se întâmplă, izbucni ea în plâns şi se strânse tremurând la pieptul mamei sale.

— Dar pentru numele lui Dumnezeu, ce s-a petrecut? Vorbeşte odată, că mă înspăimânţi, rosti doamna cu glas schimbat, când în spatele lor se ivi şi doica.

— Luca, mamă, pleacă în primejdie, la Moldova.

— Ha? izbucni şi bătrâna, ridicând mâinile a spaimă.

— Vai, cum îţi arde fruntea! draga mamei dragă, o mângâie doamna, ştergându-i ochii cu năframa, în timp ce doica îi trecea şalul peste umeri.

Pe cărarea pajiștei, mama, cu braţ ocrotitor peste mijlocul copilei sale, o călăuzea tăcută şi în pragul porţii, medelnicerul Cristea Vornic, întristat, se înclină adânc, făcându-le loc să treacă.

MAREA ÎMPLINIRE

Binecuvântata primăvară a anului 1600, după ogoirea ploilor şi a rostogolirii puhoaielor, stăpânea limpezimea văzduhului de peste întreaga fire. Codrii Moldovei se încheiaseră în bogata lor podoabă şi sălbăticiunele, ieşite de prin tainicele lor văgăuni, hălăduiau fără oprelişte, poposind ziua-n amiaza mare în luminişurile izvoarelor. În mai puţin de o saptămână de la mutarea taberei de la Prejmer înspre pasul Oituzului, iscoadele trimise de domnia sa Banu Manta aduceau mai mult vânat mărunt decât lămuriri folositoare. De cum se îndepărtau de hotarul Ardealului mugetul bourului, din depărtări, îi înspăimânta şi cuşmele li se înălţau ca din senin pe creştetele capetelor.

Mihai Vodă de mult nu-şi găsea linişte sufletului îndârjit de năprasnica moarte a lui Ştefan Răzvan, cu care statornicise bune înţelegeri. La aceasta se mai adăugară şi grijile pe care i le dădea îndelungata ospeţie la Suceava a prinţului Sigismund Bathori, prea iubita rudă a strălucitului crai al Poloniei. Dar toate le-ar fi împins în vreme înţeleptul domn, de nu s-ar fi ivit şi neobrăzarea Ieremiei Vodă, ca să-şi puie fratele în scaunul Valahiei. Hotarele-i erau în primejdie şi spatele descoperit, cu tot sprijinul făgăduit de împăratul Rudolf, de care era sătul. Veştile alcătuirii oştirii lui Ieremia Vodă cu cea leşească nu-i mai dădură răgazul de a statornici o linişte între marii moşieri ai Ardealului şi mulţimea norodului asuprit, astfel că fu silit să se împace

vremelnic cu nobilimea maghiară. Cumpăna vremilor mai niciodată nu-i după vrerea domnilor.

De cealaltă parte, Ieremia Vodă, cunoscând de unde îi va veni primejdia, îşi întări hotarul dinspre munte cu pâlcuri de panţâri şi pedestrime. Chibzuinţele cancelarului Zamoiski, hatman al oştirii polone şi cuscru Ieremiei Vodă, se bizuiau pe vlăguirea duşmanului pe căi lungi şi anevoioase, fără a-i da de ştire unde i se află puterea cea mare. Întăriră cetatea Sucevei şi cea de margine, a Hotinului, iar grosul oştirilor unite fură năimite către cetatea de scaun a Iaşului.

De la topirea omăturilor şi aşezarea vremii, cu toate zvonurile dinspre Ardeal, nu se petrecu nicio sminteală, către păsurile de munte şi nici dinspre cetatea Crăciuna Moldovenească, apărată de Simion Movilă. Căpeteniile oştirilor împărţite o duceau numai în „bencheturi" şi petreceri, iar statornicirea îndelungată a străinilor, care se întindeau ca lăcustele în ţară, secătuiră toate agonisirile făcute. Prin răzăşii şi sate se forfeca şi ultimul bob al sărăciei norodului înglodat în biruri şi stors de vlagă.

Începutul lunii mai al acelui an nu vestea nicio schimbare şi trecătorile munţilor erau cufundate în tăcerile codrilor. De mult nu se mai vedea nici ţipenie de om pe drumurile şi potecile bătute dinspre Ardeal către ţinutul Bacăului. Dar într-o noapte fără lună liniştea întunecatului pas de munte al Oituzului fu răscolită de tropote de cai. Călăuziţi numai de spuza sclipitoare a stelelor înalte, îndrăzneţii călăraşi nu erau decât şapte la număr şi fără niciun ocol băteau drumul mare tăiat în stâncă. Trapasii lor stârneau sub potcoave scânteile cremenei, care se stingeau în noapte şi ei săltau în șei pe sub pletele pădurii. Nu se vedea nimic înainte și de pe lături nu se auzea niciun zvon de nelinişte. Numai ochii de cărbune ai căpitanului Baba Novac reuşiră să descopere primele colibe ale străjerilor de hotar, pe ghebul unui ponor tăinuit de brazi. Nu apucaseră să se desmeticească din somn, când haiducii lui se năpustiră peste ei, supunându-i la tăcere. Încălecând din nou, fără zăbavă, coborâră în grabă către primul sat din vale, urmat de cei șase hultani fioroşi, cărora le porunci cu străşnicie să nu s-apuce de stricăciuni. În hămăitul câinilor intrară pe uliţa satului adormit şi la a treia casă bătu în poartă cu coada harapnicului.

O umbră de om, adus de spate, cu sumanul între umeri, se desfăcu de pe prispa casei şi vorbind cu câinii se îndreptă înspre poartă.

— Nimerirăm bine, uncheşule, la casa moşului Toadere, după îndrumările date de domnia sa căpitanul Luca Ropală? răsună în noapte glasul răguşit al celui care-şi înoda harapnicul.

— Vai di mini şî di mini, se căină bătrânul înspăimântat şi împinse poarta. Intraţi răpidi şî bagaţî-vă după şură, mă rog dumnevoastră, să nu dau iar de bucluc.

De prin poieţile vecine „ceasornicele" satului trâmbiţau apropierea zorilor şi bucuros că nu se găseşte sub mânia oamenilor stăpânirii,

răzăşul dădu lămuririle cerute de întunecatul căpitan. Stăpâna casei, după ce linişti câinii, împinse cofa unui oştean şi-i arătă fântâna de sub cireş. Neliniştită de bufniturile cailor din bătătura şurii şi de forăitul lor, femeia şovăi la pragul uşii până să se hotărască să reintre în casă. În acest timp, cei doi de pe prispă vorbeau în şoapte şi numai teiul, care foşnea deasupra lor, ar fi putut să-i audă.

— Nu-mi găsăsc răsuflet de bucurie că domnişorul Luca al nostru o agiuns căpitan în oastea măriei sale Mihai Vodă.

— Lasă-l acum pe căpitanul Luca Ropală, îl întrerupse a doua oară nerăbdătorul său oaspete şi spune-mi mai departe ce-ai aflat de pe valea Asăului?

— Zâc oamenii, care mai pot treci încoaci, că în sus de Moineşti s-o văzut oşteni străini. C-or fi leşi, sau de-or fi nemţi, n-aveau cum îi dovedi. Amu, pe noi din vale de Comăneşti, hojma ne ţâne în privighere alvaniţii domniei încălăraţi, care bat satele de margine.

— Si vin des, uncheşule?

— Dapoi da, ucigă-i-ar toaca, nu mă dumiresc cum de ies ca din pământ, că doară aşă de mulţi n-or hi ei. Când o fost să-l trecim dincolo pe coconul boierului Matei, l-o prins zorile în sat la noi şi l-am oploşit tâtî ziulica în gluga cu strujăni. L-o fost catat în tăt satul. Oamenii îi văzuseră slujitorul cu caii sub podul râpei, dar n-o scos nimeni o vorbă.

— Dar dinspre părţile Bacăului ce s-aude? îl mai întrebă căpitanul, cercetându-i fața în lumina care abia mijea.

— Aiasta n-om pute-o şti, domnisorule, da în sat la Borzăşti, o babă, care-i moaşă, ne-o spus c-o văzut tunuri sî ceva călărime în leafă, îi răspunse. Alta nu s-o aflat, mai adăugă şi începu să se foiască, din cauza lătratului câinilor din celălalt capăt al satului.

— Nu te nelinişti, uncheşule, că plecăm, îi spuse şi sculându-se de lângă el, fluieră scurt.

— Da'nu înainte de-a cunoaşte numele voinicului care ne-o adus vestea mântuirii, glăsui moşneagul moale şi-i mângâie mâna de pe straja săbiei, în vreme ce toţi ceilalţi încălecau.

— Sunt căpitanul Baba Novac, îi răspunse şi tresări uşor la zgomotul pe care-l prinse din dosul geamului de deasupra prispei, dar nu văzu nimic şi zâmbi.

— S-ajiungeţi sănătoşi de unde aţi plecat şi dorim izbândă mare strălucitului crai Mihai. Ştiu că nu se cuvine, mai adăuga stingherit bătrânul, ca să întreb când are să tragă sabia şi pentru Moldova?!

— Nu mai aşteptăm decât porunca, uncheşule; dar ce-i zarva aceasta în câinii satului, îl întrebă şi sări pe calul adus de unul din oşteni.

— Pusei urechea la pâmânt şi auzii tropote de cai, căpitane, îi răspunse omul şi sări şi el grăbit în şa.

— Rămâi cu bine, uncheşule Toader, strigă căpitanul şi dând pinteni calului ţâşni în galop pe poartă, urmat de oştenii lui.

Nici nu ieşiseră bine din sat când şi simţiră că erau urmăriţi de un grup de oşteni călări, care-şi băteau caii năprasnic după ei. Când să ajungă la cotitura de la podul pârâului pe unde veniseră, din faţă soseau alţii, în mare galop.

Pe stânga drumului se afla o mlaştină, care nu scăpă fulgerătoarei priviri a căpitanului Baba Novac, iar pe dreapta se deschidea râpa adâncă a pârâului. Dintr-o singură ridicare a mâinii sale, toţi se opriră în jurul lui.

— Voi patru veţi face faţă celor dinspre sat, iar ceilalţi doi, alături de mine, daţi tare, nu vă lăsaţi, oricâți ar fi, răcni de data aceasta, fără raguşeală în glas şi trase iataganul.

Într-un nor de praf, cei trei, odată cu primele zăngăniri de spade, doborâră doi panţâri şi al treilea se rostogoli în râpă, descărcându-i-se flinta sub el. Un altul, care se pregătea să tragă, fu luat în pieptul calului încercatului capitan şi rostogolit în mlaştină, în timp ce cu sabia mai doborî unul. În repezeala cu care lovea nici nu bindisea că se află în faţa a încă vreo zece şi-şi îngădui să întoarcă şi capul către cei din spate. Văzând că voinicii lui doborau şi ei, neclintiţi, se repezi şi mai abraş, şi-i străpungea mai ales pe cei cu flinte. Păstrau mijlocul drumului îngust şi cum loveau vreun panţâr îl şi împingeau cu cal cu tot în mlaştină sau râpă.

Din depărtare însă, prin păienjenişul revărsatului zorilor, se ridica nor gros de praf, vestindu-i mărirea primejdiei, în capcana în care se afla. Pentru prima oară în viaţa sa, cutezătorul căpitan avu o mică şovăială, dar de îndată ce desluşi că nu sunt decât trei, care galopau ca vântul, mâna i se reînzdrăveni şi mai doborî un duşman. Panțârii rămaşi prinseră curaj şi luptau mai cu însufleţire iar cei din spate dădeau năvală, împingând haiducii, care începură să se vlaguiască. La răcnetul de încurajare a căpitanului lor de-abia reuşiră să-i stăvilească şi mai doborâră unul, când din galopul cailor care soseau se ridică un strigăt cutremurător.

— Ei sunt, Cristea, tună glasul lui Aga Leca, şi tăbărâră toţi trei, prinzând a lovi cu străşnicie, în dreapta şi-n stânga. Suliţa lui Cristea Vornic, pe care o luase Aga Leca la drum de noapte, făcu minuni. Pe unde trecea pe toţi îi prăvăli în râpă, în timp ce vajnicii spadasini Luca şi Cristea tăiau şi împungeau cu o iuţeală nemaipomenită. Ca niciodată vorbăreţul tăcea şi scrâşnea din dinţi de groaza măcelului pe care era silit să-l facă. Iataganul căpitanului Baba Novac îşi terminase treaba cu cei din faţă şi-acum tăia la ceilalţi alvaniţi şi nemţi, care veniseră dinspre sat. Lucraseră bine flăcăii lui, însă în fruntea cestorlalţi se afla unul mai chipeş, cu păr bălai şi ochi albaştri, care mânuia sabia cu mare meşteşug.

— Al meu e, Ba… Babo, strigă medelnicerul, când îşi încrucişă sabia cu neamţul. Dar acesta îi dădu de furcă şi-şi schimba sabia şi-n stânga, odată cu el, iar când sări de pe cal, făcu la fel şi se încinse o luptă din care nimeni nu-şi dădea seama cine va scăpa cu viaţă.

— Să nu v-atingeţi de el, că eu vreau să-l do… dobor în luptă cinstită, răcni la ceilalţi, care-si isprăviseră truda şi se strânseseră în jurul lor.

Scânteiau săbiile în razele piezişe ale soarelui și niciunul nu se dădea de loc, săltând ca pe arcuri şi atacând cu îndârjire.

— Ştii şi româneşte, nea… neamţule? îl întrebă, când le alunecară săbiile de-a lungul şi-şi apropiară feţele.

— Sunt moldovean de pe mamă şî m-ar durea inima să te străpung, că tare bine ştii a lupta, îi răspunse, în clipa în care Aga Leca dădu ultima brâncă celui care-i mai făcu faţă.

— Staţi fraţilor, opriţi-vă! sări Luca Ropală între ei şi-i despărţi. Cine eşti? Vorbeşte, se răsti la el, abătându-i sabia cu a lui.

— Am fost atamanul istora care nu mai sunt şî acuma prinsul domniilor voastre, dacă mai scăp cu viaţă, îi răspunse acesta cu o linişte de mirare, şi-şi trecu mâneca stângei peste frunte.

— Lasaţi-i viaţa, că s-ar putea să fie de folos cu cele ce ştie, rosti iar răguşit căpitanul Baba Novac, ştergându-şi iataganul cu un smoc de iarbă.

— Di la mini nu aflaţi ninica, împeliţaţilor, se înfurie el şi-şi aruncă sabia la picioarele lui Luca Ropală.

Zadarnic îl ispitiră cu vorbă bună, să mai afle câte ceva de bună voie, că el nici privirea nu mai vroia să şi-o ridice către ei.

— Daţi-i calul şi ţineti-l între voi, porunci căpitanul Baba Novac oamenilor săi.

În mai puţin de un ceas de când le venise ajutorul celor trei, bătrânii care ieşiseră cu spaimă în capul satului fură chemaţi să tragă leşurile din drum. Aga Leca numără cu uimire nouăsprezece, afară de cei căzuţi în râpă şi mlaştină, dintre care fugiseră câţiva.

— Ridicaţi răniţii, cinstiţi gospodari, şi duceţi-i pe la casele dumnevoastră, le spuse Luca Ropală şi se îndreptă grăbit înspre bătrânul răzăş, care-şi scoase căciulă şi venea să-l întâmpine.

— Pe acest ber… berbec îndârjit îl ducem plocon măriei sale, că ne-a stat cu cinste înainte, glăsui medelnicerul şi sări din nou pe cal.

— Să-l legăm, înălţimea ta? întrebă unul dintre oşteni.

— Dacă a lepădat sabia i se moaie şi na… nasul, îi răspunse el.

— Încălecareaaa! strigă Aga Leca şi punând piciorul în scară sări în şa odată cu icnitura calului de sub el.

— Strângeţi caii şi luaţi-vă după noi, le mai porunci Baba Novac oştenilor săi, care începuseră a prinde caii rămaşi fără stăpâni.

— Rămâi cu bine, moş Toadere şi să te găsesc sănătos, îi ură Luca

Ropală bătrânului şi sări de-a dreptul în şa.

— Să auzâm de bini şî de izbândă mare, se ridicară mai multe glasuri în urma lor.

Cu caii în spume şi în trap mare, cam la un ceas şi ceva de drum intrară în umbrele cotite ale pasului, unde lăsară frâiele libere. Caii strănutau şi-şi scuturau capetele, păşind domol printre grohotişurile drumului de munte, iar călăreţii se mirau că nu mai avură cu nimeni de furcă. Căpitanul Baba Novac era însă cu ochii în patru, ştiind că se apropiau de colibele strajei de la hotar.

— Domnia sa Banu Manta v-a trimis după noi? întrebă el, trecându-şi peste nasul ciupit de vărsat şi îmbrobonat de sudoare o năframă nu tocmai curată.

— De ştia bătrânul nu l-ar fi lăsat pe Luca, fiind cunoscut şi urmărit de zbiri, ca fiu al vornicului Matei Ropală, îi răspunse Aga Leca, la care atamanul îşi îndreptă privirea către tânărul moldovean.

— Mie-mi ardeau tălpile să fac o plim… plimbare prin Moldova, se semeţi medelnicerul, când peste dâmbul şanţului apărură cinci oşteni cu arcurile şi flintele îndreptate înspre ei.

— Stăi, strigară toţi odată şi dintre copaci se mai iviră trei.

Atunci atamanul îşi abătu calul şi le făcu faţa cu mâna ridicată.

— Nu vă jiucaţi cu moartea, că nu mai rămâne niciunul dintre voi, rosti el liniştit.

— Atamanul Siegfrid s-o dat cu duşmanul? îl înfruntă unul din ei.

— Lăsaţi armele-n jios şî intraţi în pădure, dacă mai vreţi să rămâneți în viaţă. Din doăzăci şî cinci, am rămas numai eu.

— Da bini, omule, îi luă vorba unul din cei trei care sosiseră, asnoapte ne-o ucis şăpti oşteni în colibe.

— Ascultaţî-mă şî faciţi cum v-am zâs; nu ştiţi şî n-aţi văzut pi nimeni, că altfel îi prăpăd… Aşă, di pomană.

— Are dreptate, oameni buni, glăsui cel mai vrâsnic dintre ei, coborând ţeava flintei; de ce să ne omorâm noi, fraţi români, între noi?

— Aşă-i, mai adăugară încă vreo doi, cam cu îndoială.

— Cătaţi-vă de drum, că noi aşa om faci, mai adăugă cel vârsnic şi se puse cu mânile întinse în faţa celorlalţi. Aveţi calea slobodă.

— S-ar putea să ne mai vedem, fraţilor, le strigă Baba Novac, dând pinteni calului şi tot grupul se puse din nou în mişcare, în timp ce atamanul fu primit cu totul altfel între oştenii căpitanului Baba Novac.

— Daţi-i sabia îndărăt aici lângă piatra de hotar, arătă Luca Ropală cu ochii tulburi, ca să hotărască sângur ce cale are de apucat.

— Eu din drum nu mă-ntorc, înălţimea ta, de mă lasaţi între ai voştri, răspunse el luându-şi sabia.

— Măria sa primeşte bucuros în oastea lui braţe tari, atamane, îi răspunse căpitanul Baba Novac, bătându-l pe umăr şi împingându-l

prieteneşte între ai săi.

— Cu mine ai să te mai ba… baţi în săbii, dar nu ca duşman, îi spuse, zâmbindu-i, medelnicerul şi porniră spre Ardeal.

Dar nu trecură departe de piatra de hotar, când Aga Leca începu să se văicărească de foame, în clipa când un ţap le tăie calea şi la un semn domnesc opri tot grupul.

— Vrei să-i pui sare pe coadă, Sar… Sarsailă? îi strigă medelnicerul şi toti se porniră pe râs.

— Unde sunt ţa… ţapi, vorbăreţule, sunt şi ca… capre, îi imită el gângaveala, în hohote de râs şi sări de pe cal, repezindu-se la arcul unui oştean. Voi aprindeţi focul până vin eu cu vânatul.

— Merg şi eu, Flă… Flămânzilă şi se înşurubă în şa, primind arcul pe care i-l întinse un alt oştean.

Într-un luminiş al codrului se aprinsese un foc mare. Caii păşteau cu lăcomie iarba din poiană, oştenii se odihneau răsturnaţi pe lângă foc şi căpitanul Baba Novac, de pe o buturugă de unde arunca vreascuri în pălălaie, părea că-i zeul infernului, scormonind vâlvătăile gheenei. Numai Luca Ropală vorbea în şoapte cu atamanul, mai feriţi de foc, lângă scorbura unui brad trăsnit.

— Ce te-a făcut, atamane, să nu alegi calea întoarsă, îl întrebă el, cu privirea pe găitanele modestului său pieptar de şiac.

— De cum am cunoscut că sunteţi ficiorul domniei sale vornicului Matei, mi-am zâs că de-acuma alături de înălţimea ta mi-i soarta.

— Îl cunoşti? L-ai văzut cumva de curând? îl ţintui cu o privire deznădăjduită.

— Preţ de-o săptamână, de când bat calea Bacăului de margină, nu l-am mai văzut, la care Luca tresări şi-l apucă de umeri.

— Îi sănătos? O slăbit? Cum se află? îşi repezi el întrebările.

— O slăbit, da sî ţâni tare şî cu fruntea sus. Nu sî lasă di loc.

— Are hrană, lumină, îi scos la aer? Vorbeşte, omule, spune-mi!

— Când mă aflam de strajă îi duceam ce puteam şî eu de-ale gurii. Călugării de la mitropolie îmi dădeau capete de lumânări, pe care i le strecurăm printre gratii, când se pute, şî-i schimbam apa, că şî domnia sa m-o ajutat la mare necaz. El m-o bagat în slujbă la Suceava, după ce mi-o dat mai întâi doi galbini, de-am putut să-i fac mamei îndreptările creştineşti la prohod.

Un fluierat scurt îi făcură să tresară şi căpitanul Baba Novac se trânti cu urechea la pământ. Din desiş se năpusti Aga Leca, aducând un ţap mare în spate şi în urma lui ţâşni şi Cristea Vornic cu doi iepuri.

— Vin ai noştri, fraţilor, răcni Baba Novac, sărind în sus, zbârlit şi cu ochii holbaţi, înspre ei. Mare tropot de cai, din partea Ardealului!

— Gataaa! strigă medelnicerul, s-a dat po… poruncaaa! şi aruncând iepurii se repezi la cal, în timp ce Aga Leca rămase ca un monument în

mijlocul poienii, cu ţapul în spate. La muncă, Flă… Flămânzilă, mai strigă el, sărind pe cel ca o zvârlugă.

Tropotele cailor se desluşeau din ce în ce mai bine, când întreaga lor alcătuire iesise la drum. Pădurea fierbea de zgomote surde, stârnite de călăraşii lăturalnici, care deschideau calea pedestrimii.

Cu privirea încă tulbure de cele ce aflase, căpitanul Luca Ropală oftă adânc, strunindu-şi calul, alături de acel al atamanului, care-i făcu semn şi rămase cu ochii şi urechile atintite, trăgându-şi sabia.

— Ţâne-ţi calul, înălţimea ta, îi şopti el repezit.

Ca din pământ ţâşni în drum o iscoadă duşmană, din cealaltă parte a pădurii.

— Pe ei, Ba… Babo! răcni Cristea Vornic cu sabia scoasă, când Vârtej sări şanţul şi o luă în galop după cei cinci, care sileau către Moldova.

La semnul făcut de căpitanul Baba Novac, toată grupa rămase pe loc şi numai Aga Leca se luă după el şi dispărură la cotitura drumului, pe unde se mistuise medelnicerul. Tresărind, ca dintr-un vis urât, Luca Ropală îşi trecu palmele peste ochi şi tăcut, trăgea pe nările-i lărgite mireasma tăriilor pădurii. Zgomotele din depărtare se înteţeau şi dinspre cotitura drumului se auzeau răcnete, urmate de vajnice tropote de cai. La câteva clipe numai apărură cinci călăreţi în trap mare şi dintre ei sclipeau în soare dinţii medelnicerului Cristea Vornic.

— Erau şi trei po… poloneji cu care nu ne înţeleseserăm, se ridică peste ural ele şi chiotele celor care-l aşteptau glasul lui, dar bucuria izbânzii lor încremeni dintr-o dată.

Din depărtare le luară ochii şi glasurile scânteierea zalelor de argint ale măriei sale Mihai Vodă, în fruntea călărimii domneşti.

Sus, de pe măgura unui cot al Trotuşului, încălecat pe un armăsar sur rotat, un adevărat arhangel ţinea în privire valurile nesfârşite ale pedestrimii lui, care izvorau de prin toate tainiţele munţilor.

Era o zi senină, cu cer înalt şi adânc, iar soarele, trecut de crucea amiezii, mângâia munţii ieşiţi din neguri, ca spre lumina unor mari fagăduinţi.

De mai bine de două ceasuri urmărea cu nerăbdare desfăşurarea oastei, când tresări la primele bubuituri de tun, cu ecouri prelungi spre râpele Asăului. Strângând frâul tare, coborî între roşiorii care-l aşteptau în prundişul râului şi în trap mare toţi se mistuiră în lunca Trotuşului.

Ieşiţi în lumină, Mihai Vodă făcu semn de oprire şi descălecă. Apoi urcă povârnişul unei stânci şi, cu mâna streşină la ochi, urmări lupta pe care o dădea Banu Manta împotriva oştenilor poloni, care se retrăgeau către satul Comăneştilor. Atunci îşi dădu seama iscusitul general de oşti că nu putea fi decât un ţmai mare de momeală şi pe

dată trimise poruncă banului să pună urmăritori, ca să nu le piardă urma. Cu toate iscoadele slobozite în trei părţi şi strânsoarea în cazne a prinşilor, nu izbutise să afle unde se afla puterea Ieremiei Vodă. Avea sub braţul sau mai bine de douăsprezece mii de ardeleni, unguri şi secui, toţi oşteni vrednici şi bine înarmaţi, în afară de cei patru mii de călăraşi încercaţi în lupte şi totuşi nu se grăbea să ia drumul Sucevei. Pentru aceasta avea nevoie de întregirea oştirii cu cei din tabăra Rodnei, care avuseseră poruncă să pătrundă înspre Câmpul-Lung şi să coboare către Baia. Astfel că, la înserat, după ce nimiciseră alte câteva harţuri grele pe calea târgului Piatra lui Crăciun, oştenii, istoviţi, primiră poruncă pentru alcătuirea taberei de noapte pe valea Roznovului. Aici, la miezul nopţii, sosi vestea de la Bacău că spătarul Preda nimicise atacurile întâmpinate şi că duşmanul se retrăsese către ţinutul Vasluiului. De asemenea, in zori, se zvoni că voievodul Nicolaie Pătraşcu şi stolnicul Stroie Buzescu, spărseseră împotrivirea lui Simion Movilă, din olatul Focşanilor şi că luaseră calea Bacăului, spre a se alcătui cu oștenii spătarului Preda.

De-abia a doua zi, pe înserat, Mihai Vodă primi vestea de la Banul Mihalcea şi Ştefan Iojika, ajunşi la Baia după lupte grele, că oastea hatmanului Petru Laski nu o luase către Suceava, ci spre ținutul Hârlăului. Atunci îşi dădu seama ca Ieremia Vodă îşi aduna toată puterea către cetatea de scaun a Iaşului şi le trimise alergători, cu poruncă de a coborî de la Fălticeni pe drumul cetăţii Neamţului.

În acea senină noapte de mai, Mihai Vodă avusese la cină, în cortul său, pe senatorul Pancratie Sennie, Banu Manta, Clucerul Radu Buzescu şi pe căpitanul Baba Novac, cu care se sfătui îndelung. Rămas singur, după plecarea lor, în lumina galbenă a lumânărilor şi pâlpâitul candelei de la iconastas, Jurea îi desfăcu sulul unui pergament, pe care domnul îl intinse pe masă. Abia începuse să urmărească pe hartă drumul pe care l-ar avea de parcurs, când Ursei, bătrânul câine al slujitorului său, dădu zvon de afară.

— Vezi, uncheşule, de ce-ţi latră câinele, glăsui el fără a ridica ochii de pe imaginea Ţării de Sus a Moldovei și după un răstimp Jurea reintră în cort.

— Un oştean, care după port şî vorbă nu pare a fi de-al nostru, o discălicat acuma şî străjării l-o adus între suliţi. Zâci că-i trimas de domnia sa căpitanul Luca Ropală dinspre Borzăşti.

— Să vie, lasă-l să intre, porunci domnul, descreţindu-şi fruntea, că numai de la cei trei căpitani ai săi, care se rugaseră să nu-i despartă, nu primise nicio veste.

— Cu ce ştiri ne vii, voinice? îl întrebă, când acesta se aplecă în faţa lui.

— Bune, măria ta, din partea Borzăştiului şî de pe drum încoaci, răspunse el cam tulburat.

— Vorbeşte fără sfială, ca un oştean vrednic ce pari a fi, îl încurajă Mihai Vodă, cunoscând cu mulţumire că-i moldovean.

— Cu o mână de oameni harnici şî iuţi, domniili lor Aga Leca, medelnicerul Cristea Vornic şi căpitanul Luca Ropală i-o pus pe fugă pe tăţi leșâi din sat. Nici n-o apucat să tragă cu tunurile şî tăţi cinci o căzut în mâinile noastre.

— Şi încotro au luat-o fugarii?

— Hăt în sus, către ţinutul Vasluiului. Căpetenia lor, prinsă cu arcanu de domnia sa medelnicerul Cristea Vornic, după ce-o fost strâns tare de înălţimea sa Aga Leca, o spus cu sufletu la gură, că au poruncă să se tragă în susul Ieşului, pe apa Jâjâiei.

— Ştia moldoveneşte, leahul?

— Nu, măria ta, că domnia sa căpitanul Luca Ropală l-o ischitit numa pe leşăşti.

— Dar dumneta cum de te aflai printre ai noştri? îl întrebă domnul, zâmbindu-i, ca să-i dea curaj. Văd că eşti moldovean.

— Asă-i, îşi repezi el răspunsul. Cunoscând eu oleacă de carte, urmă cu semetie, hatmanul neamţ al cetăţii Suceava m-o pus ataman peste douăzeci şî cinci de panțâri. Din straja cetăţii şî ne-o trimăs să păzâm valea Oituzului. Acolo, domnia sa căpitanul Baba Novac ne-o prins la strâmtoare…

— Aha, îl întrerupse domnul, care aflase de isprava căpitanilor săi, şi ai rămas singurul din douăzeci şi cinci.

— Cu mini eram douâzăcişâşăsî, măria ta.

— Bine, bine, îi tăie vorba înveselit şi se ridică, bătând în palme de trei ori. Uncheşule, i se adresă acestuia, de îndată ce bătrânul pătrunse în cort. Du porunca să i se dea hrană şi îmbrăcăminte de-a noastră iar diacul spătăriei să-l treacă în catastifele lui… Care ţi-i numele? îl mai întrebă, cu sprânceana dreaptă ridicată.

— Sigfried a Marandei, măria ta, la care Mihai Vodă ridică şi cealaltă sprânceană, privindu-l lung şi se aşează din nou pe scaun.

— Fiindcă cunoşti drumurile din Tara de Jos, după ce te îndestulezi şi te odihneşti, în zorii zilei încaleci iar, însoţit de doi oşteni pe cai iuţi şi vei lua calea cea mai scurtă spre Bacău. Acolo vei duce o poruncă scrisă domniei sale spătarului Preda Buzescu. Dacă se-ntâmplă cumva să cădeţi în mâini duşmane, nimiceşte scrisoarea.

— Înţăleg că-i grabă mare şî atuncea sî cheamă că nu-i vreme de hodină, măria ta, răspunse el, ridicându-şi părul de pe frunte, de culoarea mătasei de porumb.

— În drum, de vă încrucişaţi cu cei care te-au trimis aci, spune-le să vină fără zăbavă pe calea cetăţii Neamţului, adăugă domnul, căruia îi plăcu răspunsul atamanului.

— Erau gata de plecare însă domnia sa căpitanul Luca n-o vrut să lese tunurile ca să le aducă oștenii, având grabă mare să bată cu ele în

cetatea Sucevei. Se arata bucuros că are să fie mai lesne de luat cetatea, dacă grosul armiei leşeşti se află în părţile Ieşâlor.

— Hm… făcu domnul cu obidă. Uncheşule, să vie un grămătic pentru alcătuirea cărţii către spătarul Preda, cu ceară şi pecete, mai porunci el şi le făcu semn să plece.

— Să trăieşti, măria ta, rosti cam prea tare atamanul Siegfried al Marandei.

— Mergi cu bine, atamane, îi răspunse Mihai Vodă şi-l petrecu cu privirea până ieşi din cort.

Din cauza unor ciocniri mai puternice cu polonezii de sub comanda căpitanului Guliski, chiar în răstimpul când oştirea încolonată începuse a se înşira pe drumul cetăţii Neamţului, Vodă fu nevoit să dea poruncă de popas. Tabăra fu alcătuită la marginea pădurii dinspre satul Bălţăteşti. În luptele din acea zi luaseră parte şi cei trei prieteni, sosiţi în zori de la drum lung şi cu toată oboseala lor, făcuseră mari pagube în rândurile duşmane.

Aga Leca şi Cristea Vornic nu slăbiseră o clipă din ochi nestăvilitele avânturi ale lui Luca Ropală, în cele mai mari primejdii. Abătut de o mâhnire nemarturisită, din clipa în care aflase că măria sa părăsise planul de a cuceri întâi cetatea Sucevei, acesta, nu-şi mai găsea locul. Până şi măria sa Mihai Vodă devenise îngrijorat de deznădejdea lui şi porunci în taină căpitanului Baba Novac să i se ţină prin preajmă.

În acea seară, după cină, de la care domnia sa Aga Leca se sculase neîndestulat, cei trei prieteni cu greu se retrâseseră în cort. Era o noapte ca în basme, cu lună și puzderie de stele, care ar fi îmbiat pe oricine la „hălăduit”, cum spunea uncheşul Jurea. Slujitorii lor le întocmiseră culcuşuri în paie, acoperite cu poclăzi şi pe colţul lăzii ardea un capăt de lumânare în agonie. Ca gigantul Atlas, fiu a lui Jupiter, osândit de neîndurătorul său tată ca să ţină întreg pământul pe umerii lui, nemângâiatul Agă statea gânditor în mijlocul cortului, pe care-l sprijinea cu capul. Lupta cu arzătoarea lui dorinţă de a mai mânca ceva dar şi-o stăpânea cu îndârjire, din teama de a nu fi luat iar în derâdere, când medelnicerul îi veni în sprijin.

— Ar fi o nelegiuire, fra… fraţilor, să ne culcăm pe o asemenea noapte vrăjită, rosti el, încătărămându-şi cureaua săbiei.

— Dacă-am izbuti să pătrundem până la mânăstire, s-ar putea să fim găzduiţi mai acătării, le spuse Luca Ropală, a cărui unchi de pe tată primise metania de la frumoasa ctitorie a lui Ştefan cel Mare. Se călugărise de supărare la plecarea din scaunul Moldovei a lui Petru Vodă, zis Şchiopul, căruia îi fusese sfetnic de taină şi prieten de credinţă.

— Din spusele unchesului Jurea, dru… drumul înspre mânăstire

duce pe sub cetatea Neamţului; ştii cumva vreo cale mai fe… ferită? îl întrebă medelnicerul, bucuros să scape de sforăitul lui Aga Leca.

— Nu cumva ţi-e teama, vorbăreţule? îl îmboldi acesta, pornindu-se pe râsul lui zgomotos, la care prinse a se cutremura tot cortul.

— Ho, pit… piticule! că ne dărâmi castelul, sări medelnicerul, de pe ladă.

— Ar fi una din cele mai frumoase pleumbări a domniilor voastre, dacă străbatem pe sub cetate şi pătrundem în minunata vale a Ozanei, îşi urmă gândul tânărul moldovean. O singură dată mi s-o fost dat să fie lună plină de câte ori am purces la mânăstire şi n-am să uit niciodată vraja de care am fost cuprins. Ce păcat că s-o dat porunca de a nu părăsi nimenea tabăra…

— Să ne scoată caii până mă-ntorc eu de la cortul domniei sale Banu Manta, se grăbi să-i răspundă Aga Leca. Are să se bucure bătrânul general, dacă-i spun că pornim să dăm ocol cetăţii. Şi se repezi afară, gata să ia cortul cu el.

Cu toate grijile mulţimii de oşteni, pe care le purta cu multă iscusinţă şi prevedere, Mihai Vodă izbuti să-i stăpânească şi pe cei a căror limbă nu o cunoştea. Alcătuirea laolaltă cu oastea de sub braţul banului Mihalcea, coborâtă dinspre Baia, se făcuse pe acel drum străbătut printre harţurile duşmane, însă şovăia să atace cetatea Neamţului, până nu sosesc, din Tara de Jos, și acei care se aflau sub comanda voievodului Nicolaie Pătraşcu. Socotea că această întăritură este bine apărată și ar fi fost primejdios să lase în inima ţării o asemenea fortăreaţă.

După cina din acea frumoasă înserare mai îngădui un răstimp la sfat cu banul Mihalcea şi apoi îl petrecu, din uşa cortului domnesc, cu privirea mai obosită ca niciodată. Ursei îi făcea închinările lui de credinţă, în schelălăieli înăbuşite şi jalnice, iar pe tot întinsul taberei se aşternuse tihna somnului. Din nesfârşita depărtare a veşniciilor, Luceafărul scânteia în sclipiri de olmaz şi, ca de o putere nevăzută, Mihai Vodă se simţi atras către marginea pădurii. Înainta cu paşi mărunţi, stăpânind clinchetul pintenilor printre vetre încă fumegânde, căruţe cu coviltiruri, tunuri şi sarici întinse, pe care dormeau miile de trudiţi. Ieşit la larg, străjerii, tăcuţi, îl recunoscură şi rămaseră ca de piatră la trecerea lui. Solemnitatea tăcerilor firii înconjurătoare îi stârneau năluciri de vrajă, iar molcomul freamăt al frunzelor îi cobora în suflet puterea şi tăria bătrânilor stejari din inima Moldovei.

Ajuns la catapeteazma pădurii, scăldată în lumina lunii, ca din senin cugetu-i fu prins de credinţa că însuși marele Ştefan cel Sfânt îi călăuzeşte paşii şi braţul, pentru liberarea Moldovei, de tiranie. Crugul vremilor deschideau în privirea lăuntrului sau tainic lumina unor noi aşezări ale noroadelor sale, negândite până atunci.

În acea reculegere, sita minții îi cernea întreaga strădanie a anilor

de neistovită trudă, iar intrarea sa pe acel binecuvântat tărâm al Moldovei i se arăta ca o chezăşie de nestrămutare a împlinirilor sale. Călăuzit de limpezimea năzuinţelor lui nici nu-şi dăduse seama când ajunse înapoi la cort. Înseninat si luminat, ca după o cumenicătură în oră sfântă, de-abia mai simţi când bătrânul câine ciobănesc i se gudură din nou la picioare şi-i sărută mâna, în legea lui.

Pe drumul mare, bătut în piatră, care ducea spre vestita cetate din ţinutul Neamţului, liniştea încremenită de spaimele războiului era răscolită de tropotele a trei cai. Scânteile cremenei de sub potcoave şi ecourile stârnite de trapul mare dovedeau că cei trei voinici călări străbăteau primejdia fără nicio fereală. Numai când li se iviră înaintea ochilor micile aşezări ale satului Humuleşti, de pe mâna dreaptă a drumului, strânseră frâiele. La semnul unuia dintre ei toți săriră dâmbul şanţului şi trecând peste tarhatul cu semănături, se opriră la poarta ogrăzii unui bordei. În lătratul mai mult chelălăit al unui câine slab şi zdrenţuros, Luca Ropală sări de pe cal şi bătu în poartă cu o piatră. Medelnicerul Cristea Vornic aruncă frâul celui de alături şi dintr-o săritură împinse şi poarta, băgând în spaimele morţii pe bietul cotei, când o lumină slabă de opaiţ năvăli prin crăpătura uşii.

— Care-i acolo, bre, răcni un moşneag dârz şi ieşi în bătătură, ascunzând un baltag la spate.

— Oameni buni, un… uncheşule, glăsui Cristea Vornic.

— Apropie-te, moşule, îl îndemnă Luca Ropală şi înaintă înspre el, dar văzu că bătrânul îl privea cu teamă.

— Strânge bal… baltagul pentru leşii pe care îi vom goni peste hotar, uncheşule dragă, mai adăugă şi medelnicerul, ferindu-se de câine.

— Țâba de-acolo, potaie, se răsti el la câine şi-l ameninţă cu coada baltagului către uşă, când din podul căsuţei sări o copilă ’nălţuţă, cu cozi pe spate şi ochi ca mura.

— Bunicu n-aude bine, grăiţî-i mai tare, le spuse ea grăbită, trăgându-şi sub betele catrinţei cămaşa ieşită afară.

— Ci vă aduci la vreme di noapte, domnişorilor? îi întrebă moşneagul, îngrijorat că fata coborâse din ascunzătoare.

— Nu vezi, bunicule, că dumnealor îs din oastea lui Mihai Vodă? îl lămuri isteaţa copilă, trecându-şi privirea peste feţele lor, cu care ar fi dorit să-l cuprindă şi pe cel rămas călare.

— Hojma-ți zâc, copchilă, să nu te vâri undi nu-ţi herbi oala, o mustră el morocănos şi o împinse în spatele lui.

— N-am venit să te supărăm, bătrânelule, îl luă mai moale Luca, şi suntem gata de plecare mai departe, dar am dori câteva lămuriri.

— Dumnezău să vă ocrotească, boieri dumnevoastră, aşă după cum vi-i inima. Cu ci vă pot fi eu di folos, în asemenea vremi?

— Ai vre să ne îndrepţi înspre careva din sat, de la care să putem afla câţi oameni numără cetatea şî câte tunuri o apără? îl întrebă Luca Ropală, urmărind privirea medelnicerului, care nu se mai deslipea din ochii fetei.

— Şi dacă se află pază pe sub ziduri şi în drumul mânăstirii, adăugă Aga Leca, de peste gard.

— În sat, oamini în putere nu se mai află. Pi tăţi i-o strâns cu arcanu şî i-o mânat la oaste. Cei care o scapat o luat calea codrului şî muierile ce să ştie mai mult ca unu ca mini? Amu, cam din postu mare o vinit pişti plăieşti vreo opt nemţi şî de-o săptămână s-o suit şî leşi.

— Ai putut afla cam câţi sunt toţi laolaltă? vru să ştie Luca.

— Plăieşii sunt în leafa domniei paisprăzăci şî cu pârcălabul cinsprăzâci. Tunuri erau două vechi, ş-o mai aburcat amu trii din cele leşăşti. Pi oştenii străini di neamul nostru n-am apucat să-i număr, dară nemţi, spune fata, c-o văzut opt, veniţi călări din Suceava.

— Bunicule, ni-o zâs alaltăieri Anica lui Olariu că leşi sunt zăci, fărde cei ce vin cu mâncare şî arme de la Pipirig, şî care se-ntorc.

— Aşă, aşă, întări moşneagul, mai mulţi nu pot fi, că-i tare greu cu mâncarea prin partea locului. Oaminii di sama me şî cei betegi trăim în mare grijă de când s-o aflat că măria sa Mihai Vodă anume s-o aşezat tabăra aproape, ca să bată cetatea din tunuri. Îi pacat de Dumnezău s-o râsâchească numa pe-atâta, se plânse bătrânul, cu mâhnire.

— Domnia sa pârcălabul vre să închine cetatea, da leșâi nu-l lasă, spuse din nou copila, mai aruncând pe sub gene o privire către medelnicer.

— Şi de unde le ştii tu pe toate, ur… urâto? îi zâmbi el.

— Zâci şî e din zvoanele pe care le prinde de pe la babe.

— Uncheşule, îi strigă din nou Aga Leca, la mânăstire-i linişte? Se poate străbate până acolo?

— Da'pu cum, amu, la vreme di noapte, drumu-i slobod şî nu afli ţipenie de leah, că sî teme şî de umbra lui.

— Bunicule, or fi fiind flămânzi. Eu mai am oleacă de fiertură, o mână de brânză şî ceapă verde.

— Luca, îi strigă medelnicerul, nu mi-ai spus că la Moldova se găsesc fete aşa de frumoase.

— Ia un boţ cu ochi, care nu m-ascultă di loc şî tâti li faci cum o taie capu; da' di mâncat sî poate, că-n data mare pun ceaunul.

— Suntem în mare graba, uncheşule, ca să ajungem la mânâstire, îi tăie vorba Aga Leca.

— Îţi mulţămim de bunătate, moşule, şî de toate câte ni le-ai spus; noapte bună; hai, vorbăreţule, că nu-i vreme de pierdut, spuse Luca Ropală şi se îndreaptă înspre cal.

— Vă lăsăm cu bine şi să nu ne pur… purtaţi gând rău, le spuse şi

medelnicerul, care sări pe cal şi-l făcu să să se ridice în două picioare, stârnind spaimă şi admiraţie în ochii copilei, care rămase în poartă, cu mâna la gură.

— Mergeţi sănătoşi şî să auzim de izbândă, se mai desluşi glasul slab al bătrânului, în timp ce fata îi urmări cu privirea până se pierdură în noapte.

Dintre ramurile copacilor, în sus, pe peretele din faţă a muntelui, zidurile cetăţii Neamţului împungeau cerul nopţii înstelate. Aşezată pe coama unui ponor cu povârniş repede, cetatea stăpânea până departe întreaga vedere a văilor din faţă, iar spatele-i era acoperit de peretele prăpăstios al muntelui. Drumul către mânăstire cotea pe sub cetate, spre vadul Ozanei şi trapul cailor în liniştea înconjurătoare o făceau mai apăsătoare. Cu toate că niciunul dintre ei nu dădea semne de îngrijorare, totuşi medelnicerului îi ţiuiau urechile. Trăgeau cu nesaţ în piept aerul tare, dătător de vlagă şi înprospătare, de păreau îngemănaţi cu primăvara în care se aflau. Un huhurez dădu zvon trist singurătăţilor nepământene, de peste sălciile argintii, care se pierdeau în lungul apei şerpuitoare. Ajunşi la vad, apa dispăruse şi numai pietrele răscolite de copitele cailor se rostogoleau umede. Din loc în loc câte un ochi al Ozanei clipocea somnoros către lună, ca mai la vale apa să iasă din nou deasupra bolovanilor, de te mirai cum de a izbutit Ozana să-i rostogolească din munte.

Deoparte şi alta a drumului nici nu se bănuiau căsuţele satului pe care-l străbateau, presărate pe sub sălcii şi pomi mărunţi, când Luca Ropală prinse în auz huruit de căruţe care veneau dinspre mânăstire. Dintr-un brânci îl trezi din moţăială pe Aga Leca şi caii fură abătuţi către răchitele care coborau însprei pârâu.

Trei căruţe străjuite de oşteni polonezi, încălecaţi pe cai mari, trecură pe drumul pe care-l părăsiră ei şi la vad cotiră spre cetate.

Încă se vedeau când ieşiră ei la larg şi la un semn al medelnicerului, Aga Leca puse şi el pinteni calului. De-abia izbuti Luca s-o zbughească înaintea lor şi să-i oprească.

— Domoliți-vă, apucaţilor, le şopti el, că s-ar pute, să fie cu primejdie şi zăbavă, de-or mai veni şi alţii din urmă.

— Zării o caie în căruţă din urmă. De ce s-o mănânce leşii când am fi putut şi noi s-o frigem? îl înfruntă Aga Leca, gata să puie din nou pinteni calului, când ceilalţi doi se puseră pe râs.

— Suntem în satul Vânătorii Neamţului şi în coasta cetăţii; nu-i tocmai bine să facem zarvă aici; la mânăstire s-o mai găsi ceva de mâncare şi nu mai avem mult, acuş intrăm în Branişte, reuşi să-l potolească.

— Domnia ta eşti om norocos şi harnic la mâncare, Flă… Flămânzilă, îl mângâie şi Cristea Vornic, după care îsi întoarseră caii.

Din fundul unei curţi se auzi a doua cântare de cocoș răguşit, ca de

pe ceea lume, iar luna strălucea ca pentru o mie şi una de nopţi. De pe un pietroi culcat la stâlpul unei foste porţi, o babă, fără somn, îi urmarea cu ochii spălăciţi ai tristei bătrâneţi. Din cauza tropotului cailor, câinii se adunaseră şi-i petreceau într-o zarvă nemaipomenită, până ieşiră din nesfârşitul sat. Capul mare a lui Aga Leca se bălăbănea din nou, iar neadormitul Cristea îi făcu semn, râzând, lui Luca şi trecură pe iarba de pe marginea drumului, după care se luă şi calul agăi.

În liniştea tăcerii încremenite a pădurii Branişte, Luca prinse a-şi depăna în minte amintiri din însorita vreme a copilăriei, când străbătuse în nenumărate rânduri drumul mânăstirii. Se vedea din nou înghesuit pe scăunaşul unui rădvan vechi, din care sărea la poarta mânăstirii, cu picioarele amorţite. Geamătul porţilor mari, ecoul tropotului cailor şi huruitul roţilor pe sub bolta turnului de la intrare îi răsunau şi acum în auz. La scara mare a stăreției, preasfântul Parfenie, fratele mai mare al tatălui său, îl săruta pe frunte, înfiorându-i faţa cu barba lui moale şi caldă. Pe tăpşanul din sus de mânăstire, soare orbitor, florile pământului, fluturii raiului, brazde ameţitoare de iarbă cosită, pere busuioace, nesfârşite şi minunate poveşti în clăile cu fân… Dar deodată îi apărură doi ochi verzi în lacrimi, a căror frumuseţă strălucea între minunate gene tremurătoare. Încet, încet prinse a i se contura şi gingăşia surâsului ei de vrajă, pe care nici visurile zbuciumatelor sale nopţi nu izbutiseră să i-l readucă așa de aievea.

Cei din faţa lui săltau nevăzuţi pe caii lor şi în farmecul de care era cuprins, plutea ca într-o încântare, astfel că huruitul unei căruţe nu reuşi să-l scoată de sub puterea acelei vrăji. Numai la zăngănitul săbiilor se cutremură, când îşi văzu tovarăşii de drum încăieraţi în luptă cu trei leși călări.

În clipa în care se desmetici şi trase sabia din săritura calului, strâns în pinteni, intră în luptă, când un ţăran din căruţă sfărâmă capul leahului care mânase caii, cu o ghioagă. Un alt leah din căruţă trăgea o flintă de sub paie şi sări drept în calea lui Luca Ropală, care-l şi străpunse cu sabia. De îndată ce se alătură de Cristea Vornic îşi dădu seama că duşmanii lor erau buni mânuitori de spadă şi vorbăreţul de-abia-i ţinea pe cei doi, cu care lupta în vârful săbiei. În câteva clipe reuşiră totuşi să-i doboare, spre uimirea ţăranului care se muncea să se coboare din căruţă.

— Tra… trage tare, Flămânzilă, să nu rămâie niciunul cu viaţă, că-i primejdie! răcnea medelnicerul, sărind de pe cal; aşa, voiniceşte, nu te lăsa! Acum, acum îm… împunge-l, că eu nu lovesc prin spate. Mai iute, Flămânzilă, că te atinge el… Lasa-mi-l mie!

— Nu te băga, spurcatule, tună glasul Agăi, care-şi trecu sabia în stânga, dar leahul se apăra cu înverşunare, ceea ce-l făcu pe Luca să se

apropie.

— Acopere-ți pieptul, că-i pre larg, prietene, îi strigă Luca, când Aga îşi schimbă din nou sabia în dreapta şi-l străpunse, îmbrâncindu-l de pe cal.

— Dumnezău să vă binecuvânteze că m-aţi izbăvit de chinul iadului, spuse ţăranul, coborând greoi din căruţă şi-şi puse o cârjă sub braţul stâng.

— Izbăvirea ca izbăvirea, bade, îl întrerupse Luca, acuma trebuie să ne ştergem urmele isprăvii… Dar ce-mi văd, ochii, eşti beteag? adăugă el mai moale.

— În lupta din jios de Areni, la Şcheia, mi-am prăpădit chiciorul, pe când apăram viaţa măriei sale, Ştefan Răzvan, Dumnezău să-l ierte! îi răspunse el, făcându-şi cruce.

— Nu-l lăsa, răcni deznădăjduit Aga Leca şi se năpusti asupra unui purcel, prinzându-l de picior.

—Mai este unu în ţuhal, de nu s-o fi înăduşit, domnişorul, spuse omul şi trase dintr-un sac mare purcelul, care începu să grohăie şi să-şi rotească banul râtului spre ei.

— Ha, ha, ha, hohotea medelnicerul Cristea, bătându-se cu palmele peste genunchi, mare noroc mai ai, Flă… Flămânzilă!

— Mai sunt vreo câteva ploşte cu vin, făină, brânză, – înşiră ţăranul – că primesăsî poruncă de mutare la cetate; iaca, ni-o luat cu hapca şî căruţa din ogradă.

— Acum, gata, la treabă, că suntem grăbiţi, spuse Aga Leca şi înşfăcă două leşuri de picioare, pe care le târî în pădure.

— După ce isprăvim treaba, mergi cu noi, bade, la mân… mânăstire, ca să nu intri în alt bucluc, îl înspăimântă Cristea Vornic, întorcând capul, ca să nu-l vadă râzând. Apoi apucă un leah de picioare şi porni pe urmele lui Aga Leca.

— Şi cum îţi zice dumnetale? îl întrebă Luca, în timp ce îl ajuta pe ţăran să dea jos din căruţă leahul pe care-l omorâse cu măciuca.

— Vasâli a lui Macăleandru, din Pipirig.

— Ai cui sunt caii de la căruţă?

— Tot a leşâlor, că în sat la noi n-o mai rămas decât vreo doi şî acia-s ologi şî bătrâni.

— Bine, rămân ai dumnetale, iar ceilalţi cu tot tarhatul lor, îi luăm la mânăstire, hotărî Luca şi începu să tragă leşul înspre pădure.

— Da la ceasu ista sfinţâi părinţi şăd obloniţi. Numa când s-o crăpa de ziuă de-or mai da drumu la porţi şî atuncea cu mare fereală, dacă nu le ieşti cunoscut, îl încunoştiinţâ omul, ţinându-se de el.

— Buz… buzduganeala asta m-a mai scos din toropeală, îi întâmpină medelnicerul, în timp ce-şi ştergea mânile cu iarbă.

După ce nu mai rămăsese nicio urmă care ar fi putut să le aducă neplăceri şi zăbavă, prinseră caii rămaşi fără stăpân şi Măcăleandru îi

legă de căruţă. Aga Leca, în mijlocul drumului, cu mâinile-n şold, aştepta plecarea.

— Acest monument al vit… vitejiei nu visează decât purcel fript, îl îmboldi medelnicerul în treacăt şi sări pe cal.

— Numai să ne dea drumul popii, îşi urmă aga gândurile.

— Puteţi tragi şî la mânăstirea Sacu, zâdire nouă a boierului Nestor Urechia. Îi aproape, la o zvârlitură de băţ; domnişoru Gligore, coconu lui, hojma era pe-aici, până mai an, glăsui Măcăleandru şi dădu bici cailor.

De îndată ce ieşiră din făgetul Braniştei, pe dreapta, lunca pârâului scânteia în lumină piezişă a lunei şi sălciile aplecate, cu pletele lor argintii, păreau căzute într-o cucernicie adâncă. Cei cărora nu le mai fusese dat să treacă prin acele minunate locuri se văzură ridicaţi peste cumpăna altor vremuri. Săltau în trap mărunt spre a nu tulbura tăcerile solemne, rămase de un veac şi mai bine în drumul străbătut de marele ctitor, la hramul sfântului lăcaş, în toată fala măreţiei lui. Numai Luca îşi simţea inima strânsă de grea întristare. Cu privirea împăienjenită, pierdută în pâcla străvezie a zării, ofta din când în când cu gândul la un suflet din bezna temniţei, care lăcrima de câte ori trecea pe acel tărâm ca de basm. De cealaltă parte a drumului, pe sub coborâşul pădurii de stejar, dormea între maluri lacul nesfârşitelor năzdrăvănii de la scăldat… Dar după câteva şerpuituri ale vrăjitei căi, tresări, şi înseninat, ridică dreapta, ca un cuvenit salut de bun găsit, în larga pajişte de la adăpostul munţilor, cu spinări mângâietoare privirilor, se înălţau turnurile aramite ale vechii mânăstiri, între puternicele ei ziduri înconjurătoare. Tăcut, dar cu vădită semeţie, prinse uimirea înflorită pe feţele nedesmințiților săi prieteni.

În dreptul porţilor mari de stejar, întărite în fier, care astupau bolta turnului de deasupra lor, făcu semn de oprire şi sări din şa. Apoi, cu ciocanul de fier, prins în veriga unui lanţ, bătu în poartă de trei ori, într-un anumit fel. Dar ecoul boltii nu-i dădu nădejdea de altădată si repetă bătaia, când nerăbdătorul Cristea Vornic îşi îndreptase privirea către un tei bătrân de lângă zid. În aceeaşi clipă, neauzit, în cadrul unei firide care se deschise încet, se ivi chipul unui bătrân, ca o imagine dintr-o icoană veche.

— Binecuvântează, părinte, şi primește-ne în lăcaşul acesta ca binecredincioşi şi călători de la drum lung, glăsui Luca Ropală, scoţându-şi gugiumanul.

— Domnul cu voi, fiilor! ajunse la ei glasul tremurat al bătrânului, ca de pe alte lumi. Îngăduiţi să întreb pe mai marele nostru; da' din care oaste făciți parte?

— Suntem căp… căpitani din oastea măriei sale Mihai Vodă, glăsui cu mare semeţie medelnicerul Cristea Vornic.

— Iar eu sunt pribeagul nepot al preacuviosului Parfenie şi fiu al

nefericitului vornic Matei Ropală.

— Atuncea toate s-o limpezit; îndată, îndată… Oleacă di răgaz, mai spuse el şi ferestruica se închise.

— Ai cheia raiului, moldoveanule, il întâmpină Aga Leca, redându-i dârlogii calului şi-l învălui într-o privire albastră şi bună, de mare preţuire.

În zgomotul zăvoarelor şi gemetele balamalelor, porţile fură date în lături şi Vasile Măcăleandru îşi făcu semnul crucii înainte de a da bici cailor. Ajunşi în curtea mare a mânăstirii, descălecară în jurul căruţei şi Luca îl ajută pe Macăleandru să coboare. Porţile fură din nou zăvorâte sub privegherea bătrânului schivnic, în timp ce Aga Leca îşi trecu uşor palma peste sacul care se mişca între strujenii din căruţă.

— Lasaţi caii în grija noastră, rosti un băieţandru desculţ şi strâns cu un curmei de tei peste rantia-i peticită.

Alături de el se opri din fugă un alt frate întru Domnul, înveşmântat la fel şi cu tuleiele obrazului abia mijite, în vreme ce, de prin tainiţele încăperelor scunde, se iveau şi alte umbre.

— Fiţi bine veniţi în casa Domnului, glăsui un călugăr înalt, cu barba sură şi privire cercetătoare, care se opri în faţa lor şi făcu semnul binecuvântării.

— Mulțămim sfinţiei tale pentru gândul şi vorba bună, apucă să-i răspundă Luca Ropală, dar călugărul se grăbi să urmeze:

— Numai să ierte cinstitele domniilor voastre feţe sărăcia noastră; oricine aţi fi, oleacă de borş de lobodă şî o lingură de bureţi să mai găsăşte pentru drumeţi flămânzi, ca apoi să vă hodiniţi în chiliile celor plecaţi la câmp.

— Nu te nelinişti, părinte, că de mâncare avem, numai să ne spui unde-am putea face un foc bun, se amestecă şi Aga Leca în vorbă si arătă cu mâna înspre căruţă.

— Domnia sa e mare meş… meşter la gătit, îl sprijini medelnicerul şi-i aruncă o privire şăgalnică lui Luca Ropală, care fierbea de nerăbdare să reintre în vorbă cu stareţul.

— La cuhnie îţi mai găsî jaratic în spuză şî acolo aveţi tăt ci trebuie, încuviinţă el, arătându-le o uşă deschisă sub scara mare, care urca înspre un cerdac de-a lungul unor odăi.

— Da vreo două ştergare putem căpăta? că pe drum ne-au dat de lucru nişte leşi, îl mai întrebă Aga.

— Cum nu? vi le trimăt cu fratele Ghideon, îndată.

— Preacucernice părinte, izbuti, în sfârşit, să reia vorba şi Luca, aş dori să aflu dacă sfinţia sa părintele Parfenie mai trăieşte şi dacă-i sănătos.

— Sănătos, neastâmpărat şî tot cu slovele trudeşte în nopţile lui de nesomn. Îl cunoaşteţi cumva pe preasfântul nostru arhimandrit şî stareţ al acestui sfânt lăcaş? îi răspunse călugărul, tot cu ochi

cercetători.

— Îi nepotu lui, frate Paisie, şî ficior a vornicului Matei, îl lămuri bătrânul schivnic, care sosi gâfâind dinspre poartă.

— Cum sî poatî, că doară îmi zice că n-are decât un nepot care-i plecat di mult prin străinătăţi.

— S-o încheiet cini ani de când nu l-am mai văzut şi doresc să mă înfăţişăz îndată lui, izbucni, de bucurie, Luca.

— Vai… vai, făcu cel mai bătrân, pocnindu-şi palmele.

— De luna trecută s-o dus la mânăstirea Putnei şî nu ştim cum ar mai pute să se întoarcă, acuma, cu pârjolu care bântuie în ţară; eu, umilitu, ma aflu în mare cumpăt să-i ţân locu în grelile vremi pi care li pitrecim; da vă poftim în chilia lui să mânaţi şî să vă hodiniţi. S-ar mânie grozav preasfântul arhimandrit să nu vă dau ospitalitate acătării, spuse celălalt călugăr, îndemnându-i spre scara mare care urca în cerdacul arhondaricului.

Cei doi fraţi se întorseseră de la şura în care duseseră caii şi-i ajutau pe Măcăleandru să ia purceii ca să-i înjunghie, în dosul cuhniei; călugărul cel bătrân se întoarse la poartă şi sub paşii cu care ridica scara Aga Leca, în urma tovarăşilor lui de drum, scârţâiau toate treptele pe care călca.

De sub pragul uşii, la care se opri părintele Paisie, trase o cheie ca de biserică şi le făcu loc să intre într-o încăpere mare cu masă lungă la mijloc; apoi aprinse două lumânări de la candela care ardea sub o icoană şi le pofti noapte bună.

— Ce făcuşi cu pur… purceii, Flămânzilă? că m-a apucat o foame ca înainte de un ospăţ domnesc, întrebă medelnicerul, luând cana cu apă dintr-un lighean şi ştergarul cu care era acoperită.

— Măcăleandru pare a fi destul de iscusit, după cuţitul pe care l-a scos din brâu şi din cele ce-mi spuse, îi răspunse şi se tolăni pe unul din cele două paturi mari.

— Să te mai plângi de noroc, neajutoratule, îl împunse Luca şi ieşi reînseninat din mâhnirea că nu-şi putuse vedea unchiul.

După ce Cristea şi cu Luca îşi turnaseră apă unul altuia şi se spălaseră peste cerdac, umplu uşa şi Aga Leca, întinzându-se şi căscând fioros de tare, de se înspăimântase fratele lui Ghideon care sosi cu lumânări. De îndată ce se spălă şi el, coborî scara, răscolit de mireasma fripturii care se ridica de sub cerdac, de unde apăru şi Ghideon.

În liniştea care se aşternu peste truda lor, medelnicerul, rămas singur, privea cu evlavie minunata biserică poleită de lumina lunii, în timp ce Luca, gânditor, se întinsese pe patul unchiului său.

— Preasfinţia sa-i şî vraci şî s-o dus la bolniţă, spunea fratele Ghideon, în timp ce punea pe masă o tavă cu linguri de lemn, căniţe de lut, o strachină cu ciuperci, din care ieşeau aburi şi o oală

burduhoasă cu vin.

Nici nu terminase bine vorba, că dinspre drum se auzi tropote de cai şi răcnete de spaimă în bolta turnului de la intrare, acoperite de un glas răguşit.

— Porunca înălţimii sale hatmanul Zamoiski, la care medelnicerul tăbărî pe uşă şi-şi înşfacă sabia.

— Sai, Lucaaa, pri, primejdie mare, vin leşii! şi se năpusti pe scară.

Prin curte forfotă mare de umbre, scârţâit supărător de balamale, bătăi în porţi, icnituri, strigăte neînţelese din drum, bufnituri de copite şi focuri de flintă. Aga Leca, dezarmat, alerga spre căruţă şi trase dintre coceni ghioaga lui Măcăleandru, în timp ce Cristea Vornic, pe zidul de lângă turn, se lupta cu doi leşi care se urcaseră pe crengile teiului de la intrare. Măcăleandru sărea în cârja lui cu un topor în mână şi între călugării adunaţi în jurul părintelui Paisie, se furişă Luca Ropală, cu sabia într-o mână şi cu o rantie a unchiului sau în cealaltă, pe care o smulsese dintr-un cui. Medelnicerul după ce doborâse pe cei doi oşteni, zări pe Aga Leca alergând spre boltă, facându-i semn să rămână pe zid şi îndată primi în auz geamătul sinistru al porţilor. Părintele Paisie, nedumerit, deabia reuşea să stăpânească spaima călugărilor, îngroziţi că se deschid porţile.

Într-un tropot nemaipomenit, sporit de ecouri de spaimă ale bolţii, se iviră din gura întunecoasă a hrubii opt călăreţi, care se desfăşurară în linie, astupând ieşirea. La porţi rămăseseră alţi doi călări cu halebarde. Cu un fluierat scurt, ca a lui Baba Novac, Aga Leca sfărmă coiful oşteanului din dreapta porţii, în clipa când Cristea sări pe unul din caii de sub tei şi se năpusti asupra celuilalt străjer. Una din cele două căpetenii poloneze porunci, într-o moldovenească stricată, ca toţi călugării să rămână nemişcaţi, cu mâinile ridicate şi să iasă în faţă cel care a fost pe zid. Din spatele părintelui Paisie, căruia îi tremura barba, se ivi Luca, îmbrăcat ca toţi cei din jurul său şi răcni în poloneşte să lepede armele şi să descalece, ca să nu se facă încăierare şi vărsare de sânge în sfântul lăcaş. Nici nu-şi isprăvise bine vorba, când toporul lui Măcăleandru reteză mâna celeilalte căpetenii, care trăsese un pistol turcesc din coburi. Ca o săgeată se repezi şi Luca, ridică pistolul şi-l descărcă în pieptul celui care vorbise moldoveneşte. În aceeaşi clipă, galopând nebuneşte, cei doi tăbărâră din spate şi străbătând în lumină, doborâră doi leşi care-şi scoseseră archebuzele. Rămaşi numai cu patru duşmani, în câteva minute îi puseră la pământ, spre uimirea călugărilor, care începuseră a prinde glas. Cristea Vornic descălecase şi venea râzând spre Luca Ropală, pe care nimeni nu-l văzuse cum şi când încălecase pe unul din cai. Când sări şi el jos, medelnicerul se puse în genunchi în faţa lui.

— Bla… blagoslăveşte, părinte, rosti el cu cucernicie în hohohotul sănătos de râs al Agăi Leca.

La porunca uriaşului, rămas călare în mijlocul curţii, porţile se închiseră în zăvoare şi după ce prietenii săi se urcară la arhondaric, lăsă călugării să strângă leşurile celor nimiciţi şi caii, pierind şi el cu Măcăleandru spre cuhnie.

— Ascultaţi, fraţilor, de ce minuni e în stare prea cucernicul arhimandrit al neamului meu! izbucni Luca şi se aşează la masă cu un ceaslov. Poate să slujească de izvor cronicarilor care scriu istoria vremii, aşa precum am văzut în Lehia. Dau cetire numai din alcătuirea apendixului, scris într-o cuprindere nemaipomenit de frumoasă.

— Să ascultăm, Luca, rosti medelnicerul, încălecând un scaun.

— Hrisoavele şi cronicele mi-au plăcut totdeauna şi-mi pare rău că nu cunosc şi graiuri străine, ca domnia ta, Luca, glăsui şi Aga Leca, golindu-şi căniţa. În acest timp, frate Ghideoane, osteneşte-te şi mai adă o ploscă mai burduhoasă. Ia şi brânza cu care se lăuda iscusitul nostru bucătar, ca să-i cercetăm gustul.

— Ce vârstă are un… unchiul domniei tale, Luca, întrebă medelnicerul, apropiindu-i lumânarea, după care îi umplu şi căniţa cu vin.

— Socot că-i trecut de şăptezăci si cinci, îi răspunse şi-şi muie buzele în căniță. Spune că-i mai mare cu douzăci de ani decât bunul meu părinte, mai adăugă, trecându-şi palma peste mustăcioara-i castanie, după care începu:

— „Însămnări den tătă zâua agonisite şî rânduite de umilitulu ieromonah întru Domnu, Parfenie, den sfânta monastire Neamțu“, citi Luca titlul lucrării, şi-apoi o deschise la semnul ştiut de el.

— „Asă precum aratat-am până acmu, domni Pătru Vodă Şchiopul peste ţara Moldovei, en două rânduri, cu tâti podoabele câte sunt de trebuinţă unui domn de cinste şi fără făţărie.

Cu înţălepţăscul Divan bine se afla, plecându-se la sfatul bun, iară cu norodul ca un părinte era, bun şi milostiv la giudeţ. Ţării aparare ţânea, monastirile le întarea şi miluia cu danii şi podoabe, iar la megieşâi din pregiur de hotare afla dragoste şi nume bun, că nimene nu era a zicere că nu-i harnic în domnie.

La o vreme, când turcii nevrând a ştire nevoia ţării, precum este hirea păgânească şi nesătulă de lăcomie, trimăs-au de cerea, preste adiatul ce dădea ţara, o soma mare de bani. Dară Pătru Vodă o stătut den potrivă. Nu că n-ar fi putut scoate acea soma, ci ca să nu-i nărăvească pohta turcului. Chibzuit-a cu înţălăpciune domnul, că dacă dădea altele izvodea, precum sunt de hulpavi. Aşă că bunul domn o ales, ca să nu facă el începătura, să lese Scaunul şi să se lepede de domnie. Digeaba îl rugau boierii să nu se ducă din ţară şi să trimată acea somă ceruta, că dacă altu se va sui în Scaun, va da şi ţara nu va hălădui. Dară el, ca să nu-şi ieie asupraşi blăstămul ţării, tocmi boierii

care să ţie cârma, lăsându-le poruncă să nu plătească, până va veni un alt domn de la împărăţie. Iară el s-o ridicat cu ai săi de casă şi trecând prin țara leșască s-o aşezat în ţara nemţască.

Şi aşă o fost văduvită Moldova de un domn direpţ, bun, milostiv, nu lacom, nu răsăpitoriu, nu curvari şi nu beţâv. Acmu, la urma, cu direptate putem zâci că binele său l-o lepadat acel Pătru Vodă pentru binele norodului şi a ţării, cum altu nu s-o mai pomenit."

Când Luca îsi ridică ochii şi-şi duse ceşcuţa la gură, cei doi prieteni ai săi rămăseseră duşi pe gânduri, ca după un cântec frumos.

— Parc-ar fi din bas… basmele pe care le ascultam la moşia unchiului Teodosie, de la Rudeni, întrerupse tăcerea medelnicerul Cristea.

— De neaşteptat ca un umilit călugăr să dea atâta însufleţire dragostei pe care o avea pentru domnul ţării, spuse Aga Leca.

— În acea vreme nu era deloc umilit, fiind portar al Cetăţii de Scaun, cu ştiință de carte şi sfetnic de tainâ a domnului, le răspunse Luca, şi închizând cu grijă ceaslovul, îl puse cu evlavie pe măsuţa de căpătâi a bătrânului său unchi.

— Se simte că cele ce pov… povesteşte sunt văzute şi trăite, se minună Cristea Vornic, sorbind din vin.

— Aș sta ceasuri întregi să te-ascult citind, Luca, îi spuse Aga şi-şi trecu ştergarul peste fruntea îmbrobonată.

— O istorisire ca aceasta, citită cu meş… meşteşugul moldoveanului nostru, o ascult cu ochi umezi, recunoscu medelnicerul, ca o mulţumire adusă celui care reveni la masă şi-şi reluă locul.

— Şi mă gândesc cu drag că încă nu împlinisem zeci ani, când mi s-o dat să-l văd prima oară pe măria sa Petru Vodă.

— Pune-le acilea la îndemâna mea, spuse Aga celuilalt frate pe care-l trimisese Ghideon. Dar dumneatale cum ți se spune? Ce nume ai? La care, în loc de răspuns, acesta făcu o plecăciune stângace şi se repezi spre uşă, coborând în grabă scara.

— O fi fiind mut, saracu de el, îşi arătă mila înţelegătorul Luca, în timp ce Aga Leca mai luă o lingură de bureţi.

— Începuseși ceva, Luca, căută să reia firul Cristea, căruia îi plăcea să-şi asculte prietenul de la Moldova, povestind.

— Da, pe atunci tatăl meu era pârcălab al Cetăţii de Scaun, de la Iaşi, iar preasfântul arhimandrit de astăzi, din cămăraş, noul domn îl înălţă la dregătoria de mare portar. Acest frate al tatălui meu era un bĂrbat falnic, plăcut la înfĂţoşare şi cunoscut pre numele său adevărat de Andrei Ropală.

Astfel că precum se ştia, că măria sa Petru Vodă îşi petrecea dimineţile la mânăstirea Galata, ctitoria sa, pe care atunci o ridica, moşu Andrei m-o luat ca să-mi împlinească dorinţa de a vedea palatul

domnesc. Dar de cum am intrat între zidurile curţii, nu-mi mai puteam lua ochii de la o caleaşcă aurită, la care erau înhămaţi patru cai, ca din poveşti. În alaiul în care îl zărisem şi pe tata, mi se părură numai feţe cunoscute, dar moşu Andrei mă dădu în paza vizitiului şi după ce-mi spusese să fiu cuminte, se îndreptă înspre boieri. Cum eram cam neastâmpărat, m-am apropiat de caleaşcă, i-am mângâiet aripile şi trecând pe lângă cai, unul din ei era cât pe ce să mă muşte. Mă aflam mai mult ruşinat decât înspăimântat, când am zărit venind înspre mine un boier necunoscut, care şchiopată puţin, în vreme ce toţi ceilalţi grăiau în şoapte, cu ochii către caleaşcă. Îmbrăcămintea sa nu diferea cu mult de a celorlalţi, însă îmi lua ochii sabia lui bătută în nestemate. Poate că din această pricină şi a sămnului pe care mi l-o făcut tata, m-am prăbuşit în genunchi şi am sărutat poala giubelei, drept aşa cum făceau oamenii care vineau cu jaloabe la tata. În degetul arătător a mânii, pe care mi-o pusese, moale, pe cap, avea un inel gros cu pecete mare şi mă gândeam că o fi fiind marele logofăt. Atuncea i-am sâmţât şi ceilaltă mână pe sub bărbie, cu care-mi ridică faţa, îmi zâmbi şi mă întrebă cu blândeţă dacă mi-ar plăcea să ma preumblu într-o asemenea caleaşcă. Dar cum mai zărisem acea minunată trăsură, închipuindu-mi a cui putea fi, i-am răspuns că nu se cuvine una ca asta, fiind caleaşca domnului ţării, la care începu să râdă. Asta mă cam supară şi m-am întors bosumflat, când m-o împins în caleaşcă şi de cum s-o aşăzat alături de mine porţile s-o dat în lături, din turn trâmbiţaşii o dat zvon, caii o ieşât în uliţa mare, în galop; înainte şi în urma noastră mândri seimeni călări iar mie îmi huia capul şi-mi ţâuiau urechile, care-mi ardeau ca para.

— He, he, o luaşi de crud cu dâr… dârzenia, năbădăiosule, zise medelnicerul, zâmbindu-i cu vădită mulţumire, în timp ce Aga Leca râdea de-a binelea, cu nasul în căniţă.

— Bădica Vasâli întreabă dacă poate aduci purceii, ceru încuviinţarea fratele Ghideon, care tăbărî îmbujorat de pe cerdac.

— Ghid… Ghideoane frate, veştile bune se răsplătesc domneşte, izbucni Cristea şi-i întinse căniţa lui cu vin.

— Domnul să vă aibă în a lui pază, rosti el pe nas şi cântat, făcu semnul crucii peste întreaga lui fiinţă firavă şi dădu de duşcă tot vinul din căniţă, când Aga se ridică înspre el.

— Acum, în galop, duci porunca domniei mele lui Măcăleandru, ca pe dată să se înfăţişeze cu tot ce are mai bun. Fără zăbavă, că vă pun în frigare pe toţi, mişeilor şi pe măsură ce-i creştea glasul se umfla mai tare, încât bietul Ghideon aproape că dispăruse sub el, în hohotele de râs ale celorlalţi.

Până la aducerea mult aşteptatelor bunătăţi bunii prieteni se mai nevoiră cu plosca şi veselia lor crescu în neistovitele lor împunsături şi pe neobservate, strachina cu ciuperci şi hribi aştepta pe colţul mesei

să fie spălată, când dinspre scară se auzi mişcare.

Pe o tavă mare de aramă, adusă cu grijă de cei doi fraţi, erau aşezaţi purceii bine rumeniţi, cu câte un morcov în gură. Între ei aburea o altă strachină, vârfuită numai cu ciuperci înecate în smântână, lângă care se mai afla o scăfiţă cu mujdei de usturoi. Mestecând cu poftă, în gol, Aga se repezi şi făcu loc pe masă. În clipa următoare se auziră şi bocăniturile cârjei lui Măcăleandru, care se ivi în capul scării. Fraţii se repeziră şi-i luară fundul cu mămăliga mare de mei şi fu primit în urale. Toţi se minunară cum de reuşise să urce scara, dar el, cu mânecele cămăşoiului suflecate, împărţi mămăligă în felii, cu o sfoară de cânepă şi nici nu bindisea să se mândrească. Dintr-o traistă prinsă pe umăr scoase ridichi, ceapă verde si usturoi.

— Dă fuga, frate Ghideoane, şî adă strachina cu barabule de pe plită, spuse el şi toţi pufniră de râs.

— Ba… barabule? repeta medelnicerul hohotind.

— Câte oleacă din ce-am găsât şî eu, îi răspunse, mirat.

— Oho, ho, căută să schimbe vorba Aga Leca, retezând cu un cosor piciorul unui purcel, care înţelesese că-i vorba de cartofi prăjiţi, nici la palatul domnesc nu se mănâncă asemenea bunătăţi.

— Vă poftesc să vă ospătaţi acătării, după truda avută, înălţimea ta.

— Dacă ar duce-o tot astfel, în curând va deveni lăţ… lăţimea sa, rosti poznaşul medelnicer, tăindu-şi şi el o bucată de friptură.

— Aduceţi ploştile de la căruţă, mai spuse celuilalt frate, stăpânindu-şi râsul, şi fiţi cu luare-aminte la bălercuţâle cu iarbă de puşcă.

— Ce spui, Măc… Măcălendre? izbucni Cristea, sărind peste scaun. Câte ai, omule?

— Ho, ho! făcu Luca, îmbujorându-se, aista-i cel mai preţios dar pe care-l putem înfăţişa măriei sale. Câte ai?

— Numa opt o încăput în cotiuga me, înălţimea ta, răspunse el, cu modestie.

— Ploc… poc… ploconul nostru, se împletici mai rău în vorbă medelnicerul şi o zbughi val-vârtej pe scară în jos, în hohotele de râs ale celorlalţi tovarăşi ai săi.

După ce ciocniră căniţele de vin şi băură în cinstea bucuriei pe care au s-o facă măriei sale, zadarnic se străduiră ei să-l facă pe Măcăleandru să se aşeze la masa lor. De abia primi să rămână în aceeaşi încăpere, după ce Luca îi umpluse o strachină cu de toate. Apoi el îşi mai luă ceapă și usturoi şi se retrase la măsuţa de lângă pat.

— După isprava din astă sară nu te mai poţi întoarce în sat. Ar fi mai bine să mergi cu noi, îl sfătui Luca.

— Nici vorbă de reîntoarcere în sat, ce mă fac eu fără bucătar la drum? glăsui Aga, trăgând vârtos cu dinţii din piciorul porcului.

— Dumnezău să vă blagoslăvească pentru gândul bun, le răspunse el. Mă frământam cu grija de a mă pustii în codru până treci prăpădu, nu cutezam să nădăjduiesc o asămenea izbăvire.

— Numai după ce-i scoatem pe leşi din țară te mai poţi întoarce la baştina dumnetale, bade Măcăleandru, îi mai spuse Luca, tăinuindu-și zâmbetul bun, când nedesminţitul Flămânzilă mai înşfăcă o bucată de purcel şi două de mămăliga.

— Ai să te mân… mândreşti în sat cu asemenea cai, îl încurajă şi medelnicerul, care se nevoia de zor cu pulpa lui de porc, în timp ce fraţii le umpleau mereu căniţele.

— M-o făcut de râs, zmintindu-mă-n bataie, în ograda me; da'acuma sî chiamă că le-am plătit, îi răspunse el, sorbindu-şi vinul.

— Luaţi, mâncaţi şi vă buc… bucuraţi şi voi, călugăraşilor, din prada de război, îi îndemnă Cristea Vornic şi le împinse tava cu friptură.

— Noi postim; avem borş de buruieni şî bureţi fierţi. Acuş sună clopotu di la trapeză, spuse, mai mult oftând şi cu mare tristeţă în privire, sărmanul Ghideon.

— Şi celălalt nu are nimica de spus? că nici nu i-am auzit glasul, îl iscodi Luca.

— Fratele Aftanail are canonul muţăniei, răspunse pentru el Măcăleandru.

— Atuncea n-are cine duce pâră la sfinţii părinţi, Ghideoane, îl încurajă Luca.

— Fiţi fără grijă, că sfântul Petru are să vă pri… primească în împărăţia cerurilor, când vom trage săbiile la poarta raiului.

— Pun eu vorbă şi la sfântul Sisoie, proteguitorul meu, adăugă şi Aga Leca, întinzându-şi căniţa ca să-i mai toarne vin.

— Aşa-i, puneţi-vă bine şi cu domnia sa Zmeul-zme… zmeilor, îi sfătui şăgalnicul Cristea, de se porni pe râs şi Macăleandru, trecându-şi podul palmei peste musteţi.

Şi astfel acea masă de pomină pentru cei doi firavi umiliţi întru Domnul dură până se lumină bine de ziuă. De cum apărură zorile, Măcăleandru suflă în lumânări şi numai candela sfârâia cu răbufniri în liniştea care se făcuse.

Domnia sa Aga Leca, bucuros ar mai fi îngăduit la masă, dar cei doi tovarăşi ai săi apucaseră să se întindă puţin pe unul din paturi şi îndată adormiră. Ca să nu le tulbure somnul se tolăni şi el, tot aşa îmbrăcat cum era, şi în curând prinseră a tremura şi bârnele tavanului de horăitul lui. În acest răstimp, Măcăleandru strângea pe tavă rămăşiţele festinului şi-i ţistuia pe cei doi fraţi, care scurgeau plostile şi toate căniţele. Fratelui Aftanail i se deslegase limba de tot. Înfulecase bine ciuperci cu mămăligă, îndemnat de păcătosul Ghideon, şi-acum vinul îl îndemna să-şi scoată din capete muţenia.

Soarele se ridicase către crucea amiezii când se porni din nou mare zarvă la porţile mânăstirii: călugării, înspăimântaţi, ieşiseră de prin toate cotloanele, gata să se oploşească în turnul de la intrare şi să tragă zăvoarele în urma lor. Se zvonise între ei că o oştire întreagă înconjurase zidurile mânăstirii, încât preacuviosul Paisie de-abia reuşi să-i liniştească şi porunci să se deschidă porţile.

În trap mare, care răscoli ecourile bolţii de sub turn, căpitanul Baba Novac năvăli în lumina curţii, alături de atamanul Siegfried al Marandei, urmaţi de cei şase tovarăşi cunoscuţi. Luca Ropală, ieşit pe cerdac, buimăcit de zarva stârnită, cu greu izbuti să-şi dezmeticească tovarăşii din lumea viselor.

Întoarcerea la tabără se făcu fără nicio oprelişte, străjuind comoara din căruţa lui Măcăleandru, într-o tinerească veselie. Atamanul, care reuşise să dea scrisoarea spătarului Preda Buzescu, îi încunoştiinţă că oastea voievodului Nicolaie Pătraşcu se află pe calea Târgului Neamţ. Pe de altă parte, cercetaşii banului Mihalcea tuseseră porniţi către ţinutul Hârlăului, pe unde se bănuia că Mihai Vodă îşi va trece întreaga oştire. Pentru aceasta trebuia neapărat cucerită cetatea Neamţului – zăbavă care-l neliniştea.

Dar la veştile aduse de cei trei căpitani ai săi, domnul se însenină, simţind că temerile sale nu aveau temei de zăbavă. Tot din spusele lor i se vădi putinţa de a cruţa acea mândreţă de cetate, în apărarea căreia Luca Ropală pusese mult suflet. Chiar în acea seară, la sfatul de război din faţa cortului domnesc, acest tânăr căpitan primi porunca de a împresura cetatea în zori, cu steagul lui de pedestraşi şi să astupe toate păsurile de trecere. Pentru înfricoşare, căpitanii Cocea şi Mârza aveau să puie în bătaie şase tunuri, cu grija de a feri zidurile cetăţii.

De cum se lumină de ziuă şi se simţise mişcare de oşti către cetate, ca din pământ se iviră mulţime de bătrâni, femei şi copii din împrejurimi. La primele bubuituri de tun, care bătură în creasta muntelui din spatele cetăţii, răspunseră şi cele de pe ziduri, numai o singură dată. Mulţimea, înspăimântată, se împrăştie, astfel că pedestrimea şi călăraşii Banului Manta se putură desfăşura de-a lungul drumului dinspre satul Vânătorii Neamţului. Tunurile încetară şi de-o parte şi de alta, iar de sus, de la cetate, se auzeau răcnete, zăngănit de arme, împuşcături şi urale. Căpitanii Cristea Vornic şi Aga Leca, din fruntea steagurilor lor de roşiori, se aflau îngrijoraţi ca nu cumva Luca Ropală să fi depăşit porunca primită şi să se găsească în primejdie. Aga era gata să se repeadă la cotul drumului, unde se afla Banu Manta, ca să-i ceară încuviinţarea pentru a sări în ajutor, când medelnicerul îl apucă de braţ, cu ochii la cetate.

Atunci, în soarele acelei minunate dimineţi de primăvară, se ivi flamura Moldovei pe colţul zidului şi alături flutura un steag alb, de închinare. Mulţimea năvăli din nou în vedere şi se năiemi la

încrucişarea drumurilor, când din piepturile miilor de oşteni izbucniră urale. Trâmbiţaşii, toboşarii şi surlaşii dădură zvon şi Mihai Vodă, pe armasarul sau murg, între banul Mihalcea şi clucerul Radu Buzescu, trecu către drumul care cobora de la cetate, urmat de mulţimea care nu putea fi stăpânită de oşteni. De sub umbrarul copacilor care străjuiau acest drum, se cobora în mare grabă căpitanul Luca Ropală, urmat de atamanul Siegfried al Marandei.

— Măria ta, iscoadele trimise mi-o adus vestea că de două ceasuri se dau lupte între plăieşi şi oştenii străini. Îi scăpase la tunuri, dar n-o izbutit să tragă decât odată, spuse Luca Ropală, cu suflarea întretăiată. Am coborât răpidi ca să nu mai tragă nici ai noştri, că plăieşii o pus stăpânire pe cetate.

— Au şi ridicat steagul alb, căpitane, îl vesti domnul cu bucurie.

— Se aud venind, strălucite doamne, îi întrerupse banul Mihalcea, în timp ce atamanul deslega caii dintr-un huceag.

Zvonul că plăieşii puseseră stăpânire pe cetate se împrăştie ca fulgerul şi uralele porniră din nou pe toată valea, în chiotele norodului, care dădea buzna peste şanţul drumului păzit de oşteni.

Pe acelaş drum, pe care coborâse Luca Ropală, se iviră plăieşii, ţinând legaţi între ei pe oştenii leşi şi nemţi, care mai rămăseseră din lupta ce se dăduse între ziduri. La semnul făcut de Mihai Vodă, mulţimea se linişti, în aşteptarea noilor veniţi, care se opriră în faţa domnului. Din fruntea lor se desprinse un oştean chipeş, între două vârste, care îşi trase gugiumanul de peste plete şi-şi aplecă sabia cu supunere.

— Sunt pârcălabul Ieremie Şâpot, din slujba cetaţâi Neamţului, şî urez sanatate şî bun venit, măriei tale pe pământul ţării Moldovei! Am păzât cu credinţă cetatea de duşmani şî acuma de râsâpă, ca s-o închin nestrâcată măriei tale. Liftele care ne-o năpădit ţara năzuiau să puie stăpânire şî pi cetate.

— Trăiască măria sa Mihai Vodă, izbucniră într-un glas plăieşii, la care se uniră uratele norodului adunat şi chiotele de bucurie ale oştenilor de pe vale. Zadarnic sileau căpeteniile oştirii să potolească zarva pornită ca un uragan, dar a fost de-ajuns ca Mihai Vodă să urce cu calul pe dâmbul şanţului şi să ridice mâna dreaptă, că o linişte cucernică se aşternu pe întregul cuprins.

— N-am venit cu gând de asupreală împotriva norodului acestor ţinuturi româneşti, se ridică în slavă puternicul glas a lui Mihai Vodă; am ocolit cât mi-a stat în putinţă vărsarea de sânge între fraţi creştini; de cum am păşit pe pământul frumoasei Moldove, am aflat ascultare şi sprijin de la cei umili, care-mi cereau ocrotire împotriva străinilor şi a jafului hain.

Reizbucnirea uralelor fură din nou potolite de semnul pe care-l făcu domnul, ale cărui zale scânteiau în soare.

— Astăzi, reluă el, ni se umple inima de bucurie să găsim înţelegere şi la oştenii care au apărat de nimicire această falnică cetate; pentru fapta lor de toată lauda plăieşii rămân în slujba avută, la apărarea puternicei întăriri a ţării, lăsându-le pârcălab pe domnia sa căpitanul Toma Gârboviceanu, din oastea noastră. O tresărire nevăzută acoperi de tristeţă privirea pârcălabului Şipot. Orice sprijin în adaos îi va fi dat numai de oşteni moldoveni, iar portar al cetăţii va fi atamanul Siegfried al Marandei. Daţi-le ascultare ca mie însumi şi fiţi harnici şi cu toată osârdia la apărarea moştenirii din veac a acestei întăriturі aflată în inima Moldovei. Iar domnia ta, pârcalabe Ieremia Şipot, plăcându-ne nouă foarte cele făptuite, cu bună socotinţă, vei trece în fruntea steagului de seimeni, în locul căpitanului Toma Gârboviceanu, până la o nouă rânduire.

— Să trăieşti, măria ta, strigă acesta înseninat şi se năpusti cu bucurie înspre căpitanul Toma, care-i făcuse semn şi descăleca râzând.

— Rămâneți cu bine şi cu sănătate, oameni buni, răsună din nou glasul domnului, către mulţimea care izbucni în urale, când îşi croi o ieşire la larg, printre bătrâni şi femei.

Cu calul în buiestru, atamanul porni în căutarea celora care îi arătaseră prietenie, pentru a-şi lua rămas bun de la ei. Ca totdeauna îi găsi laolaltă şi în mare veselie, având între ei şi pe căpitanul Baba Novac. În spatele lor râdea şi se ţinea cu mândrie pe un cal pag Vasile Măcăleandru, cu musteața tuşinată, sabie la şold şi cârja prinsă sub șa.

De îndată ce neobositul domn se linişti în privinţa cetăţii, care ar fi putut să-i aducă primejdii din urmă, la acelaş ceas îşi porni oştirea înspre ţinutul Hârlăului, după ce trimisese poruncă prin alergători ca voievodul Nicolaie Pătraşcu şi spătarul Preda Buzescu să-i ia urma pe calea Dolheştilor. Dar aceştia avură parte de harţuri puternice şi îndârjite în lungul drum străbătut iar în jos de Târgul Neamţ fură izbiţi de pedestrimea căpitanului Cozimski.

Trudnică a fost calea străbătută de marea oştire prin ploaie, până dincolo de mânăstirea Dolheşti. Coloanele pedestrimei, carele de povară şi tunurile şerpuiau pe văile nesfârşite, silind să nu se înămolească pe drumurile desfundate ale ţinutului Cârligătura. Această zăbavă răscolea neliniştea în care se zbătea Luca Ropală şi zdruncină planul măriei sale Mihai Vodă, de a nu da răgaz duşmanului să-şi adune laolaltă oştirea. Se ştia că paharnicul Simion Movilă luase drumul Cetăţii de Scaun al Iaşului, cu rămăşiţele oştirii înfrânte la cetatea Crăciuna Moldovenească de către voievodul Nicolaie Pătraşcu, împreună cu stolnicul Stroie Buzescu.

Ropotele potopului se mai domoliseră şi tânărul căpitan de la Moldova, alături de Aga Leca şi de medelnicerul Cristea, înfăşuraţi în hurmuzuri de piei de capră cu glugi, călărea cu lehamite în pasul

pedestrimei şi nu izbutea să-i vorbească măriei sale. De câteva ori încercase să pătrundă printre marile căpetenii ale oştirii, de care era înconjurat Mihai Vodă şi tot de atâtea ori fusese nevoit să se întoarcă între ai săi. Numai când postelnicul Bașotă, trecut în galop pe lângă ei, îndreptând fruntea coloanei înspre dreapta, îşi dădu seama că se aflau pe drumul satului Cotnari şi de bucurie băgă pintenii în burta calului. Dar în clipa când Banul Manta şi căpitanul Gaspar Sibrik se luară după senatorul Pancratie Sennie şi Mihai Vodă rămăsese numai cu banul Mihalcea, Luca fu ajuns de cei doi prieteni, care se şi alăturară domnului.

— Care vi-i pasul, căpitanii mei? rosti el înseninat şi-şi trecu murgul, în pas domol, pe iarba udă din marginea drumului, unde se apropie şi Luca Ropală.

— Am venit să cerem încuviinţarea de a pleca în is… iscoadă, măria ta, îşi repezi răspunsul medelnicerul.

— Tocmai acum, când căutam loc de popas? Umblaţi cu lumânarea după stropșeală? N-aş vrea să am şi grija voastră, feții mei, îi mustră cu blândeță, oprindu-şi calul.

— Prin partea locului se află oameni cunoscuţi casei noastre, mărite doamne, glasul Luca de lângă banul Mihalcea, şî ne-ar putea fi de folos.

— Neistovitul vostru neastâmpăr poate fi primejdios în coastele duşmanului; eşti cel mai tânăr căpitan al nostru, Luca, şi virtutea-i bine să se supuie chibzuinţei.

— Măria ta, le sări şi Aga în ajutor, voi fi şi eu cu ei, la care banul zâmbi într-ascuns.

— Prin partea locului se găsesc şi vinuri bune şi de vei da şi peste vreun ospăţ… reluă Mihai Vodă, pornind pe râs, cu înţeles.

— Domnia sa Aga s-a dovedit vrednic în orice primejdie, slăvite doamne, căută să-i sprijine banul Mihalcea, fără să se zărească nici urmă de glumă pe fața sa.

— Numai din za… zavistie a ajuns la urechea măriei tale gustarea luată pe ap… apucate, în sărăcia unor bieţi călugări bătrâni şi înspăimântați, îşi apără Cristea Vornic prietenul, când Luca îi luă vorba.

— Cunosc căi cotite până la casa unui răzăş, de la care aş putea afla multe, strălucite doamne, mai adăugă el, stăpânit de nerăbdarea de a grăbi nimicirea oştirei lui Ieremia Movilă.

— Bine, bine, încuviinţă Mihai Vodă, ridicându-şi braţul de sub mantia-i udă; veţi pleca de îndată ce ne aşezăm tabăra. Încunoştiinţaţi-l şi pe domnia sa Banu Manta.

— Să trăieşti, măria ta, strigară ei într-un glas şi o luară în trap mare de-a lungul coloanei, care înainta anevoios.

Tabăra fu alcătuită la marginea pădurii din coasta satului Cotnari şi

către dimineaţă sosi şi voievodul Nicolaie Pătraşcu în fruntea călărimei sale, însoţit de stolnicul Stroie. Fură primiţi cu chiote de bucurie şi duşi în urale până la cortul măriei sale Mihai Vodă. După câteva ceasuri de la sosirea lor se ivi de după culmea dealului şi pedestrimea spătarului Preda Buzescu, dar din cauza ropotelor de ploaie, care începuse, de-abia se zăreau. Ploua ca în toiul verii. Norii grei se rostogoleau pe cer spintecaţi de fulgere orbitoare şi tot văzduhul se cutremura de trăsnete asurzitoare, ceea ce-l făcu pe Mihai Vodă să nu mai pună oştirea în mişcare în acea zi.

Cei trei voinici, încălecaţi pe caii lor, cu cozile înnodate, părăsiseră de mult tabăra şi erau departe când oştirea se reîntregi, odată cu ivirea soarelui deasupra curcubeului arcuit peste pădure. Ţăranii de prin împrejurimi veneau cu traiste şi desage, împărţind oştenilor din ce mai găseau prin sărăcitele lor gospodării. Numai câmpurile nu putuseră fi pârjolite, fiind verzi, astfel că nu se ducea lipsă de nutreţ.

În acea seară şi toată noaptea harţurile duşmane se înteţiră într-atât, încât pe toate laturile taberei se dădeau lupte. Gonașii orânduiţi de spătarul Preda şi haiducii căpitanului Baba Novac îi puseseră în destule rânduri pe fugă, dar nu reuşiră să se lămurească dincotro vin atâţia.

Sub salcâmul din faţa cortului domnesc, în dimineaţa zilei de 12 mai a anului 1600, Jurea aşeza o masă joasă, când Mihai Vodă ieşi în lumina orbitoare a limpezimii cerului. Strâns în pieptarul lui de piele cu nasturi de cerb; proaspăt la chip, privirea i se opri cu mirare peste micuţa podgorie a lui Ştefan cel Mare, cu renume tot aşa de mare, când pe coama dealului se iviră patru călăreţi. Se aşeză la masă, fără a-şi lua ochii de la minunatul lor galop către tabără şi numai când descălecară, în uralele şi râsetele oştenilor, îşi dădu seama cine puteau fi, deşi cel de-al patrulea îl ţinuse în îndoială. Dar toate se limpeziră pe măsură ce înaintau grăbiţi spre cort, împingând un oştean leah dezarmat.

— Să trăieşti, măria ta, izbucniră ei, când ajunseră sub privirea strălucitoare a domnului.

— Bun venit, pârdalnicilor, le răspunse el cu sprânceana ridicată; vă duceam grija; care vă sunt veştile şi pe unde rătăciră̆ţi?

— Tabăra duşmană se află la o poștă de cale, înspre apa Jâjâiei, slăvite doamne, rosti căpitanul Luca Ropală, înaintând dintre oştenii care năvăliseră în urma lor. Pedestrimea şi călăraşii o pot lua peste câmp, însă carele cu poveri şi tunurile nu pot străbate decât pe drumul satului Verbia.

— Şi-au făcut par… parcane, măria ta, ca s-avem din ce-i scoate, se repezi în vorbă şi medelnicerul Cristea, strârnind hohotele celor din preajmă.

— Aţi descoperit cumva aşezarea tunurilor? Apa se poate trece cu

uşurinţă? întrebă Mihai Vodă, ridicându-se de la masă.

— Domnia sa căpitanul Luca Ropală a reuşit să capete lămuriri de la prinsul pe care l-am adus, răspunse Aga Leca, silindu-l să îngenuncheze. Dintru început nu scotea o vorbă.

— Dar când domnia sa Aga a binevoit să-i strângă niţel be… beregata, îi luă vorba medelnicerul, i s-a deslegat limba, la care toţi se porniră pe râs, odată cu zâmbetul înflorit pe faţa măriei sale.

— Faceţi loc, strigă domnul, cu ochii în partea din care veneau Banu Manta, spătarul Preda şi între căpeteniile ungurilor, banul Mihalcea şi ceilalţi fraţi Buzesti. Si acum, vorbăreţule, urmă domnul după ce se strânseră toţi în jurul său, lasă-l şi pe vrednicul nostru Luca să ne spuie din cele ce a izbutit a afla.

— Oştirea Ieremiei Vodă, începu acesta, alcătuită mai mult din oameni de strânsură, se ridică la vreo douăzăci de mii de suflete, înşirată de-a lungul pârâului Jâjâia. Husarii leşi şi nemţi, împlatosaţi, o fost lăsaţi la apărarea cetăţii Suceava, cam la vreo două mii, la care ar mai fi pedestrimea moldovenească, a cărui număr nu-l cunoaşte. În valea Jâjâei au douăsprăzăci tunuri mari şi zece săcăluşe, presurate printre răchiţi şi tufe de papură. Apa-i până la genunchi acuma şi vara nu se mai vede din gloduri.

— Am putea afla cine se găseşte în fruntea călărimei polone? întrebă voievodul Nicolae Pătraşcu, venit şi el cu câteva clipe înainte de la cortul său, la care Luca îl ridică pe leah din genunchi şi-i vorbi cu blândeţă.

— Spune că toată călărimea leşască, amestecată cu cea nemţască, adusă de prinţul Sigismund Bathori, se află sub comanda hatmantlui Zamoiski, răspunse tânărul căpitan.

— Daţi-i de mâncare şi oaspetelui vostru şi de se va dovedi că a spus adevărul să i se cruţe viata. Tălmăceşte-i, Luca, vorbele mele şi întreabă-l dacă ne-a tăinuit ceva din cele ce ştie, porunci domnul, la care acesta îi vorbi din nou în graiul lui.

— Îmi spune că-i gata să întărească prin jurământ lămuririle pe care le-o dat şi că nu doreşte decât să se întoarcă nestricat la baştina lui, măria ta.

— Aşa să fie şi nu altfel, întări domnul hotărârea sa.

— Desfacem tabăra şi pornim la drum, slăvite doamne? întrebă banul Mihalcea.

— Mai încape vorbă? Acum ştim ce avem de făcut, îi răspunse Mihai Vodă, cu sprânceana ridicată; căpitanul Luca Ropală ne va fi călăuză la trecerea oştirii pe scurtime. Tunurile şi carele vor fi îndreptate pe drumul satului Verbia şi străjuite de oştenii voievodului Nicolaie Pătraşcu. Şi acum, cinstite al nostru spătar Preda să te vedem în cât timp vei desface şi ridica tabăra.

— În două ceasuri, măria ta, răspunse acesta grăbit şi se repezi prin

calea deschisă de oştenii care alergau înspre tarhaturile lor.

Printre colinele care străjuiau ţarinele goale şi pustii, din lipsa oamenilor şi a vitelor de muncă, primăvara îşi vlăguia tăriile în buruieni şi bălării nesfârşite. Fiara foametei îşi va arăta în curând colţii, dacă lăcustele nu vor fi alungate peste hotare, cât mai e vreme, ca oamenii să-şi caute de necazurile lor. Coloanele oştirii alcătuită din munteni, ardeleni, maghiari şi secui străbateau ponoarele şi coborau văile sub lumina gloriosului soare al primăverii. Câteva harţuri duşmane, slobozite de prin crânguri, fură stropşite de călăraşii de margine şi cei scăpaţi de urmăritori se pierdură în adâncul zării. Căldura soarelui, trecut de amiază, dogora ca în luna lui cuptor, caii erau în spume şi oştenii căutau drumul prin glodurile ţarinilor, moleşiţi sub poveri şi arme, când de pe spinarea unei coline se iviră văile Jijiei.

Ieşit în lături dintre căpeteniile oştirei sale, Mihai Vodă îşi opri calul pe coama dealului şi printre gene îşi petrecu privirea peste întreaga desfăşurare a priveliştii. În spatele unor sălcii şi stufărişuri, care şerpuiau de-a lungul gârlei, zări bordeiele unui cătun şi aripile triste ale unei mori de vânt, încremenite în vreme. Totul era cufundat într-o linişte molcomă şi i se păru că micile aşezări omeneşti erau părăsite de veacuri, când în lunca de pe coastă zări pale răzleţe de fum şi o cumpănă de fântână se ridică deasupra zării. Mai departe, un tăpşan verde era năpădit de prea multe vite pentru sărăcia înconjurătoare. Privirea i se opri apoi la cotitura pârâului şi cu sprânceana ridicată, un îndemn din taina gândurilor sale îl făcu să întrezărească locul din care ar putea să stăpânească întreaga putere a duşmanului pe acel câmp de bătălie, cu sorţi egali. Încet-încet i se lămuri cea mai buna desfăşurare a oştirii şi putința de a-şi pune tunurile în bătaie din trei părţi deodată. Un zâmbet îi flutură pe sub musteți şi tare ar fi dorit să vadă furia de fiară încolţită a lui Ieremia Movilă şi faţa de papistaş înspăimântat a bicisnicului principe Sigismund Bathori. În acea clipă nu mai avea nicio fărâma de îndoială asupra izbânzii sale şi dintr-o tresărire dădu pinteni armăsarului, care porni în trap mare de-a lungul coloanei de oşteni.

În şesul Jijiei, căpitănii de steaguri primiră porunca de a fi gata să zdrobească orice încercare a duşmanului de-a trece gârla, până la sosirea tunurilor. Sfatul de război, cu căpeteniile oştirii, dură mai puţin ca niciodată şi nimeni nu răstălmăci planul pe care Mihai Vodă li-l înfăţişă tot, ca niciodată, de-a călare.

Desfăşurarea pedestrimei se făcu de-a lungul gârlei, cu mare întărire de cavalerie, către cotul apei şi departe de bătaia tunurilor care răscoleau zadarnic ecourile văii. Două încercări de trecere ale duşmanului fură zădărnicite cu pierderi neînsemnate şi tunurile

încetară. De peste gârlă se simţea o nerăbdătoare aşteptare, dar Mihai Vodă nici nu bindisea să pornească vreun atac, atâta timp cât nu avea cu ce să-şi deschidă înaintarea. De-abia la asfinţitul soarelui, după nenumărate ciocniri, se ivi pe zare oastea voievodului, care fusese întâmpinată de steagurile de roşiori ale celor trei prieteni, între care se afla şi neastâmpăratul căpitan Baba Novac. Dar de îndată ce fură zărite carele şi tunurile coborând colina drumului, călăraşii oastei duşmane porniră în galop şi izbutiră să treacă apa pârâului, unde se încinse o luptă aprigă cu suliţi şi săbii, care scânteiau în razele piezişe ale apusului de soare. Senatorul Pancratie Sennie şi spătarul Preda Buzescu cerură încuviinţarea să sară în sprijinul voievodului, dar Mihai Vodă, cu toată îngrijorarea neprevăzutului şi simţind primejdia unui nou atac al pedestrimei duşmane, porunci întărirea apărării malurilor, răscolite din nou de bătaia tunurilor. În mai puţin de un ceas noua încercare de trecere a gârlei fu respinsă, în care timp tunurile şi carele fură aduse nevătămate şi rămăşiţele călări mii leşeşti împrăştiată pe vale.

— Acum văzui pentru prima oară, tată, ce poate făptui un măciucar, fură primele vorbe ale voievodului, când descălecă în dreptul căpeteniilor adunate în jurul domnului.

— Să mă ferească sfântul de pălitura şchiopului, măria ta, glăsui căpitanul Baba Novac, ştergându-şi sudoarea de pe frunte.

— Se cuvine, mai întâi, să vă aducem laudă şi mulţumire pentru izbânda voastră, îi întâmpină Mihai Vodă, trecându-şi dreapta peste umerii vlăstarului său, cu vădită mândrie. După faptele tale de vitejie din Ţara de jos, aflate de la domnia sa stolnicul Stroie, azi ai dovedit, fiule, sub ochii noştri, mare virtute, că ne-ai adus tunurile în buna stare.

— Îmi datorez viaţa unui vrednic măciucar, tată, îşi repetă el gândul, fără a se semeţi de laudele părintelui său.

— Şi cine-i acel oştean? întrebă domnul, ridicând sprinceana.

— Măc… Măcăleandru, măria ta, răspunse Cristea Vornic, bucătarul domniei sale Aga Leca.

— În lupta din săbii care se încinsese între noi şi leşi, rosti Luca Ropala, măria sa voievodul Nicolaie Pătrascu se afla în primejdia de a fi străpuns pe la spate de un fustaş, când fu prăbuşit de pe cal de ghioaga vrednicului Măcăleandru. Îi un ţaran din satul Pipirig, care ni s-o alăturat nouă în preajma cetăţii Neamţului, mărite doamne.

— El ne-a adus iar… iarba de puşcă a leşilor şi ceva merinde, la vreme de noapte, adăugă repezit medelnicerul, stârnind zâmbete pe feţele celor care ştiau mai multe.

— Să-mi fie înfăţişat, iubite al nostru Agă, după cină, rosti Mihai Vodă către acesta, când calul căpitanului Cocea se opri în latura lor.

— Tunurile stau gata în bătaie, la porunca măriei tale, rosti acesta,

la care Mihai Vodă făcu semn spătarului Preda şi încălecă, ajutat de Aga Leca.

Liniştea calmă a amurgului îşi întindea vălurile peste şesul Jijiei şi ostenii, la sunetul goarnei de retragere, lăsară în urma lor străjerii rânduiţi cu paza malurilor, care se aflau acum şi sub bătaia tunurilor. Nu li se îngâduiră să aprindă focuri şi trebuiră să se mulţumească numai cu mâncare rece.

Noaptea fu întunecoasă, corturi nu se ridicaseră şi oşteni călări treceau mereu de-a lungul malului apei, priveghind ca nici străjerii să nu adoarma până le vine schimbul, de teama vreunei învăluiri neaşteptate. Într-un târziu, după ultimul sfat cu căpeteniile oştirii, Mihai Vodă se întinse pe paiele unei căruţe cu coviltir şi spre mirarea lui Jurea adormi, fără să-şi scoată nici măcar zalele. După ce-şi lega câinele de roata căruţei, se culcă şi el dedesubt, pe o sarică, dar cu greu adormi. Îi părea bine că nu plecase din ţinutul Neamţului, cum îi încuviinţase măria sa şi-i rămăsese în preajmă şi la această grea încercare.

De-abia mijea de ziuă când căpitănii Cocea, Gaspar Sibryk, Mârza şi postelnicul Başotă, cu oamenii lor, trăseseră tunurile către mal, cu bătaia peste gârlă, când Mihai Vodă se şi arătă călare între Banu Manta şi spătarul Preda Buzescu. După ce trecură de-a lungul şirurilor de pedestraşi, care aşteptau tăcuţi şi gata să pornească la atac, se întoarseră prin spatele lor şi prin faţa întregii sale călărimi, mulţumit că toate fuseseră orânduite aşa precum se hotărâse de cu seară. Apoi se îndreptă către grupul de căpetenii, care se aflau pe un dâmb din dreptul cotului apei. Cu chipurile încordate şi tărie în priviri, aceştia îl primiră cu voie bună şi în linişte îi urară, ca todeauna, izbândă, la care domnul şi generalul lor le zâmbi cu încredere.

— Bună vreme, căpitanii mei, rosti Mihai Vodă, strângând frâul lui Sultan, armăsarul său din lupte grele. Și eu nu vă doresc decât bucuria izbânzii, singura plată a trudnicului nostru zbucium. Toată nădejdea mea se află în puternicele voastre braţe.

— Şi credinţa noastră-i în vitejia şi iscusinţa măriei tale, îi răspunse banul Mihalcea.

— Mă bucură să vă simt încrederea care ne dă tăria izbăvirii în primejdie, reluă domnul, ridicând dreapta – şi acum la desfăşurarea oştirii!

— Ascultăm, măria ta, glăsui Banu Manta.

— Domnia sa căpitanul Aron Secuiul şi spătarul Preda cu călăraşii lor vor sprijini aripa stânga a pedestrimei române, unită cu cea secuiască. Pe latura dreaptă pedestrimea va fi străjuită de domniile lor cancelarul Ştefan Iojika şi senatorul Pancratie Sennie, cu toată călărimea maghiară. La primul zvon al goarnelor de luptă veţi năvăli înspre gârlă şi înainte ca duşmanul să schimbe bătaia tunurilor, vă

opriţi. Acolo faceţi în grabă loc iureşului panţârilor şi roşiorilor voievodului Nicolaie Pătraşcu şi în vreme ce ei sparg rândurile duşmane, intraţi în urma lor. Potcoava va fi strânsă de călărimea domnească. Calea vă va fi deschisă de tunurile grele la semnul meu şi vor înceta de îndată ce treceţi gârla. De acolo toţi oştenii vor înainta în fugă cu chiote şi urale, în sunetele trâmbiţelor, tobelor şi surlelor, care înfricoşează. Şi-acum, în linişte, la treabă, cu sârg la locurile sorocite, dragii mei, şi atacaţi fără cruţare, ca să stăvilim primejdia. Să ne revedem cu bine şi cu sănătate! îşi încheie Mihai Vodă planul bătăliei.

— Să trăieşti, măria ta, strigară toti odată, punând pinteni cailor.

Racoarea dimineţii, aşteptarea surdă a miilor de oşteni, care nu erau decât ochi în orăcăitul broaştelor deşteptate de purpura zorilor, făceau încordarea nerăbdării şi aşteptarea mai apăsătoare. Oştenii, împestriţaţi în porturi

diferite, urmăreau cu priviri îndârjite fojgăiala omenirii bulucită peste gârlă şi chipurile lor, în soare, păreau că-s de aramă. Mihai Vodă mai trecu o dată prin faţa rândurilor lungi, în trap mare, ţinând în dreapta sa pe tânărul vlăstar domnesc, strâns în zale strălucitoare şi cu coif de argint peste pletele-i castanii.

De pe o movilă ridicată în mijlosul oştirii şi în dreptul cotului Jijiei, Mihai Vodă stăpânea întreaga privelişte a câmpului de bătaie. Pana de cocor înfiptă în calpacul său tremura în neastâmpărul bătrânului armăsar, care juca pe picioarele lui subţiri şi pintenate. Pe faţa domnului, senină ca todeauna în clipele supreme, nu se zărea nicio umbră de şovăială care să-i tulbure credinţa în izbândă şi totuşi în privire păstra o uşoară mâhnire, de când trecuse a doua oară prin faţa rândurilor de oşteni. Prea marea desfăşurare a oştirii sale nu-i dăduse putinţa să-şi rostească obişnuita-i cuvântare, care-i făcea pe toţi să treacă şi prin ziduri.

Soarele se ridicase peste lunca satului Verbia şi Mihai Vodă nu mai aştepta decât sunetul goarnei prin care i s-ar fi vestit că toate căpeteniile îsi luaseră în stăpânire unităţile. În spatele movilei pe care era urcat, încălecaţi pe cai iuţi, aşteptau şi căpitănii Stoia Strâmbeanu, Calotă Buzoianu şi Radu Florescu, gata să ducă în cea mai mare grabă noile porunci, la caz de schimbare a tacticii de luptă.

În latura călărimii voievodului se auzeau râsete înăbuşite, unde Mihai Vodă grupase pe cei mai tineri căpitani, sub tainica oblăduire a căpitanului Baba Novac. În acea încordată aşteptare, căpitanul Cristea Vornic îşi încerca arcanul pe grumazul Agăi Leca şi voievodul îi spunea lui Luca Ropală că-i pe măsură lui Ieremia Vodă. Din cealaltă latură se auzeau zadarnicele îndemnuri ale căpitanului Baba Novac,

prin care vroia să-l facă pe Măcăleandru să ia suliţa pe care i-o întindea, dar acesta nici în ruptul capului nu şi-ar fi lepădat ghioaga lui. De când îi şoptise, râzând, şăgalnicul medelnicer că se afla între tâlhari, cu toate că nu avea nimic de preţ asupra sa, ghioaga îi dădea stăpânire de sine.

De peste apă se vedea mişcare mare de pedestrime către vadul drumului, pe unde se bănuia că va năzui Mihai Vodă cu oastea sa. Socotise bine căpitanul Luca Ropală, care cunoştea meşteşugurile de apărare ale moldovenilor, că Ieremia Vodă nu-şi va părăsi parcanele decât la caz de izbândă. De aceea Mihai Vodă, în sfatul căpeteniilor sale, schimbă planul bătăliei şi aşezarea tunurilor grele, anume ca prin bătaia lor să taie putinţa duşmanului de a se retrage în parcane, de unde cu greu i-ar fi putut dovedi.

Deodată, peste freamătul nerăbdării se auzi o goarnă şi odată cu ea mâna dreaptă a arhanghelului încălecat sus pe movilă se ridică. Trăsnetele tunurilor răscoleau văile şi neaşteptata năvală de la cotul gârlei stârni învălmăşeală în rândul pedestrimii duşmane, bulucită la vadul drumului. În iureş asurzitor, falanga strânsă şi bine orânduită a Banului Manta trecu apa şi se desfăcu în două, pentru învăluire, prinzând din coaste pedestrimea căpitanilor Guliski şi Cuzimski. Pe calea deschisă, în galopul cailor, voievodul Nicolaie Pătraşcu sparse cu repeziciune nemaipomenită rândurile duşmane. Ploaia de săgeţi, focurile de archebuze şi flinte ale oştenilor de pe laturi, răreau rândurile duşmane, care începură a bate în retragere, în timp ce călărimea domnească strângea potcoava din coaste. Capetele cleştelui sugruma retragerea spre parcanele răscolite de tunurile grele şi neorânduiala oştirii pusă pe fugă descoperi călărimea polonă şi moldovenească, în fruntea cărora se iviră Ieremia Movilă, cu ochii holbaţi de spaimă şi casca de argint a prinţului Sigismund Bathori, cu obrăzarele lasate. Tâlharii căpitanului Baba Novac sporiră groaza Ieremiei Vodă cu răcnetele lor, când dădură de cavaleria polonă şi nemţească. Drept în clipa când medelnicerul Cristea Vornic învârtea arcanul, îi tăiară calea hultanii, stropşind în dreapta şi în stânga, pe când Aga Leca reteza numai capete cu suliţa pe care o rotea ca pe o morişcă. Dar Luca reuşi să se strecoare din nou în faţă, urmat de medelnicer, cu ochii pe Ieremia Vodă, care-şi întorcea calul după cel al principelui Sigismund Bathori, când voievodul răcni la el, înspăimântat. Un leah căzut de pe cal era gata să-l străpungă pe Luca, dar o pocnitură de ghioagă îi zdrobi capul la timp şi în aceeaşi clipă Măcăleandru se prăbuşi de pe cal. Numai căpitanul Baba Novac prinse cu coada ochiului năpraznica moarte a lui Vasile Măcăleandru, în ceafa căruia pătrunsese o suliţă din goana calului. Aga Leca, zărindu-şi prietenii gonind după cei doi fugari, băgă pintenii în burta calului şi lepădă suliţa. Calea le fu închisă de câţiva cavalerişti lesi, care

acoperiseră retragerea căpeteniilor lor şi o luptă înverşunată se încinse până ce-şi croiră drum spre larg.

Pedestrimea moldovenească, prinzând de veste că Ieremia Vodă împunsese fuga şi că ostenii călări galopau înspre lunca din spate, cuprinşi de spaimă, se împrăştiară care-ncotro. Numai oştenii în dobândă ai hatmanului Tăzlăoanu, din primele rânduri, neştiind ce se întâmplă, ţinură lupta şi până la urmă, cei rămaşi cu viaţă, se predară.

— Să se adune leşurile acestor vrednici oşteni, căzuţi cu arma în mână pe câmpul de bătaie şi deasupra lor să se ridice o movilă, porunci Mihai Vodă, trecându-şi năframa peste faţă.

— Dar nu erau decât o adunătură de nemernici, hoţi şi tâlhari, tocmiți pentru jacuri şi pradă, măria ta, spuse spătarul Preda cu obidă, înfierbântat de munca ce-i dăduseră.

— Mă uit mai cu scârbă la fuga şi graba în care şi-au părăsit virtutea ostăşească şi steagurile, ca nişte mişei, căpeteniile oştirii, îi răspunse Mihai Vodă, pornind în trap mare către sălciile din apropiere. Acolo, voievodului Nicolaie Pătraşcu îi lega rana de la braţ doctorul grec, între Banul Mihalcea şi senatorul Pancratie Sennie.

De pe dealul mânăstirii Galata, Mihai Vodă, din capul mesei lungi, aşezată în faţa cortului domnesc, privea tăcut cetatea de scaun a Moldovei şi vechiul târg al Iaşului, care se desfăşura între minunatele sale coline. Prânzul pe care-l luase împreună cu toate căpeteniile oştirii nu-i descreţise fruntea de tainica lui mâhnire din acea dimineaţă, când îl liberase pe vrednicul şi bunul său slujitor de credinţă, Jurea.

Trecuse trei zile de la fulgerătoarea izbândă de pe apa Jijiei, în care Mihai Vodă dăduse răgaz oştenilor pentru odihnă şi tabăra se întinse până sub pădurea satului Miroslava, de pe drumul Voineştilor. Acum, la masa la care-și opri oaspeţii, dorea să primească sfat și sprijin după bătălia câştigată, dar în care nu izbutise să-şi răpuie duşmanul, care se putea ridica oricând din nou. Pierderi mari nu avusese, dar era pentru prima oară când o oştire întreagă îi scapase prin fugă, lăsându-i tunuri, cai şi arme, dar şi necazul de a o lua din nou în urmărire. Ca să cucerească cetate cu cetate şi târg cu târg i-ar fi trebuit luni întregi de trudă şi zbucium. Iscoadele trimise pe urmele fugarilor fuseseră nimicite. Târgoveții de peste apa Bahluiului şi cei din dealul Copoului spuneau că prin acele părţi nu intrase nicio oştire, iar la palatul domnesc, zăvorit între zidurile cetăţii, nu se vedea mişcare. De două zile era privit ca în palmă, de pe dealul Gălăţii, dar nu se arăta nimic, în această descumpănire trebuia luată o hotărâre asupra oraşului pe care-l ţinea în observaţie şi în care se bănuia că se adăposteşte Ieremia Vodă cu toți ai săi. Aceasta îl îndârjea şi-i întărea dorinţa de a fi uns domn al Moldovei, în acel vestit oraş de Scaun, de unde va putea porni lupta pentru cucerirea Sucevei şi a cetăţii Hotinului.

Doctorul Masteros ieşi din cortul domnesc şi întrerupse firul gândurilor domnului. Liniştea în care se aflau marele căpetenii, precum și vestea că voievodul nu mai are frebinţeală şi că rana merge spre tămăduire, mai înseninară pe domn şi-l făcu să se ridice de la masă, începând a se plimba de-alungul pajiştei.

— Măria ta, se auzi glasul cald şi rotund al banului Mihalcea, de îndată ce căpătase credinţa că-i ghicise gândurile; cetatea de Scaun a Moldovei îţi stă la picioare şi noi toţi suntem gata să ne primeşti în alaiul domnesc.

Ca o mângâiere nevăzută, asprimea din privirea domnului se îndulci şi paşii i se domoliră.

— Mai înainte chiar, socotii nimerit să aşezăm câteva tunuri în două părţi ale târgului, de unde se va trage numai spre înfricoşare. Mi-aş călca inima în picioare de s-ar face stricăciuni acestei minunate aşezări.

— Răspund cu capul, mărite doamne, glăsui spătarul Preda Buzescu.

— Numai la Florenţa mi s-a dat să văd asemenea privelişte scăldată de razele soarelui şi ocrotită de colinele înconjurătoare, strălucite doamne, rosti banul Mihalcea, privind din nou peste tihna bătrânului oraş.

— În două ceasuri trec Bahluiul cu câteva sute de oşteni călări şi bat în porţile cetăţii, se însufleţi şi Banu Manta; dar Mihai Vodă ridică dreapta în semn de linişte şi rămase cu privirea aţintită înspre latura taberei, pe unde intrară, galopând către cortul său, trei călăreţi. De îndată ce-i

recunoscu, un zâmbet îi lumină faţa şi se aşeză din nou în capul mesei, spre nedumerirea celorlalţi.

Plini de praf si asudaţi, cei trei săriră de pe caii care erau o apă şi aruncând dârlogii năvăliră în fata domnului.

— Cum aţi cutezat să părăsiţi câmpul de bătaie, fără încuviinţarea marelui spatar? tună glasul domnului, cu prefăcută mânie.

— Nu mai era vreme de zăb… zăbavă, strălucite doamne, că ei aveau cai odihniţi, se repezi iar primul în vorbă căpitanul Cristea Vornic, clipind de nerăbdare, ca să se liniştească domnul şi să poată vorbi în voie.

— Am urmărit fuga Ieremiei Vodă şi a lui Jigmond Bathori, măria ta, adăugă Aga Leca, pentru deplina lămurire, liniştindu-se când zări zâmbetul tainic cu care-i privea domnul.

— Galopam de zor, într-o întinsoare, de credeam că are să crăpe caii sub noi. La grajdurile domneşti de la Cotnari am schimbat şi noi caii, în urma lor, cunoscând că drumul are să ne fie lung, până-om

izbuti să aflăm încotro o luat-o, completă şi Luca Ropală.

— Şi? făcu Mihai Vodă cu sprâncenele ridicate, rotindu-şi privirea peste feţele celor din jurul mesei, care ascultau cu încordare şi totuşi înveseliţi de reîntoarcerea lor.

— De-ndată ci-o plecat ei, am stropşit slujitorii şi numai aşa am capatat cai mai buni, răspunse tot Luca.

— Domnia sa Aga l-a strâns bine pe staroste şi astfel s-a în… înduplecat să ne dea cai, după care l-a agaţat într-un cui, măria ta, mai spuse şi medelnicerul, uitându-se cu ochi de copil flămând la resturile de pe masă, de stârni râsul domnului.

— Mai taci, vorbăreţule, că nu-i de şagă, rosti Mihai Vodă; voi îmi răsturnaţi toate socotinţele ce le făcui. Vorbeşte, Luca!

— La un han din drumul Paşcanilor fugarii o oprit, da n-au putut capata decât cinci cai de schimb şi ei erau unsprâzăci, maria ta. După ce o îmbucat câte ceva în grabă, Ieremia Vodă o ieșât cu prinţul după el ş-o dat poruncă de plecare. Noi ne aciuasem într-o livadă, de unde ţineam hanu în privelişte, cu caii vlăguiţi şi însătaţi. De cum i-am văzut plecând am năvălit în han şi domniei sale Aga Leca nu i-o trebuit mult să-l ţie strâns de grumaz pe hagiu, ca să-i spuie că o luat drumul Sucevei.

— Spre Suceava… murmură gânditor Mihai Vodă, adunându-şi sprâncenele.

— A fost cumsecade bietul o… ovrei…

— Se înserase şi noi eram călători de la drum lung, nemâncaţi şi râmaşi fără cai, îi luă vorba medelnicerului Aga Leca.

— Şi aţi găsit cai? întrebă Mihai Vodă.

— Am fost nevoiţi să rămânem la han şi a doua zi am luat caii lor, că erau potcoviţi şi mai buni ca ai noştri, răspunse Luca.

— Domnia sa medelnicerul nsotru a străbătut drumul la întoarcere pe calul măriei sale Ieremia Movilă şi eu pe al prinţului, se semeţi Aga.

— Han… hangiul s-a bucurat şi clănţănea din dinţi când a văzut că are cinstea să ne primească în os… ospeţie.

— La plecare căpitanul Luca Ropală l-a despăgubit cu un ban mare şi el nu mai înceta cu plecăciunile, zise Aga, trecându-şi mâneca peste frunte.

— Când văzu gal… galbenul ne-a mai spus că doi dintre căpitanii lor vor rămâne la vadul Moldovei ca să îndrepte oştenii scăpaţi din luptă spre Hot… Hotin, slăvite doamne.

— Numai o mie de pedestraşi sa fie îndreptaţi către Suceava, adăugă Luca.

— Cu greu am izbutit să-l stâpânesc pe acest moldovean, iute la mânie, ca să nu tăbărească asupra Ieremiei Vodă, când iesise din han. Mai toţi aveau pistoale turceşti, că altfel… se opri Aga Leca, strângând

mânerul săbiei.

— Tot îi vin eu de hac până la urma, izbucni încruntat Luca.

— Auzit-ati, căpitanii mei? rosti Mihai Vodă, sculându-se de pe scaun; nicio clipă de răgaz: spre Suceava!

— Lăsăm în urmă Iaşul, necuprins, maria ta? întrebă cu mirare Ştefan Iojika.

— Acum când îl avem pe taler, slăvite doamne? se ridică şi spătarul Preda de la masă nedumerit.

— Să mai dau răgaz lui Ieremia Vodă să se alcătuiască din nou? La Suceava, cât mai grabnic, căpitanii mei! strigă Mihai Vodă, izbind cu pumnul în masă.

Cu toată ploaia de la vadul Moţcăi, a râului Moldova şi furtuna din codrii Boroaiei, lungul drum anevoios către Suceava fu străbătut într-o saptămână şi numai cu trei popasuri mai mari.

În dimineaţa zilei de 19 mai a anului 1600 oastea lui Mihai Vodă împresură cetatea din trei părţi, la poalele căreia se desfăşura, pe vale, târgul Sucevei. Avântul renumiţilor husari, împlătoşaţi cu cai cu tot numai în fier, fu stăvilit de tunurile mici, aşezate cu dibăcie de căpitanii Gaspar Sibrik şi Mârza, în timp ce căpitanul Cocea bătea cetatea de pe dâmbul drumului cu tunurile grele. Dar şi cele ale moldovenilor vărsau foc printre creneluri, astfel că încercuirea nu se putea strânge sub flăcările morţii. Falnica cetate a lui Ştefan cel Mare, lăsată de puternicul său ctitor stăpână a Sucevei, peste vremi, apăra cu nestrămutată credinţă Scaunul ţării şi părea că-şi aşteaptă domnul, plecat la marea bătălie cu moartea, ca s-o izbăvească iarăşi de primejdie.

Mihai Vodă, încălecat pe Sultan, care dădea semne de mare nelinişte şi batea cu potcoava în piatra vechiului drum, primea cu înfiorare în auz cutremurătorul trap al lui Voiteş. În zarva luptei de-abia începută, cu privirea tulburată de măreţia priveliştii neîntinate, își aplecă fruntea și, ca niciodată, făcu un semn. Toate tunurile de pe vale îşi încetară trăsnetele; atunci ca din senin, se ridicară în slavă strigăte de bucurie şi întreaga pedestrime moldovenească, aflată pe „Câmpia Direptăţii", cobora cu căciulile puse în vârful suliţelor. În strigăte asurzitoare, de „Trăiască Mihai Vodă, domnul Moldovei!" fură primiţi cu urale sub steagurile muntene şi ardelene. Ca prin minune şi tunurile de pe cetate amuţiră, ca apoi şi tunarii din cetate să năvălească sub steagurile oştirii româneşti. Pe dată Mihai Vodă dădu porunci de grabnică schimbare a orânduelii bătăliei în faţa zidului de fier al călărimii polone. Marele hatman Zamoiski răcnea din răsputeri, pe sub casca-i de argint, ca să-şi stăpânească husarii, înspăimântaţi de înaintarea mâciucarilor munteni ai lui Baba Novac şi ghiogarii lui Luca Ropală. Numai Cristea Vornic şi Aga Leca îşi luaseră suliţele şi păzeau laturile înaintaşilor, întărite de pedestrimea spătarului Preda.

Lupta grea şi înverşunată dură aproape două ceasuri, fără ca harnicii atacatori să poată clinti stânca de fier, care bănuia primejdia învăluirii dacă s-ar fi îndepărtat de şanţurile cetăţii. La răcnetele căpitanului Baba Novac oştenii lui, ca şi cei ai lui Luca Ropală, săriră de pe cai şi într-un iureş de groază pătrunseră printre suliţele grele cu prapuri, astfel că în loviturile de măciucă şi a ghioagelor grele, primejdioasele arme ale cavalerilor rămaseră nefolositoare. În acea nemaipomenită învălmăşeala, săbiile cădeau rupte, coifurile erau turtite si mulţi pieriră sufocaţi în cojile lor de fier. Cei ramaşi cu viaţă, văzându-se părăsiţi de căpeteniile lor, îşi întoarseră caii şi, în trap mare, luară calea pădurii de dincolo de „Câmpia Direptăţii“. Retragerea le fusese acoperită de o parte din ei, care fură împrăştiaţi de călărimea domnească şi Mihai Vodă prinse a galopa în urma lor.

Ieremia Vodă, cu toate căpeteniile oastei sale, ca şi hatmanul Zamoiski cu ai săi, între care se afla şi prinţul Sigismund Bathori, luaseră de mult fuga. Podul cetăţii fu coborât şi porţile deschise în grabă, ca să lase cale liberă şi altor fugari, odată cu care se năpustiră cei trei prieteni în cetate, urmaţi de Banul Mihalcea, căpitanul Baba Novac şi de voievodul Nicolaie Pătraşcu, în fruntea roşiorilor săi.

În curtea largă a cetăţii fură nimiciţi străjerii şi panţârii, iar prin hrubele boltite se preda slujitorimea domnească.

Jos, la porţile temniţei întunecate de sub turnul mare, se dădea o luptă aprigă între oştenii de pază şi cei trei prieteni, la care se alăturase şi voievodul Nicolaie Pătraşcu. În acest timp, Mihai Vodă, care nu zăbovise mult cu doborârea de pe cai a celor care nu apucaseră să se mistuie în întunecimile pădurii, se şi reîntorsese la cetate. Aici, aflând de fuga lui Ieremia Movilă, trimise în grabă după voievod, pe care-l înlocui banul Mihalcea. În poarta cetății voievodul primi poruncă să adune toată pedestrimea, cu tunuri şi care şi să pornească în grabă către cetatea Hotinului. Apoi, Mihai Vodă lăsă cetatea în paza Banului Manta şi patru sute de oşteni, iar el, în fruntea întregii călărimi a oştirei, porni pe urmele fugarilor. Drumul îi fu zădărnicit în câteva rânduri de un pâlc de oşteni în dobândă, de-ai lui Ieremia Movilă, dintre acei ce bat căile codrilor în vreme de pace şi ies adesea şi la drumul mare. Pe cai mici şi iuţi, păleau cu repezeciune, ca tătarii, şi tot aşa de iute se mistuiau în codru, de se minună şi căpitanul Baba Novac de meşteşugul lor. Ar fi vrut să se ia după ei cu hultanii lui, dar Mihai Vodă nu încuviinţă decât să le stea împotrivă şi să-i fugărească numai până-n marginea pădurii, bănuind o momeală.

De-abia înspre seară ajunseră în târg la Botoşani, unde i se spuse că fugarii trecuseră de mult apa Prutului. Caii fiind vlăguiţi şi oştenii obosiţi, se porunci popas de odihnă.

Trei zile de-a rândul bătură zădarnic cu tunurile grele zidurile cetăţii, făcând răni mari acelei puternice fortăreţe de margine, în care

timp Mihai Vodă primi vestea, de la cancelaria Ardealului, că în două săptămâni solia aşteptată de la împăratul Rudolf va sosi la Alba Iulia. Apoi, în dimineaţa celei de a patra zile, în fata cortului domnesc din tabără, i se înfăţişă solia Divanului Moldovei cu rugămintea de a pofti la Iaşi, pentru a se urca în scaunul ţării. La sfaturile domniei sale banul Mihalcea şi ale senatorului Pancratie Sennie, stăpânit mai mult de grija de a pune grabnic rânduială în noua cârmuire a ţării, Mihai Vodă hotărî să se înscăuneze de îndată la Iaşi. În acelaş ceas, la sfatul de taină ţinut în cortul său, fură opriţi şi cei doi cunoscuţi ai săi din solia Divanului, vel-vornicul Grigore Suceveanu şi pârcălabul Iaşului, Agapie Buhuș. Cu credinţă că Scaunul Moldovei nu poate fi ţinut atâta vreme cât Ieremia Movilă stăpâneste cetatea Hotinului, hotărârea domnului, ca cetatea să fie fără întrerupere împresurată, fu încuviinţată de toţi. Atunci banul Mihalcea primi cinstea de a fi generalul oştirii de împresurare şi cucerire a cetăţii, până la noi porunci, la care domnul îl rugă să nu lipsească de la serbarea urcării sale în Scaunul ţarii.

Cu cinci sute de oșteni din călărimea domnească Mihai Vodă, luă drumul Iaşului, împreună cu boierii trimişi de Divanul ţării. Prin târgurile şi satele pe care le străbatea alaiul domnesc era întâmpinat şi petrecut în urale și strigăte de bucurie, iar unde se oprea, domnul era primit cu pâine şi sare de obştea ţinutului.

Sala mare a tronului din palatul domnesc de la Iaşi era luminoasă, cu geamuri mari şi un vitraliu în culori vii şi strălucitoare, către care urca o scară largă de marmoră albă. Uşile din stejar masiv, lustruit, se deschideau în două canaturi şi de cum treceai pragul aceleia de la intrare, privirile ţi se opreau asupra a două jilţuri mari, aşezate pe un podium cu trei trepte şi îmbrăcate în brocard purpuriu, prins în lemn auriu pe margini. Asupra lor veghea zimbrul Moldovei cusut în fir de aur pe un covor de culoarea vişinei putrede şi ţesut în matasă. Icoana sfântului Gheorghe de pe peretele din fața tronurilor se lumina din când în când de răbufnelile candelei din acea zi. Dedesubtul lor strălucea argintul unui iconastas, în trei părţi, la fel cu acel dat de Ştefan cel Mare mânăstirii Putna. Acesta era străjuit de două sfeşnice mari de alamă, ale căror picioare îşi strângeau ghearele pe dalele de marmoră ale pardoselei. La toate uşile se aflau străjeri cu suliţe, iar de-a lungul pereţilor şi pe sub geamurile boltite în ziduri se înşirau bănci capitonate în catifea bizantină.

Jurea, primul dintre oamenii de credinţă al noului domn, descălecase de la drum lung la poarta palatului, cu câteva zile înainte de sosirea strălucitului său stăpân şi în acea zi de mare sărbătoare ştergea praful de pe mobila sălii.

— Părinte, rosti pârcălabul Agapie Buhuş, în urma căruia se izbi

uşa care dădea spre încăperile de locuit, fă bunătate şî primineşte uleiul candilei.

— Să aprind şî lumânările, înălţimea ta? întrebă cucernicul Tsaia, care făcea slujbă la mitropolie de când se întorsese de la Sfântul Munte. De o săptamână nu se mai deslipea de Jurea şi se ţinea de el, cu nasul ceva mai roşu de cum îl cunoscuse bătrânul slujitor la tabăra de pe apa Neajlovului.

— De bună samă că trebuesc aprinse, îi răspunse pârcălabul, care urcase sus şi deschidea ochiurile vitraliului, pe care năvăliră zarva de afară şi sunetul clopotelor oraşului.

De trei zile destoinicul pârcălab al Iaşului nu-şi mai putea strânge picioarele din alergătura pregătirilor marii sărbători a întregii ţări. Nici n-avusese ragazul să-şi ia în primire noua sa dregătorie de vornic de-al doilea, că de alaltăieri sosise şi doamna ţării de la Alba Iulia. Potrivit de stat, cu barba sură şi mai todeauna ţinută în piept, îşi flutura poalele caftanului pe toate uşile, în grija sa ca toate să se îndeplinească acătării. Luca Ropală, nepotul său, după ce-şi liberase tatăl din temniţa Sucevei, îl lăsase la mânăstirea Pângăraţi, unde-şi aveau moşia şi plecă în grabă la Hotin, după Ieremia Movilă, împreună cu prietenii lui, cu gând nestăvilit de cumplită răzbunare.

În drumul pe care-l făcuse în alaiul domnesc, cu care pornise înspre Iaşi, voievodul Nicolaie Pătraşcu, în însufleţirea lui tinerească, îi povestise mai toate faptele de arme ale celor trei viteji şi sprijinul mare pe care-l avusese strălucitul său părinte în cunoştinţele căpitanului Luca Ropală. Atunci aflase că de îndată ce Mihai Vodă trecuse munţii, îl făcuse căpitan peste două steaguri de oşteni călări.

Din cadrul vitraliului, unde se afla, se gândea cu părere de rău că tânărul voievod plecase mâhnit înspre Bucureşti, chiar a doua zi de la intrarea lui Mihai Vodă în Cetatea de Scaun, unde era aşteptat de trimisul marelui logofăt al Ţării Româneşti, Teodosie Rudeanu.

— Nu sî poate, înălţimea ta, îl făcu să tresară glasul lui Jurea, care încetă odată cu căderea pocalului de cleştar pe care-l ştergea.

— Ce nu se poate, moşule? îl întrebă, coborând scara.

— Să se mântuie slujba aşa di răpidi; slavă domnului că nu s-o crăpăt, spuse el şi-l puse la loc pe tava de pe măsuţă.

— Greu are să pătrundă alaiul domnesc prin atâta omenire bulucită. Să nu uiţi să pui şî apă proaspătă în cană, îi dădu în grijă şi ieşi pe uşa pe care trecuse şi călugărul.

— Nu-i niciun greu, ninica toată… că doară-s doi paşi de la biserica domnească, glăsui unul dintre străjerii de la scară, când reintră şi părintele Isaia, cu candela aprinsă.

— Să fie zidită oare tot de Ştefan cel Mare şî Sfânt? întrebă Jurea, uitându-se în zare la alt pocal, în timp ce călugărul şchiopată înspre iconastas.

— Păi, dară cum? Numai el pute s-o aşăze în coasta palatului domnesc. Spun bătrânii că tot el o înzăstrat-o cu mare osârdie, îi răspunse celalalt străjer, mai în vârstă.

— Se cunoaşte că-i a lui, se amesteca şi călugărul în vorbă; samănă cu toate celealalte ridicate de el şî are pe sub streşină salba de străchini smălţuite în colori mândre. Coperişu se mai schimbă cu vremea, da pecetea lui îi veşnică…

— Tot aşa te ştiu, părinte, grijăşti şî aprinzi candela şi mucăresti lumânările, îi spuse Jurea, păşind uşor cu opincile pe covorul treptelor tronului.

— Hei… aici o fac tare bucuros, fiule, nu ca în prăpădul de la Calugăreni, unde era să-mi rămâie osamintele. Da nu mi-ei zâs pe unde l-ai lasat pe căpitanul Cristea, care m-a scos de la moarte? că tare mai era vesal şî ghiduş, îi spuse el cu glas subţire.

— Acuma-i medelnicer şî în mare vază. Măria sa ţine la el ca la un nepot adivărat, părinte, îi răspunse Jurea, gata să-şi ia vorba înapoi, că spusese mai mult decât îi era obiceiul.

— Dumnezău să-i deie viaţă lungă şî sanatate, că-i om cu inimă bună, ca tăţi cei cu cătătură plăcută.

— Când am vinit la Ieş nu l-am mai aflat, da mi-o spus oştenii că de cum l-o liberat din temniță pe boieru Matei Ropală s-o dus la Hotin.

— Ieri, când am ieşit de la mitropolie ca să vin încoace, lumea pământului, nu alta! Stăteau spânzuraţi şî pi garduri, nu mai zâc di copaci… numa ca să-l zărească pe măria sa venind din primblare. Era gătit în strai alb, cu gaitane cusute în aur, de-ţi lua ochii. De-abia-şi pute stăpâni harmasaru din fruntea calarașâlor săi, mulţămind norodului, care răcnea cu gura până la urechi şî-i zvârleu flori în cale.

— Iaca numa de câteva zâli o descălicat la Scaun ş-o şî pus lege tare în ţară, spuse iar străjerul cel vârstnic. Până asară o stat în furci cei ce ş-o primit osânda nelegiuirilor făptuite, când măria sa o dat poruncă să-i îngroape fără cruce.

— Dă… în război sunt rânduiri tari şî dacă nu-l pui pe mişăl în faţa unei pilde înfricoşătoare crede că-i şagă şî nu-şi lasă naravu. Numai aşă îi chere gustu jacului, îi răspunse Jurea, așezându-se pe treptele tronului şi făcând semn călugărului să vie lângă el.

— Şî zâcei asară că măria sa te-o lasat în drumul Neamţului? întrebă acesta şi înainte de a se aşeza şi el jos îşi trase sutana neîncăpătoare pentru rotunjimile cuvioşiei sale.

— În marginea pădurii dinspre Tuchilați, când s-o strâns tabara, m-o prăvit lung de păre ca atuncea mă vide întâias dată; apoi o scos o pungă cu galbeni din cură şî mi-o dat-o, spunându-mi să-mi aleg un cal cu şă cu tăt şî că sunt slobod să mă duc în satu meu; da' când ni-o dat voie să-i sărut mâna, am sâmţât că-i tremurau degitili şî o încălicat răpidi.

— Păi ce-o fost de n-ai ramas la baştina dumitale, omule?

— Cât îi di mare şî lung satu meu, n-am mai aflat în el decât un nepot de soră, care nu ştia de mine, ca şî oamenii, care se uitau la mine ca la un vineţie… Aşa că ce era să mai fac acolo?

— Mă chiteam eu că eşti slab, da la bătrâneață-i mai acătării să te strângi în bârlogu care te-o avut, îi şopti el tainic, cu toată barba în urechea lui Jurea.

— Eram ca hulpea-n car, părinte…

— Ei, da, înfăleg… tâtî viaţa ţ-ai pitrecut-o în pribegie, mai adăugă el gânditor.

— N-aveam de unde cunoaşte că măria sa nu intrase încă la Cetatea de Scaun, ş-am purces de-a dreptu unde se cuvinea să-l găsăsc, reluă Jurea.

— Şî?

— La jâtăria din calea păcurarilor am cunoscut că mă găsam în primejdie mare, da străjării m-o legat pi cal şî m-o dus la pârcălăbie.

— Te-o bagat le beci? Te-o pus în cazne? întrebă călugărul cu mâna la gură şi ochii holbaţi.

— Un slujbaș cu privire di lup m-o catat şî-n izmene şî când o dat de punga cu bani nici nu vroia s-audă ce-i spunem, că el hojma o ţine pe-a lui: că de unde am furat banii şî cum de am un asămenea cal?

— Alei, fiule! șî cum ai ieşât din bucluc? întrebă monahul şi mai înspăimântat.

— Tocmai ieșa din canțălerie domnia sa pârcălabu Buhuş şî după ce i-am zâs şî lui, a zăcea oară, napasta în care vroieu să mă bage, mi-o dat punga înapoi şî m-o lasat slobod în tăt palatu ista, după care s-o suit în călească şî-o plecat în solie cu boierii la Hotin.

— Gre cumpănă avei să treci, că din beciu caznelor nimeni nu mai iesă om, fiule.

— În sara în care a trecut alaiul domnesc rohatca târgului, tătî clopotile bisericilor o prins a suna, ca la Sfânta înviere şî din mulţimea năucă a norodului numa cât l-am zărit. Nici n-am putut vide când boierii din Divan i-o înfăţoşat măriei sale, pe tipsie de argint, cheia cetăţii. Muzăcili, clopotili şî strigătili mulţimii nu se ostoise când m-o găsât făcându-i patu, ca de obicei şî când l-am văzut vinind către mine, m-am prăbuşit în genunchi. Atuncea m-o ridicat de umeri şî mi-o spus cu glas scăzut: „Îmi lipsişi mult, taică, mă bucur să cunosc că de-acum rămâi cu mine“, încheie bătrânul, stăpânindu-şi tremurul buzelor.

— Hehehei, cum să nu-ţi slujăşti cu tăt sufletu un asemenea stăpân!

— Unde-i domnia sa vornicul Agapie Buhuş? îi întrerupse secretarul cancelariei domneşti, Petre Armeanu, care se întorsese de la biserică, înveşmântat în caftan şi cu cucă pe cap.

— Chiar mai-nainte a intrat pe uşa ceia, înălţimea ta, răspunse

Jurea, ridicându-se odată cu călugărul, în timp ce acesta trecu grăbit dincolo.

— De când m-am întors de la sfânta monastire a Atonului, înalt prea sfântul mitropolit nu m-o mai lasat să mă duc la Putna, reîncepu călugărul Isaia.

— Se ştia cumva că măria sa Mihai Vodă se găte să treacă munţii?

— Da' pu-cum? De-aceea o năzuit Ieremia Vodă să-l puie pe frăţâni-su, paharnicu Simion, în Scaunu Cetăţii Dâmboviţa şî să-l aducă din nou pe Bathor Jâgmond la Bălgradu Transilvan. O bagat oaste străină în ţară, că nici cu arcanu nu era de chip să strângă glotaşi. Digeaba o împrăştiet zvoane că Mihai Vodă-i hain sî hulpav. Că taie sî spânzură fără judeţ şî că oastea lui îi alcătuită numai din papistaşi plătiţi şî talhari în dobândă.

— La început se îmbla cu fereală, glăsui Jurea, dă,… aşă, cât se poate la vreme de război, da de îndată ce s-o văzut că ţărănimea ne primea cu braţele deschise şî că treceu la ascultare, ajiutându-ne, tâti s-o pitrecut fără sminteală.

— Moşule, îi întrerupse şi pârcălabul, care venise cu Petre Armeanu, ai grijă să fie uşile larg deschise către scara mare.

— Era o căldură în biserică, de-atâta lume, că n-am mai putut rămâne, cinstite vornice, glăsui Petre Armeanu, trecându-şi năframa peste faţă.

— Mulţi boieri de ţară şi răzăşi s-o îndreptat spre Suceava, îi spuse el, cu ochii la cei care începuseră să sosească de la biserică.

— Se dovedeşte că Moldova-i în mare sărbătoare, rosti banul Mihalcea, care se apropiase de ei, împreună cu spătarul Preda Buzescu. M-am bucurat de cum sosii de la drum de dragostea pe care o arată târgoveţii măriei sale.

— Iertarea birului o adus mare alinare, îi răspunse pârcălabul. Plata haraciului, sporit fără îndurare de padişah, o fost cel mai cumplit blăstam.

— Să vedem dacă boierii şi răzăşii vor răspunde cu voie bună să iasă la oaste, că strălucitul padişah n-are să se bucure chiar aşa de tare când va afla, spuse zâmbind spătarul Preda, urmărind cu privirea căpeteniile oştirii care intrau, împreună cu boieri de tară, preoţi şi răzăşi, în port de sărbătoare.

— De asta pun capu, se grăbi să-i răspundă pârcălabul; toată suflarea ţării are să fie ca un zid în preajma măriei sale, la prima chemare. Dar rogu-vă să ma iertati că avem şi oaspeţi străini şî macar prin sămne să-i fac să nu se sâmtă stingheriţi, şi se îndepărtă.

— Mă mir cum de-a scăpat de prigoana lui Ieremia Vodă, fiind cumnatul marelui logofăt Matei Ropală, şopti Petre Armeanu banului Mihalcea, de-abia sosit de la Hotin.

— El este acel care ţinea legătura cu măria sa Mihai Vodă, îi

răspunse acesta. După întemniţarea tatălui lui Luca, numai vornicul Grigore Suceveanu şi pârcălabul Buhuş rămăseseră dintre credincioşii lui Ştefan Răzvan.

— Vă căutam prin mulţime, spuse clucerul Radu Buzescu, dintre senatorul Pancratie Senni si cancelarul Ştefan Iojika, oprindu-se în faţa lor. Dar cui lăsaşi Hotinul, bane?

— Cetatea-i tare, Radule, şi numai prin înfometare s-ar putea cuceri. Au ramas în locul meu Udrea Băleanu şi fratele domniei tale, stolnicul Stroie. Mai bine să ne spuie iubitul nostru Petre cum s-a încumetat slăvita doamnă să purceadă la o călătorie aşa de lungă.

— De îndată ce s-a vestit la Alba Iulia noua si marea izbândă a măriei sale, a şi poruncit să se tragă rădvanul la scară. Nici domniţa nu-şi mai gasea locul în tot palatul, dar fiind slăbită încă după boală, doamna nu se înduplecă să-i împlinească rugămintea.

— Tot nu mă lămurişi, Armeanule, cum de-ai plecat de acolo fără încuviinţarea măriei sale Mihai Vodă? îl întrebă spătarul Preda, îndreptându-şi pieptarul de catifea de Lipsca.

— Se nimeri tocmai bine, că sosise de la Bucureşti domnia sa Mitrea vornicul şi cum eram doritor foarte să fiu în alaiul măriei sale la urcarea în scaunul Moldovei, îi rugai să mai îngăduie în cetatea Murăşului până mă reîntorc, răspunse el făcând loc pârcălabului între ei.

— Măria sa, în loc de mustrare, l-a îmbrăţişat, adăugă senatorul Pancratie Senni râzând, când căpitanul Calotă Buzoianu, palid şi prăfuit, se ivi grăbit în sală şi se îndreptă înspre ei, făcându-şi loc cu coatele printre cei care îi stăteau în cale.

— Ce s-a întâmplat, Buzoiene? rosti îngrijorat banul Mihalcea.

— Vă aduc o veste foarte tristă, înălţimea ta, care ne-a zguduit pe toţi cei rămaşi. Căpitanii Cristea Vornic şi Luca Ropală avură o moarte groaznică sub ochii noştri, răspunse el cu glas stins şi-şi apleca fruntea asudată.

— Doamne, Dumnezaule! strigă pârcălabul Buhuş, acoperindu-şi faţa cu palmele; s-o prăpădit Luca… singurul ficior al marelui nostru logofăt şî nepot a meu! Cum se poate să vie asemenea nenorocire pe capetele noastre?

— Mi se întunecă mintea, nu pot, nu vreau să cred! Dar vorbeşte, omule, lămureşte-ne! izbucni banul Mihalcea, pocnindu-şi palmele, în timp ce larma creştea odată cu cercul din jurul lui.

— La un iureş asupra cetăţii, alaltăieri, câţiva oşteni izbutiră să se strecoare până sus pe ziduri şi porniră luptă aprigă pe metereze. Căpitanul Luca Ropală, care se afla în vârful unei scări, urmat de Cristea Vornic, se avântă între creneluri şi îndată fu atacat de suliţaşii de pază. Medelnicerul, văzându-l în primejdie pe Luca se năpusti în sprijinul său, dar neavând loc să se apere numai cu săbiile, au fost

străpunşi odată de suliţi şi împinşi peste zid. Nu se aflase nimic printre noi, până când domnia sa Aga Leca ieşi din apa şanţului de sub cetate aducându-i pe amândoi în braţe, tăcut, plin de sânge şi cu ochii scăldaţi în lacrimi. Leşurile lor fură aşezate pe tărgile vracilor, dar nu mai era nimic de făcut…

— S-au pierdut doi tineri de mare credinţă! rosti întristat senatorul Pancratie Sennie.

— Şi tocmai acuma, oftă pârcălabul, trecându-şi năframa peste ochi, când toate se vădeau a se mântui cu bine…

— Ne sprijineam cu toată nădejdea în virtutea pe care au dovedit-o de atâtea ori, ca şi acel copil mare şi bun care i-a adus plângând în braţe, rosti banul Mihalcea, strângând mânerul săbiei până i se înroşi pumnul.

— Mă aflu copleşit de mâhnire că tocmai mie-mi fu dat să aduc asemenea veste măriei sale şi sărmanului părinte, care a ieşit alb ca varul din biserică.

— Vai, vai, cum de nu s-o prăbuşit bietul Matei, se tângui din nou pârcălabul, cu ochii tulburi.

— Se legase o mare prietenie între ei, reluă spătarul Preda cu glas stins. Cei mai tineri căpitani ai oastei noastre…

— Da, întări şi banul Mihalcea; pe vrednicul, neastâmpăratul şi bravul nostru vorbăreţ nu mi-l mai puteam închipui fără cinstitul, curatul şi luminatul moldovean Luca Ropală.

— Putea-va oare astăzi marele logofăt să-şi rostească, în fruntea Divanului ţării, cuvântarea sa? întrebă senatorul Pancratie Sennie.

— Tocmai astăzi să ne lipsească el, care-şi alcătuieşte gândurile asa de frumos, în vorbe alese murmură pârcălabul, ca pentru sine, când uşile fură împinse de doi paji, care rămaseră deoparte şi alta a pragului. În sala înţesată de lume, printre care: dregători, boieri de țară, răzăşi cu plete albe umpluseră treptele scării până sus, se făcu o linişte apăsătoare, iar grupurile de căpetenii ale oştirii, în ţinută de paradă, se retraseră către pereţi. Un aprod se ivi în pragul uşii și bătu de trei ori cu toiagul său de abanos, strigând:

— Măria sa Mihai Vodă, după care trecu în latura uşii. În aceeaşi clipă sunară goarnele şi întreaga sală se cutremură de urale, când domnul trecu pragul şi ridică mâna în semn de mulţumire şi răspuns. De peste umerii săi largi cădea o mantie albă cu guler de hermină şi brodată în fir de aur, lungă până la pintenii de argint, iar pana de cocor, a nedespărţitului său calpac, tremura la fiecare pas. Cei apropiaţi lui îi cunoscură în privire mare tristeţe.

— Cinstită adunare, rosti domnul de îndată ce se făcu linişte; urez bun sosit celor care s-au ostenit să vină de departe, doritori a se afla alături de inima noastră la această mare sărbătoare a ţării! Dar strălucirea ei fost-a să fie întunecată pentru noi de năprasnica moarte

a doi dintre cei mai preţuiţi şi mai iubiţi căpitani ai noştri, căzuţi în floarea vârstei sub zidurile Hotinului. Peste măreţia clipei de faţă flutură aripa morţii şi prin pierderea lor sufletul nostru îndurerat nu-şi mai poate găsi mângâiere. Sub neîndurătoarea cumpănă a vremii, eu, umilitul, nu pot decât să-mi plec grumazul, îşi încheie Mihai Vodă scurta cuvântare, în şoaptele celor care încă nu aflaseră de ce părăsise marele logofăt biserica.

Prin ochiurile vitraliului pătrundeau sunetele clopotelor şi freamătul mulţimii adunate în jurul palatului, când domnul, rămas în reculegere câteva clipe, îşi îndreptă privirea înspre căpitanii săi, care cu paşi şovăielnici începură să-l împresoare.

—Şi voi, sprijinitori de credinţă al braţului nostru, vă aflaţi îndureraţi şi multă vreme le veţi simţi lipsa!

— Cutremuraţi, la sorocul prea timpuriu al săvârşirii lor din viaţă, inimile noastre îndurerate sângerează alaturi de aceea a domnului şi generalului nostru, măria ta, rosti banul Mihalcea cu ochii tulburi.

— Mulţi dintre noi au fost scoşi din primejdie prin cutezanţa şi vitejia căpitanului Cristea Vornic și fără putinţă de tăgadă a nimănui, unde era mai greu, acolo îl aflam, spuse spătarul Preda Buzescu.

— Veselia tinereţii lui era de nezdruncinat la bine, ca şi atunci când se afla în primejdie, în faţa careia nu ştia ce-i şovăiala, adăugă clucerul Radu Buzescu.

— Astfel îşi ţinea dragostea ostaşilor de sub steagurile sale şi râsul lui luminos, când se năpustea asupra vreunei căpetenii duşmane, le era cel mai mare îndemn şi încurajare, glăsui din nou spătarul Preda.

— Iar pierderea căpitanului Luca Ropală, reluă domnul, fratele lui de arme, acel fiu al Moldovei, îndurerează întreaga ţară. Mi se strângea inima de mâhnire în biserică, simţind că doamna noastră nu izbutea să-şi reţină lacrimile. În scurta vreme cât luptă căpitanul Luca sub braţul nostru a fost o adevărată pildă de vitejie, înfruntând primejdii mari pentru liberarea ţării sale de sub povara tiraniei. Acest tânăr, înzestrat cu multe daruri ale firii, ar fi fost un stâlp al năzuinţelor mele pentru Moldova!

— Dreptu-i, maria ta, c-ar fi răspuns cu cinste mare în oricare dregătorie la trebile dinlăuntru cât şî la cele diplomaticeşti, fiind el cunoscător a mai multor limbi străine. Ţara o prăpădit un om de nădejde şî o minte luminată a vremii, îi răspunse pârcălabul cu glas înecat, trecându-şi din nou năframa peste ochi.

— Iubite al nostru vornic Agapie Buhuş, priveghează să i se facă închinările cu toată cinstea cuvenită vredniciei lui. Patru căpitani din oastea noastră, în fruntea a două steaguri de călăraşi, vor aduce leşul căpitanului Luca Ropală de la Hotin şi-l vor coborî în cripta ctitoriei neamului său… Doamna ţării doreşte să-i puie flori pe mormânt, rosti domnul, stăpânindu-şi tremurul genelor.

— Asta-i singura mângâiere care ne-o mai rămas, măria ta, îi răspunse el, cu mare tristeţă în privire.

— Domnia sa, marele spătar al oştirii noastre, reluă Mihai Vodă, va porunci să se zidească de îndată mormânt de piatră în faţa cetăţii Hotinului. Trupul aceluia care fost-a mereu sprijinul nostru la greu să fie purtat pe umerii căpitanilor aflători acolo până la locul său de veci… ca pe un viteaz şi neam de os domnesc.

— Nu va lipsi nimeni dintre noi, slăvite doamne, glăsui banul Mihalcea, înfiorat de ultimele cuvinte ale lui Mihai Vodă.

— Poruncile date din mila măriei tale ne copleşăsc, sporindu-ne întristarea, răspunse pârcălabul; însă mai copleşit decât noi toţi se află marele logofăt Matei Ropală. Dureroasa mâhnire în care mai are de-acuma să-şi pitreacă anii de la marginea vieţii sale, n-are să-i îngăduiascâ astăzi să rostească cuvântu ţării în fruntea Divanului.

— Este firesc să nu se poată înfăţişa în starea în care se află, îi răspunse domnul, stânjenit de încercarea lui Jurea de a-i vorbi, înalt preasfântul mitropolit al Moldovei îl va înlocui; îi şi trimesei vorbă.

— Măria ta, şopti Jurea din spatele lui, slăvită doamnă întreabă dacă-i îngăduit să nu sî mai înfâțosaze la ţeremonie.

— Nu se poate, Jureo, trebuie, îi răspunse tot în şoaptă, după care îşi roti privirea în jur; mă întorc îndată, mai rosti şi plecă urmat de bătrânul slujitor.

— Straşnic om! izbucni pârcălabul în mijlocul căpitanilor; de mult n-o mai avut norodul un asemenea domn la cârma ţării.

— Cât e de tare puternicul nostru domn, glăsui şi cancelarul Ştefan Iojika, dar când e lovit în inimă răspunde ca o coardă întinsă. Păcat că tocmai acum s-a întâmplat această nenorocire.

— Aseară era luminos la faţă şi-şi arăta, mulţumirea către marele logofăt că a găsit în Moldova oameni de nădejde, rugându-l să aleagă neghina din Divan, spuse Petre Armeanu.

— Îl auzii spunând slăvitei noastre doamne că va avea marea mulţumire să-şi vadă prietenul în fruntea Divanului la urcarea sa în Scaunul ţării, adaugă şi banul Mihalcea.

— Mare păcat să nu-l putem auzî pe Matei în asemenea prilej, îşi arătă părerea de rău pârcălabul Buhuş.

— Mai are şi alte pricini de supărare măria sa. De altfel văd că nu toţi nobilii ardeleni se află printre noi, spuse spătarul Preda, trecându-şi privirea peste capetele căpeteniilor oştirii.

— Judecata măriei sale a fost dreaptă şi fără îndurare, glăsui senatorul Pancratie Sennie; cei dovediţi vinovaţi şi-au primit osânda, căci socoteala vremilor şi părtinirea nu sunt buni sfetnici pentru un bun cârmuitor de noroade.

— Dar ce s-a mai întâmplat? întrebă mirat banul Mihalcea.

— Cu toată străşnicia poruncilor date de măria sa şi grija noastră

de a stăpâni năravurile oştenilor, prin unele târguri şi pe la moşii s-au făcut unele stricăciuni, îi răspunse spătarul Preda.

— Acele jafuri şi silnicii au mâniat crunt pe măria sa şi nimeni n-a mai scăpat de gâde. Acum, în jurul Iaşului, iar s-au dat la prădăciuni şi alţii. La Miroslava au fost prinşi trei oşteni de-ai căpitanului Gaspar Sibrik, îl lămuri pe banul Mihalcea Petre Armeanu.

— Altă pedeapsă nu se putea statornici, când toţi ceilalţi fură spânzuraţi, recunoscu nobilul şi înţeleptul cancelar Ştefan Iojika.

— Dar mintea strâmtă a lui Sibrik Gaspar este departe de înţelegerea domniei tale, îi întări spusele senatorul Pancratie Sennie, întrerupt de zarva ce se auzea la intrarea în sală şi de şoaptele mulţimii.

Înveşmântat într-un caftan de brocart, cu guler de soboli, marele logofăt al ţării, Matei Ropală, trecu pragul alături de înalt preasfântul Mitropolit al Moldovei. Slăbit şi cu părul încărunţit, înainta cu pas măsurat şi răspundea cu zâmbet dureros celor ce-i făceau loc şi se înclinau în faţa lui. În marea încăpere a palatului se răspândi un zumzet înăbuşit şi toate privirile rămaseră aţintite către mijlocul sălii, unde veneau după ei şi boierii din Divan, înaltul prelat, în odăjdii bogate, îşi trecu în mâna stângă cârja şi cu dreapta făcu semnul binecuvântării către căpeteniile oştirii, care le făcuse loc şi rămăseseră cu capetele plecate. Murmurul mulţimii se stinse treptat şi banul Mihalcea, împins mai mult de senator şi de spătarul Preda ieşi în faţă şi se înclină adânc înaintea marelui logofăt, care-l privi tăcut printre pleoapele-i înroşite.

— Iertată să-mi fie cutezanţa, înălţimea ta, de a răscoli din nou durerea care vă copleşeşte şi care s-a răsfrânt şi asupra noastră. Greaua suferinţă a unei asemenea pierderi nu-şi poate găsi mângâiere în vorbe, însă căpitanii întregii noastre oştiri, cutremuraţi şi loviţi în inimă de dureroasa veste, mă învredniciră să vă aduc cuvânt de întristare şi adâncă mâhnire pentru golul lasat în sufletele noastre prin năprasnica moarte a bravului vostru fiu. Făcându-ni-se nouă preţuit prin luminile minţii sale şi plăcuta lui înfăţişare, s-a dovedit la grele încercări a fi şi un strălucit fiu al ţării sale. Cunoaşterea locurilor pe unde fu îndrumată oştirea, legăturile sale cu oamenii, cutezanţa şi vitejia lui ne-au dus la izbândă, fără a strica ţara şi falnicele ei întăriri de apărare, cruţându-ne oamenii. Înălţimea ta a pierdut unicul fiu, Moldova un om de valoare şi noi un prieten rar şi drag. Amintirea lui va rămâne pururi luminoasă în inimile noastre îndurerate…

În fremătarea sălii, fruntea vorbitorului se aplecă şi logofătul, cu privire tulbure, era gata să răspundă când cele trei bătăi de toiag ale aprodului nu-i îngăduiră decât să-i zâmbească dureros.

— Măria sa Mihai Vodă şi slăvită sa doamnă, vesti acesta şi odată cu el un copil de casă făcu un semn de sus de la vitraliu. Din curtea

palatului izbucniră urale şi muzici, iar la trăsnetele tunurilor se porniră a suna toate clopotele oraşului.

Mihai Vodă lepădase mantia şi calpacul şi rămăsese numai în contăşul cu găitane aurii, iar doamna Stanca purta o rochie lungă în culoarea fildeşului şi peste umeri şi spate îi cădea un văl subţire de borangic, prins în căiţă argintie de pe cap. Salba de la gât, de aur vechi, era încrustată cu olmazuri sclipitoare, printre bogate nestemate în culori şterse. Pe braţul ei, ridicat de dreapta domnului, strălucea o brăţară bizantină bătută în rubine şi pietre ca floarea de cicoare.

De acum ajunseră în faţa tronurilor, toată zarva încetă şi în liniştea aşteptării nu se auzeau decât lanţurile cădelniţelor a şase preoţi în odăjdii, în fumul palid de tămâie, împrăştiind mireasmă de cucernicie. Glasul puternic al mitropolitului cutremură mulţimea, înmărmurită de măreţia acelei clipe.

— Binecuvântează, doamne, Dumnezăul nostru, aceasta sfântă zî de izbăvire, în care o încetat lupta purtată în sâlă între frăţeştele noroade! Ocroteşte-ne, doamne, pământurile strămoşeşti şî dreptul nostru din veac de a ne alcătui laolaltă între hotarele statornicite de marii descalicători ai neamului nostru! Binecuvântează noua şî dreapta orânduire a ţărilor de acelas neam şî lege şî le fereşte de războaie, de cotropire, de molime şî de foamete. Pogoară-ţi mila peste capetele noastre şî hărăzăşte, sfinte atotputernic, viaţă îndelungă şî senină vrednicului nostru domn, alături de milostiva sa doamnă, ocrotind dreptul sfânt al urmaşilor lor… Amin.

În timp ce înaltul prelat aghezmuia capetele aplecate ale perechii domneşti, patru copii de casă, în veşmânt alb, aduseră pe perne de catifea semnele puterii domneşti, iar doi aprozi ţineau pe braţe hlamidele de purpură cu gulere de hermină. Pe la uşi se iviră priviri iscoditoare de doamne şi domniţe, săltate pe vârfurile condurilor, gătite şi împodobite ca de sărbătoare.

— Măria ta, răsună ca o melodie plăcută glasul cald şi rotund al marelui logofăt: prin mila lui Dumnezău şî voinţa întregului norod al Moldovei primeşte sceptrul ţării, simbol al puterii strălucitilor noştri voievozi, paloşul izbânzâlor, a căror răsunet o trecut de multe ori hotarele și coroana mândriei și a neîntinării, sub cumpăna nestatornică a vremilor. Dobândind măria ta aceste sămne ale puterii sacre, prin vrednicie şî direptate, luminatul Divan şî întregul norod al ţării te pohteşte în Scaunul Moldovei.

La semnul făcut de pârcălabul Buhuş, de la geam, o salvă de tunuri zgudui văzduhul, uralele mulţimii se ridicară în slavă şi din depărtări clopotele vesteau urcarea noului domn în Scaunul ţării. Aşezaţi în jilţurile largi, înveşmântaţi în bogatele hlamide şi cu coroanele pe cap, Mihai Vodă dădu sceptrul doamnei sale, care-l puse pe măsuţa de alaturi, şi păstră paloşul, privindu-l cu încordare, până ce logofătul

putu să-şi urmeze cuvântarea.

— Slăvite stăpâne şî domn, de astăzi înainte peste toate noroadele noastre de-o limbă şi-o credinţă, prin fapte mari de arme şî cu necurmată osârdie izbutit-ai a te ridica la cârma celor trei ţinuturi româneşti, a căror suflare te aştepta ca pe o mântuire.

Întrerupt de urale, îşi trecu năframa peste ochi şi izbuti să zărească zâmbetul de mulţumire, înflorit pe faţa lui Mihai Vodă.

— Măreţia înfăptuirii tale, doamne, va rămâne mărturie sfântă celora ce va să vie, chezâşuind dreptul din veac a statorniciei nestrămutate a neamului românesc pe aceste binecuvântate pământuri. Intrat în ţara Moldovei, fără gând de prihană împotriva norodului, ţi-ai plecat urechia şî inima la suferinţele celor umiliţi şî obijduiţi, aducându-le alinare. Ai izgonit pe prigonitor din scaunul uzurpat unui domn iubit şî preţuit de întreaga suflare a ţării, răzbunându-ne astfel mișeleasca lui omorâre.

Uralele porniră de data aceasta dintre căpeteniile oştirii, cărora Mihai Vodă le răspunse printr-un zâmbet plin de tristeţă.

— Prin izbânzi fulgerătoare, ai dat mereu dovadă deplină că nu cunoşti ce-i piedica şî şovăiala, nelăsând nimica pe sama vremilor. Călăuzit ca de lumina unei meniri sfinte, în aprigile lupte cu duşmanii cotropitori, ai cucerit izbânda direptăţii cu sabia în mână. Mândria şî virtutea neamului nostru de românii, pe care le-ai apărat până la jertfirea de sine, îţi vor fi recunoscătoare peste veacuri, lăsându-le neîntinate așa precum ne-au rămas din străbuni.

— Strălucite doamne, noi cei câţiva din preajma viteazului nostru domn Ştefan Răzvan, care cunoşteam folosul prieteniei şî înţălegerii cu măria ta, ne bucurăm că odată şî odată se va ridica hotarul care taie trupul aceluiaș neam de-o limbă ş-o credinţă. Rămas singur, măria ta, singur ai înfăptuit-o, rosti logofătul cu glasul mai ridicat, stârnind uralele întregii săli. Prigoniţi fiind noi de puterea leşască, n-ai ţinut sama de neprielnica vreme şi de la fagăduiala izbăvirii Moldovei de tiranie, nu ţi-ai întors nici faţa şî nici pasul îndărăpt. Astăzi, domn falnic şî stâpânitor al Valahiei, al Ardealului șî al Moldovei, ai curmat calea vânturării veneticilor la cârma ţării şî liniştea şî tihna se vor statornici cu direptate în ţară şî la hotare!

Izbucnirea uralelor şi strigătele de: trăiască Mihai Vodă, făcură să tresară doamna, ca şi cum până atunci n-ar fi fost acolo, ceea ce nu scăpă încordării în care se afla banul Mihalcea.

— Slăvite doamne, reluă logofătul, în ceasul aista al dumnezăirii, în care ai înmănunchiat întregul nostru neam românesc sub puternicul tău braţ, toate noroadele ţinuturilor noastre doresc harnicului lor domn şî urmaşilor săi puterea şî tăria de a le stăpâni peste vremi. Trăiască măria sa Mihai Viteazul, domnul românilor, încheie logofătul, ridicându-şi fruntea şi dreapta către sala care se cutremura

de strigăte şi urale.

De îndată ce se făcu linişte, în care timp logofătul îşi ştergea fruntea, înclinându-se în faţa zâmbetului de mulţumire cu care-l privea Mihai Vodă, acesta, sprijinit pe straja paloşului cu amândouă mâinile, se ridică din scaun. Toate privirile se aţintiră asupra înfăţişării de măreţie a domnului ţării şi freamătul sălii se domoli.

— Iubiţilor noştri fraţi, moldoveni, ardeleni şi munteni, îşi începu Mihai Vodă cuvântarea de răspuns Divanului şi ţârii, trecându-şi privirea peste capetele mulţimii înţesată prin toate colţurile sălii; din cele mai îndepărtate vremi, aceste pământuri ale noastre, bogate în rod şi înzestrate cu multe daruri ale firii, au fost privite cu ochi haini şi gânduri hulpave de cotropire de către hoarde barbare şi megieşi cu mare nepriinţă. Vrajbă, ură, zavistii şi nelegiuiri nu se pomeneau între noroadele acestor ţinuturi binecuvântate şi strâns legate prin datini, limbă şi credinţă din moşi strămoşi. Stâlpi ai creştinităţii, vrednicii noştri străbuni apărat-au cu străşnicie această dreaptă moştenire lăsată nouă, urmaşii lor. Mormintele şi sfintele lor oseminte ne-o spun cu prisosinţă: că mult sânge vărsat-au, ca să zăgăzuiască năvala cotropitorilor şi trâmbele pojarului, care se învârtejeau asupra acestor pământuri. Se cuvine să fim şi noi vrednici de jertfa şi măreţia strădaniei lor, care ne-a adus astăzi la alcătuirea noastră laolaltă.

Strigătele boierilor şi a căpeteniilor oştirii, de: Trăiască Mihai Vodă, domnul românilor! si uralele mulţimii fură întâmpinate de vorbitor prin ridicarea sprâncenei şi a mânii drepte, rămânând în aşteptare, fără mânie în privire.

— Crugul vremilor tulburi şi ale dezbinării dintre fraţii români se încheie prin alcătuirea Valahiei, Ardealului şi Moldovei sub binecuvântatul semn al marilor noştri ctitori de neam şi ţară. Toate clopotele sfintelor lăcaşuri, mărturii a vredniciei lor, duc vestirea izbăvirii peste veacuri la Cozia, la Alba Iulia şi la Putna, rosti domnul cu o licărire în privire, care stârni din nou urale.

— Astăzi, reluă domnul, din neclintita străjuire a Ceahlăului, peste frunţile noastre înseninate, pogoară puternica suflare a zimbrului Moldovei, care ne dă tărie în râvna de a păstra neştirbită izbăvirea dezbinării noroadelor noastre. Facă-se ca vremile să ne fie prielnice şi să rămânem vrednici de truda şi pildele marilor noştri înaintaşi, mai rosti domnul, lăsându-se în genunchi şi cu pleoapele întredeschise ridică paloşul cu crucea strajei înspre iconastas. Prin ei, din mila lui Dumnezeu şi voinţa noroadelor noastre, Io, Mihail, voievodul Ungro-Vlahiei, al Ardealului şi al Moldovei, fac jurământ de credinţă pe crucea paloşului marelui Ştefan, că voi apăra până la ultima mea suflare dreptul sfânt al libertăţii şi virtutea mândriei neamului nostru. Aşa să-mi ajute Dumnezeu… încheie domnul, sărutând crucea în asurzitoarele urale ale mulţimii, în sunetele clopotelor şi bubuitul

tunurilor.